

JOHN UPDIKE

CENTAURUL

„Dar tot mai trebuia sacrificată o viață pentru ispășirea acestui păcat străvechi — furtul focului. Și s-a întâmplat ca chiar cel mai nobil dintre centauri... Chiron, să rătăcească prin lume, chinuit de o rană cu care se alesese dintr-o întâmplare nefericită și ciudată. La o nuntă a lapiților din Thesalia, un centaur mai nebun încercase să fure mireasa. S-a stîrnit o bătaie cumplită și în învălmășală, Chiron, cu toate că era nevinovat, a fost rănit de o săgeată otrăvită. Chinuit pe veci de rana care nu avea să se mai vindece, centaurul nemuritor tinjeda după moarte și se ruga să fie primit drept răscumpărare pentru Prometheus. Zeii îi auziră ruga și îl izbăviră și de durere și de nemurire. Și Chiron se stinse ca orice muritor trudit, iar Zeus îl făcu arcaș și-l așeză, strălucitor printre stele.”

Un tânăr scriitor american John Updike, a încercat să repovestească, în 1963, vechea legendă a lui Chiron. Romanul Centaurul a obținut, un an mai târziu, Premiul Național al Cărții și, primit cu unanime elogii de critica americană, l-a consacrat pe Updike drept unul dintre cei mai reprezentativi tineri scriitori ai Statelor Unite.

JOHN UPDIKE • CENTAURUL

EM

Pe copertă :

Bourdelle : MOARTEA CENTAURULUI

(Muzeul de Artă al R.S.R)

Fotografia este realizată de *Radu Braun* — C.P.C.S.

John Updike

Centaurul

Versiunea românească de *Catinca Ralea*

Prefață de *Sorin Alexandrescu*

Editura pentru Literatură Universală

București — 1968

JOHN UPDIKE
THE CENTAUR

Alfred A. Knopf New York
1968

Publicat pentru prima dată în Statele Unite, în formă de volum, sub titlul *The Centaur* de către A. A. Knopf Inc.

Capitolul II a apărut prima dată într-o formă oarecum diferită în *The New Yorker* sub titlul *On the Way to School*.

Capitolul VIII, puțin prescurtat, a apărut prima dată în *Esquire*, sub titlul *After the Storm*.

Ambiguitățile centaurului

Ființe fabuloase, zămislite de neliniștile secrete ale Greciei olimpiene, centaurii uneau vigoarea cailor sălbatici cu inteligența și abilitatea oamenilor. Kronos, îndrăgostit de nimfa Phylina, s-ar fi metamorfozat în cal pentru a scăpa de supravegherea geloasei lui soții, Rheeia ; nimfa, mai târziu, avea să-l nască pe centaurul Chiron... Înțelepciunea acestuia era însă mai mult o excepție, printre turbulenții săi confrăți. Invitați la o nuntă, de pașnicul popor al lapiților, centaurii ar fi încercat să răpească mireasa, ca și alte femei. În luptă, ajutați de Tezeu și de Hercule, vajnicii păstori i-au înfrânt și alungat, Chiron fiind chiar rănit de o săgeată înveninată. Și atunci, nemuritorul centaur, nemaiputând suporta chinurile, l-ar fi implorat pe Zeus să-i acorde moartea, ca unui muritor obișnuit, în schimbul nemuririi lui Prometheus. Și Zeus l-ar fi ascultat...

Un scriitor american încă tânăr, John Updike, a încercat să repovestească, în 1963, vechea legendă a lui Chiron. Romanul *Centaurul* a obținut, un an mai târziu, Premiul Național al Cărții, și, primit cu unanime elogii de critica americană, l-a consacrat pe Updike, autor al câtorva volume de povestiri și romane, drept unul dintre cei mai reprezentativi tineri scriitori ai Statelor Unite.

Interesul cărții se află, în primul rînd, în suprapunerea unei legende — atemporale — și a unei realități contemporane precis delimitate. Literatura americană, ca și cea europeană, cunoaște numeroase reluări, în epoca modernă, a unor mituri de sorginte biblică ori elenică. În teatru, de la O'Neill la Tennessee Williams, în roman, de la Faulkner la Malcolm Lowry. De obicei însă, metoda utilizată era cea a întrupării în situații și personaje moderne a unor scheme conflictuale străvechi. *Din jale se întrupează Electra*, *Orfeu în infern* se inspiră din tragedia greacă și ciclurile de legende aferente, *Absalom, Absalom!* reia un episod biblic, *Lîngă vulcan* (*Under the volcano*) încearcă parafrizarea infernului dantesc. În același timp, alți scriitori, mai ales în Franța, construiau „romane mitice“ de o factură mai liberă, în care, chiar dacă porneau de la mituri constituite, precum *labirintul* ori *metamorfoza*, nu mai respectau schemele lor conflictuale, ci interpretau totul de la început (Kafka, Camus, Robbe-Grillet, Jünger, Buzatti etc.).

Centaurul lui Updike se află într-o poziție oarecum „de compromis“ între aceste două formule, neputînd fi redus la nici una dintre ele, pentru că se apropie, și se distinge, de fiecare. El încearcă să revele drama centaurului rănit în drama profesorului Caldwell, totuși nu repovestește fidel legenda (episodul central al lapîților, de exemplu, lipsește). Romanul său are o valoare independentă fiind o analiză detaliată a unei regiuni americane, în spiritul povestirilor anterioare și a puternicelor tradiții ale realismului „local“ american; totuși, este frapantă analogia unor situații și personaje (Updike a anexat și un ghid special romanului.) cu cele din mitologia greacă. Mai mult încă, romanul începe cu un capi-

tol în care personajele au nume mitologice, urmează apoi un capitol în perspectivă exclusiv terestră, alternanța continuă încă două capitole, pentru ca, apoi, pînă la sfîrșit, personajele să rămînă strict... americane, cu excepția finalului care revine în lumea mitului.

Intenția scriitorului este mai curînd aceea de-a fi creat un *perfect paralelism*, de-a ne demonstra *permanența* mitului printr-o programatică dublă povestire, la nivel divin, în spațiul și timpul Olimpului grecesc, și la nivel uman, în spațiul și timpul istoric al localității americane Olinger (similaritate sonoră neîntîmplătoare). Personajele sînt în același timp Caldwell și Chiron, soția Cassie și nimfa Chariclo, fiul Peter și Prometeu, Zimmerman, directorul școlii, și Zeus, adolescența Penny, iubita lui Peter, și Pandora, frumoasa Vera Hummel și Afrodita, Al Hummel, soțul ei nu prea arătos, șeful unui atelier de reparații auto, și Hephaistos etc. Toate aceste personaje trăiesc simultan în cele două nivele epice, dar nu în sensul balansării tragice *între* ele, ci în sensul unei firești duble participări. Zeii sînt veșnici, acum ca și în timpul grecilor, pentru că trăiesc *în* noi, sau pentru că oamenii repetă indefinit, în alte condiții istorice, aceleași drame și conflicte.

Caldwell este un tipic intelectual american inadaptabil. A avut nenumărate meserii, a cutreierat toată țara, pînă cînd anii grei ai depresiei l-au obligat să ocupe un post de învățător la școala din Olinger. A rămas aici, prizonierul meseriei, al familiei, al fermei unde locuiește la mare distanță și al mașinii cu care este obligat să se deplaseze pînă la școală, al mediului și al disciplinei didactice. Paradoxal, Caldwell își iubește și meseria și familia și concetățenii, dar este totuși *prizonierul* lor, adică prizonierul a ceea ce acestea au devenit:

destinul său. Caldwell ar vrea să fugă, dar nu mai are voința necesară, îi rămîne numai să invidieze pe vagabondul care-și poate permite să cutreiere America, dar care nu se sfiește să-i și fure o pereche de mănuși. Profesorul este un mare visător, el predă lecția despre organizarea și nașterea universului ca pe un perfect poem cosmogonic, un soi de Hesiod la curent cu descoperirile biologiei. Este și un excelent pedagog, încurajînd mereu gîndirea liberă și vie a elevilor prin cele mai surprinzătoare asociații cu viața cotidiană, un pedagog care antrenează și echipa de înot, făcînd, ca un prieten sau frate mai mare, cele mai intime confidențe elevilor, pentru a-i feri de propriile erori în viață.

Caldwell nu este însă iubit și nici stimat. Prea dezinteresat, prea sincer, este un iremediabil *străin*, supus ironiilor și chiar insultei neacoperite a unor elevi brutali și cinici. Deifendorf, de exemplu, campionul de înot al școlii, nu se sfiește în plină lecție să-l „săgeteze” pe profesor, iar restul clasei, stimulată și de prezența lubrică a lui Zimmerman, se isterizează treptat pînă la un vacarm indescritibil. Directorul este de altfel tiranic și abuziv, amplificînd prin suspecta lui bunăvoință anxietatea lui Caldwell. Surprinzînd relațiile de dragoste ale lui Zimmerman cu doamna Herzog, membră în comitetul școlii, Caldwell este convins că va fi concediat, ca represalii. Spaimile lui sînt adesea închipuite, situația obiectivă nu este atît de dificilă ; explicația suferinței lui Caldwell este mai adîncă, ea constînd într-o inadaptare cronică la viața oamenilor, într-o sensibilitate acută care vibrează disproporționat la cele mai ușoare atingeri. O umbră malefică se interpune între Caldwell și măsura umană, obișnuită, a vieții. Ceea ce soția și copilul lui, ori prietenii săi, profesorul Phillips, doctorul Appleton

mecanicul Hummel, consideră normal, adică încadrându-se în limitele rezonabile ale condiției umane, Caldwell consideră anormal, insuportabil. De unde un mod permanent patetic de-a trăi și evalua propria-i viață, nu lipsit, pe alocuri, de tușe melodramatice, ca o subtilă ironie a autorului.

Aici aflăm de fapt contactul dintre cele două nivele ale vieții lui Caldwell. Incapacitatea de-a trăi *omenește*, inexplicabilă în ordinea logică a lucrurilor, se explică prin apartenența, cea *reală*, a personajului, la viața Olimpului. Fărîma divină din sufletul lui Caldwell interzice satisfacțiile inferioare ale oamenilor obișnuiți. Visătorul și poetul nu se pot mulțumi cu meschinele succese ale profesorului și antrenorului. Proiectarea lui în existența divină este însă simultană cu proiectarea tuturor celorlalți oameni în aceeași existență. Când Caldwell devine Chiron, Zimmerman devine și el Zeus, iar Deifendorf, Hercule. De ce persistă atunci inadecvarea dureroasă a lui Caldwell—Chiron? Amplificată, ambiguitatea Centaurului devine acum și mai semnificativă. *Chiron nu poate trăi printre zei, la fel cum nu poate trăi printre oameni, pentru el orice existență rămîne un exil.* Într-o scenă relevantă, Chiron refuză dragostea insistentă a Afroditei, iar mai târziu repetă un rateu poate similar, în fața lui Artemis. Argumentul incestului este respins de Afrodita care observă că doar îndepărtatul Haos, dintre toți zeii, ar putea constitui un strămoș comun. Argumentul are însă o adîncime de simbol. Cedînd ispitei, Chiron s-ar fi *identificat* cu zeii, integrîndu-se total în sistemul relațiilor mitologice dintre zei, ori dintre aceștia și eroi, sau chiar oameni. Centaurul nu poate fi un „frate” al zeilor, el este condamnat să rămînă perpetuu un *străin*, un caz singular, aberant și rebel, în sis-

tem. Monștri destructivi, centaurii au fost măcelăriți de oameni (lapiții), ajutați de eroi (Hercule, Tezeu) și deci de zei. Monștri înțelepți (Chiron, oarecum Pholos), ei se arată însă *mai presus* de zei și eroi, care se simt obligați să învețe de la ei. Chiron a împărtășit astfel din înțelepciunea sa lui Asclepios (Esculap), zeul „medicinii” și fiul lui Appollon, lui Iason ca și lui Ahile, pe care l-a format ca oștean. Că altceva făcea oare Caldwell, profesorul lui Skinny, fiul doctorului Appleton, mai târziu el însuși medic, al lui Jackson, campion sportiv, sau al lui Ache, pilot de încercare? Putem observa, desigur, mediocritatea rezultatelor muncii lui Caldwell față de cele obținute de Chiron, și tocmai în această imensă marjă, sesizăm distanța dintre Olimp și Olinger. Dar relațiile și termenii conflictului sînt aceiași, ceea ce atestă *similaritatea* celor două lumi. Chiron rămîne în afară și mai sus decît lumea zeilor, tot așa cum Caldwell rămîne în afară și mai sus decît lumea oamenilor. Inadecvarea Centaurului se datorește, mereu, unei superiorități de înțelepciune și sensibilitate, față de *orice* mediu în care este destinat să trăiască. Supremul Zeus îl poate teroriza, dar rămîne inevitabil mediocru și vrednic de dispreț. În condițiile superiorității sale, Centaurul este totuși o victimă aproape predestinată. Slab, ca voință, naiv în generozitatea lui nesfîrșită, Chiron, ca și Caldwell, poate fi oricînd umilit și lovit chiar fizic de ultimul dintre elevii sau concetățenii săi. Superbul animal este mai dezarmat decît un copil.

Și atunci, întreaga viață a Centaurului devine o lungă implorare a Morții salvatoare. Multe din frazele lui Caldwell ar putea fi citate pentru această obsesivă repetare a motivului. Faptul indică disperarea și slăbiciunea lui Caldwell, incapabil să-și interpreteze destinul altfel decît

ca o permanentă *ratare*. O serie de situații ale romanului devin și ele simbolice. Caldwell și Peter se *rătăcesc* de mai multe ori printr-o lume devenită subit labirintică, pe drumul care leagă locuința lor de Olinger (= Olimp!). Furtuna, zăpada, singurătatea, în care mașina lor se afundă pînă la imobilizare totală, *apropie* moartea, cei doi traversînd parcă pragul fatal și reușind să se întoarcă. În hotelul în care sînt găzduiți o noapte, sînt primiți de un anume Charlie, întrupare a barcagiului Charon, dar, peste noapte, el moare, răscumpărînd parcă, astfel, viața celor doi călători. Alteori, casa prietenească a Afroditei și a lui Hefaistos, ori casa familială a lui Chariclo, devin limanurile unde ei evită, în extremis, naufragiul. Abia în final, „Chiron acceptă moartea“, frază ambiguă (și ea), echivalentă poate cu un gest de sinucidere, ori cu o înduplecare a lui Zeus, prin faptul că, acum, Centaurul nu mai privește moartea ca o eliberare de suferința personală, ci ca un *sacrificiu*, pe altarul lumii, al lumii zeilor și a oamenilor, prilej de perpetuare a înțelepciunii sale, echivalat prin înălțarea lui, de către Zeus, în cerul destinelor, constelație a Săgetătorului...

Celelalte personaje ale romanului sînt mai puțin clar configurate din punct de vedere problematic. Narațiunea lui Caldwell, la persoana a treia, alternează mereu cu cea a fiului său Peter, la persoana întîi. Acesta este identificat, ușor forțat, cu Prometeu, pentru a se sublinia ideea de „transmitere“ a nemuririi prin cea a unei educații directe. Așa cum tatăl trăiește drama inadecvării și a morții, fiul trăiește drama descoperirii dragostei și a sexualității. Adolescentul este chinuit de misterul trupului de femeie pe care încearcă să-l presimtă îmbrățișînd-o pe tînăra Penny (Pandora). El își iubește tatăl, dar de

la distanța celui firesc ancorat în uman, dincolo de anxietățile vârstei. Prometeu înțelege, *singurul*, de altfel, drama Centaurului, dar aparține, prin opțiune, oamenilor. Descoperirea dragostei ar fi, atunci, semnul acestei apartenențe.

În rest, personajele sînt abia schițate. Vera (Afrodita) este o simplă femeie senzuală, Zimmerman (Zeus) un director cam abuziv și libidinos, un bețiv întîlnit pe drum cu greu poate fi asimilat lui Dionysos, iar bătrînul Kramer, socrul lui Caldwell, numai prin longevitate nu susține comparația cu Kronos (de altfel, în mitologie, acesta era tatăl, nu socrul, Centaurului). De fapt, cu cît ne îndepărtăm de personajul central, verosimilitatea mitologică scade. De la personajele secundare, pînă la cele pomenite numai aluziv, similaritățile devin nu forțate, ci neesențiale, nemaiputînd suporta un conflict dramatic, ca în cazul lui Caldwell—Chiron.

Poate înțelegînd această limită inevitabilă, Updike păstrează numai la început paralelismul explicit al celor două nivele epice, continuînd apoi povestirea numai în nivel uman, ca și cum cel divin l-ar *împregna* invizibil și permanent. De fapt, pe parcurs, pierdem capacitatea de a sesiza corespondențele mitologice, fără un apel la indexul final. Faptul nu împieteează asupra romanului care poate oricînd rămîne o excelentă evocare a unui mic univers de provincie, nici asupra concepției artistice fundamentale, tocmai pentru că se demonstrează astfel perfectă suprapunere a mitului și a realului.

Tehnica narațiunii rămîne însă, tot timpul, de-o remarcabilă strălucire. Chiar în primele și în ultimul capitol, interferența planurilor este programatic realizată de romancier printr-o curajoasă, datorită insolitului ei, integrare în sistemul de imagini al unuia dintre planuri

a unor detalii aparținând celui alt : copitele Centaurului zgîrie asfaltul străzilor ; săgeata de oțel care-l rănește a fost înmuiată în sînge de hidră ; avansînd, spre sinucidere poate, Chiron se strecoară printre Buick-urile parcate ; cînd încearcă s-o înlănțuie pe Afrodita, Chiron se teme să nu fie văzuți de Zimmerman etc. Procedoul pare facil numai la prima vedere, el devine rapid un liant perfect al narațiunii.

Lecția lui Chiron, din primul capitol, mi se pare însă textul cel mai bun din întreg volumul și nu ezit să-l consider chiar o adevărată capodoperă. Crescendo-ul său impecabil dezvoltă în contrapunct două teme : relatarea poetică a formării Universului și dezagregarea clasei de elevi în sexualitate și violență. Efortul spre formă, spre cristalizare a unor forme de viață din ce în ce mai evolute, culminează cu apariția unui „animal tragic“, Omul ; cuvîntul magic, supremul strigăt, articulat de profesorul ajuns la capătul puterilor, coincide cu totala dezorganizare a unui grup uman, reîntors la animalitate, adică la haosul infernal !

Intr-o prefață la volumul *Olinger Stories (Povestiri din Olinger)* care adună texte apărute anterior în diferite volume, Updike declară, în cuvinte aproape faulkneriene : „Shillington (orașul lui natal, n.n.) este un loc pe hartă și aparține lumii ; Olinger este o stare sufletească, a sufletului meu, și mi-aparține cu totul mie“. Iar mai tîrziu mărturisește că, transformînd Olinger în Olimp, „a intenționat să pronunțe ultimul cuvînt, și adio“. Centaurul ar însemna atunci sfîrșitul unei faze de crea-

ție (într-adevăr, după el, Updike a mai publicat doar un volum de versuri).

Faptul este evident mai ales la nivel tematic. Aproape toate aspectele povestirilor și romanelor anterioare vor fi *definitivate* în *Centaurul*. Lumea copilului și a adolescentului domină volumele *Pigeon Feathers* (*Pene de porumbel*, 1959) și *Olinger Stories* (1964). La 10 ani, personajul (același, după mărturisirea lui Updike, în ciuda numelor diferite), fascinat de luminile carnavalului, își vîra toți banii în jucăriile automate, dar unul dintre organizatori i-i restituie, cu înțelegere (*N-ai să știi niciodată, dragul meu, cît te iubesc*). La 15 ani, traversează criza întrebărilor religioase și metafizice. În cea mai realizată povestire, *Pene de porumbel* (care dă și titlul volumului), încearcă zadarnic să afle tainele morții și ale existenței divine de la profesorul de religie și de la părinți. În sfîrșit, bunica rugîndu-l să mai împuște din porumbeii aciuiți în hambar (poate o subtilă lecție concretă, oferită de familie) copilul trăiește beția supraumană a celui care, distrugînd viața, intuiește și creația ei; în fața porumbeilor muiați în superbe culori ale Naturii, copilul înțelege, *estetic*, că nu poate exista moartea, ca un sfîrșit definitiv.

Peste un an, doi, prietenia băieților și misterul fetelor dezlănțuie aceleași anxietăți ca și în cazul lui Peter-Prometeu. *Flight* (*Fuga*) relatează micile escapade ale adolescentului cu o fată din vecini, Molly, ca și insistențele îngrijorări ale mamei, care-l determină să renunțe. „Bine. Ai cîștigat de data aceasta, mamă, dar este pentru ultima oară cînd cîștigi“, îi spune, în final, adolescentul devenit matur. Interesant este că „expozițiunea“ povestirii introduce amănunte de familie identice cu cele din *Centaurul*. Tatăl băiatului a venit pro-

fesor în Olinger, silit de criză și „deși era atât de blînd și avea atîta simț al umorului, nu putea intra într-o clasă fără a crea furtunoase probleme de disciplină“. Băiatul simte, la rîndu-i, ca și Peter-Prometeu, „moștenirea frustrației și a nebuniei“ care coboară din bunici, prin părinți, pînă la el și că „prin cîteva bătaii ale aripilor sale, deja crescute, el era destinat să revoce și să răscumpere (această moștenire)“

Altă dată se îndrăgostește de o fată mai mare ca vîrstă, pe care o cere abrupt în căsătorie, pierdut de emoție, și aceasta refuzîndu-l cu duioșie îi prezice însă un viitor strălucit, ceea ce îl tulbură și mai mult (*A sense of shelter [Semnificația ocrotirii]*). Cînd am fost cel mai fericit (*The happiest I've been*) relatează cu mîndrie încrederea pe care au avut-o în el, în aceeași noapte, o fată care a dormit cast alături, și un băiat care l-a lăsat să conducă mașina, în zori, spre casă.

Ajuns la maturitate, personajul lui Updike trăiește mereu un subtil proces de inadecvare care nu se ridică la înălțimea metafizică a destinului Centaurului, dar îl pregătește, prin, deocamdată, inadecvări erotice și sociale. Clyde o reîntîlnește după mulți ani pe Janet, amîndoi căsătoriți, și încearcă în zadar să reînnoade vechea dragoste, de-asupra „fericirilor“ mediocre în care se scald acum, fiecare în familia lui. „Fericirea nu este totul“, strigă deznădăjduit Clyde, însetat de *altceva* (*The persistence of desire [Persistența dorinței]*). Un pictor și o pictoriță, amîndoi studenți la belle-arte, nu găsesc drumul comun al mărturisirii dragostei și al unei decizii definitive (*Still life [Natură moartă]*). O tînră pereche își petrece vacanța într-o insulă uitată de Dumnezeu dar nu și de oameni, pentru că localnicii, negrii, suspectează pe bruna soție c-ar avea sînge negru și ca atare ar fi

nepotrivită viața ei împreună cu un soț alb (*The doctor's wife*, [Soția doctorului]). Și așa mai departe.

Interesant este că și romanele sînt străbătute cam de aceleași teme. Rabbit, personajul din *Rabbit, Run* (Fugi, iepure, 1961) cu nume simbolic (*rabbit* — „iepure“) este un inadaptat care nu încetează să alerge mereu după oameni, sentimente sau idei în care să creadă, aflînd mereu însă numai dezamăgiri. *The Poorhouse Fair* (Sărbătoare la azilul săracilor, 1958) este volumul de debut al lui Updike, în care arta și problematica lui apar gata conturate. Bătrînii, ruinați financiar ori neputincioși fizic, duc în azil o viață crepusculară și fascinantă. Asemeni copiilor, ei nu au simțul realității, sînt impulsivi și certăreți și dilată orice fleac într-un eveniment crucial pentru neantul lor cotidian. Tocmai în aceasta, reușita artistică a lui Updike este remarcabilă. Substanța vieții și mai ales ritmul ei devin nefirești pînă la fantastic. O pisică rătăcită în curtea azilului, un șofer menit să transporte mărfuri cu un camion, degustarea unei sticle de whisky și mai ales coplesitoarea „sărbătoare“, dezlănțuie discuții și pasiuni disproporționate. Oamenii aceștia mimează viața cu un efort inconștient și grotesc, încercînd să ignore Moartea, acest „al treilea participant în oricare dialog dintre ei“, cum remarcă directorul azilului, Conner. Sentimente și idei autentice apar și aici, în confruntări semnificative, dar totul se îneacă într-o atmosferă de vată, într-o lume vidă, izolată de umanitate, o lume a exilului. Conner însuși, ca și Caldwell mai tîrziu, este un sacrificat, un generos neînțeles, împărțit, ca și Centaurul, între lumea azilului și lumea lui, cea reală, dinamică și autentică.

Uersurile (1965) reunesc plachetele anterioare *The Carpentered Hen* (Găina cioplită în lemn) și *Telephone*

Poles (Stâlpii de telefon). Întîlnim aici o poezie intelectuală și ironică, un joc al spiritului, încîntat de propriile-i asociații metaforice. Uneori se ivește un madrigal grațios și ingenuu: „Ah, vino cu mine, *Petite chérie*. Și noi fericiți vom fi...” (*To an Usherette [Unei platoare]*). Alteori se creionează un portret ironic, ca al domnului Frederic Alexander Pott, maniac al punctuației care, în clipa morții va rosti, probabil, „Aceasta a fost ora fixată, nu-i așa?” (*Nebunul timpului*), sau al pedantului profesor Varder (*Humanities Course*). Adesea Updike ironizează aspecte ale vieții americane precum *supraomul* (în poemul cu același titlu) care călătorește în avioane supersonice, se hrănește cu alimente cu superfosfați și cumpără din supermagazine. O asemenea poezie, evident, nu denotă un mare creator, ci un agreabil improvizator, cu frecvente amintiri din numeroasele lui lecturi. *Versurile*, astfel, nu contrazic, ci continuă în ton minor calități observabile în volumele anterioare de proză.

John Updike rămîne un excelent *miniaturist*. Înainte de *Centaurul*, el pare a se fi exersat mai mult desenînd tipuri și situații cărora abia după aceea avea să le revele adîncimea mitică. Fără vigoarea tradițională a romanului și povestirii americane, el strălucește prin finețe și subtext. Nu dezvoltă conflicte și tipuri memorabile ci numai stări sufletești și paralelisme viață-(artă)-mitologie. Strălucirea frazei, delicatețea observațiilor, *transparența* textului, într-un cuvînt, denotă la Updike un neașteptat, în peisajul prozei americane, efort de subțiere a epicului pînă la un joc de lumini și

umbre. Romanul american care a cunoscut după cel de-al doilea război mondial o remarcabilă diversificare, a părăsit rareori, însă, linia realismului viguros, cu înaripări lirice sau metafizice, din perioada interbelică. Norman Mailer ori James Jones, scriitori profund angajați, publicînd imediat după război, au fost continuați de romancieri ai tragicului violent, țîșnit din conflictele rasiale și sociale contemporane. James Baldwin, în *Another Country* (*O altă țară*) de exemplu, ori Ralph Ellison în *The Invisible Man* (*Omul invizibil*) analizează complicațiile recente ale destinului negrului american, solitar într-un mod mai subtil și mai crud totodată, obsedat pînă la alienare și sinucidere de imposibilitatea integrării, nici măcar prin dragoste, într-o lume *albă*, pentru totdeauna albă. Saul Bellow, în *Herzog*, încearcă o psiha-naliză a americanului contemporan, a suprasolicitărilor sociale, morale și sexuale la care este supus, chiar fără să-și dea seama. Jack Kerouac, romancierul beatnik, încearcă eliberarea croului prin beatitudinea unei vieți mai mult epidermice, în fond numai o evadare, cam facilă, din coșmarul vieții moderne.

În contrast cu aceștia, o serie de romancieri, pe care Pierre Dommergues în *Les écrivains américains d'aujourd'hui* îi numește „scriitori ai acceptării”, unii grupați în jurul revistei *The New Yorker*, precum Frederick Buechner și mai ales J. O. Salinger și John Updike, la fel ca și Truman Capote, cultivă o proză *artistică*, epurată de conflicte violente, susținută liric și fantastic. Ei continuă o linie mai veche în literatura americană, care derivă din Henry James și trece prin Scott Fitzgerald, rămasă însă, mai tot timpul, în planul secund al unei literaturi în care angajarea socială a fost mereu preponderentă.

Dacă Truman Capote este fără îndoială cel mai substanțial din acest grup de povestitori, John Updike rămîne cel mai fin. În plus, el este singurul care împinge experiența prozei într-o direcție neabordată de ceilalți, anume înspre dizolvarea treptată a epicului. Din acest punct de vedere, Updike poate fi apropiat, și cred că singurul dintre americani, de căutările „noului roman” francez. Rămîne încă de văzut în ce fel va evolua creația lui Updike. După miniaturile anterioare, el a creat acest roman de concepție și construcție, *Centaurul*, care rămîne unul dintre cele mai bune volume publicate după război, deși masivitatea și violența încercărilor similare din literatura americană interbelică au fost surprinzător de dezinvolt evitate. *Uersurile* anunță atunci o apropiere de poezie, concluzie logică a liricizării prozei? Vom vedea.

SORIN ALEXANDRESCU

*Cerul e o zămislire pe care n-o
poate concepe omul. El concepe
doar pământul, fiind el însuși o
făptură care se află la limita din-
tre cer și pământ.*

KARL BARTH

DAR TOT MAI TREBUIA SACRIFICATĂ O VIAȚĂ PENTRU ISPĂȘIREA ACELUI PĂCAT STRĂVECHI — FURTUL FOCULUI. ȘI S-A ÎNTIMPLAT CA CEL MAI NOBIL DINTRE CENTAURI (CARE SINT JUMĂTATE CAI, JUMĂTATE OAMENI), CHIRON, SĂ RĂTĂCEASCĂ PRIN LUME, CHINUIT DE O RANĂ CU CARE SE ALESESE DINTR-O ÎNTIMPLARE NEFERICITĂ ȘI CIUDATĂ. LA O NUNTĂ A LAPÎȚILOR DIN THESALIA, UN CENTAUR MAI NEBUN ÎNCERCASE SĂ FURE MIREASA. S-A STÎRNIT O BĂTAIE CUMPLITĂ ȘI, ÎN ÎNVĂLMĂȘEALĂ, CHIRON, CU TOATE CĂ ERA NEVINOVAT, A FOST RĂNIT DE O SĂGEATĂ OTRĂVITĂ. CHINUIT PE VECI DE RANA CARE NU AVEA SĂ SE MAI VINDECE, CENTAURUL NEMURITOR TINJEA DUPĂ MOARTE ȘI SE RUGA SĂ FIE PRIMIT DREPT RĂSCUMPARARE PENTRU PROMETEU. ZEII ÎI AUZIRĂ RUGA ȘI ÎL IZBĂVIRĂ ȘI DE DURERE ȘI DE NEMURIRE. ȘI CHIRON SE STINSE CA ORICE MURITOR TRUDIT, IAR ZEUS ÎL FĂCU ARCAȘ ȘI-L AȘEZA, STRALUCITOR, PRINTRE STELE.

*Vechi povești populare eline istorisite
de JOSEPHINE PRESTON, Peabody, 1897.*

CALDWELL se întoarse și întorcându-se simți o lovitură de săgeată în gleznă. Clasa izbucni în rîs. Durerea străpunse învelișul delicat al pielii, se furișă printre unghiurile complexe ale genunchiului, și zvîcnind mai puternică, mai răsunătoare, i se urcă în măruntaie. Ridică fără să vrea privirea spre tablă unde scrisese cu creta numărul 5.000.000.000, vîrsta probabilă a universului în ani. Rîsetele clasei, care se transformaseră de la primele țipete de uimire la hui-duieli în toată regula, păreau că se năpustesc asupra lui, că zdrobesc singurătatea pe care și-o dorea atît de mult, o singurătate în care să fie numai el cu durerea lui, să-i cîntărească intensitatea, să-i socotească durata, să-i cerceteze anatomia. Durerea întinse un tentacul pînă la creierul lui și își desfășură aripile umede de-a lungul pereților toracelui, astfel încît simți că vede roșu în fața ochilor, orbit deodată, de parc-ar fi fost o pasăre uriașă, care se trezește din somn. Tabla de ardezie lăptoasă, mînjită de urmele cîrpei cu care fusese ștersă de cu seară, stătea agățată de conștiința lui ca o membrană. Durerea părea că-i mută cu labelle ei păroase inima și plămîinii din loc și, în timp ce gheara

de durere îi strîngea tot mai tare gîtlejul, simţi cum îşi apără creierul, ţinîndu-l ca pe o tavă, sus, sus de tot, departe de mîinile flămînde. Cîţiva elevi, în cămăşi de toate culorile curcuboului, se ridicaseră în picioare lîngă bănci, uitîndu-se cu duşmănie la profesorul lor şi urlînd, punîndu-şi picioarele cu pantofii plini de noroi pe scaunele pliante. Era o hărmălaie nesuferită. Caldwell şchiopătă pînă la uşă şi o închise în urma lui, despărţindu-se astfel de zgomotul violent şi tumultuos.

Afară, în hol, capătul săgeţii, cel cu aripioare, zgîria podeaua la fiecare pas. Hîrşîitul metalic şi foşnetul ţepăn se amestecau formînd un zgomot neplăcut. Simţi că i se întoarce stomacul pe dos şi că i se face greaţă. Pereţii lungi ai sălii slab luminate începură să-i joace în faţa ochilor. Uşile claselor cu ochiuri de geam din sticlă mată, pătrate, numerotate, semănau a plăci de experienţă, cufundate într-un lichid activat încărcat cu voci de copii care scandau în franceză, cîntau imnuri, şi discutau probleme de ştiinţă socială. *Avez-vous une maison jolie? Oui j'ai une maison très jolie, din cauza valurilor de grîne ca chihlimbarul, a măreţiei muntelui purpuriu deasupra cîmpiilor roditoare, de-a lungul întregii noastre istorii, copii* (asta era vocea lui Pholos), *guvernul federal şi-a mărit prestigiul, puterea şi autoritatea, dar, copii, să nu uităm că la origine sîntem o uniune de republici suverane: Statele Unite în... Dumnezeu şi-a revărsat lumina lui asupra-ţi. Incununează deci binele prin dragoste frăţească — cîntecul acela frumos stăruia*

absurd în mintea lui Caldwell. *Către marea strălucitoare.* Caldwell auzise prima dată toate prostiile astea la Passaic. Cît de ciudat se transformase el de atunci! Cu jumătatea de sus a trupului, simțea că plutește pe un firmament înstelat de idealuri printre voci tinere care cântau, iar restul făpturii lui era cufundat adînc într-o mlaștină unde pînă la urmă probabil că se va îneca. De fiecare dată cînd mătura podeaua cu aripioarele săgeții, fierul îi zgîndărea rana. Încercă să se ferească să pună piciorul acela pe podea, dar bocănitul dur al celorlalte trei copite răsuna atît de puternic încît îi era teamă să nu se deschidă brusc una din uși și să iasă vreun profesor să-i ațîină calea. În criza în care se găsea, colegii lui, profesori, păreau niște păstori ai groazei, care amenințau să-l înghesuie și să-l împingă înapoi în camera unde erau elevii. Simți că i se strînge încet stomacul. Pe scîndurile strălucitoare și lustruite, drept în fața vitrinei cu trofee, cea cu o sută de ochi de argint, lăsă, fără să se oprească din drum, un con aburind, întunecat și care începu să se întindă. Coapsele lui mari, cu pete cenușii, se înțepeniră de scîrbă dar, ca o sculptură la prora unui vas care se scufundă, capul și torsul lui se repeziră înainte.

Îl atrăgeau petele nedeslușite, apoase, de deasupra ușilor laterale. Aici, în celălalt capăt al holului, prin ferestrele apărate pe dinafară împotriva vandalismului, pătrundea în școală lumina și, nereușind să se împrăștie în atmosfera vîscoasă și lucioasă, rămînea prizonieră deasupra

intrării, ca untdelemnul la suprafața apei. Către aceste bășicuțe albastrii de lumină se simțea atras fluturele dinăuntru lui, care-i împinse trupul înalt, frumos, compus, înainte. Viscerele lui se răscoliră ; firișoare de praf îi năclăiau cerul gurii. Dar chiar și în cerul gurii simți cu emoție gustul anticipat al aerului curat. Aerul se luminează. Împinse cu putere ușa dublă cu geamuri murdare, consolidate cu o plasă de sîrmă. Într-un iureș de durere se repezi coborînd cele cîteva trepte pînă la palierul de beton, cu săgeata pocnindu-se de balustrada de oțel. Urcînd treptele, un copil mîzgălise în grabă o porcărie pe peretele întunecat și lucios. Caldwell apucă bara de alamă și strîngînd din dinți cu o expresie hotărîită, cu toate că ochii lui erau chinuiți și plini de teamă, ieși repede la aer.

Din nările lui ieșeau două pale de brumă. Era luna ianuarie. Cerul înalt, senin și albastru, părea puternic dar misterios. Brazdele netede și uriașe de iarbă cosită ale peluzei laterale a școlii, cu pini sădiți la colțuri, erau, deși în toiul iernii, verzi ; dar culoarea lor era înghețată, încremenită, ștearsă, artificială. Dincolo de terenurile școlii, un troleibus, zăngănind încet, înainta pe autostradă, spre Ely. Virtual gol — era ora unsprezece, și cei care aveau de făcut cumpărături se duceau cu toții în cealaltă direcție, spre Alton — se legăna încet, agățat de fire, în timp ce canapelele de paie aruncau scînteii de aur prin ferestre. Afară, în fața măreției spațiale, durerea lui păru descumpănită. Pipernicită, se retrase în gleznă, devenind apăsătoare, sumbră

și demnă de dispreț. Silueta ciudată a lui Caldwell căpătă demnitate ; umerii lui — cam înguști pentru o făptură atît de solidă — se îndreptară și el înaintă dacă nu în trap ușor, măcar grăbit de hotărîrea de a îndura totul cu stoicism, ceea ce făcu șchiopătarea să se contopească cu pasul lui obișnuit. O porni pe poteca asfaltată între peluza înghețată și terenul de parcaj, plin pînă la refuz. Mai jos de burta lui, boturile mașinilor care se strîmbau la el străluceau în soarele alb al iernii ; zgîrieturile de pe metalul cromat iradiau lumina ca diamantele. Frigul începuse să-i cam taie răsufierea. În spatele lui, în clădirea mare și greoaie de cărămidă portocalie a școlii, se auzi clopoțelul eliberînd clasa pe care o părăsise. Cu un uruit lent, mistuitor, elevii începură să iasă în hol.

Garajul lui Hummel se afla lîngă proprietatea școlii secundare din Olinger și era despărțit de ea printr-o panglică neregulată de asfalt. Legătura garajului cu școala nu era numai teritorială. Hummel făcuse ani de-a rîndul parte din comitetul de conducere al școlii — cu toate că acum nu mai făcea — iar Vera, nevasta lui tînără și roșcată, era profesoara de educație fizică a fetelor. Datorită școlii, garajul mergea destul de bine. Băieții mai mari veneau să-și repare rablele luate de la fiare vechi, iar cei mici veneau să-și umfle mingile de baschet cu pompa. În partea din față a clădirii, în camera mare unde își ținea Hummel registrele de socoteli și biblioteca de cataloage zdrențuite și înnegrite cu piese de schimb, și unde se aflau două birouri de lemn,

așezate unul lângă altul și acoperite cu foițe de hîrtie ciupite, blocnotesuri, ace, și vrafuri soioase și zdrențuite de chitanțe roz, era un vas de sticlă întunecată cu capacul crăpat și lipit cu bandă izolantă, care forma o linie ca un trăsnet. În vas, așteptînd bănuții copiilor, erau bomboane învelite într-o hîrtie care foșnea. Profesorii obișnuiau să stea uneori aici — mai de mult, nu acum — pe scaune pliante soioase, așezate în șir strîns în dreptul unui puț de ciment de cinci picioare, al cărui fund se afla la același nivel cu strada ; stăteau și fumau, și mînceau sandvișuri *Fifth Avenue* și beau cești cu unt de arahide *Reese*, sau sugeau bomboane de tuse *Essick*, punîndu-și picioarele cu pantofi lustruiți și șireturi legate strîns pe balustradă, lăsîndu-și nervii chinuiți să se destindă, în timp ce jos, în fundul puțului triunghiular, un automobil ca un prunc uriaș de metal, era spălat și dădăcit de ucenicii negri ai lui Hummel.

Accesul către partea principală, și cea mai mare, a garajului se făcea printr-o rampă de asfalt accidentată, brăzdată, pestriță și cu bășici, ca un flux de lavă întărită. În ușa mare și verde, deschisă ca să primească vehiculele motorizate, era tăiată o ușiță înaltă cît un om, cu o inscripție VĂ RUGĂM ÎNCHIDEȚI UȘA, din vopsea diluată albastră, împrăscată și prelinsă sub zăvor. Caldwell apăsă pe clanță și intră. Simți o durere în piciorul rănit și înjură că trebuie să mai facă un gest ca să se întoarcă și să închidă ușa în urma lui.

Întunericul adînc și cald era luminat de scînteii. Podeaua grotei era ceruită cu negru din pricina uleiului care picura pe jos. În celălalt capăt al bancului lung de lucru, doi bărbați poziți, cu ochelari de protecție, mînuiau o lampă de sudură autogenă și flacăra ei mare și aplecată se fărîmița în picături uscate. Un alt om, care se holba, ridicînd în sus orbitele lui albe și rotunde pe fața neagră, se tîrî pe spate și dispăru sub caroseria unei mașini. Ochii i se adaptaseră între timp la întuneric și Caldwell văzu îngrămădite în jurul lui fragmente de automobil răsturnate, fragile și fantomatice, aripi ca niște cadavre de broaște țestoase, motoare zbîrlite ca niște inimi despărțite de trup. Atmosfera pestriță era încărcată cu șuierături și lovituri violente. Lîngă locul unde se afla Caldwell o sobă de cărbune, veche și pîntecoasă, lăsa să se vadă prin crăpături roșul strălucitor al focului. Caldwell șovăi, nevoind să se depărteze de raza de căldură, cu toate că săgeata din gleznă începuse să se moaie și stomacul lui să se agite neliniștit.

Hummel în persoană apăru în ușa atelierului. Pe cînd se apropiau unul de altul, Caldwell avu senzația caraghioasă că se apropie de o oglindă pentru că Hummel șchiopăta și el. Avea un picior mai scurt decît celălalt, din cauza unei căzături în copilărie. Era gîrbovit, palid și ros pe dinăuntru. Maestrul mecanic își cam pierduse căutarea în ultimii ani. Societățile ESSO și MOBILGAS construiseră stații de benzină în apropierea școlii pe marginea autostradei, și acum, cînd se isprăvise războiul și toată lumea

își putea cumpăra mașină nouă, cu ce câștigase de pe urma lui, cererile de reparații scăzuseră simțitor.

— Ce-i, George, s-a făcut ora mesei ? întrebă Hummel, și cu toate că avea vocea slabă își ridică volumul cu dexteritate ca să acopere zgomotul din atelier.

Caldwell îi răspune, dar zgomotul unor lovituri metalice deosebit de puternice și de rapide izbucni în aer, acoperindu-i cuvintele. Vocea lui, slabă și chinuită, părea că se cuibărește liniștită în propriile lui urechi.

— Doamne ferește, Nu. Am oră !

— Atunci ce e ? Fața delicată, cenușie a lui Hummel, decolorată de petele argintii de barbă, se animă, îngrijorată și timidă, de parcă s-ar fi așteptat din clipă-n clipă să-l lovească ceva din senin. Nevasta lui îl făcuse să fie așa. Caldwell o știa.

— Uite ce mi-a făcut unu' din păcătoșii ăia de copii, spuse Caldwell. Își ridică piciorul rănit pe o aripă de automobil demontată, suflecându-și pantalonul.

Mecanicul se aplecă deasupra săgeții și atinse ușor aripioarele de la celălalt capăt. Articulațiile degetelor lui erau adânc impregnate de murdărie și din cauza lubrefiantului atingerea lui era dulce.

— Săgeată de oțel, spuse. Ai noroc că vârful a pătruns frumos, curat. Făcu un semn cu mâna și un mic trepied pe roate se apropie singur de el, zăngănind în timp ce luneca pe podeaua neagră și zgrunțuroasă. Hummel luă de pe el un clește

de tăiat sîrma, din acelea care au o articulație ca un vinclu pe una din fălci ca să formeze o pîrghie suplimentară. Frica eliberă mintea lui Caldwell, lăsînd-o să plutească liberă ca un balon de heliu scăpat din mîna de un copil distrat. Amețit și neatent cum era, încercă să analizeze cleștele ca pe o diagramă : avantaj mecanic, egal încărcătură, supra forță, minus fricțiune, lungimea pîrghiei AF (punctul de sprijin = piuliță) supra lungime FB, B fiind punctul în care mușcă fălcile strălucitoare în formă de semilună ale cleștelui, înmulțit cu avantajul mecanic secundar al complexului accesoriu format din punctul de sprijin plus pîrghia înmulțită pe rînd cu avantajul mecanic al mîinii de muncitor a lui Hummel, calmă și murdară, cu acțiunea de încheștare a mușchilor contractori și a falangelor rigide de cîte cinci ori, MA ori MA ori 5 MA egal un titan. Hummel își încovoie spatele astfel încît Caldwell să se poată sprijini pe umerii lui. Nefiind sigur de intenția lui Hummel și nedorînd să facă presupuneri, Caldwell rămase drept, cu ochii în tavan. Scîndurile scorjite din tavanul garajului erau mînjite de funingine, și de urmele pînzelor de păianjeni, așa că păreau acum ca de catifea. Caldwell simți mișcările lui Hummel în genunchi cu zmucituri de acomodare cînd se trăgea înapoi ; simți metalul atingîndu-i pielea prin ciorap. Aripa de automobil se clătină gata să-și piardă echilibrul ; umerii lui Hummel se încordară din pricina efortului și Caldwell strînse din dinți, înghițindu-și strigătul de durere, căci i se părea că unealta nu mușcă săgeata de metal,

ci un nerv ieșit din trupul lui. Ghearele în formă de semilună ale cleștelui scrîșniră și, într-o izbucnire rapidă, telescopică, durerea lui Caldwell țîșni în sus ; scînteietoare ; după care umerii lui Hummel își slăbiră încordarea.

— Nu merge, spuse mecanicul. Am crezut că-i scobită, da' nu-i. Trebuie să vii pînă la banc, George.

Cu picioarele tremurîndu-i de sus pînă jos și avînd senzația că sînt subțiri și rahitice ca niște spițe de bicicletă, Caldwell îl urmă pe Hummel și-și așază cuminte piciorul pe o ladă veche de Coca Cola pe care mecanicul o scosese de sub bancul lung de lucru din grămada de obiecte inutile acoperite de funingine. Încercînd să uite de săgeata care, ca un defect optic în partea inferioară a cîmpului său vizual, îl urma pretutindeni, Caldwell se concentrează asupra unui oboroc plin cu pompe de benzină stricate. Hummel trase de lanțul unui bec electric fără abajur. Geamurile erau opace, fiind împrôșcate cu vopsea pe dinafară. Pe pereții dintre geamuri erau agățate chei fixe, aliniate după mărime, ciocane cu capătul rotund și mînerul acoperit cu bandă izolantă, burghiuri electrice, șurubelnițe lungi de cîte un metru, unelte complicate, îmbucate și filetate, despre care nu va ști niciodată cum se numesc sau la ce folosesc, bobine netede de sîrmă uzată, șublere și clești ; și vîrîte în crăpături sau lipite în locurile goale de pe perete, reclame vechi, scorjite și zdrențuite. Una din ele reprezenta o pisică cu o labă în sus, alta, un uriaș care încerca în zadar să rupă o curea pa-

tentată de ventilator. O pancartă zicea : „ÎNTÎI
SIGURANȚA“, și alta lipită pe un geam „FE-
RIȚI-VĂ   CĂ NIMENI NU VĂ MAI
DĂ ALȚII“.

Ca revărsarea unui imn concret al creației
materiale, toată suprafața bancului era acoperită
cu mațe de cauciuc, tuburi de cupru, cilindri de
grafit, vincluri de fier, bidoane de ulei, bucăți
mari de lemn, zdrențe, bucățele de tot felul, ră-
mășițe prăfuite ale tuturor elementelor. Mormanul
acesta de unelte era scormonit de dîrele intense
de lumină care veneau de la cei doi muncitori
din celălalt capăt al bancului. Modelau un obiect
care părea a fi o centură cu înflorituri de bronz,
pentru o femeie cu talie mică și șolduri pline.
Hummel își puse o mănușă de azbest pe mîna
stîngă și trase o bucățică lată de tablă din gră-
madă. Făcu o tăietură la mijloc cu cleștele și
brusc, cu îndemînare, îndoii bucata de tablă for-
mînd un scut ca un jgheab pe care îl potrivi
în jurul săgeții, în spatele gleznei lui Caldwell.

— Ca să nu simți căldura prea tare, explică
Hummel, apoi pocnind din degetele mîinii fără
mănușă, spuse : Archie, vrei să-mi dai o clipă
lampa de sudură ?

Ucenicul, ferindu-se să nu se împiedice în sîrma
care zăcea pe jos, aduse lampa cu acetilenă. Era
o căniță neagră cu toartă, care scuipa o flacără
albă cu margine verde. În locul de unde țîșnea
flacăra, era un gol transparent. Caldwell strînse
maxilarele înghițindu-și teama. Săgeata i se pă-

reă acum un nerv descoperit. Își adună puterile ca să îndure durerea.

Dar nu simți nimic. Se trezi ca prin farmec în mijlocul unui nor imens și insensibil. Lumina tresări transformându-se în umbre ascuțite, triunghiulare, peste tot, în jurul lui, pe banc și pe pereți. Ținând scutul de tablă cu mîna ferită de mînușă, Hummel, închizînd ochii pe jumătate, fiindcă n-avea ochelari de protecție, se uită fix drept în inima strălucitoare, sfîrîitoare a gleznei lui Caldwell. Fața lui albă ca varul și cu contururi aspre strălucea fanatic în punctul unde se aflau cei doi ochi. Caldwell coborî privirea și, tocmai atunci, un smoc din părul obosit, cărunt al lui Hummel scăpă, căzînd în flacăra lămpii, se chirci și dispăru într-un nor de fum. Muncitorii priveau fără o vorbă. Parcă prea dura mult. Caldwell simțea fierbințeala tablei care începuse să se încingă pe pielea piciorului. Dar închizînd ochii parcă văzu, înfiptă în țeasta lui, săgeata care se îndoiaie, se topește și moleculele ei care încep să se împrăstie. Auzi un obiect mic de metal căzînd pe jos cu un clinchet. Presiunea care-i încercuise piciorul cedă. Deschise ochii și flacăra lămpii se stinse. Lumina galbenă a becului părea cafenie.

— Ronnie, poți să-mi aduci o cîrpă udă? Hummel îi explică lui Caldwell: — Nu vreau s-o trag afară cît e fierbinte.

— Da' știu că ești priceput! spuse Caldwell. Vocea îi era mai slabă decît se așteptase și lauda lui lipsită de vlagă. Il urmări pe Ronnie — un băiat cu un singur ochi, cu umerii mătăhăloși —

și-l văzu cum ia o cîrpă unsuroasă și o cufundă într-o găleată mică cu apă neagră, așezată mai încolo sub un bec electric. Lumina reflectată tremura și sălta în apa tulburată, de parc-ar fi vrut să scape de acolo. Ronnie îi întinse cîrpa lui Hummel care se ghemui și o aplică pe piciorul lui Caldwell. O senzație de răceală udă pătrunse în pantoful lui Caldwell, care auzi un sfîrîit și simți în nări un miros slab, aromat.

— Acu' așteptăm puțin, spuse Hummel și rămase pe vine, ținînd cu grijă cracul pantalonului lui Caldwell ca să nu-i atingă rana. Caldwell întîlni privirile celor trei muncitori — al treilea ieșise de sub mașină — și le zîmbi de parc-ar fi vrut să-și ceară scuze. Acum cînd știa că alinarea e aproape, își găsea timp să se simtă stingherit. Văzîndu-i zîmbetul, ucenicii se încruntară. Pentru ei era ca și cum un automobil ar fi încercat să vorbească. Privirea lui Caldwell începu să rătăcească departe și în mintea lui apărură cîmpii verzi. Chariclo cînd era tînăra și mlădioasă, Peter cînd era mic și îl plimba pe trotuar, pe sub castanii sălbatici cu mașinuța de copil pe care o împingea cu un băț lung bifurcat la capăt. Fuseseră prea săraci ca să-i poată cumpăra un cărucior. Oare puștiul învățase să conducă prea devreme? Se frămînta din pricina lui cînd avea timp.

— Acu', George, țin-te bine! spuse Hummel și, cu un gest brusc și îndemînatic dar dureros, scoase săgeata care ieși lunecînd. Hummel se ridică cu obrajii roșii, aprinși de foc sau îmbu-

jorați de mulțumire. Cei trei ucenici săraci cu duhul dădură buzna îmbrîncindu-se să vadă săgeata argintie, mînjită, la capătul ascuțit, de sînge. Glezna lui Caldwell, în sfîrșit eliberată, părea ușoară, descătușată. Avea senzația că pantoful i se umple încet cu un lichid cald. Durerea își schimbase culoarea, se mutase în spectrul tălmăduirii. Trupul lui știa. Durerea îi ajungea acum la inimă, ritmic, ca o respirație a Naturii.

Hummel se aplecă și ridică ceva de jos. Duse mîna la nas și mirosi. Apoi așeză obiectul încă încins în palma lui Caldwell. Era un vîrf de săgeată triunghiular și atît de ascuțit încît marginile lui erau concave. Părea prea delicat să fi creat o dislocare atît de serioasă. Caldwell își dădu seama că din pricina șocului și a efortării i se pătaseră palmele. Fruntea i se acoperi de sudoare.

Îl întrebă pe Hummel : — De ce-ai mirosit-o ?

— Mă întrebam dacă n-o fi otrăvită !

— Eu nu cred. Tu ce spui ?

— Nu știu... Cu copiii din ziua de azi ! Apoi adăugă : N-am simțit nici un miros.

— Nu cred c-ar fi în stare de una ca asta, stăruie Caldwell, gîndindu-se la Achile și la Hercule, la Jason și la Asclepios, la chipurile lor atente și respectuoase.

— Tare aș vrea să știu de unde au copiii ăștia bani, spuse Hummel, de parc-ar fi încercat cu delicatețe să-l facă pe Caldwell să nu se mai gîndească la o chestiune iremediabilă. Ridică săgeata fără vîrf și o șterse de sînge pe mînușa lui. Țasta-i oțel bun, adăugă. E o săgeată scumpă!

— Îi capătă de la tații lor, pușlamalele ! spuse Caldwell, simțind că-i revine puterea și că i se mai limpezește mintea. Ora lui ! Trebuia să se întoarcă !

— Există prea mulți bani în jurul nostru, spuse bătrînul mecanic cu oarecare ciudă. Sînt în stare să cumpere orice rebut fabricat la Detroit. Fața lui căpătase iar culoarea aceea cenușie, paloarea pe care i-o dădea lampa de acetilenă. Încrêtită și delicată ca o foaie de poleială împăturită de prea multe ori, fața lui deveni aproape feminină, cu un aer de tristețe calmă ; Caldwell se simțea ca pe jeratic.

— Cît îți datorez, Al ? Trebuie să mă întorc. Zimmerman o să-mi mănînce capul.

— Nimic, George ! Lasă ! Mă bucur c-am putut să te ajut. Rîse. Nu mi se întîmplă în fiecare zi să scot o săgeată din piciorul cuiva arzînd-o.

— Dar nu se cade. Am cerut unui meșter să mă ajute cu priceperea lui. Și se scotoci în buzunarul dinăuntru al hainei fără prea multă convingere.

— Lasă, George ! Că n-a durat decît o clipă. Fii te rog mărinimos și fă-mi acest hatîr. Vera spune că ești unul dintre pușinii oameni de acolo, care nu caută să-i îngreuneze viața.

Caldwell simți că-i înlemnește fața. Se întrebă în ce măsură știa Hummel de ce viața Verei era atît de grea. Trebuia să se întoarcă.

— Al, să știi că-ți rămîn foarte îndatorat. Zău !

Dintr-o pricină sau alta nu s-a găsit încă modalitatea precisă de a se transmite recunoștința. Treci prin viață locuind într-un oraș anume și uneori iubești oamenii de acolo, dar nu le-o spui niciodată, ți-e rușine.

— Poftim, zise Hummel... Asta n-o vrei ? și îi întinse coada strălucitoare a săgeții. Caldwell vîrîse distrat vîrfurile în buzunarul lateral al hainei.

— Nu ! De ce ? Păstrează-o !

— Ce să fac eu cu ea ? Atelieru-i și așa plin de fiare vechi. Arată-i-o lui Zimmerman. Un profesor în sistemul nostru de educație n-ar trebui să aibă de-a face cu asemenea porcării.

— Bine, Al, cum vrei tu. Mulțumesc. Mulțumesc foarte mult ! Vergeaua argintie era prea lungă. Ieșea din buzunarul lateral al hainei ridicîndu-se ca antena unei mașini.

— Profesorul ar trebui să fie apărut de asemenea copii. Spune-i-o lui Zimmerman.

— Ba spune-i-o tu. Poate că pe tine te ascultă.

— Păi, s-ar putea. Să știi că nu glumesc. S-ar putea.

— Nici n-am luat-o drept glumă !

— Am făcut parte din comitetul care l-a angajat. Știi ?

— Știam, Al.

— Și mi-a părut rău. De multe ori.

— Nu. Nu trebuie.

— Nu ?

— E un om inteligent.

— Da... da, dar îi lipsește ceva.

— Zimmerman înțelege puterea, dar nu știe să păstreze disciplina. Un nou val de durere îi

năpădi fluierul piciorului și genunchiul. Avea impresia că nu-și dăduse niciodată atât de bine seama cum e Zimmerman și că nu se exprimase niciodată atât de judicios în legătură cu el. Dar Hummel, supărător de mărginit, se mulțumi să repete ceea ce spusese înainte :

— Îi lipsește ceva !

Sentimentul că trece timpul îl chinuia pe Caldwell făcându-l să simtă un nod în stomac.

— Trebuie să mă întorc, zise.

— Să-ți dea Dumnezeu noroc. Spune-i lui Cassie că orașul îi duce dorul.

— Nici nu știi ce fericită e acolo. E în al nouălea cer. Asta a fost visul ei din totdeauna.

— Și bătrînul Kramer ce face ?

— E sănătos tun ! O s-atingă suta.

— Nu te supără drumurile cu mașina ?

— Nu. Drept să-ți spun, îmi plac. Așa mai am și eu prilejul să stau de vorbă cu puștiu ! Când locuiam în oraș nu ne vedeam aproape niciodată.

— Vera spune că ai un băiat tare isteț.

— Are mintea maică-si. Și mă tot rog lui Dumnezeu să nu moștenească trupul meu urît.

— George, îmi dai voie să-ți spun ceva ?

— Sigur.

— E pentru binele tău.

— Zi tot ce vrei, Al. Că doar mi-ești prieten.

— Știi care-i necazul tău ?

— Sînt îndărătnic și neștiutor.

— Nu. Zău, vorbesc serios.

„Necazul meu, se gîndea Caldwell, e că mă ucide piciorul“. — Ce ? întreabă el.

— Ești prea modest.

— Ai pus punctul pe i, Al, spuse Caldwell și dădu să plece.

Dar Hummel continua să-l țină locului.

— Mașina merge bine ?

Înainte de a se muta la zece mile de oraș, familia Caldwell se descurcase și fără mașină. La Olinger puteau merge oriunde pe jos, iar la Alton se puteau duce cu troleibuzul. Dar când au răscumpărat vechea proprietate a familiei Kramer, au avut și ei nevoie de-o mașină și Hummel le găsisse un Buick 36, doar cu 375 de dolari.

— E o mașină grozavă ! Absolut grozavă !
Îmi vine să mă strâng de gât când mă gândesc că i-am făcut botul praf !

— Asta-i drept, că nu se mai poate repara, George. Dar motorul merge bine ?

— Ca-n vis. Să știi că-ți sînt recunoscător, Al. Zău !

— Da ! Motorul trebuie să fie bun. Omul n-a mers niciodată cu mai mult de patruzeci pe oră. Era dricar.

Lucrul ăsta i-l spusese Hummel de cel puțin o mie de ori. Povestea părea că-l fascinează.

— Nu mi-e frică, spuse Caldwell, ghicind că Hummel își închipuie că mașina e plină de năluci. De fapt era o mașină ca oricare alta, cu patru uși și fără spațiu de cărat cadavre. Totuși, e adevărat că era mașina cea mai neagră pe care o văzuse Caldwell vreodată. Mamă, ce de-a lac se puneau pe Buickurile astea vechi !

Tot vorbind așa cu Hummel, Caldwell stătea ca pe ghimpi. În creierul lui simțea ticăcaciul unui

ceas ; îl chema școala ; de urgență. O muzică haotică părea să chinuiască fața trudită a lui Hummel. Imaginea unor articulații desfăcute, sfori roase, reziduuri de cărbune și metal uzat apărură în fața ochilor lui Caldwell acoperind ca o urzeală înțelegerea pe care o avea față de vechiul său prieten ; oare ne descompunem ? În mintea lui se tot învârtea un mecanism : „LAC PE BUICKURILE VECHI. LAC. LAC“.

— Al, protestă el, trebuie să fug ! Chiar nu vrei nici un ban ?

— Dacă mai spui o vorbă, mă supăr.

Așa făceau aristocrații ăștia din Olinger. Nu voiau să ia nici un ban, în schimb luau tonuri autoritare. Te sileau să accepți un serviciu, și asta îi făcea să devină zei.

O porni spre ușă, dar Hummel îl însoți șchio-pătînd. Cei trei ciclopi vorbeau între ei atît de tare încît Hummel și Caldwell se întoarseră. Archy, scoțînd din gîtlej niște sunete care semănau a țipete de pasăre tăiată, arătă cu mîna spre podea. Pe cimentul pătat, unul din pantofi lăsase urme ude. Caldwell se uită la piciorul lui rănit ; pantoful era îmbibat cu sînge. Negru, în lumina cafenie, ieșea curgînd pe deasupra pantofului, la călcîi.

— George, ar fi bine să-ți îngrijești piciorul, îi spuse Hummel.

— Îl îngrijesc eu la prînz. Las' că-i mai bine să curgă sîngele afară. Gîndul otrăvii îl obseda. Las' să se curețe de la sine.

Deschise ușa și se treziră învăluiți de aer rece. Ieșind, Caldwell se sprijini prea tare pe piciorul rănit și sări uimit într-un picior.

— Și să-i spui lui Zimmerman... stăruiești
Hummel.

— O să-i spun.

— Nu, zău, spune-i, George.

— N-are ce să facă, Al. În ziua de azi copiii nu mai sînt ce-au fost. Și să știi că Zimmerman chiar vrea să-i vadă mîncîndu-ne de vii.

Hummel oftă. Salopeta lui de culoarea metalului de pușcă părea decolorată. Și din păr începu să-i curgă pilitură de fier.

— Trăim timpuri grele, George!

Fața lui Caldwell, lungă și obosită, se crispă în chip neobișnuit. Era pe punctul să facă o glumă. I se întîmpla rar să aibă într-adevăr umor.

— Da, n-aș putea spune că-i o epocă de aur.

Hummel e patetic, se gîndi Caldwell plecînd spre școală. Un biet om singur, care nu se putea opri din vorbă și care nu te mai lăsa să pleci. Nu mai era nevoie de mecanici ca el; totul se producea pe scară industrială. Risipă. Dacă un lucru se uzează, altul! Trosc, zdrang. Aruncă-l. Nu reușea să angajeze decît niște cretini cu un singur ochi, iar nevastă-sa se culca cu tot tîrgul. Mobilgas începuse să pună stăpînire pe oraș și se spunea că avea să-i urmeze și Texaco. Hummel era mort și deprimant. Cu ce indiferență mirosise săgeata ca să vadă dacă-i otrăvită. Brrrr!

Dar pe măsură ce înainta schiopătînd spre clădirea școlii, frigul lipindu-i de piele haina

cafenie, roasă, Caldwell simți că inima lui își schimbă tactul. În garaj fusese cald. Omul fusese bun cu el. Așa fusese Al întotdeauna. Era nepotul prin alianță al bătrînului Kramer. Fusese factorul cel mai important în influențarea comitetului cînd îl angajaseră pe Caldwell, în plină criză economică, cînd se uscau toți măslinii și Ceres colinda țara, jelindu-și fiica răpită. Acolo unde-i cădeau lacrimile nu mai creștea iarba niciodată. Ghirlanda pe care o purta devenise otrăvitoare și iedera veninoasă înflorea acum lîngă toate șoproanele. Pînă atunci natura fusese blîndă cu oamenii. Toate speciile de fructe sălbatice fuseseră puțin afrodisiace, iar el, venind de la Pelion în galop mărunț, o pîndise pe tînăra Chariclo pe cînd culegea brîncuțe.

Se apropie de zidul imens, portocaliu. Sunele din clasă cădeau încet pe el ca niște fulgi de zăpadă. Metalul lovi ușor în ochiul fragil al geamului. Pholos apăru la fereastră, ținîndu-se de cercevea și uitîndu-se surprins la colegul lui care se afla jos. Ochelarii lunguiți și demodați îi străluciră de uimire sub părul lins cu cărare la mijloc care-i încadra fața. Pholos fusese cîndva jucător de basebal semi-profesionist și conturul căștii tot îi mai lăsase un semn pe păr deasupra urechilor, cu toate că fruntea lui lată era un rîu de riduri. Caldwell îi făcu prietenului său un semn rapid cu mîna, exagerînd șchiopătarea de parcă ar fi vrut să explice prin asta de ce nu se afla în clasă. Cu toate că sălta ca o jucărie de zece cenți, nu exagera decît foarte puțin ; durerea de la gleznă se simțea jalnică

și părăsită după îngrijirile strălucite ale lui Hummel. La fiecare doi pași, pământul fierbinte se ridica și mai tare către genunchi. Caldwell ajunse la ușa laterală și apucă bara de bronz. Înainte de a intra, trase aer proaspăt în piept și se uită brusc în sus, de parcă l-ar fi strigat cineva. Dincolo de marginea zidului portocaliu, zenitul albastru ca de piatră părea să pronunțe la nesfârșit litera i.

Întors în incinta școlii, se opri, gîfîind puțin, pe preșul de cauciuc de pe palier. Pe peretele lucios și galben tot mai stătea scris cuvîntul acela obscen care părea că-l apostrofează. Fiindu-i teamă că la etajul întîi va trebui să tropăie prin fața biroului lui Zimmerman, Caldwell o luă pe drumul subteran. Coborî treptele și trecu pe lîngă vestiarul băieților. Ușa era deschisă ; peste tot haine aruncate în dezordine și nori de aburi. Caldwell împinse o ușă de sticlă cu armătura de sîrmă și intră în sala mare de studiu de la subsol. Copiii erau neobișnuit de cuminți de la un capăt al sălii la altul. Meduza care se afla la catedră, păstrînd o disciplină perfectă, ridică ochii. Din părul ei încîlcit ieșeau creioane galbene. Caldwell îi ocoli privirea. Cu capul sus, cu privirea înainte, cu buzele strînse și o expresie de hotărîre forțată, pași pe lîngă peretele din dreapta. Din cealaltă parte a peretelui, unde se preda lucrul manual, se auzea zgomotul sec și exclamația „hîrș ! hîrș ! aiii !” a lemnului pe care-l chinuiau. În stînga lui auzi freamătul copiilor, ca pietrișul purtat de un flux amenințător. Nu se uită în jur decît după ce ajunse la

adăpost, în pragul unei uși îndepărtate. Aici, Caldwell se întoarse să vadă dacă nu lăsase urme. După cum se temuse, drumul lui era însemnat cu o dîră de lani și semiluni roșii, lăsate de călcîiul lui. Își mușcă buzele, stînjedit. Va trebui să le explice oamenilor de serviciu și să le ceară scuze.

La cantină, femeile care serveau, îmbrăcate în rochii verzi, se agitau rînduind paharele de carton de 8 cenți în care era ciocolată cu lapte, așezînd tăvi cu sandvișuri împachetate în hîrtie cerată și amestecînd supa în oale. Azi era de roșii. Duhoarea gretoasă umplea încăperea cu pereții de faianță. Baba Schreuer, o făptură grasă care avea un fiu dentist și șorțul murdar de negru sub sîni, de mult ce se sprijinise de sobe, îi făcu semn, cu o lopățică de lemn. Zîmbind ca băieții cărora le spui bună ziua, Caldwell îi făcu și el un semn de salut. Se simțea întotdeauna mult mai la largul lui printre oamenii care deserveau școala, printre cei care umpleau furnalele, printre portari și bucătari. Îi aminteau de oamenii adevărați, de oamenii copilăriei lui la Passaic, în New Jersey, unde taică-su fusese preotul sărac al unei biserici sărace. În cartier, pe străzile lăturalnice fiecare om avea o îndeltnicire care putea fi numită simplu — lăptar, sudor, tipograf, zidar — și fiecare casă, rînduită la marginea trotuarului cu sculpturile ei în lemn, cu perdelele și ghivecele cu flori avea, în ochii lui, o față a ei. Fiind un om modest, Caldwell se simțea cît se poate de bine în sub-

solul școlii. Acolo era cel mai cald ; țevile de aburi cîntau și vorbele aveau tîlc.

Clădirea cea mare era simetrică. Părăsi cantina urcînd cîteva trepte și trecînd de vestiarul fetelor, teritoriu interzis ; dar după dezordinea pe care o văzuse în vestiarul băieților știa că ei aveau acum ora de gimnastică, așa că nu era nici un pericol să pătrundă din greșeală în incinta sacră. Sanctuarul era gol. Ușa groasă, verde, era deschisă în lături, lăsînd să se vadă o fîșie de pardoseală de ciment, o bucățică de bancă roșiatică, și un segment înalt de dulapuri închise, sub ferestre înalte și mate.

Stai !

Aici, în același loc, cu picioarele înțepenite de frig pe cimentul ros, neatent din pricina oboselii, cu ochii obosiți de corectatul tezelor în sala de cazane, cu întunericul care pătrundea în clădire, cu elevii care o ștergeau și ceasurile care ticăiau la unison în camerele goale, aici deci, pe cînd se urca spre clasa lui o surprinsese Caldwell pe Vera Hummel. Aceeași ușă verde era dată și atunci de perete, iar Vera stătea înfășurată în ceață, ținînd grațios un prosop albastru, depărtat de trup, pubisul ei ca chihlimbarul fiind albit de stropii de rouă.

— De ce stă fratele meu Chiron cu gura căscată, ca un satir ? Zeii nu-i sînt potrivnici !

— Doamnă Venus ! spuse înclinîndu-și capul impunător. Frumusețea ta m-a fermecat atît de tare încît am uitat de rudenie.

Rîse, sucindu-și părul de chihlimbar și, aducîndu-l în față peste unul din umerii ei, îl mîngîie leneșă cu prosopul.

— O frăție pe care poate că mîndria ta refuză cu dispreț s-o mărturisească. Fiindcă tatăl nostru Kronos, luînd înfățișarea unui cal, te-a conceput cu Philyra cînd era el mai puternic și mai sănătos, în timp ce pe mine m-a făcut aruncînd organele îmbucătățite ale lui Uranus ca gunoiul în spuma mării. Întorcînd capul își mai scutură o dată pletele încîlcite; picăturile de apă împrăștiate brusc îi alunecară de-a lungul claviculei. Gîtul ei părea cristalin proiectat pe un nor roșu și ud. Lîngă el, părul ei semăna a coamă de cal care aleargă. Cu ochii plecați stătea de profil. Imaginea aceasta îl copleși pe Chiron. Își simțea mațele încordate. Mărturisirea tristeții pe care i-o pricinuia nașterea ei barbară cu toate că lipsa ei de sinceritate era evidentă, îi dezlegă limba, făcîndu-l să se bîlbîie în dorința de a-i aduce alinare.

— Dar și mama mea a fost o fiică a lui Oceanus, spuse el și simți îndată că, luînd în seamă chiar și în treacăt dorința ei de a se minimaliza, dăduse dovadă de necuviință.

Ochii ei căprui scăpărară cu o violență care îl făcu pe Chiron să uite că ea ar avea un trup. Silueta aceea strălucitoare deveni pur și simplu un fel de dar al divinității ei mîniate.

— Da, spuse ea, și Philyra urî atît de tare monstrul pe care-l purta în pîntece, încît ca să nu te alăpteze se rugă să fie transformată într-un tei.

Chiron înlemni. Cu mintea ei îngustă de femeie își croise drum pînă la adevărul care putea să-l doară cel mai mult. Dar amintindu-i de femeia care nu putea fi iertată, Venus îi dăduse puterea să i se împotrivească. Tot gîndindu-se la legenda care spunea că pe o insulă atît de mică, încît părea că licărește printr-o seamă de straturi de apă, care o refractă, zăcea uitată, un fel de caracatiță a fricii, jumătate acoperită cu blană, jumătate formată din membrane, care de fapt nu era altceva decît imaginea copilăriei lui, tot gîndindu-se, deci la această legendă, o legendă ca multe altele, doar că o imagine străină din ea îi purta numele, Chiron, datorită experienței lui cu ființele din jur și cunoștințelor lui în materie de istorie, ajunsese, ca adult, s-o privească cu milă pe Philyra, fiica lui Oceanus și Tethys, mai mult frumoasă decît deșteaptă, siluită de sălbatecul Kronos, care, surprins de Rhea cea grijulie, se transformase în armăsar și plecase în galop lăsînd sămînța lui, întreruptă, să crească denaturată în pîntecele fiicei nevinovate a mării. Biata Philyra ! Biata lui mamă ! Înțeleptul Chiron reușea aproape să-i reconstituie în minte fața acoperită de lacrimi, atunci cînd implora un cer, care nu se mai ținea nici el de tipare, s-o izbăvească de hotărîre antedatîndu-i chiar și pe Cei cu o Sută de Mîini și întorcîndu-se la o epocă în care conștiința era doar polen plutind în întuneric și delimitînd cîmpul unde se recolta fertilitatea femeii, cînd implora cerul nemilos s-o ierte de fructul urît al unui viol, înțeles doar pe jumătate și dorit cu rușine.

Tocmai aici, în pragul metamorfozei ei, și-o închipuia Chiron cel mai lesne pe maică-sa. Și când, la epoca adolescenței, se dusesese, în zilele de tristețe sau curiozitate să se uite la câte un tei, Chiron, student pătimaș cu o coamă crescută de curînd, și un trup vînjos, dar începînd să dea semne vagi de rigiditate din pricina demnității prudente pe care o adoptase pentru a-și ocroti rana și a hotărîrii pioase care avea să-l facă protectorul atîtor copii fără mamă, învăluit de umbra întinsă și moale a copacului, își închipuise că deslușește în îmbierea ramurilor joase, și în freamătul frunzelor cu contururi ca inima, un protest, o speranță de întoarcere la forma umană, chiar și un fel de bucurie de a-și vedea fiul om în toată firea și asta, împreună cu cercetările lui febrile și precise în ceea ce privește chimia mierii tăcute a florilor de tei, îi permisese să-și întregească viziunea cu gustul, mirosurile și atingerea unei personalități patetice și prea docile, trădată de cîteva clipe de isterie, izbucnite în mijlocul bunăvoinței placide a copacului, bunăvoință care dacă ea ar fi rămas o făptură omenească ar fi fost o bunăvoință de mamă și s-ar fi ramificat în cuvinte absurde, atenții liniștitoare și gesturi dragăstoase. Apoi lipindu-și fața de scoarță, îi rostise numele. Dar cu toate că se străduia din răspuțeri s-o ierte, de cîte ori se gîndea la legenda nașterii lui simțea o mînie de copil care țîșnea cu amărăciune acoperind reprezentările lui de ființă matură. Setea nedemnă din primele lui zile îi otrăvea gura, și insulița care n-avea nici măcar o sută de iarzi lungime

și pe care zăcuse părăsit el, întâiul dintr-un neam crescut de natură în caverne, părea o imagine a eternului feminin. Ușurătate, îngustime de minte și egoism. Egoism. Prea ușor seduse, prea ușor respinse, plângându-și pornirile, cu indulgență, în urzeala nervilor, își lăsau fructul căzut să putrezească pe mal, din pricina câtorva fire de păr de cal. Astfel, văzută din unghiul pe care și-l formase el în această poveste, zeița cu obraji înguști care se afla în fața lui, privindu-l ironică, era demnă de toată mila. Privită din celălalt unghi, însă, era demnă de ură. În ambele cazuri, Venus era înjosită. Cu o voce gravă și calmă îi spuse :

— Teiul are multe puteri tămăduitoare ; ceea ce, dacă o accepta era de fapt o muștrare respectuoasă. Altfel nu era decît un adevăr medical inofensiv. De altfel n-ar fi reușit să supraviețuiască atît dacă n-ar fi avut un tact de curtean.

Fata îl privi cu atenție, mîngîindu-și trupul cu prosopul. Pielea îi era acoperită de broboane transparente. Umerii ei aveau ici colo pistrui.

— Nu-ți plac femeile, îi spuse. Descoperirea nu prea părea s-o impresioneze.

El nu-i răspunse.

Fata începu să rîdă. Strălucirea ochilor ei prin care trecuse un val dintr-o altă lume, se prefăcu într-o voioșie animalică opacă și, ținînd cu un aer sigur de sine prosopul în jurul trupului și cu un braț îndoit la spate, înaintă, ieșind din bazin și îi atinse pieptul cu un deget al mîinii ei libere. În urmă, apa tulburată de mișcările ei se retrăgea formînd cercuri largi. Clipocea udînd

malurile joase, năpădite de trestie și narcise, și de iriși falnici, neînfloriți. Pământul, sub tălpile înguste ale picioarelor pe care se deslușeau toate vinele, era ca o tapiserie de alge și iarbă plăpândă întrețesută cu violete și anemone palide de pădure, răsărite din sângele lui Adonis.

— Mie una, rosti ea, cu o voce care se încolăcea în jurul circumvoluțiunilor creierului lui, în timp ce se juca atentă cu vârful degetelor prin buclele de bronz, care-i acopereau lui Chiron pieptul, mi-ar fi făcut plăcere să port de grijă unei făpturi la care rafinamentul și stima bărbatului să se combine cu... plecă ochii; genele de chihlimbar îi pîlpîiră pe obraji; întoarse fața cu un aer de mironosiță și Chiron simți că privirea ei îi cuprinde și crupa... cu puterea masivă a armăsarului!

Partea de jos a trupului, care nu prea se supunea voinței lui, tresări — copitele din spate imprimară două semilune proaspete în gazonul îmbibat de apă de pe malul bazinului.

— O combinație, doamna mea, anulează de multe ori pe cel mai bun dintre componenții săi.

Zîmbi și zîmbetul ei afectat o făcu să semene cu o femeiușcă destul de banală.

— Asta ar fi adevărat, dragul meu frate, dacă ai avea capul și umerii de cal și restul de om.

Chiron, unul dintre puținii centauri care obișnuiau să discute cu persoane instruite, auzise de multe ori această glumă. Dar apropierea tulburătoare a fetei îl impresionează puternic, făcîndu-l să se distreze din nou de această glumă. Începu să rîdă, strident de parcă ar fi nechezat, formînd

astfel un contrast înjositor cu timbrul stăpînit pe care-l adoptase cînd vorbea cu fata, ca o rudă mai bătrînă ce se afla.

— Zeii ar interzice asemenea monstruozitate, declară el.

Zeîta căzu pe gînduri.

— Încrederea ta în noi e de-a dreptul mișcătoare ! Ce am făcut noi oare ca să merităm să fim divinizați ?

— Noi nu-i divinizăm pe zei pentru ceea ce fac, rosti el, îi divinizăm pentru că există. Și spre propria lui uimire își umflă discret pieptul astfel încît mîna ei să se lipească mai bine de pielea lui. Subit supărată, îl ciupi.

— Ah, Chiron, spuse, dacă măcar i-ai cunoaște ca mine ! Vorbește-mi despre zei. Eu îi tot uit mereu. Numește-mi-i. Numele lor sună atît de măreț în gura ta !

Supus în fața frumuseții ei, robit de speranța că va lăsa să cadă prosopul, începu să intoneze :

— Zeus, stăpîn al cerului, regele furtunii, cel care strînge norii.

— Un bețiv desfrînat.

— Soția lui, Hera, protectoarea sfintei cununii.

— Ultima dată cînd am văzut-o își bătea servitorii, fiindcă Zeus nu mai petrecuse de un an nici o noapte în patul ei. Știi cum a făcut Zeus prima dată dragoste cu ea ? În formă de cuc !

— De pupăzoi, corectă Chiron.

— Nu. De cuc, un cuc tîmpit ca ăia din țeas. Dar mai numește-mi cîțiva zei, că tare mi se par caraghioși.

— Poseidon, stăpînul mării cu coamele înspumate.

— Un biet matelot bătrîn și ramolit. Barba lui miroase a pește mort. Și-și vopsește părul, albastru închis. Are un sertar plin de poze pornografice africane. Mama lui era negresă. Se vede după albul ochilor lui. Altul.

Chiron știa că trebuie să se oprească. Dar în sinea lui îl încînta scandalul și de fapt îi plăcea să facă pe bufonul :

— Strălucitul Apollo ! anunță el, cel care călăuzește soarele și vede totul ; oracolele lui de la Delfi rînduiesc viața noastră politică și mintea lui extrem de ageră ne face să ajungem la artă și la legi.

— Pedantul ăla ? Un pedant ipocrit, care nu vorbește decît despre el. Mi-e greață să văd cît e de încrezut, și pe deasupra mai e și analfabet.

— Hai, zău ! De data asta chiar că exagerezi !

— Ba așa e ! Se uită la sulul de pergament dar ochii lui nici nu se mișcă.

— Și Artemis, sora lui geamănă ? Frumoasa care vînează, iubită pînă și de prada pe care o ucide.

— Aș ! Nu nimerește niciodată nimic. D-asta e iubită. Chicotește pe înfundate prin pădure cu un cîrd de studenți de anul întîi de la Vassar¹, a căror așa-zisă feciorie nu există nici un doctor din Arcadia care s-o...

¹ Universitate renumită în S.U.A.

— Şşşt, fetiço ! Centaurul întinse mîna spre buzele ei, şi în starea de panică în care se găsea, aproape că le atinse. Auzise un zgomot slab de tunet în spatele lui.

Ea se dădu îndărăt, surprinsă de nepoliteţea lui. Apoi se uită peste umărul lui spre cer şi începu să rîdă în semn de recunoaştere ; era un rîs lipsit de voioşie, o silabă stridentă prelungită în chip de sfidare ; îi întindea pielea feţei, pe craniu, şi îi ascutea necruţător trăsăturile desăvîrşite, făcîndu-le să-şi piardă orice feminitate. Obrajii, fruntea şi gîtul i se îmbujorară şi strigă către Cer :

— Da, frate ! Am comis o profanare ! Zeii tăi ! Ia ascultă-i... Un pisălog care trăncăneşte într-una, o cotoroanţă spurcată care miroase a mălai, o haimana care se ţine de furţişaguri, un pervers beţiv, un cîrpaci josnic, trist, murdar, cărunt, şchiop şi încornorat...

— Soţul tău ! se împotrivi Chiron, străduindu-se să rămînă în graţiile boltei cereşti care-i atîrna deasupra capului. Situaţia lui era grea. Ştia că indulgentul Zeus nu-i va face niciodată un rău tinerei lui mătuşi. În schimb, s-ar putea ca enervat să-şi îndrepte trăsnetele asupra ascultătorului ei nevinovat, care avea o situaţie cam nesigură şi cam echivocă în Olimp. Chiron ştia că zeul e gelos pe intimitatea lui cu oamenii, căci el nu vizita niciodată lumea făpturilor zămislite, decît acoperit cu pene sau cu blană cînd săvîrşea cîte un viol. Se spunea că Zeus îi socotea pe centauri ca pe nişte amfibii periculoase care ar putea face ca zeii să devină cu totul ne-

însemnați. Dar cerul, deși se întunecase, era mut. Recunoscător, Chiron își urmări tactica, spunându-i lui Venus :

— De ce nu-ți prețuiești bărbatul ? Hefaistos e îndemînatic și bun. Cu toate că orice nicovală sau roată de olărit îi poate servi drept altar, el rămîne modest. Dezastrul pricinuit de prăbușirea lui asupra insulei Lemnos i-a purificat sufletul de orice urmă de aroganță. Cu toate că trupul lui e strîmb, nu are nici urmă de răutate în el.

— Știu, oftă ea. Dar cum îți închipui că pot iubi un om atît de moale ? Mie îmi trebuie o urmă de răutate. Crezi — întrebă ea cu expresia unei ființe care așteaptă ceva, expresia pătrunzătoare și plină de bunăvoință a unui student care de obicei nu prea e curios — că mă simt atrasă de bărbații cruzi fiindcă am un complex de vinovăție în legătură cu mutilarea tatălui meu ? Adică mă socotesc vinovată și vreau să fiu pedepsită ?

Chiron zîmbi : nu făcea parte din școala nouă. Cerul deasupra lui era iarăși palid ; simțindu-se în siguranță, riscă o mică obrăznicie, spunînd :

— Există totuși un zeu pe care l-ai exclus din catalog. Se referea la Ares, cel mai vicios dintre toți.

Fata întoarse repede capul. Părul ei portocaliu străluci, involburîndu-se, o clipă, ca o coamă.

— Știu la ce te gîndești. Că nici eu nu fac mai multe parale ca ceilalți. Tu cum m-ai caracteriza, nobile Chiron ? Drept o nimfomană, o obsedată ! Sau mai pe șleau : drept curvă din născare ?

— Nu, nu, m-ai înțeles greșit. Nu m-am răferit la tine.

Nu-l băgă în seamă și începu să plîngă.

— Dar e nedrept ! Strînse prosopul în jurul ei cu un gest semnificativ. De ce să ne lipsim de singura plăcere pe care au uitat Parcele să ne-o ia ? Muritorii au bucuria luptei, satisfacția milei, triumful curajului. În schimb zeii sînt desăvîrșiți !

Chiron încuviință. Fiind un vechi curtean cunoștea obiceiul pe care-l aveau acești aristocrați să-i ridice, bucuroși, în slăvi pe unii pe care puțin mai devreme îi bîrfiseră. Oare fata aceasta își închipuia că micile ei ironii se puteau măcar apropia de esența acuzației reale împotriva zeilor ? Se simți copleșit de oboseală. Va însemna întotdeauna mai puțin decît ei.

Fata se corectă.

— Desăvîrșiți doar prin veșnicia noastră. Eu am fost prădată cu cruzime de căldura părintească. Zeus se poartă cu mine de parc-aș fi o pisicuță răsfățată. Dragostea lui de sînge o păstrează pentru Artemis și Athena, fiicele lui. Ele se bucură de binecuvîntarea lui. Pe ele nu le silește nimeni să îmbrățișeze neconținut valul uriaș care pentru o clipă o simulează. Căci e oare Priap altceva decît puterea Lui, dar fără dragostea de tată ? Priap — cel mai urît dintre copiii mei ; demn de felul în care a fost conceput. Dionysos m-a silit să mă port de parc-aș fi fost și eu băiat. Atinse din nou pieptul centaurului de parc-ar fi vrut să se asigure că nu se schimbase în stană de piatră. Tu ți-ai cunoscut

tatăl. Te invidiez. Dacă-aş fi văzut faţa lui Uranus, dacă i-aş fi auzit vocea — dacă n-aş fi gîndul întîrziat al stîrvului său batjocorit — aş fi tot atît de castă ca Hestia, mătuşa mea, singura zeiţă care mă iubeşte cu adevărat. Dar, ea nu mai e în Olimp, a fost retrogradată, şi a devenit un simplu articol gospodăresc ! Apoi gîndirea fetei o porni ca o săgeată în altă direcţie. Îi spuse lui Chiron : Tu cunoşti oamenii. De ce mă ponegresc ? De ce o fi numele meu pricină de glume, de ce o fi caricatura mea săpată pe pereţii lavabourilor ? Cine-i slujeşte mai bine ca mine ? Care alt zeu le dă cu aceeaşi mîna atîta putere şi atîta linişte ? De ce mă înviuiesc ?

— Toate aceste acuzaţii, doamnă, sînt o născocire !

Valul destăinuirilor secă brusc şi fata începu să-l ironizeze.

— Ce precaut eşti, ce înţelept, bunule Chiron. Savantul nostru, învăţătorul nostru. Ce supus ! Te-ai întrebat vreodată, nepoate, cui îi aparţine inima ta, omului sau calului ?

Chiron înlemni şi spuse :

— Mi s-a spus că de la mijloc în sus sînt cu totul uman !

— Iartă-mă. Tu eşti bun şi eu te răsplătesc cu monedă divină. Se opri şi culese o anemonă. Bietul Adonis ! spuse, jucîndu-se distrată cu sepalele care semănau cu o stea. Ce sînge decolorat avea ! Semăna cu licoarea din vinele noastre.

Un val de amintiri îi ciufuli părul ca o co-roană de pene din care se evaporase umiditatea. Se întoarse cu spatele și, aproape în taină, duse floarea la buze. Pletele încă umede cădeau în valuri calde pe pielea ei albă și netedă, ca pudra aceea care, după spusele legendei, ar forma pământul Olimpului, zăpada. Fundul ei era trandafiriu, și puțin asprit, iar în spatele coapselor avea o urmă de polen auriu. Sărută floarea, o lăasă să cadă din mână și se întoarse cu o expresie nouă — exaltată, îmbujorată, vagă, sfioasă.

— Chiron, porunci ea. Iubește-mă !

Inima lui mare vibră puternic, lovindu-se de coaste. Cu o mână care tremura, îi făcu semn să se dea înapoi.

— Dar, doamnă, eu, mai jos de mijloc, sînt cal.

Veselă, înaintă călcînd pe violete. Prosopul căzu la pământ.

— Și crezi c-ai să mă distrugi ? Ce-ți închi-pui, că noi femeile sîntem atît de fragile ? Avem brațe slabe, dar coapse puternice. Coapsele noastre trebuie să fie puternice. Omenirea e înrădă-cinată în ele.

— Dar o zeiță și un centaur...

— Hai, Chiron, nu-ți jigni doamna. Dă la o parte înțelepciunea ! Ți-e teamă ? șopti ea. Cu Chariclo cum faci ?

Vocea lui se ridică slabă și uscată în gîtlejul contractat.

— Asta ar însemna un incest.

— E întotdeauna incest. Căci toți ne naștem din Haos.

— Dar e ziuă.

— Foarte bine. Ziua zeii dorm. E oare dragostea atît de hidoasă încît să trebuiască să se ascundă în întuneric? Mă disprețuiești fiindcă sînt o tîrîtură? Dar ca învățat știi bine că după fiecare baie în spuma mării devin din nou fecioară. Hai, Chiron.

Mai mult cu slăbiciune decît cu tărie, așa cum săruți cu disperare un copil care are febră, cuprinse în brațe fata neastîmpărată. Trupul ei moale și alunecos părea că se topește supus. Scobitura spatelui ei părea pufoasă. Chiron se simți cuprins de o dorință care-i înfioră trupul.

Dar închieturile lui rămîneau țepene. Își aminti deodată de tunet. Poate că Zimmerman mai era în clădire. El nu se ducea niciodată acasă. Centaurul ascultă dacă nu cumva se aude vreun zgomot la etajul de deasupra și în clipa aceea de ascultare se schimbă totul. Fata căzu de la gîtul lui. Și Venus dispăru în neant fără să se uite înapoi. O mie de petale verzi se împreunară sub pașii ei. Dragostea are și ea morala ei, pe care mintea speculativă o jignește de moarte. Atunci, ca și acum, Caldwell stătuse pe bucățica aceea de ciment, singur și descumpănit și, acum, ca și atunci, urcă scările cu sentimentul confuz și dureros că prin ceva de care nu-și dădea nici el prea bine seama îl supărase pe zeul care nu contenea niciodată să-l vegheze.

Urcă scările care duceau la clasa lui, de la etajul doi. Treptele păreau construite pentru picioarele unei specii mai suple. Stîngăcia lui era chinuitoare. Fiecare val de durere îl împingea să-și fixeze privirile pe o parte din perete pe

care cineva desenase o buclă cu un creion cu pastă, sau pe stîlpul lustruit care susținea rampa scării și al cărui vîrf înclinat fusese rupt de trunchiul lui lucios de clei care forma ca o pîrghie deasupra unui colț al treptelor unde se strînsese o grămăjoară neagră și solidă de praf și de gunoi, pe un ochi de geam mat de grăsime și încadrat cu cercevele și despărțituri ruginite și pe o întindere palidă de perete galben. Ușa care dădea spre clasa lui era închisă. Se aștepta să audă gălăgie în dosul ei. Dar în loc de gălăgie domnea o liniște îngrijorătoare. Il trecu un fior. Oare auzind zgomot Zimmerman venise și preluase el clasa ?

Temerile lui se dovediră a fi justificate. Împinse ușa, o deschise și, acolo, văzu cu groază, la mai puțin de doi metri distanță, ca o emblemă gigantică a autorității, fața asimetrică a lui Zimmerman acoperindu-i cîmpul vizual de la un capăt la altul. Și cu o zvîcnire dușmănoasă părea că se întinde din ce în ce mai tare. Un trăsnet implacabil țîșni din mijlocul frunții directorului, deasupra ochelarilor cu lentile inegale, făcu un salt în spațiu și străpunse victima paralizată. Tăcerea care se așternu între cei doi bărbați pe cînd se uitau unul la altul era mai puternică decît tunetul.

Zimmerman se întoarse către clasă. Fusese îmblînzită, formînd acum șiruri alfabetice de copii muștruluiți și speriați.

— Domnul Caldwell a avut amabilitatea să se întoarcă printre noi.

Clasa cuminte chicoti pe înfundate.

— Consider că atîta conștiință profesională trebuie neapărat răsplătită cu cîteva aplauze.

Le dirijă chiar el. Avea palmele strînse ca un căuș și aplauda cu afectare. În raport cu capul și torsul lui masiv, extremitățile lui Zimmerman erau uimitor de mici. Purta o haină de sport. Umerii ei vătuiți și modelul în pătrate mari subliniau această disproporție. Peste aplauzele ironice, licăriră cîteva zîmbete schimonosite care se adresară lui Caldwell. Profesorul umilit își linse buzele. Aveau gust de cenușă.

— Mulțumesc, copii, spuse Zimmerman. Ajunge ! Ajunge ! Aplauzele blînde se opriră brusc. Directorul se întoarse din nou către Caldwell ; fața lui asimetrică semăna cu un nor mîndru și bulbucat, tîrît de vînturi sus pe cer. Caldwell rosti o silabă lipsită de înțeles, care ar fi vrut să fie un strigăt de laudă și de adorație.

— Putem discuta asta mai tîrziu, George. Copiii își așteaptă cu nerăbdare lecția.

Dar Caldwell înnebunit de dorința de a explica, de a fi iertat, se aplecă și își ridică cracul pantalonului, o necuviință la care nu s-ar fi așteptat nimeni și care-i făcu pe elevi să izbucnească în hohote gălăgioase. De fapt Caldwell se rugase în sinea lui să trezească o asemenea reacție.

Zimmerman își dădu seama că asta-i fusese intenția. Își dădea seama de orice. Deși Caldwell lăsă imediat să cadă cracul pantalonului și se ridică făcînd drepti, Zimmerman continuă să-i fixeze glezna de parcă s-ar fi aflat la o distanță

nesfîrșită de el, dar ochii lui puteau percepe oricît de departe.

— Ciorapii dumitale nu sînt din aceeași pereche, spuse. Asta ți-e explicația ?

Clasa izbucni din nou. Calculînd precis timpul Zimmerman așteaptă pînă reuși să se facă auzit pe deasupra ultimelor chicoteli care se potoleau încet, încet.

— Bine, George, dar... George... n-ar trebui să lași preocuparea meritorie de a umbla îngrijit îmbrăcat să împiedice o altă necesitate pedagogică — punctualitatea.

Caldwell era atît de renumit că se îmbracă prost ; jerpeleala hainelor lui era atît de evidentă, încît clasa începu să rîdă din nou, cu toate că multe dintre rîsete se pierdură, fără îndoială, printre întorsăturile de frază, elegante și sarcastice, ale lui Zimmerman.

Directorul făcu un gest pretențios, vrînd să arate ceva cu mîna.

— Porți cumva un paratrăsnet la dumneata ? Ar fi o dovadă remarcabilă de prudență pe o zi de iarnă atît de senină !

Caldwell pipăi și simți în spate săgeata netedă și rece, care-i ieșea din buzunar. O scoase și i-o dădu lui Zimmerman, chinuindu-se să găsească cuvintele cu care să-și înceapă povestea, o poveste care după ce-ar fi auzit-o l-ar fi făcut pe Zimmerman să-l îmbrățișeze pentru suferința lui eroică. Lacrimi de milă s-ar fi prelins pe fața lui lătită de dictator.

— Despre asta-i vorba, spuse Caldwell. Nu știi care dintre copii a făcut asemenea...

Zimmerman refuză cu dispreț să atingă săgeata. Cu palmele ridicate în semn de protest, de parcă bastonul acela lucios ar fi iradiat o substanță periculoasă, se dădu repede câțiva pași înapoi, picioarele lui mici dând încă dovadă de agilitatea de atlet de care tot își mai aminteau. Primul renume pe care și-l câștigase Zimmerman în timpul școlii fusese ca vedetă de atletism. Avînd umeri solizi și picioare sprintene, câștigase toate probele de forță și de viteză, aruncarea cu discul, cursele scurte și cursele de fond.

— George, am mai spus : *mai tîrziu*. Te rog să-ți ții ora. Și, deoarece programul meu de dimineață a fost și așa întrerupt, am să mă așez în fundul clasei și o să consider asta drept vizita mea lunară de inspecție. Copii, vă rog să vă purtați ca și cum nici n-aș fi aici.

Caldwell trăia cu groaza vizitelor lunare de inspecție ale directorului. Rapoartele scurte, bătute la mașină, pe care le primea după aceea și care conțineau un amestec confuz de amănunte acide și de jargon profesoral, aveau rezultatul, dacă erau pozitive, să-l entuziasmeze pe Caldwell zile de-a rîndul și dacă erau negative (așa cum păreau să fie de cele mai multe ori, chiar și un adjectiv echivoc, fiind în stare să otrăvească tot restul) îl descurajau pentru mai multe săptămîni. Și iată că avea parte de vizită tocmai acum, cînd totul se învîrtea în capul lui, cînd greșise, îl chinuia piciorul și nici nu era de loc pregătit.

Tiptil, pe furiș, Zimmerman o porni încet pe lîngă tablă. Spatele lui solid și cadrilat se cocoșase în dorința de a se preface, în glumă, că

nu vrea să fie văzut. Se așază în ultima bancă, în dosul urechilor blegi și acnee acute ale lui Mark Youngermann. Dar nici nu apucă să se așeze bine în banca din capăt că-și dădu seama că la același nivel cu el, două rânduri mai departe, pe ultimul loc din rândul trei stătea Iris Osgood, cufundată într-o frumusețe insensibilă și bovină. Zimmerman ieși încet din banca lui, se strecură pe locul de lângă ea și cu o mică pantomimă șoptită îi ceru o foaie de hîrtie din caiet. Fata, durdulie, se fîstîci, rupse o foaie și pe cînd se apleca s-o ia, directorul coborî ochii și se uită cu nerușinare în decolteul larg al bluzei ei de mătase.

Caldwell privi toate astea uluit și plin de groază. Simțea atmosfera clasei ridicîndu-se sub privirea lui. Prezența lui Zimmerman o electriza. Începe! Uită cine e, ce predă, de ce era acolo, se duse la catedră, puse săgeata jos și luă o tăietură dintr-o revistă, care îi trezi amintirile. UN OM DE ȘTIINȚĂ DIN CLEVELAND CONSEMNEAZĂ CEASUL CREAȚIEI. În fundul clasei fața lui Zimmerman părea imensă.

— În spatele meu, pe tablă, începu Caldwell, e scrisă cifra 5 urmată de nouă zero-uri. Asta înseamnă cinci... ce?

O voce timidă de fată izbucni în mijlocul tăcerii rostind: „Trilioane“. Era probabil vocea lui Judith Lengel. Judith încerca dar nu reușea de loc. Taică-su era agent imobiliar, unul din aceia care dăduseră lovitura, și care se așteptau acum ca odrasla lor să fie întotdeauna „Regina balului“, sau premianta clasei, sau „Cea mai iu-

bită elevă din școală“. Și asta, numai pentru că el, bătrînul Lengel-Cinci-la-sută făcuse ceva avere! Biata Judy! N-o ajuta de loc suprastructura!

— Miliarde, spuse Caldwell, cinci miliarde de ani. Știința presupune, la faza la care a ajuns la ora actuală, că asta ar fi vîrsta universului. S-ar putea să fie și mai mult. Dar în orice caz, e un fapt aproape cert că mai puțin nu e. Acum, cine poate să-mi spună ce înseamnă un miliard?

— O mie de mii? pronunță Judith cu o voce tremurată. Biata otravă! De ce nu-i dă nimeni o mîină de ajutor? De ce nu răspunde unul dintre ăi buni, ca tînărul Kegerise? Kegerise stătea acolo cu picioarele întinse pe tot intervalul dintre bănci, mîzgîlindu-și caietul și zîmbind, cu gîndul aiurea, Caldwell se uită în jur căutîndu-l pe Peter, apoi își aminti că puștiul nu făcea parte din grupul ăsta. Venea abia la ciclul șapte. Zimmerman însemnă ceva pe hîrtie și clipi uitîndu-se la tînăra Osgood, care habar n-avea ce se întîmplă. O proastă! Grea de cap ca plumbul pur și alb.

— O mie de mii de *mii*, îi informă Caldwell. O mie de milioane. Asta înseamnă un miliard. La ora actuală există peste două miliarde de locuitori pe planeta noastră, spuse, și totul a început acum aproximativ un milion de ani cînd o maimuță nătîngă a sărit dintr-un copac, s-a uitat în jur și s-a întrebat ce naiba caută acolo. Clasa începu să rîdă și Deifendorf, unul din băieții de la țară care venea la școală cu auto-

buzul, începu să se scarpine în creștet și la sub-suoară și să scoată sunete de maimuță. Caldwell încercă să nu bage de seamă, fiindcă băiatul era campionul de înot al școlii. Tot de miliarde e vorba și când se discută despre datoriile națiunii. La ora actuală avem o datorie de vreo două sute șaizeci de miliarde de dolari. Ne-a costat vreo trei sute cincizeci de miliarde să-l omorâm pe Hitler. Apoi tot în miliarde se socotește și când e vorba de stele. Există vreo sută de miliarde de stele în galaxia noastră, care se numește... cum ?

— Sistemul solar ? propuse Judith.

— Calea lactee, spuse Caldwell. Sistemul solar cuprinde doar o singură stea... care se numește ?

Se uită insistent spre fundul clasei, dar cu coada ochiului o văzu pe Judith spunând totuși „Venus“ ? Băieții rîseră, auzind asta. Venus. Veneric. B. V. Cineva bătu din palme.

— Venus e planeta cea mai strălucitoare, o lămuri Caldwell. Noi o numim stea fiindcă arată a stea. Dar firește că singura stea adevărată în apropierea noastră e...

— Soarele, spuse cineva din clasă, dar Caldwell nu află niciodată cine fusese, fiindcă se uita fix la fața inexpresivă și concentrată a lui Judith Lengel și încerca să-i comunice fără cuvinte că nu trebuie să-l lase pe taică-su s-o distrugă. Liniștește-te, fetițo ! Că într-o zi o să te măriți. Întîi iubești, pe urmă te căsătorești și pe urmă domnești. (Asta ar suna bine pe o felicitare de

*Ziua Îndrăgostiților*¹. Caldwell avea din cînd în cînd asemenea inspirații.)

— Așa e, spuse el, adresîndu-se clasei. Soarele. Acum, iată o cifră: scrise pe tablă 6.000.000.000.000.000.000.000. Cum ați numi voi asta? Răspunse singur: Șase... și înconjurînd cîte trei zero-uri deodată de la dreapta la stînga, spuse: Mii, milioane, miliarde, trilioane, catrilioane, cvintilioane, sextilioane. Șase sextilioane. Ce reprezintă asta? Fețele mute se minunară sau priviră ironic. Caldwell răspunse iarăși singur: greutatea pămîntului în tone. Iar soarele, spuse, cîntărește cu atîta mai mult: scrise 333.000 pe tablă, spunînd jumătate către clasă, jumătate către placa de ardezie: trei-trei-trei-zero-zero-zero. Înmulțiți și veți obține... Scînc, scrac, făcu creta, spărgîndu-se tocmai cînd scria cifrele — unu, nouă, nouă, opt, urmat de douăzeci și patru de ouă de gîscă. Se dădu cu un pas înapoi și privi. Munca lui îl dezgusta.

1.998.000.000.000.000.000.000.000.

Zerourile îl priveau fix, fiecare dintre ele ca o rană care ar lăsa să picure cuvîntul „otravă“.

— Asta-i greutatea soarelui! spuse Caldwell. Dar cui îi pasă?

În jurul lui izbucniră hohote de rîs. Unde rămăsese?

— Unele stele sînt mai mari, spuse, împotmolindu-se, altele mai mici. Steaua care se află cel mai aproape de noi, după soare, e Alpha Centauri, care e la patru ani lumină de noi. Lu-

¹ Sfîntul Valentin, 14 februarie.

mina călătorește cu unu-opt-șase-zero-zero-zero mile pe secundă. Scrise cifra pe tablă. Nu mai rămăsese decît puțin spațiu. Asta înseamnă șase miliarde de mile pe an. Cu vârful degetelor șterse 5 din suma care reprezenta vîrsta universului și scrise 6 în loc. Alpha Centauri se află la douăzeci și patru de miliarde de mile de noi. Presiunea din stomacul lui degajă o bulă de aer și Caldwell își mușcă buzele să nu rîgîie. Calea lactee despre care se credea că e drumul pe care călătoresc sufletele morților spre cer e o iluzie optică. Nu ați putea niciodată ajunge la ea, căci, ca și ceața, s-ar risipi mereu în jurul vostru. E o negură de stele, și apare cînd privim pe calea aceea lungă care străbate Galaxia. Galaxia e un disc, care se rotește, și care are o lățime de o sută de mii de ani lumină. Nu știu cine l-a aruncat. Centrul lui e în direcția constelației săgetătorului care înseamnă „arcaș”, ca unul din elevii fermecători din clasa pe care am avut-o înaintea voastră. Și dincolo de galaxia noastră sînt alte galaxii, în tot universul cel puțin o sută de miliarde, fiecare conținînd o sută de miliarde de stele. Oare au vreun înțeles pentru voi toate cifrele astea ?

Deifendorf spuse : — Nu.

Caldwell îi dezarmă obrăznicia încuviințînd. Preda de destul de multă vreme ca să păstreze din cînd în cînd, un pas, doi de avantaj în fața golanilor.

— Nici mie ! Mi-amintesc de moarte... mintea omenească nu poate concepe lucrurile decît pînă la un punct. Dar... își aminti că e și Zimmerman

acolo, și fața gînditoare a directorului se ridică atentă, dar, să lăsăm toate astea. Să încercăm să reducem cinci miliarde de ani la proporțiile noastre. Hai să spunem că vîrsta universului e doar de trei zile. Azi e joi și e... se uită la ceas, douăsprezece fără douăzeci. Mai avea douăzeci de minute. Va trebui să se grăbească. Bun. Deci, luna trecută, la prînz, a avut loc cea mai mare explozie din cîte au fost vreodată. Îi mai simțim și acum suflul. Ne uităm la celelalte galaxii și vedem cum se depărtează de noi, zburînd: cu cît se află mai departe, cu atîta zboară mai repede. Conform calculelor, trebuie să fi pornit toate dintr-un singur loc, acum vreo cinci miliarde de ani. Toate miliardele, trilioanele, și catralioanele de tone de material din univers, ridicate la pătrat, apoi ridicate din nou, au fost comprimate formînd o minge cît se poate de densă, densitatea dinăuntrul nucleului de atom. Un centimetru cub al acestui ou primitiv cîntărea două sute cincizeci de tone.

Caldwell se simțea de parcă tocmai un asemenea centimetru cub i se cuibărise în mațe. Astronomia îl paraliza; uneori, noaptea, cînd zăcea epuizat în pat, simțea că trupul lui decăzut e uriaș și conține în întunecimea lui un miliard de stele.

Zimmerman se aplecase și îi șoptea tinerei Osgood ceva la ureche. Ochii lui ageri mîngîiau curba lină, ascunsă a sînilor. Lubricitatea lui era de-a dreptul dezgustătoare. Copiii începușeră să ia foc. După felul în care își încovoia Becky David umerii se vedea clar că Deifen-

dorf, care stătea în spatele ei, o gîdila pe gît cu guma de la creion. Becky era o mică golancă nerușinată care locuia în afara orașului. A avea o față mică și albă ca un triunghi, înconjurată de o perniță pătrată de păr creț de culoarea pielii. Era proastă. Proastă și murdară.

Caldwell luptă înainte :

— Compresiunea a fost atît de puternică încît materia care n-avea pic de stabilitate explodează într-o secundă, nu o secundă așa cum și-o închipuie mintea noastră, ci o secundă reală, dintr-un timp real. Deci — mă urmăriți ? — la scara noastră de trei zile, toată după amiaza de luni atmosfera în univers a fost fierbinte și strălucitoare din pricina energiei radiante. Pînă seara, lumina se descompusese într-atît încît se lăsa noaptea. Și universul se cufundă în beznă, iar materia întunecată — praful, planetele, meteoriții, deșeurile, gunoaiele, pietrele vechi — continuă să aibă importanță mult mai mare decît materia luminoasă. În această noapte dintîi, fluxul elastic al materiei universale s-a rupt formînd nori imenși de gaze, protogalaxiile — și gravitația dinăuntrul lor a ajutat la formarea unor globuri gazoase care, sub presiunea propriei lor mase, din ce în ce mai mari, au început să ardă. Și astfel, la un moment dat, marți, înainte să răsară soarele, începură să strălucească stelele. Mă urmăriți ? Și aceste stele erau înconjugate de nori de materie care se roteau și care s-au condensat și ei la rîndul lor. Unul din aceștia a fost și pămîntul nostru. Era frig, copii, destul de frig ca să înghețe nu numai vaporii

de apă dar și azotul, oxizii de carbon, amoniacul și metanul. Aceste gaze, înghețând în jurul firi-
celor de materie solidă, s-au cristalizat deve-
nind fulgi de zăpadă care au început să se apro-
pie unii de alții, la început încet apoi din ce în
ce mai repede. Curînd după aceea, începură să
cadă pe pămîntul care se tot mărea ; cădeau cu
o viteză destul de mare ca să dea naștere unei
călduri considerabile. Zăpada cosmică s-a topit
și a dispărut, zburînd înapoi în cosmos, lăsînd în
urma ei o masă topită de elemente minerale care
reprezintă în univers o minoritate de mai puțin
de unu la sută. Bun. Asta înseamnă deci o zi.
Mai avem două. Pînă la prînz a doua zi se și
formase o coajă. Se poate să fi fost de bazalt,
acoperită cu totul de un ocean primitiv. Apoi
coaja s-a crăpat și prin fisuri a început să curgă
granit lichid din care s-au format primele con-
tinente. Între timp fierul lichid, mai greu decît
lava, s-a cufundat în miezul pămîntului unde
formează un sîmbure topit. A deschis vreodată
unul din voi o minge de golf ?

Simțise clasa depărtîndu-se de el ca fierul
care cursese încet pe crusta ce se răcea. Mingea
de golf îi trezi puțin, dar nu destul. O mîină cu
brățară se opri în mijlocul intervalului dintre
bănci pe cînd transmitea o notă, Deifendorf se
opri s-o mai gîdile pe tînăra Davis, Kegerise
renunță să mai zmîngălească pe caiet, chiar și
Zimmerman ridică privirea. Se poate să fi fost
doar o închipuire de-a lui Caldwell, dar i se
păruse că bătrînul mîngîiase pînă atunci brațul
lăptos al tinerei Osgood. Dar ceea ce îl enerva

pe el cel mai tare în toată clasa era zîmbetul afectat de pe fața obscenă a tinerei Davis : un zîmbet senzual, șiret. Se uită la ea cu atîta insistență încît roșul stacojiu de pe buzele ei murmură ca să se apere : „Sînt albastru.“

— Da, spuse el încet, în mîngea de golf sub toate benzile de cauciuc se află un săculeț de fluid albastru. Dar uită ce voise să spună. Se uită repede la ceas. Mai avea douăsprezece minute. Simți niște junghiuri în stomac. Încercă să nu se mai sprijine pe piciorul dureros. Pe măsură ce se usca sîngele înțepătura de la gleznă îl ustura tot mai tare. Timp de o zi întreagă, spuse, de marți pînă miercuri la prînz, pămîntul rămîne pustiu. Fără nici o urmă de viață. Numai stînci urîte, apă stătută, vulcani în erupție ; totul căzînd și lunecînd și poate din cînd în cînd, înghețînd, în timp ce soarele, ca un bec vechi și murdar, strălucea acolo sus, pe cer. Ieri la prînz a apărut în sfîrșit și puțină viață. Nimic spectaculos, doar puțină substanță vîscoasă, din aceea care acoperă peștii. Toată după amiaza de ieri, și aproape toată noaptea, viața a rămas microscopică. Se întoarse și scrise pe tablă :

Corycium enigmaticum

Leptothrix

Volvox.

Lovi ușor primul dintre cuvinte și creta din mîna lui se transformă într-o larvă mare, caldă și umedă. O aruncă scîrbit și clasa chicoti pe înfundate. Caldwell rosti : *Corycium enigmaticum*. S-au găsit rămășițe carbonice ale acestui

organism marin primitiv în niște stînci din Finlanda și se presupune că au existat acum un miliard și jumătate de ani. După cum o sugerează și numele lui acest organism viu primitiv rămîne o enigmă dar se presupune că a avut forma unei alge calcaroase, albastră-verzuie, de tipul acelor care colorează și azi suprafețe întinse ale oceanului.

Un avion de hîrtie țîșni prin aer, se legănă puțin și se prăbuși. Lovi podeaua din mijloc și se transformă într-o floare albă deschisă al cărei scîncet de copil continuă pînă la sfîrșitul orei. Un lichid decolorat picură din petala ei rănită și Caldwell se scuză în gînd față de oamenii de serviciu.

— *Leptothrix*, spuse el, e o fărîmiță microscopică de viață al cărui nume în grecește înseamnă „fir de păr“. Această bacterie putea extrage din sarea ferică un grăunte de fier pur și oricît ar părea de extraordinar ea a existat în cantități atît de mari, încît a format toate zăcămintele de fier pe care le exploatează astăzi omul. La origine, masivul Mesabi din Michigan s-a format acolo unde se află azi datorită unor cetățeni americani atît de mici încît ar trebui să se strîngă cu miile ca să acopere o gămălie de ac. Pe urmă, ca să cîștigăm Al Doilea Război Mondial, am extras de acolo toate vasele de război și tancurile și jeepurile și mașinile de coca-cola lăsînd bietul masiv Mesabi în părăsire ca pe o carcasă veche ronțăită de șacali. Și asta mă întristează îngrozitor. Cînd eram eu mic, la Passaic, se vorbea de masivul Mesabi ca de

o femeie frumoasă cu păr portocaliu, întinsă acolo sus, lângă lacuri.

Deifendorf, care nu se mai mulțumea s-o gîdile pe tînăra Davis cu creionul, pusese mîinile în jurul gîtului ei, și începuse s-o mîngîie cu degetele mari pe sub bărbie. Extazul senzual făcea fața fetei să devină din ce în ce mai mică.

— Al treilea, spuse Caldwell, curentul surd al zgomotului din clasă ridicîndu-se pînă la buzele lui — *volvoxul*, al treilea dintre primii cetățeni de pe tărîmurile vieții ne interesează pentru că a inventat moartea. În substanța plasmică nu există nici o rațiune intimă pentru ca viața să se sfîrșească vreodată. Amibele nu mor niciodată. Și spermatozoizii care au succes devin baza unei vieți noi care se dezvoltă separat de tată. Dar *volvoxul*, o sferă care se rostogolește, compusă din alge care se bat unele cu altele organizate în celule somatice și reproductive — *volvoxul* care nu e nici plantă nici animal — la microscop arată exact ca un glob din pomul de crăciun — creînd pentru prima dată această nouă idee de colaborare, a împins viața spre tărîmurile morții sigure — spre deosebire de cea întîmplătoare. Căci — stați cuminți, copii, că nu mai aveți decît șapte minute de chin — căci, spuneam, în timp ce fiecare celulă e potențial nemuritoare, propunînd de bună voie să aibă o funcție specializată într-o societate de celule organizată, ea pătrunde într-un mediu compromis. În cele din urmă efortul o vlăguiește și o ucide. Moare, sacrificîndu-se pentru binele întregului. Aceste prime celule, care la un moment dat s-au

săturat să stea veșnic locului într-o spumă albastră-verzuie și au spus : „Hai să ne unim să formăm un *volvox*“, au fost primele ființe altruiste. Primele ființe făcătoare de bine. Dacă în clipa asta aş avea o pălărie pe cap, aş scoate-o în semn de respect față de ele.

Mimă gestul de a ridica pălăria și clasa începu să urle. Mark Youngerman sări în picioare și acnea lui țîșni pe perete ; vopseaua începu să ardă bășicîndu-se în pete care se întindeau încet deasupra tablei laterale. Pumni, gheare, coate ridicate, apărură formînd un vîrtej de pete colorate pe deasupra băncilor lustruite și zgîriate ; în mijlocul acestei mase cuprinse de demență, singurele trupuri liniștite erau al lui Zimmerman și al lui Iris Osgood. La un moment dat, Zimmerman se strecurase traversînd intervalul și se așezase în aceeași bancă cu fata. O ținea cu brațul pe după umeri și fața lui strălucea plină de mîndrie. În schimb Iris, senină și indiferentă în brațele lui, ținea ochii plecați și obrazii ei lipsiți de expresie erau puțin îmbujorați.

Caldwell se uită la ceas. Mai erau cinci minute și mai avea foarte multe de spus.

— Azi/noapte pe la trei și jumătate, continuă el, în timp ce voi mai dormeați în pătuțurile voastre pe roțițe, au apărut într-o formă avansată toate organismele mai mari cu excepția vertebratelor. Din deducțiile care se pot face pe baza fosilelor, lucrurile s-au întîmplat uite așa. Pocni din degete. Pînă azi în zori, cel mai în-

semnat animal din lume care se întindea pe tot fundul oceanului era o dihanie urâtă care se numea trilobit.

Un băiat care stătea lângă ferestre adusese pe ascuns o pungă de băcănie în clasă și acum, la un semn cu cotul din partea altui băiat, desțintă conținutul — un pumn de trilobiți vii — pe podea. Cei mai mulți aveau doar un centimetru sau doi. Cîțiva însă aveau mai bine de un sfert de metru. Arătau ca niște isopode, mărite cu lupa, numai că erau roșcați. Cei mai mari purtau pe carapacea roșcată a capului niște antene desfășurate doar pe jumătate ca niște pălării de carnaval din gumă. Fojgăind printre picioarele drepte de fier ale băncilor, capetele lor fără creier și frunțile lor foșnitoare, de chitină, atinseră gleznelor fetelor care începură să țipe ridicîndu-și picioarele atît de sus, încît coapsele lor albe și chiloții cenușii apărură o clipă ca fulgerul. Apucați de panică unii dintre trilobiți se strînseră formînd niște bile segmentate. În joacă, băieții începură să arunce manualele lor grele peste artropodele primitive. Una din fete, un papagal roșu imens, acoperit cu pene ca de noroi, coborî brusc capul și ridică un trilobit mai mic de pe jos. Piciorușele lui bifurcate, răsturnate, se agitau în semn de protest. Îl ronțăi cu ciocul ei pictat, mestecîndu-l tacticos.

Caldwell se gîndi că la faza asta a jocului nu mai putea să facă altceva decît să încerce să acopere zgomotul, pînă suna de recreație.

— Azi dimineață la șapte, explică el, și foarte puține fețe mînjite păreau să-l mai asculte, au

apărut primii pești vertebrați. Coaja pământului se îndoi și oceanele erei ordoviciene scăzură. Fats Frymoyer se aplecă și îl împinse pe micul Bill Schupp afară din bancă. Băiatul, un diabetic plătind, căzu izbindu-se de podea. Încercă să se ridice dar deasupra capului îl apăsă o mână anonimă care-l făcu să cadă din nou. — La șapte și jumătate începură să crească pe pământ primele plante. În băltoacele mlăștinoase, peștii amfibii învățară să respire și să se târască prin mocirlă. Pe la opt apărură și amfibiile. Pământul era cald. În Antarctica erau mlaștini. Păduri luxuriante de ferigi uriașe se ridicară și căzură formînd zăcămintele de cărbuni din propriul nostru stat, care au dat și numele erei respective. Deci cînd spui : „din Pennsylvania“¹ te referi fie la un olandez nătărău, fie la o perioadă din era Paleozoică.

Betty Jean Schilling mestecase gumă din aceea care face bășici. Și din gura ei ieșea acum o bășică mare cît o minge de ping-pong, un triumf, o minune ! Ochii i se încrucișaseră cu mare perseverență și de atîta concentrare și efort erau gata, gata să pocnească. Numai că bășica minunată se sparse și îi acoperi bărbia cu o fîșie de spumă trandafirie.

— Apărură apoi insectele și se diversificară. Existau libelule-balauri cu aripi de treizeci de inci. Pământul se răci din nou. Unele dintre

¹ Pennsylvania a fost colonizată la origine de olandezi ; cînd e vorba de locuitorii din Pennsylvania, mai există și azi expresia de „olandez nătărău“.

amfibii se întoarseră în mare, altele începură să-și depună ouăle pe pământ. Acestea erau reptilele și timp de două ore, de la nouă pînă la unsprezece, pe cînd pământul se încălzea din nou, ele stăpîniră toată viața de pe planetă. Plesiozauri cu cincizeci de picioare colindau marea, pterodactilii fîlfîiau prin aer ca niște umbrele rupte. Pe uscat, dihănii gigantice făceau să se cutremure pământul.

La un semn stabilit dinainte, toți băieții din clasă începură să bîzîie. Nici unul nu-și mișca gura. Ochii lor se plimbau de colo pînă colo, cu o expresie nevinovată. Dar peste tot în aer, plutea o dulce insolență. Caldwell nu putea face altceva decît să înoate mai departe.

— Brontozaurii aveau un trup de treizeci de tone și un creier de două uncii. Anatozaurul avea două mii de dinți. Triceratops avea o cască de os plisat, lungă de șapte picioare. Tyrannosaurus rex avea niște piciorușe mici de tot și dinți de șase inci, ca niște brice și a fost ales președinte. Mîncă totul — carne moartă, carne vie, oase vechi...

Se auzi primul clopoțel. Monitorii se năpustiră afară din clasă. Unul din ei călcă anemona de pe interval și floarea scoase un scîncet strident. Doi băieți se ciocniră în pragul ușii și, încăierîndu-se, se înjunghiară cu creioanele. Le scrîșneau dinții și mucii le curgeau din nas. Zimmerman reușise cumva să facă să alunece bluza și sutienul lui Iris și sîinii ei apăreau acum deasupra băncii ca două luni comestibile, ridicîndu-se cuminți unul lîngă altul.

— Mai sînt două minute, strigă Caldwell. Vocea lui era stridentă acum, de parcă i-ar fi întors cineva un şurub în cap. Staţi la locurile voastre. Va trebui să reluăm mamiferele dispărute şi perioada glaciară, ora viitoare. Deci, ca să n-o mai lungim, acum un ceas, răspîndindu-se pe urmele plantelor cu flori şi a ierburilor, prietenele noastre credincioase, mamiferele, au pus stăpînire pe pămînt, şi acum un minut, acum un minut... Deifendorf o trăsese pe tînăra Davis din bancă şi fata chicotea şi se zbătea în braţele lui lungi, acoperite ici-colo cu păr... acum un minut, strigă Caldwell pentru a treia oară şi se trezi cu un pumn de animale de toată frumuseţea în obraz. Clipi şi ridică mîna dreaptă ca un scut, mulţumindu-i lui Dumnezeu că nu-l nimeriseră în ochi. Că tot nu-ţi mai dă nimeni

alţii. Din simpatie pentru picior i se crispă stomacul. ...dezvoltîndu-se dintr-o specie de şoricei cu botul lung care semănau a verite şi trăiau în copaci, cu o vedere binoculară adînc perceptivă, cu mîini apucătoare care aveau degetul cel mare opus faţă de celelalte şi cortexul cerebral extrem de dezvoltat, adaptîndu-se condiţiilor caracteristice existenţei în copac, dezvoltîndu-se, deci, dintr-o specie de şoricei de copac, ca aceia care se pot găsi acum în Java...

Fusta mototolită a fetei se ridicase de jur împrejurul taliei. Era aplecată cu faţa în jos peste bancă şi copitele lui Deifendorf se agitau pe intervalul îngust, tîrşîindu-se încoace şi încolo. Se

repezise la ea, cu rînjetul lui leneș și șiret. În-
treaga clasă mirosea ca un grajd : Caldwell văzu
roșu înaintea ochilor. Luă coada lucioasă a să-
geții de pe catedră, înaintă cîțiva pași prin în-
vălmășeala dezgustătoare, în timp ce în jurul
lui elevii își închideau cărțile cu zgomot puter-
nic și, o dată, de două ori, plesni, plesni porcul
de cîine pe spatele gol. *Mi-ai distrus botul de la
mașină.* Două dungi albe ardeau pielea de pe
umerii lui Deifendorf. Și în timp ce Caldwell
se uita la el cu groază, dungile se roșiră încet,
încet. O să rămînă urme. Cei doi se despărțiră
căzînd în lături ca niște flori rupte de pe o
cracă. Deifendorf ridică ochii lui mici și căprui
care păreau scorojiți de lacrimi. Fata, cu un
calm ostentativ, își aranjă părul. În coada ochiu-
lui lui Caldwell, mîna lui Zimmerman zmîngă-
lea ceva cu furie.

Profesorul buimăcit se întorsese în fața clasei.
Doamne, ce făcuse ! Și doar n-avusese intenția
să lovească băiatul atît de tare. Așeză săgeata
de oțel pe adîncitura unde se ținea creta. Se
întoarse, închise ochii și durerea își desfăcu ari-
pile umede în întunericul purpuriu. Deschise gura.
I se răzvrătea tot sîngele împotriva poveștii pe
care o spusese.

— Acum un minut, apăru un animal tragic,
care sfărîma cremenea, ațîța focul și prevestea
moartea... Clopoțelul începu să zbîrnîie. Culoa-
rele începură să uruie în toată clădirea aceea
vastă. Caldwell simți că-l năpădește un leșin
dar se ținu drept, căci se jurase să isprăvească...
și care s-a numit Om.

II

TATA și cu mama vorbeau. În ultima vreme mi se întâmplă des să mă trezesc, în mijlocul tăcerii, lângă tine, gîtit de teamă, după cîte un vis care îmi lasă o senzație neplăcută de ateism în stomac (noaptea trecută am visat că Hitler, un nebun cu părul alb și cu o limbă lungă care-i atîrna din gură, a fost găsit viu în Argentina). Pe atunci însă, mă trezeam întotdeauna în zgomotul discuțiilor dintre părinții mei : vocile lor, chiar și cînd nu discutau în contradictoriu, erau agresive și pătimașe. Tocmai visam un copac și mi s-a părut că sunetul cuvintelor pe care le rosteau mă transformă dintr-un trunchi ridicat în picioare, într-un băiat culcat în pat. Aveam cincisprezece ani și ne aflam în 1947. În dimineața aceea subiectul discuției părea să fie nou. Dar nu-i puteam înțelege sensul. Simțeam doar în sinea mea, de parcă aș fi înghițit în somn o făptură vie, care acum se trezea înăuntrul meu, povara nestăpînită a spaimei !

— Nu te necăji, Cassie, spunea tata. Vocea lui se auzea slab de parcă ar fi stat cu spatele. Am avut noroc să trăiesc chiar și atît.

— George, dacă încerci doar să mă sperii, să știi că n-ai nici un haz, răspunse mama. Vocea

ei exprima atît de des ceea ce doream eu s-aud, încît mi se întîmpla să gîndesc uneori cu vocea ei. Şi într-adevăr, pe măsură ce îmbătrînesc aud din cînd în cînd — de obicei în împrejurările în care oamenii emit exclamaţii — vocea ei ieşind din gura mea.

Mi se păru, în sfîrşit, că ştiu şi eu despre ce e vorba : tata îşi închipuia că e bolnav.

— Cassie, spuse el, nu-ţi fie frică. Nu vreau să-ţi fie frică. Mie nu mi-e frică. Şi din pricina repetărilor, vocea lui păru că-şi pierde culoarea.

— Ba ţi-este, răspunse mama. Mă întrebam eu de ce te tot dai jos din pat ! Şi vocea ei era albă.

— Simt mizeria aia din mine, spuse el, o simt ca pe un cheag de otravă şi nu pot trece peste ea.

Acest amănunt păru c-o descumpăneşte.

— Nu se poate să simţi aşa ceva, spuse ea în cele din urmă cu o voce care devenise deodată foarte mică, de parc-ar fi fost vocea unei fete pedepsite.

Vocea lui cîştigă volum.

— O simt ca pe un şarpe care mi s-a încolăcit în jurul maţelor. Brrrr !

Stînd aşa culcat în pat, mi l-am închipuit pe tata scoţînd acest sunet — capul lui scuturîndu-se atît de tare încît i se mişcau fălcile şi i se schimonoseau buzele. Imaginea era atît de vie încît am zîmbit. Şi parcă ştiînd că m-am trezit, au încheiat discuţia, coborînd tonul, pînă s-a pierdut de tot. Fărîma aceea jalnică, palidă, ca un fulg de zăpadă în inima căsniciei lor, pe care o ză-

risem pe când eram încă între vis și viață și mă mai credeam un trunchi de copac, se retrase în spatele unor certuri caraghioase, banale și obtuze. Am întors capul în timp ce greutatea somnului se risipea în depărtare și m-am uitat pe fereastră. Cîteva flori de gheață înmuguriseră pe la colțurile inferioare ale ferestrelor de sus. Soarele de dimineață arunca o lumină roșcată peste miriștea întinsă dincolo de drumul nepavat. Drumul era trandafiriu. Copacii goi prinseseră o culoare albă pe partea lor însoțită, iar ramurile lor cerneau o lumină rumenă, ciudată. Totul era ca încremenit. Cele două șuvițe de cabluri telefonice păreau închistate în gheața albastră a cerului. Era ianuarie și luni. Am început să înțeleg. După fiecare sfîrșit de săptămîină tata trebuia să-și ia din nou inima în dinți ca să se întoarcă la catedră. În timpul vacanței de Crăciun o lăsase mai moale, apoi trebuise din nou să strîngă șurubul și să-și facă curaj. „Tîrîiala nesfîrșită” — așa numea el perioada dintre Crăciun și Paști. Cu o săptămîină în urmă — prima săptămîină a noului an — se întîmplase ceva care-l speriasse. Lovise un băiat pe când se afla și Zimmerman în clasă : cel puțin asta ne spusese nouă.

— Lasă melodrama, George, spuse mama. Ce anume simți ?

— Știu precis unde e. Avea un fel al lui de a nu-i vorbi, ci de a juca teatru, de parcă în afară de ea s-ar fi aflat în fața lui un întreg public nevăzut. Blestemații ăștia de copii ! Au

prins o ură păcătoasă pe mine și o simt ca un păianjen care-mi stă înfipt în intestinul gros.

— Nu-i ură, George, i-a spus ea, e dragoste.

— E ură Cassie, mă întâlnesc cu ea în fiecare zi.

— E dragoste, stăruie mama ; vor să se iubească și tu le stai în cale. Nimeni nu te urăște. Tu ești un om ideal.

— Nu mă pot suferi. M-ar ucide, și acu' chiar că mă ucid. Pac, pac, pac și gata. Cărați stîrvul la gunoi !

— Ascultă, George, dacă-i chiar atît de serios, spuse mama, să fiu eu în locul tău n-aș mai pierde o clipă. M-aș duce imediat la doctorul Appelton.

De cîte ori obținea mila și simpatia pe care o dorea, tata devenea brutal și grotesc.

— Nu vreau să-l văd pe măgarul ăla, că-mi spune adevărul.

Mama trebuie să fi renunțat să mai răspundă, fiindcă l-am auzit pe tata mare vorbind.

— Adevărul e întotdeauna o mîngîiere, spuse, numai diavolului îi place minciuna. Vocea lui plasată între ceilalți doi părea să aibă un volum mai mare, dar era în schimb mai slabă decît a lor, de parcă ar fi fost un uriaș care striga din depărtare.

— Diavolului și mie, bătrîne, spuse tata. Mie îmi plac minciunile. Eu mint toată ziua. Sînt plătit pentru asta.

Pe podeaua goală din bucătărie, se auziră pași. Mama se îndreptă spre capătul scării din

colțul casei, care se afla, în diagonală, dincolo de patul meu.

— Peter ! strigă ea. Te-ai trezit ?

Am închis ochii și m-am întins în cuibul meu cald. Păturile încălzite de trupul meu păreau niște cătușe moi care mă ținutau locului. Simțeam un gust de ambrozie în gură care mă legăna să adorm din nou. Tapetul galben ca lămâia, cu medalioane mici, închise la culoare, care ieșeau din model ca fețele unor pisici zbîrlite, rămaseră întipărite pe pleoapele mele ca niște clișee roșii. Visul pe care-l avusesem înainte reveni. Stăteam cu Penny lângă un copac. Nasturii de la bluză, sus la gât, erau descheiați, nasturi ca niște perle, descheiați așa cum fuseseră cu cîteva săptămîni în urmă, înainte de vacanța de Crăciun, în Buickul negru oprit pe terenul de parcare al școlii, cu radiatorul ticăindu-ne lângă genunchi. Dar în vis era ziua-namiază mare și ne aflam într-o pădure cu copaci subțiri, care lăsau să pătrundă printre trunchiurile lor lumina soarelui. O gaiță albastră cu pene viu colorate atîrna în văzduh, nemișcată, ca o pasăre muscă, cu aripile întepenite, de o parte și de alta, cu ochi ageri ca niște mărgele de sticlă neagră. Cînd începu să se miște semăna cu o pasăre împăiată trasă de o sfoară, și totuși era atît de vie !

— Peter, e ora să te t-trezești !

Îi țineam mîna în poală. Îi mîngîiam partea dinăuntru a antebrațului. Mîngîiam, mîngîiam pierzîndu-mi din ce în ce răbdarea. Mîneca de mătase fusese ridicată, lăsînd liberă pielea ci

cu vine verzi. Restul clasei părea că se strânsese în jurul nostru prin pădure și că se uită la noi, cu toate că n-aveam sentimentul că deslușesc vreun chip anume. Penny s-a aplecat înainte, micuța, prostuța, fricoasa mea Penny. Deodată, brutal, am iubit-o. O mare dulceață îmi cuprinsese măruntaiele. De teamă, irisurile ei verzi, pătate, se făcuseră ca niște cercuri perfecte. O fărîmă din interiorul buzei ei inferioare licărind umezită, sclipi nervoasă : efluviul era ca cel pe care-l simțisem cu o lună în urmă în întuneric, în mașină, când m-am trezit cu mîna între coapsele ei strînse și fierbinți. După cîte se părea nu-și dăduse îndată seama că mîna mea e acolo, căci a trecut un timp înainte să se roage de mine : „Nu, te rog nu !” și când mi-am retras mîna s-a uitat la mine exact ca adineauri. Numai că atunci fusese în umbră și acum era în plină zi. I se vedeau toți porii de pe nas. Era nefiresc de liniștită ; ceva nu mergea tocmai cum trebuie !

Îmi simțeam dosul palmei stîngi fierbinte și umed, așa cum fusese când o retrăsesem dintre coapsele ei. De la extremitățile mele seva îmi curgea către furca pieptului. Mi se părea că mă împrăștiu fără violență în mijlocul mai multor acțiuni. Când am auzit, venind de jos, un zgomot puternic de trosnituri care însemnau că tata se duce să se uite la ceasul din bucătărie mi-a venit să strig : „Nu, stai...”

— Hei, Cassie, spune-i copilului că-i șapte și șaptesprezece minute. Am lăsat o grămadă de teze necorectate. Trebuie să fiu acolo la opt. Zimmerman o să mă strîngă de gît !

Asta era. Da ; și în vis nici măcar nu mi se părușe ciudat. Se transformase în copac. Îmi lipeam fața de trunchiul copacului, convins că e ea. Ultimul lucru pe care l-am visat a fost scoarța lui : încrețituri zgrunțuroase și, în crăpăturile negre dintre ele, pete mici și verzi de lichen. Ea era, Doamne, era ea. Ajută-mă ! Dă-mi-o înapoi !

— *Peter*, vrei să-l necăjești pe tata ?

— Nu ! M-am trezit. Ce dumnezeu !

— Atunci *scoală-te. Scoală !* Și când spun asta tinere, să știi că înseamnă *acum !*

M-am întins și trupul meu a ajuns pînă la marginile răcoroase ale patului. Seva se trase înapoi. Ceea ce era înduioșător în vis, e că știuse că se transformă, simțise că degetele ei se schimbă în frunze, voise să mi-o spună (irisurile ei se rotunjiseră de tot), dar nu-mi spusese nimic, mă cruțase, se contopise cu lemnul, fără să scoată o vorbă. Penny avea o calitate pe care visul o scosese la iveală, și pe care n-o prea observasem pînă atunci, și anume era în stare de o dragoste ocrotitoare, chiar dacă era foarte tînă, chiar dacă mîngîierile noastre erau recente, chiar dacă eu nu-i dăruiam mare lucru. Era în stare să se sacrifice pentru mine. Și nu-mi mai încăpeam în piele de bucurie fără să știu de ce ! Era o pată proaspătă de culoare în viața mea.

— Ridică-te și strălucește mica mea rază de soare !

Maică-mea se hotărîse să atace problema cu mai multă blîndețe. Știam că întinzînd mîna și atingînd vopseaua cenușie și lucioasă de pe per-

vazul ferestrei, aş fi simţit-o rece ca gheaţa. Soarele se căţărăse ceva mai sus. Drumul nepavat devenise ca o panglică lucioasă galbenă-portocalie. Pe partea asta a drumului, peluza noastră laterală semăna cu o coală veche de glaspapir cu care se răzuise ceva vopsit în verde. În iarna aceea nu ninsese încă. Poate că va fi tocmai iarna în care nu va ninge ! Dar exista oare o asemenea iarnă ?

— *Peter !*

Vocea maică-mi avea într-adevăr ceva de tigru, şi fără să mă mai gândesc am sărit din pat. Grijuliu să nu mă ating cu pielea de ceva tare, folosind vârful degetelor ca să trag butoanele de sticlă de la birou, care semănau a cristale de amoniac îngheţat cu mii de faţete, am început să mă îmbrac. Casa în care locuiam era o fostă fermă, amenajată doar pe jumătate. Etajul de sus nu era încălzit. Mi-am scos pijamaua şi am rămas o clipă savurînd martiriul goliciunii mele. Mi se părea că e o palmă usturătoare la adresa ideii de a ne fi mutat într-un loc atît de primitiv. Fusesse ideea mamei. Îi plăcea grozav natura. Stăteam gol, de parcă aş fi vrut să demasc nebunia ei în faţa lumii.

Dar dacă lumea s-ar fi uitat, s-ar fi speriat, pentru că burta mea, care părea ciugulită de o pasăre uriaşă, era presărată cu cojiţe roşii de mărimea unui bănuţ. Psoriazis. Insuşi numele alergiei, atît de străin, atît de greu de rostit, care te împingea atît de uşor la bîlbîială, întărea sentimentul de umilinţă. „Umilinţă“, „aler-

gie“, n-am știut niciodată cum să-i spun. Nu era o boală, fiindcă o cream eu, venea dinăuntrul meu. Ca alergie reacționa aproape la orice : la ciocolată, la cartofi prăjiți, la amidon, la zahăr, la untură prăjită, la enervare, la uscăciune, la întuneric, la presiune, la îngrădire, la climă temperată. De fapt era o alergie la viața însăși. Mama, de la care o moștenisem, o numea uneori „handicap“. Ceea ce mi se părea jignitor. La urma urmei era vina ei. Era o boală pe care n-o transmiteau copiilor lor decât femeile. Dacă tata, pe al cărui trup lung pielea forma cute albe, imaculate, mi-ar fi fost mamă, pielea mea ar fi rămas fără cusur. Cuvântul „handicap“ avea ceva pejorativ, însemna de fapt ceva în plus, ceva suplimentar, care mi se adăugase mie. La vîrsta aceea aveam o naivitate ciudată față de suferință. Credeam că oamenii au nevoie de ea. Părea că se află peste tot în jurul meu și faptul că pe mine, aparent, mă ocolea îmi dădea senzația că mă amenință ceva. Nu-mi fracturasem în viața mea nici un os, eram istet, părinții mă iubeau și o știa toată lumea. Orgoliul mă făcea să-mi închipui că sînt din cale-afară de norocos. De aceea ajunsesem la concluzia că psoriazisul meu era un blestem. Dumnezeu, ca să mă facă om, mă blagoslovise cu un blestem, care inspira și expira, periodic, odată cu anotimpurile lăsate de El. Soarele de vară îmi topea cojile. Pînă în septembrie pieptul și picioarele mele erau curate, în afară de niște pete slabe, seminte palide și nevăzute pe care umbra lungă și uscată a toamnei și a iernii le făcea să

înflorească din nou. Blestemul își atingea paroxismul primăvara. Dar primăvara, soarele dăător de putere făgăduia tămăduire. Ianuarie era o epocă de disperare. Coatele și genunchii mei, zone de piele bătătorită, erau acoperite cu o crustă. Pe glezne, unde îmbrățișarea ciorapilor încuraja cojile, ele se îmbinau cu furie formînd un fel de scoarță trandafirie. Antebrațele erau destul de tărcate ca să nu-mi pot sufleca mîncile de la cămașă, în două falduri elegante, așa cum făceau alți băieți. Altfel, cînd eram îmbrăcat în costum, puteam trece, în ochii oricui, drept un om normal. Cînd a ajuns la fața mea, însă, Dumnezeu s-a îmbunat. În afară de urmele de la rădăcina părului acoperite de șuvițele pe care le lăsam să cadă pe frunte, fața mi-era curată. Mîinile mele la fel, în afară de niște pete imperceptibile pe unghii. Pe cînd mama avea unele unghii de la mîna mîncate pînă-n carne, de ceva care semăna a putregai galben.

Rafale de frig îmi înfiorau pielea, micile mărturii ale bărbăției mele se contractaseră formînd un ciorchine crispat. Tot ceea ce era în mine normal, animalic, mă liniștea. Mă bucura părul care îmi apăruse, în sfîrșit, în dreptul pubisului. Firele de păr negru-roșcat, metalice, se cîrlionțau, prea puține ca să formeze o tufă, strînse ca niște arcuri în frigul gălbejit ca lămîia. Gîndul că aș fi putut să n-am păr pe trup mă îngrozea. Mă simțeam lipsit de apărare în vestiar, cînd, alergînd să-mi acopăr mantaua de pete de pe trup, îi vedeam pe colegii mei împodobiți cu o armură de blană.

Simțeam că făcusem piele de găină în spatele brațelor. M-am frecat repede, apoi ca un avar care-și numără gologanii cu voluptate, am trecut cu palmele peste abdomen. Căci taina mea cea mai mare, ceea ce mă făcea în cele din urmă să-mi mai treacă rușinea era faptul că structura alergiei mele — insulele ridicate delicat deasupra pielii, făcând ca netezimea din jur să pară de argint, constelațiile aspre ale căror spații neregulate pe trupul meu păreau intervale vii de pauză și mișcare — îmi făcea, în sinea mea, plăcere. Trebuie să fi trăit încântarea de a simți o coajă mare cedând și desprinzându-se de trup la insistențele unei unghii de la mână, ca să poți ierta.

Nu mă priveau decît medalioanele de pe pereți. M-am dus pînă la birou și am găsit o pereche de chiloți-suspensor, care nu aveau elasticul întins, și mi-am pus un pulover cu gît, cu spatele-n față.

— Ai să trăiești să mă-ngropi, bătrîne, spunea tata, jos, cu glas tare. Eu port moartea-n măruntaie. Faptul că spunea asta așa, fără ocolișuri, mă lovea în viscere, mă făcea să le simt lunecoase și enervante.

— Băiatul s-a sculat, George, spuse mama. Poți opri reprezentația! Vocea ei se depărtase de la capul scării.

— Ce? Crezi că se sperie puștiu?

Tata împlinise cincizeci de ani, puțin înainte de Crăciun. Spusese întotdeauna că n-o să apuce vîrsta asta și faptul că trecuse hopul îi dezlegase limba, de parcă fiind, teoretic mort, nimic din

ceea ce spunea nu mai avea importanță. Libertatea lui fantomatică mă speria uneori.

Stăteam în fața dulapului din perete, reflectînd. Poate că am presimțit că voi rămîne multă vreme cu hainele pe care aveam să le aleg atunci. Poate că povara încercărilor grele care mă așteptau mă făcea să mă mișc cu încetinitorul. Un strănut se cuibări la rădăcina nasului și începu să mă gîdile, luîndu-mi parcă peste picior șovăiala. Mă durea vezica, dar era o durere plăcută. Mi-am luat pantalonii de flanelă gri de pe umeras, cu toate că nu prea aveau dunga călcată. Aveam trei perechi de pantaloni, cei maro erau la curățat și cei albaștri erau stricați de o pată puțin decolorată la capătul șlițului. Pentru mine era un mister și mă simțeam întotdeauna condamnat pe nedrept cînd îi primeam înapoi de la curățat cu o bucățică jignitoare de hîrtie tipărită pe care scria : „Nu răspundem de petele care nu ies“.

Cît privește cămășile, cea roșie mi se părea azi cea mai potrivită. O purtam rar, pentru că umerii ei, de culoare violentă, scoteau în relief fărîmițele care-mi curgeau de pe cap, ca o zăpadă de mătreață. Dar *nu* era mătreață. Simțeam nevoia s-o spun tuturor, de parcă asta m-ar fi scuzat. Dacă țineam minte că nu trebuie să mă scarpin nu riscam nimic, și un impuls generos dădea oricum riscul la o parte. Voi duce colegilor mei în această zi mohorîță un dar stacojiu, o scînteie uriașă, o emblemă a căldurii cu două buzunare. Mînecele ei de lînă se simțiră recunoscătoare, lunecînd pe brațele mele. Era

o cămașă de opt dolari și maică-mea nu putea înțelege de ce n-o purtam niciodată. Uita mereu de „handicapul” meu, și atunci când nu uita, se purta cu o sollicitudine exagerată de parc-ar fi fost vorba de ceva care îi aparținea. Numai că starea ei, în afară de unghiile de la mână și de pielea de pe cap, era mult mai bună decât a mea. Dar nu-mi părea rău. Ea avea alte suferințe...

Tatăl meu spunea : — Nu, Cassie, bătrînul trebuie să trăiască mai mult ca mine. El a dus o viață bună. Merită să trăiască veșnic.

Știam fără să mai ascult răspunsul cum socotea mama spusele tatei — ca pe o împunsătură la adresa faptului că bătrînul trăiește atît de mult și continuă an după an să fie o povară pe spatele altora. Era convinsă că taică-meu căuta cu tot dinadinsul să-l hărțuiască pe bătrîn pînă l-o băga în groapă. Oare avea dreptate ? Cu toate că se nimerea de multe ori ca realitatea să se potrivească cu teoriile ei, nu le dădeam niciodată crezare. Teoriile ei erau prea simple și prea necruțătoare.

Știam după zgomotul de la chiuveta de sub camera mea că se întorsese la treburile ei, fără să-i mai fi dat vreun răspuns tatii. Mi-o închiuiam cu ceafa pătată de furie, cu nările palide și pielea de deasupra lor pulsînd. Mi se părea că stau călare pe valurile de emoție care izbucniseră în încăperea de sub mine ; și stînd așa pe marginea patului, ca să-mi pun ciorapii, podeaua veche de lemn se ridică sub picio-rul meu.

Bunicul spuse :

— Nu știm niciodată cînd vom fi chemați. Omenirea nu știe niciodată de cine e nevoie acolo sus.

— Ei, eu sînt convîns că de mine n-au nevoie, spuse tata. Cred că ultimul lucru de care are nevoie Dumnezeu e să vadă mutra mea pocită.

— În schimb știe ce nevoie avem *noi* de tine, George.

— N-aveți nevoie de mine, Cassie. V-ar merge mult mai bine dacă m-ați arunca la gunoi. Taică-meu a murit la patruzeci și nouă de ani, și a fost cel mai bun lucru pe care l-a făcut vreodată pentru noi.

— Tatăl tău era un om deznădăjduit, spuse mama. Dar *tu* de ce ai fi deznădăjduit? Ai un fiu minunat, o fermă frumoasă, o nevastă care te adoră...

— După ce l-au înmormîntat pe bătrîn, continuă tata, maică-mea s-a pus într-adevăr pe trai. Au fost anii cei mai fericiți din viața ei. Era o femeie și jumătate, auzi bătrîne !

— Eu cred că e foarte trist, spuse mama, că bărbații n-au voie să se însoare cu mamele lor.

— N-aș vrea să-ți faci iluzii Cassie, maică-mea i-a făcut tatii o viață de iad : l-a mîncat de viu.

Unul din ciorapi avea o gaură pe care am vîrît-o adînc în călcîiul pantofului. Era luni și în sertarul meu cu ciorapi nu erau decît orfani și o pereche groasă de lînă englezească, pe care mi-o trimisese mătușa Alma de Crăciun de la Troy, New York. Mătușa Alma se ocupa cu

achiziționarea hainelor de copii pentru un magazin universal din localitate. Cred că ciorapii pe care mi-i trimisese erau scumpi, dar cînd i-am pus am descoperit că sînt atît de groși încît simțeam că-mi intră toate unghiile în carne, așa că nu-i puneam niciodată. Eram foarte mîndru că purtam pantofi mici, numărul 10 și jumătate, în loc de 11 cît ar fi trebuit. Nu puteam suferi să am picioare mari. Voiam să am picioare iuți și ușoare de dansator.

Am ieșit din camera mea bătînd step, și am trecut prin camera părinților. Cuverturile de pe patul lor erau aruncate cu sălbăticie la o parte, lăsînd să se vadă o saltea cu două scobituri. Toaleta zgîriată era acoperită cu piepțeni de plastic de toate mărimile și culorile pe care îi pescuise tata de la Biroul de Obiecte pierdute al școlii. Aducea mereu mizerii de astea acasă de parc-ar fi vrut să parodieze rolul lui de om care-și întreține familia.

Scara de țară, care cobora între zidul tencuit și o despărțitură de lemn, era îngustă și abruptă. La capăt, treptele se curbau formînd un fel de icuri înguste și uzate. Scara ar fi trebuit să aibă o balustradă. Taică-meu era convins că într-o zi tata-mare, care nu prea vedea bine, va cădea. Și tot făgăduia mereu că va instala o rampă. O și cumpărase pe un dolar de la un magazin de vechituri din Alton. Dar zăcea uitată în șopron. Cînd era vorba de casă, majoritatea proiectelor lui taică-meu se soldau la fel.

Călcînd cu pas ușor și grațios, ca Fred Astaire, am coborît, mîngîind în trecere tencuiala goală

din dreapta mea. Peretele ăsta atît de plăcut la atingere se ondula la suprafață ca flancul unei ființe vii, mari și calme, în timp ce frigul se transmitea prin piatră, de afară. Pereții casei erau de gresie groasă și fuseseră înălțați cu un secol în urmă de zidari puternici ca în legendă.

— Închide ușa care dă pe scară, spuse mama. Nu voiam să plece căldura de jos.

Parcă mai văd și astăzi totul. Parterul avea două încăperi lungi, o bucătărie și un living-room legate prin două uși una lîngă alta. Podeaua din bucătărie era din scînduri late și vechi de pin, frecate de curînd cu nisip și ceruite. Un ventilator de aer cald, tăiat în aceste scînduri, la capul scării, îmi sufla aer cald la glezne. Un număr al ziarului din Alton, care căzuse pe jos, se tot ridica la un colț din pricina curentului, de parcă s-ar fi rugat să fie citit. Casa noastră era plină de ziare și reviste. Inundau pervazul ferestrelor și canapeaua. Tata le aducea acasă cu toptanul ; o făcea mi se pare din pricina Campaniei cercetașilor pentru colectarea hîrtilor vechi, dar, cred că n-ajungea niciodată să le livreze. În schimb, zăceau în jurul nostru, așteptînd să fie citite și uneori cînd îl apuca seara acasă și n-avea unde să se ducă, tata începea să înoate disperat în mijlocul unui teanc. Citea cu o viteză nemaipomenită, dar pretindea că nu învață și nu-și amintește niciodată nimic.

— Tare nu-mi place să te trezesc Peter, îmi strigă el. Dacă există ceva pe lume de care să aibă nevoie puștii de vîrsta ta e de somn !

Nu puteam să-l văd. Era în living room. Am zărit prin prima uşă trei buşteni mari de lemn de cireş, care ardeau în cămin cu toate că funcţiona şi cazanul cel nou de la subsol. În bucătărie, pe porţiunea îngustă de perete dintre cele două uşi, atârna o pictură făcută de mine, care reprezenta curtea din dosul casei noastre de la Olinger. Pictura era acoperită acum de umărul mamei. Se obişnuise la ţară să umble îmbrăcată cu un pulover gros bărbătesc cu toate că în tinereţe, şi la Olinger, când era mai zveltă şi când am recunoscut-o eu prima dată drept mama mea, fusese ceea ce oamenii din comitat numeau o „excentrică”. Cu un clinchet ca o dojană nerostită, aşeză un pahar mare de oranjadă în dreptul locului meu, la masă. Între masă şi perete, era un loc de trecere pe care îl blocase cu totul. Trupul ei mă împiedica să trec. Aşa că am bătut din picior. Mama s-a dat la o parte. M-am strecurat pe lângă ea, apoi am păşit peste al doilea prag de unde l-am zărit pe bunicul prăvălit pe canapea, lângă un teanc de reviste, cu capul plecat, ca la rugăciune sau ca în somn, şi cu mâinile lui bătrâne şi extrem de delicate împreunate frumos pe burtă, peste puloverul moale şi cenuşiu. Am trecut pe lângă policioara înaltă a căminului pe care se aflau două ceasuri: unul arăta 7,30, celălalt 7,23. Ceasul care mergea înainte, era roşu, electric şi de plastic şi fusese cumpărat de tata la solduri. Cel care mergea în urmă era închis la culoare, de lemn, şi ornamentat, se întorcea cu cheia şi fusese moştenit de la tatăl lui tata-mare, care murise

mult înainte de a mă naște eu. Ceasul mai vechi era așezat chiar pe policioară, cel electric era agățat de un cui, ceva mai jos. Am trecut pe lângă latura albă a frigiderului nou, și am ieșit pe ușă. De fapt erau două uși : ușa propriu zisă și o ușă care ne apăra de furtună, iar între ele, ca un prag, o bucată mare de gresie. Nici n-apucasem să ies pe a doua, când l-am auzit pe tata spunând :

— Ah, bătrîne, când eram mic n-aveam nici-odată parte de somn. De asta sufăr eu atîta acum.

Mai era și o verandă mică de ciment, unde se afla pompa. Cu toate că aveam lumină electrică, n-aveam încă instalații de canalizare în casă. Dincolo de verandă, pămîntul, umed vara, se strînsese prin îngheț, așa că gazonul fragil conținea scobituri uscate care trosneau închizîndu-se sub pașii mei. Vîrtejuri de chiciură ca o ceață paralizată albeau iarba lungă a dealului acoperit cu pomi fructiferi. M-am dus în dosul unui arbust de forsythia așezat prea aproape de casă. Mama se plîngea mereu de miros. Pentru ea, viața la țară însemna puritate, dar eu nu puteam s-o iau în serios. După cîte îmi dădeam eu seama, pămîntul era format din gunoaie și excremente.

Deodată am avut viziunea grotescă a urinei mele înghețînd în aer și rămînînd legată de mine. De fapt, scotea aburi pe stratul de frunze și paie vechi care acopereau ca o mantie protectoare jupoanele dantelate ale arbustului desfrunzit de forsythia. Lady, în țarcul ei, ieși din coteț scurmînd și împrăștiind paie, și își îm-

pinse prin gardul de fier nările negre ca să se uite la mine.

— Bună dimineața, i-am spus politicos. Când m-am apropiat de țarc, a sărit în sus, și când mi-am vîrît mîinile prin zăbrelele înghețate de fier, cu gîndul s-o mîngîi, a continuat să se zbată amenințînd să se întindă și să sară din nou în sus. Avea blana scămoșată și zburlită din pricina frigului, cu bucățele și fire de paie prinse într-însa. Gîtul ei părea acoperit cu pene și creștetul capului era neted și lucios. Sub blană, oasele și mușchii erau călduți și delicați. Își tot suceea țeasta lunguiață, avidă, de parc-ar fi vrut să aibă cît mai mult parte de mîngîierile mele și mi-era teamă să nu nimeresc cu degetele în ochii care-i ieșeau vulnerabili din orbite, ca niște lentile de jeleu, de culoare închisă. Ce mai faci? am întrebat. Ai dormit bine? Ai visat iepuri? *Iepuri!* Mi se părea minunat cînd vedeam că vocea mea o întărită, o face să se sucească, să se agite și să chelălăie.

Pe cînd mă lăsam pe vine, frigul mă cuprinse pe la șale și mi se îndesă în spate. Când m-am ridicat în picioare, ochiurile de sîrmă pe care le atinsesem cu mîna erau negre — pielea mea topise stratul de promoroacă. Lady sări ca un arc. Ateriză cu un picior în crăticioara ei, lovind-o și răsturnînd-o. Mă așteptam să văd apa vîrsîndu-se. Dar apa înghețase și se făcuse una cu crăticioara. O clipă, înainte ca mintea să-mi ajungă din urmă privirea, mi s-a părut că se petrece un miracol.

Aerul, neștirbit de nici o adiere, se strînse în jurul meu, așa că am început să mă mișc mai repede. Peria mea de dinți, înghețată și sticloasă, forma o singură bucată cu suportul de aluminiu înșurubat de stîlpul de la verandă. Am desprins-o cu o lovitură. Apoi am ridicat de vreo patru ori mînerul pompei, dar nu ieși nici un strop de apă. La a cincea lovitură, apa ridicîndu-se din adîncurile răscolite ale pămîntului scoase aburi pe cînd stropea ghețarul cafeniu care se formase în jgheabul pompei, cu un șanț la mijloc. Apa ruginită curăță peria de învelișul ei țeapăn, dar cînd am băgat-o în gură mi s-a părut că-i o acadea pătrată, fără nici un gust. Simțeam junghiuri în molari de jur împrejurul plombelor. Pasta ascunsă între peri se topi lăsîndu-mi un gust de mentă. În tot acest timp, Lady privise spectacolul neastîmpărată, cu o bucurie sălbatică, apoi lătrase în semn de aprobare, fiecare lătrat fiind ca un suflu de gheață. Am pus peria la loc, m-am aplecat în chip de salut și am avut mulțumirea să aud aplauzele continuînd, în timp ce mă retrăgeam în dosul cortinei duble formată de ușa de protecție și ușa principală.

Ceasurile arătau acum 7 și 35 și 7 și 28.

Valul mare de aer cald din bucătăria colorată ca mierea mă moleși încetinindu-mi mișcările, cu toate că ceasurile mă îmboldeau.

— De ce latră cîinele? întrebă mama.

— Moare de frig, i-am spus. E prea frig afară. De ce n-o lași să vină în casă?

— E cea mai mare cruzime pe care-o poți avea față de un câine, Peter, mi-a strigat tata. Obişnuieşte-l tu să stea în casă, şi ai să vezi cum moare de pneumonie, ca ultimul câine pe care l-am avut. Nu-i bine să iei animalul din mijlocul naturii. Hei, Cassie, cât e ceasul ?

— După care din ele ?

— După al meu.

— Puţin trecut de 7 jumătate. Celălalt arată mai puţin.

— Trebuie să mergem, puştiule. Trebuie s-o luăm din loc.

Mama mi-a spus :

— Mănîncă tot, Peter ; şi lui : Tinicheaua ta de ceas aleargă, George. Ceasul lui tata-mare zice că mai ai cinci minute.

— Nu-i tinichea. L-am plătit treispe dolari la detailist, Cassie. E un General Electric. Dacă arată fără douăzeci înseamnă c-am şi întîrziat. Dă cafeaua pe gît, puştiule, că timpul şi fluxul n-aşteaptă.

— Pentru un om cu un păianjen în stomac, i-a spus mama, ai o energie de m-ai speriat. Iar mie mi-a zis : Peter, n-auzi ce spune tata ?

Tocmai admiram o bucăţică de umbră de culoarea levănţicăi, sub un nuc, în pictura aceea a mea care reprezenta curtea veche. Tare mai iubisem copacul ăla. Cînd eram mic exista şi un scrînciob prins de o ramură care în pictură arăta ca o pată estompată, aproape neagră. Uitîndu-mă la această urmă neagră, am reţrăit chiar şi gestul pe care-l făcusem cu cuţitul pe paletă, o clipă din viaţa mea care în chip uimitor nu

se alterase. Cred că tocmai această nealterare, această posibilitate de a fixa cîteva clipe care trec, m-a atras, la vîrsta de cinci ani către artă. Fiindcă nu-i așa că asta e vîrsta la care începem să ne dăm seama că lucrurile mor, sau în orice caz se schimbă, îți scapă printre degete, alunecă, se retrag și, ca razele de soare pe cărămizi, sub tufa de viță, pe o zi de iunie în care adie vîntul, își pierde orice identitate ?

— Peter ! Vocea mamei părea că nu admite nici o replică.

Mi-am băut suc de portocale din două înghițituri și am spus ca s-o necăjesc :

— Bietu' cîine stă acolo, afară, și nici măcar n-are apă. Stă și linge bucata mare de gheață, din crăticioară.

Bunicul se agită în camera de alături și spuse :

— Astea erau vorbele preferate ale lui Jake Beam, care era șef de gară la stația veche de la Bertha Furnace, înainte să se des-fiin-țe-ze stația de pasageri. „Timpul și fluxul“, spunea el, solemn „și trenul de Alton, n-așteaptă pe nimeni“.

— E adevărat, bătrîne, spuse tata, dar te-ai gîndit vreodată dacă există ceva care să aștepte timpul sau fluxul ?

Auzind asemenea prostie, bunicul tăcu și măică-mea, ținînd în mînă o cană cu apă fierbinte pentru cafeaua mea, se duse în camera cealaltă să-l apere.

— George, interveni ea, de ce nu te duci să pornești motorul de la mașină, în loc să enervezi pe toată lumea cu prostiile tale ?

— Ce ? sări el. Crezi că l-am jignit pe bătrîn ? Să ştii, bătrîne, că n-am vrut să te jignesc. Am vorbit serios. Povestea asta cu timpul şi cu fluxul o aud de cînd mă ştiu. Şi tot n-am reuşit să aflu ce-nseamnă. Ce înseamnă ? Întreabă dumneata pe cine vrei... dar n-o să-ţi spună, măgarii. Şi nici nu vor să recunoască cîstit că nu ştiu.

— Păi, înseamnă, spuse mama, apoi şovăi, socotind, aşa cum socotisem şi eu, că curiozitatea neliniştită a tatii secătuisese înţelesul simplu al vorbelor — înseamnă că nu putem avea imposibilul.

— Nu, uite, ascultă, spuse tata, continuînd cu vocea aceea puţin ridicată, care căuta veşnic un punct de sprijin pe suprafeţele netede. Eu sînt fiu de popă. Am crescut cu credinţa — şi tot mai cred de altfel — că omul e lucrul cel mai bun din cîte a făcut Dumnezeu. Dar dacă-i aşa, ce sînt acest timp şi flux care-s atît de puternice şi superioare, în comparaţie cu noi ?

Mama se întoarse în bucătărie, se aplecă deasupra mea şi-mi turnă în ceaşcă apa din care ieşeau aburi. Am chicotit, ridicînd privirea spre ea, cu un aer conspirativ. Tata era de multe ori un subiect de glumă între noi. De data asta însă mama rămase cu ochii plecaţi, în timp ce, ţinînd mînerul ibricului cu o mînuşă înflorată, umplea ceaşca fără să verse nici o picătură pe alături. Pudra cafenie, nesul Maxwell, formă o insuliţă la suprafaţa apei clocotite, apoi se topi, înnegrind-o. Mama amestecă cu linguriţa mea şi o spirală de clăbuci cafenii roşietici se roti în ceaşcă.

— Mănîncă-ți cerealele, Peter, spuse.

— Nu pot, i-am răspuns. Sînt necăjit. Mă doare stomacul. Voiam să mă răzbun că mă umilise cînd îi solicitasem complicitatea. Mă mîhnea faptul că taică-meu, omul acela trist și naiv pe care credeam că-l eliminasem de mult din dragostea noastră, răpise, în dimineața aceea locul principal pe care-l dețineam în inima ei.

Tata tocmai spunea :

— N-am vrut să te jignesc bătrîne. Numai că zicalele astea vechi mă înfurie în așa hal că încep să văd roșu înaintea ochilor. Sînt atît de umflate că mă scot din sărite. Dacă țărani ăia bătrîni sau cine naiba le-o fi născocit au ceva să-mi spună, să vină să mi-o spună direct, fără ocolișuri.

— George, știi bine că *tu* ai început toată discuția, strigă mama.

Tata schimbă vorba : — Hei, cît e ceasul ?

Laptele era prea rece, cafeaua prea fierbinte. Am sorbit o înghițitură și mi-am opărit cerul gurii. După asta, fiertura rece de fulgi de porumb mi se păru de-a dreptul grețoasă. Și vrînd parcă cu tot dinadinsul să transforme minciuna mea în adevăr, stomacul începu să mă *doară* de-a binelea. Aveam senzația că-l ciupește tic-tacul minutelor.

— Sînt gata, am strigat, sînt gata, sînt gata. Eram exact ca tata. Jucam pentru un public nevăzut, numai că al lui era departe și tata trebuia să strige ca să se facă auzit, pe cînd al meu era chiar lîngă fosă. *Băiat, ținîndu-se de stomac cu un gest comic traversează scena spre stînga.*

M-am dus în living room să-mi iau haina și cărțile. Jacheta mea roasă, de culoarea mazării, atârna credincioasă în dosul unei uși. Tata stătea într-un balansoar întors cu spatele spre focul care sîșîia și dansa în cămin. Avea paltonul pe el, un palton cadrilat, vechi și zdrențuit, cu nasturi neasortați, pe care-l salvase de la o vânzare de binefacere a bisericii cu toate că-i era mic și abia dacă-i ajungea pînă la genunchi. Pe cap avea o bonetă albastră, tricotată, hidoasă, pe care o culesese dintr-o ladă de boarfe vechi de la școală. Trasă pînă peste urechi, îl făcea să semene a cretin crescut în neștire, din ăia pe care-i vezi în foiletoanele ilustrate din ziare. Se apucase de curînd s-o poarte și mă întrebam de ce. Păr avea, slavă Domnului, pe tot capul și numai cîteva fire albe. Aș vrea să înțelegi că mie tata mi se părea neschimbat. De fapt părea într-adevăr mai tînăr decît anii lui. Cînd întoarse capul spre mine, mi se păru că fața lui seamănă cu fața unui copil vagabond, viclean, înăsprit de timpuriu. Cînd era mic locuise într-un cartier sărac din Passaic. Fața lui compusă din hălci de carne lucioasă și cute livide și moi mi se părea în același timp afectuoasă și brutală, înțeleaptă și opacă. Dar era încă demnă din pricina marilor depărtări, care la început o ridicaseră pînă la jumătatea drumului către cer. Odată am stat lîngă genunchii lui, pe aleea de cărămidă, care ducea spre vița de vie a casei noastre din Olinger și mi s-a părut că ochii lui se află la același nivel cu vîrfurile castanilor sălbatici, și

am simțit că nu se va întâmpla niciodată nimica rău, atîta timp cît vom rămîne așa.

— Cărțile tale sînt pe pervazul ferestrei, spuse. Ți-ai mîncat fulgii de ovăz ?

L-am repezit cu violență.

— Nu mai avem timp, doar mi-ai spus-o într-una.

Mi-am strîns cărțile : Latina albastră, decolorată, cu copertile întregi, dar desprinse, Algebra roșie, elegantă, nouă, apărută anul ăsta. De fiecare dată cînd întorceam cîte o pagină, hîrtia răspîndea un miros puternic, virginal. Mai era și o carte mare cenușie, ponosită : Științele naturii — materia pe care o predă tata. Pe coperta ei era tipărit un desen triunghiular care reprezenta un dinozaur, un atom strălucind ca o stea și un microscop. Pe copertă și pe cotor fostul posesor al cărții scrisese cu cerneală albastră și litere imense cuvîntul FIDO. Mărimea acestei inscripții era patetică și disperată, ca un monument religios părăsit. Fido Hornbecker fusese vedetă de fotbal cînd eram eu într-a șaptea. Pe partea dinăuntru a copertei era o listă de nume care se încheia cu numele meu. Dar oricît m-am străduit n-am reușit niciodată să descopăr care era numele fetei care-l iubise. În ultimii cîrți ani eu eram singurul băiat căruia îi fusese repartizată cartea. Cele patru nume scrise deasupra numelui meu...

Mary Heffner

Evelyn Mays „Bitsy“

se topiseră în mintea mea, formînd o singură nimfă cu caligrafie inconstantă. Poate că îl iubiseră toate.

— Timpul pe care-l furî de la masă, spuse tata-mare, e timp pe care ți-l furî ție însuși.

— Puștiul e ca mine, bătrîne, spuse tata. Nici eu n-am avut timp să mănînc în viața mea. „Cară-te cu hoitul de la masă“, e tot ce-am auzit vreodată. Groaznic lucru-i sărăcia.

Tata-mare își tot împreuna mîinile cu grijă și iar le desfăcea și ghetetele lui cu nasturi se suceau agitate. Bunicul era o floretă ideală pentru taică-meu, fiindcă era ca toți oamenii foarte bătrîni, care cred că dacă-i ascuți, îți pot da răspuns la orice și pot spulbera orice îndoială.

— Eu m-aș duce la doctorul Appleton, rosti el răspicat dregîndu-și vocea cu mare delicatețe, de parcă flegma lui ar fi fost hîrtie japoneză. L-am cunoscut bine pe taică-su. Familia Appleton s-a stabilit în regiunea asta, de la început.

Stătea scăldat în lumina albă a iernii ce intra pe fereastră și, în comparație cu silueta de glonte a lui taică-meu, care stătea ca o masă întunecată în fața focului pîlpîitor, bătrînul părea o făptură mai subțire și mai delicată.

Tata se ridică în picioare.

— Lasă, bătrîne, că de cîte ori mă duc să-l văd nu face decît să se laude.

Deodată se auzi agitație în bucătărie. Ușile scîrțîiră, se trîntiră și niște gheare începură să

rîcîie furioase podeaua de lemn. Cîinele intră alergînd în living-room. Lady păru să dea tîrcoale covorului, aplecată tare, de parcă ar fi fost copleșită de fericire. Labele ei mișcîndu-se frenetic de parc-ar fi vrut să înoate, scurmau un punct de pe covorul roșu, decolorat, care nu era chiar atît de ros încît să nu degaje, cînd era frecat, niște suluri mici de scame, de culoarea levănțicăi — „șoricei“ le spusese mama-mare pe vremea cînd covorul stătea întins în casa din Olinger și mama-mare mai trăia. Lady era atît de fericită că fusese primită în casă, încît era ca o explozie de bună dispoziție, o îngrămădeală de blană, un vîrtej în extaz care vibrînd emitea mirosul unui sconcs pe care-l ucisese cu o săptămîină în urmă. Umblînd după un Dumnezeu, o porni spre tata, o coti trecînd peste picioarele mele, sări pe canapea și cu o recunoștință frenetică începu să-l lingă pe tata-mare pe față.

În plimbările vieții lui îndelungate, trăise experiențe triste cu cîinii și îi era frică de ei. „Marș. Marș“, protestă el, întorcînd fața într-o parte, ridicîndu-și mîinile uscate și frumoase și proptindu-le în pieptul alb al lui Lady. Vocea îi era impresionantă cu forța ei guturală, de parcă s-ar fi ridicat din întunericul sălbatic, un întuneric pe care nici unul dintre noi, ăștia alții, nu-l cunoscusem vreodată.

Cîinele își vîrî botul nervos în urechea bătrînului, agitîndu-și atît de tare spatele încît revisitele lunecară pe podea. Deodată începurăm toți să ne agităm. Taică-meu se ridică să-l salveze

pe tata-mare, dar înainte de a ajunge lângă canapea tata-mare se și ridicase în picioare. Și toți trei ne îmbulzirăm în bucătărie, în timp ce câinele se împiedica în picioarele noastre.

Mamei trebuie să i se fi părut că sîntem un grup de acuzatori numiți de șerif, căci ne strigă:

— I-am dat drumul înăuntru fiindcă nu puteam să suport s-o aud lătrînd. Părea gata să plîngă. Eram uimit. De fapt eu mă prefăcusem doar că sînt îngrijorat din pricina cîinelui. Nu-l auzisem lătrînd în continuare. O privire către gîtul pătat al mamei mă făcu să-mi dau seama că e furioasă. Deodată am simțit nevoia să ies din casă. Mama vîrîse în toată zăpăceala asta o tensiune maximă care făcuse totul să pară lipicios. Mi se întîmpla rar să-mi dau exact seama de ce e furioasă. Mînia ei izbucnea și se potolea ca furtuna. Oare discuția absurdă dintre tata și tata-mare i se păruse într-adevăr odioasă? Sau poate că era vina mea, c-o supărase încetineala mea îndărătnică? Dornic să fiu exclus din furia ei m-am așezat așa cum eram îmbrăcat în jacheta verde, țepănă, și am încercat din nou să beau o înghițitură de cafea. Continua să fie prea fierbinte. Am sorbit o dată și mi-am pierdut gustul.

— Aoleu, puștiule, spuse tata. E fără zece. Dacă nu mergem îmi pierd slujba.

— Asta-i după ceasul *tău*, George, zise mama. Dacă mă apără, înseamnă că nu e supărată din pricina mea. După ceasul nostru mai ai șapte-sprezece minute.

— Ceasul vostru merge aiurea, replică el. Zimmerman îmi vrea capul.

— Viu, viu ! am exclamat și m-am ridicat în picioare. Primul clopoțel suna la opt și douăzeci. Cu mașina, făceam douăzeci de minute pînă la Olinger. Mă simțeam înăbușit de timpul care tot descreștea. Stomacul meu își măcina pereții goi.

Tata-mare își făcu loc spre frigider și ostentativ luă de pe el pachetul de pîine Maier. Se mișca cu o grijă exagerată de parcă ar fi vrut să treacă neobservat, dar tocmai asta ne făcu pe toți să-l privim. Desfăcu hîrtia cerată și scoase o bucată de pîine albă pe care o îndoi o singură dată și o vîrî toată, frumos în gură. Elasticitatea gurii lui era extraordinară ; o prăpastie fără dinți apăru sub mustața cenușie, și înghiți pîinea dintr-o dată. Această dibăcie calmă de canibal o înfuria întotdeauna pe mama.

— Tată, spuse, nu poți aștepta pînă ies ei din casă, și pe urmă să începi să molfăi pîinea ?

Am mai sorbit o ultimă înghițitură de cafea clocotită și am pornit-o spre ușă. Eram cu toții înghesuiți pe suprafața mică de linoleum, limitată de ușă, peretele pe care ticăiau și bîzîiau ceasurile, frigiderul și chiuveta. Era mare îngrămădeală. Mama se luptă să treacă pe lîngă taică-su ca s-ajungă pînă la plită. Tata-mare se trase înapoi și carcasa lui neagră păru răstignită pe ușa frigiderului. Tata se ridică repede ; se vedea cît de colo că era cel mai înalt dintre noi

și pe deasupra capetelor noastre se adresă publicului său nevăzut spunînd :

— Gata, mergem la abator. Simt ura blestemăților de copii drept în mațe.

— Ronțăie pîinea asta toată ziua, pînă ajung să cred că am șobolani în creier, protestă măică-mea și marginea părului, atinsă de psoriasis, se făcuse stacojie. Se strecură pe lîngă tătă-mare și-mi întinse o bucată rece de pîine prăjită și o banană. A trebuit să-mi mut cărțile ca să iau mîncarea cu mîna.

— Bietul meu băiețel flămînd, spuse ea. Bietul meu odor !

— Hai la fabrica-de-ură, strigă tata, îmboldindu-mă. Zăpăcit, dornic s-o mulțumesc pe mama, mă oprisem să mușc din pîinea rece.

— Dacă există ceva pe lume de care să-mi fie silă, spuse mama întorcîndu-se jumătate către mine, jumătate către tavan, în timp ce tata se aplecase să-i atingă obrazul cu una din rarele lui sărutări, e un bărbat căruia nu-i place amorul.

Bunicul își ridică mîinile în spațiul limitat, pe care-l avea la îndemîină, și cu o voce înăbușită de pîinea din gură, spuse :

— Fiți binecuvîntați ! Nu pierdea niciodată ocazia s-o spună, așa cum în fiecare seară, de vreme, cînd urca „panta de lemn“, ne striga de sus : „Vise plăcute“. Mîinile lui erau ridicate delicat într-un gest de binecuvîntare, care însemna în același timp și un gest de descătușare, de parcă ar fi dat drumul unor îngerăși prinși în mîinile lui. Mîinile erau ceea ce cunoșteam

cel mai bine la el, căci, eu, avînd ochii cei mai tineri din toată familia, îi scoteam cu penseta mamei spinii cafenii, microscopici, care se strîngeau, cînd smulgea buruienile din jurul fermei, în pielea palmelor lui, uscată, sensibilă și cu pete translucide.

— Mulțumesc bătrîne, o s-avem nevoie de binecuvîntare, spuse tata deschizînd ușa cu o smucitură și împrăștiind cu violență așchii în dreapta și-n stînga. Nu apăsă niciodată cît trebuia pe clanță, așa că broasca rezista întotdeauna. S-a zis cu mine, spuse, uitîndu-se la ceas. Mama mă îmbrățișă frecîndu-și obrazul de al meu, în timp ce-l urmam.

— Și dacă există ceva de care mi-e *silă* în *casa* mea, strigă ea după tata, sînt *ceasurile* roșii de doi bani.

Simțindu-mă la adăpost pe verandă, taicămeu o luase cu pași mari pe după colț, m-am uitat în urma mea, ceea ce a fost o greșală. Cînd am văzut ce-am văzut, pîinea prăjită din gura mea se făcu sâlcie. Mama, mînată de furia ultimului strigăt, se apropie de perete și fără zgomot, căci se afla dincolo de ușă, smulse ceasul electric din cui și făcu un gest de parc-ar fi vrut să-l trîntească de podea, dar în loc de asta îl strînse, cu tot șnurul care atîrna, la pieptul ei, ca pe un sugaci, obrații strălucindu-i uzi de lacrimi. Neputincioasă, făcu ochii mari, în timp ce-mi înfrunta privirea. Fusesse frumoasă în tinerețe, și ochii ei nu îmbătrîniseră de loc. Dar situația ei părea s-o înfioare și mai rău în fiecare zi. În spatele ei, taică-su, supus, cu capul

plecat, cu maxilarele lui elastice mestecînd într-una, se întoarse tîrîndu-și picioarele pe podea la locul lui din *living-room*. Aș fi dorit să pot avea o expresie de consolare sau de înțelegere plină de umor, dar mi-am simțit fața înghețată de frică, frică pentru ea, și de ea.

Și totuși, iubito, să nu crezi că viața noastră împreună, cu toate decepțiile reciproce, n-a fost bună. A fost. Ne mișcam cumva, pe o scenă fixă pe care răsunau metafore. Cînd eram eu mic și bunica zăcea pe moarte, la Olinger, am auzit-o întrebînd cu o voce slabă: „O să rămîn oare slăbită?” Apoi a sorbit o înghițitură de vin și a doua zi dimineață era moartă. Da. Trăiam sub ochiul Domnului.

Taică-meu înainta cu pași mari pe peluza de glaspapir. Am alergat după el. Mobilele mici, făcute de cîrțițe, cînd fusese vreme bună, dădeau impresia de erupție, formînd ici, colo, niște pete. Peretele hambarului se afla în plin soare, un pentagon înalt și tărcat.

— Mama era să sfărîme ceasul, i-am spus cînd l-am ajuns din urmă. I-am spus-o cu gîndul să-l fac să-i fie rușine.

— E într-o stare ciudată, mi-a răspuns el. Maică-ta e o adevărată femeie, Peter. Dacă-ăș fi fost un bărbat cum trebuie aș fi pus-o să joace la revistă, cînd era tînără.

— Crede că vrei să-l necăjești pe tata-mare.

— Ce? Zău? Eu mor după bătrînu' Kramer. E omul cel mai drăguț din lume. Îl divinizez.

Cuvintele păreau ciuntite și micșorate de masa de aer rece, nemișcat și albastru care ni se lipise de obraji. Buickul nostru negru, tip '36, cu patru uși, aștepta lîngă hambar cu botul la vale. Mașina asta avusese cîndva un bot frumos și elegant ; și tata, pe neașteptate — pentru că lucrurile materiale nu prea contau pentru el — fusese apucat de o mîndrie copilărească pentru barele acelea subțiri, paralele, de crom. Și într-o zi, toamna trecută, Chevroletul vechi și prăpădit al lui Ray Deifendorf rămăsese în pană de motor pe terenul de parcare al liceului, și tata, cu iubirea aceea nestăpînită față de semenii lui care-l caracteriza, se oferise să-l împingă și, tocmai cînd luaseră și ei oarecare viteză, Deifendorf, dintr-o tîmpenie, frînase și botul mașinii noastre se izbise de bara de protecție a lui Deifendorf, sfărîmîndu-se. Eu nu eram acolo. Mi-a povestit chiar Deifendorf, rîzînd, cum se repezise tata la botul mașinii și strînsese toate bucățelele rupte de metal, mormăind ca pentru sine :

„Poate că se pot suda, poate că Hummel le poate suda“. Auzi ! botul ăsta sfărîmat ca vai de lume ! Dar după cum mi-a spus Deifendorf povestea, n-am avut încotro, a trebuit să rîd și eu.

Bucățelele strălucitoare continuau să zacă în portbagaj, și botul mașinii noastre să rămîină știrb. Era o mașină lungă și puternică, și cilindrii trebuiau alezați din nou. Mai avea nevoie și de o baterie nouă. M-am urcat cu tata în mașină. A tras de buton, a făcut contactul, și a ascultat cu urechile ciulite ca demarorul să pornească

motorul țeapăn. Parbrizul era înghețat și asta întuneca interiorul mașinii. Mi se părea imposibil să pornească. Ascultam atît de atenți încît părea că între capetele noastre se cristalizase aceeași imagine : aceea a unei biele cafenii, care-și făcea datoria mișcîndu-se în cutia ei cafenie și misterioasă, lunecînd pe lîngă apogeul mișcărilor de rotație și retrăgîndu-se apoi respinsă. Nu ieșea nici măcar o urmă de scînteie. Am închis ochii, încercînd să fac iute o rugăciune în gînd, și l-am auzit pe tata suspinînd :

— Doamne puștiule, să știi că nu-i a bună !

Coborî din mașină și începu să rîcîie disperat gheața de pe parbriz cu unghiile, pînă cînd reuși să curețe porțiunea din fața volanului. Am coborît și eu și, gîfîind împreună, unul de o parte, altul de cealaltă, am început să împingem. O dată, de două ori. Și a treia oară, cu toată puterea. Pneurile se dezlipiră de pămîntul înghețat al rampei hambarului cu un zgomot slab, dar ca o sfîșiere. Rezistența opusă de greutatea mașinii scăzu, și mașina începu să lunece încet la vale. Am sărit amîndoi în mașină, am trîntit portierele și mașina a început să ia viteză pe drumul cu pietriș care ocolea și cobora brusc pe lîngă hambar. Sub roțile mașinii, pietrișul pîrîia de parc-ar fi fost gheață care se crăpa încet. Mașina, accelerînd cu demnitate, înghiți partea cea mai abruptă a pantei : taică-meu dădu drumul la ambreiaj, șasiul se smuci, motorul tuși, dădu să pornească, *porni*, și ne trezirăm accelerînd drept înainte pe drumul tran-

dafiriu cu pășuni verzi, palide, de o parte, și un câmp întins și nedeslușit de partea cealaltă. Drumul nostru era atît de puțin umblat încît avea o coamă de buruieni la mijloc. Expresia severă de pe chipul tatei, buzele lui strînse, se mai destinseră puțin. Turnă benzină rece și înspumată în motorul însetat. Dacă motorul se împotmolea acum era nenorocire, căci ne aflam pe teren plat și nu mai aveam cum să coborîm cu motorul stins. Tata împinse butonul pe jumătate. Motorul începu să toarcă pe un ton mai ridicat. Prin marginile clare ale stratului de gheață de pe parbriz, reușeam să văd în fața mea ; ne apropiam de capătul proprietății noastre. Livada noastră se isprăvea acolo unde se ridica terenul. Capota neagră și impozantă a mașinii se avîntă pe drumul care urca, abrupt, îl înghiți cu pietre cu tot și îl scuipă în urma noastră. În dreapta, cutia de scrisori a lui Silas Schoelkopf ne salută cu un steag roșu și țeapăn. Trecusem de terenul nostru. M-am uitat în urmă : ferma noastră era alcătuită dintr-un grup mic de clădiri pe o parte a văii care se pierdea în depărtare. Hambarul care le domina și conținea de găini erau roșii, un roșu blînd. Cubul de stuc unde dormisem degaja o spirală de fum ca o ultimă rămășiță de vis, care se detașa albastră pe pădurea purpurie. Drumul coborî din nou și ferma dispăru. Nu ne mai urmărea nimic. Schoelkopf avea un iaz care acum era înghețat și pe care se plimbau rațe de culoarea clapelor unui pian vechi. În stînga noastră, hambarul înalt și văruit al lui Jesse Flagler părea că

aruncă o gură de fîn în direcția noastră. Am zărit ochii căprui, rotunzi ai unei vaci adevărate.

Drumul numai hîrtoape dădea în șoseaua 122, în dreptul unei pante perfide, unde era ușor să te împotmolești. Aici era un șir de cutii de scrisori, ca o stradă cu căsuțe pentru păsări, mai era și un indicator pe care scria STOP, ciuruit de găuri ruginite de gloanțe, și un măr cu ramurile ciuntite. Tata se uită de-a lungul șoselei și i se păru că e goală ; fără să atingă frîna săltă mașina prin ultimele hîrtoape. Ne aflam acum în siguranță pe șoseaua pavată. Tata lăsă mașina în viteză a doua, motorul mîrîia. Pînă la Olinger mai erau 11 mile. De acum încolo drumul mergea la vale. Am mîncat jumătate din bucata de pîine prăjită. Firimiturile reci mi se împrăștiară în poală și pe cărțile de școală. Am cojit banana și am mîncat-o toată, mai mult ca să-i fac plăcere mamei, decît ca să-mi potolesc foamea, și am coborît fereastră destul ca să arunc coaja și restul de pîine pe pămîntul de țară care mi se perinda cu iuțeală prin fața ochilor.

Reclame rotunde, dreptunghiulare și octogonale ni se adresau de pe marginea terenului din preajma fermelor. Pe tot peretele unui hambar bătut de vînturi era un anunț : DOPURI DE TOATE MĂRIMILE. Cîmpiile unde vara femeile din familiile amanice, îmbrobodite sau cu pălării negre pe cap, culegeau roșii, și unde bărbați grași, urcați pe tractoare stacojii cu botul îngust, se zdruncinau pe întinderile de orz, păreau, despuiate de recoltă, expuse în chip jalnic ; se rugau cerului să le învelească cu o pătură de

zăpadă. La o curbă, o cocioabă cu două pompe de benzină apăru schiopătînd în calea noastră, înfăşurată în afişe care făceau reclamă unor băuturi nespíritoase, apoi dispăru rotindu-se, reapărînd în retrovizor, micşorată grotesc, firma ei cu un cal, legănîndu-se cu literele neclare şi devenind din ce în ce mai mică. Şoseaua se înclină, şi capacul despărţiturii unde se ţin mănuşile zdrăngăni. Am trecut apoi prin Firetown. Satul propriu-zis era compus din patru case de gresie. Acolo trăise cîndva mica nobilime a Oraşului de Foc. Una din aceste case fusese timp de cincizeci de ani un han *Ten Mile Inn* şi mai exista şi acum lîngă verandă o balustradă de care se legau caii. Ferestrele erau acoperite cu scînduri. Dincolo de acest nucleu satul se rărea : apăreau construcţii mai recente, o magazie de prefabricate unde se vindea bere cu lada, două case noi cu temeliile înalte şi fără trepte la intrare, deşi amîndouă erau locuite de oameni cu familie, o cabană de vînătoare aşezată foarte departe pe şosea, unde se strîngeau la sfîrşit de săptămînă mai mulţi bărbaţi, şi uneori şi cîteva femei, şi ţineau lumina aprinsă toată noaptea. Mai erau şi cîteva case de zid cu şindrila construite înainte de război, înalte ca la oraş, şi pline, după cîte susţinea tata-mare cu copii din flori care mureau de inaniţie. Am trecut pe lîngă un autobuz de şcoală portocaliu, care mergea legănîndu-se în direcţie opusă, către şcoala raională. Eu locuiam acum în districtul de care ţinea această şcoală, dar faptul că tata preda la liceul din Olinger mă salvase. Mi-era frică de copiii de la

fermele din jurul nostru. Mama mă silise să mă înscriu la clubul 4-H ; ceilalți membri ai clubului aveau ochi ovali și oblici și o piele mată cenușiu arămie. Nevinovăția prostească a unora și experiența amănunțită și vicioasă a altora mi se păreau, și una și alta, sălbătice și depărtate de aspirațiile mele profund civilizate. Ne strângeam în subsolul bisericii și după ce vedeam o oră de diapozitive reprezentând bolile vitelor și molimile cerealelor, începeam să transpir de claustrofobie și apoi înotam în aerul rece de afară, ajungeam acasă și mă cufundam în cartea mea cu reproduceri de Vermeer, așa cum se agață de țarm un om care-i gata să se înece.

În dreapta noastră apăru cimitirul. Pietre funerare, în formă de plăci comemorative, străjuiau la înălțimi diferite movilele de pământ. Apoi turla masivă de gresie a bisericii luterane din Firetown sări pe deasupra copacilor și își înmuie o clipă crucea nouă în soare. Tata-mare ajutase la construirea turlei. Împinsese roaba cu blocuri mari de gresie la deal pe o pasarelă îngustă de scânduri aplecate. Ne descrisese de multe ori cu gesturi grațioase ale degetelor cum se îndoiseră scândurile sub greutatea lui.

Tata și cu mine începurăm să coborâm dealul Fire Hill, cel mai lung și mai puțin abrupt dintre cele două dealuri pe care le treceam în drum spre Olinger și Alton. Pe la jumătatea drumului care mergea la vale, frunzișul terasamentului se dădu la o parte, și în fața noastră se deschise o priveliște minunată. În cealaltă parte era o mică vale ca fundalul unui tablou de Dürer. O

căsuță care părea să fi crescut de-a dreptul din pământ domnea peste un teren de câțiva acri de dîmburi și hîrtoape, îngrădit cu garduri cenușii și punctat cu stînci ca niște oi negre. Din șosea, nu se vedea decît coșul pîntecos, în formă de sticlă, ridicîndu-se deasupra unui zid de piatră de cîmp, văruiat de curînd : și, ieșind din acest coș pîntecos, foarte alb, masa lui aspră legînd zidul neted de pămîntul ondulat, o vagă urmă de fum anunța că acolo locuiesc oameni. Cred că toată regiunea trebuie să fi arătat așa, pe vremea cînd tata-mare ajutase la construirea turlei.

Tata împinse pistonul pînă în fund. Indicatoarele tabloului de temperatură păreau să fi înțepenit în partea stîngă a cadranelui : radiatorul refuza să se manifeste. Mîinile tatii, încercînd să țină mașina în frîu, se mișcau cu o iuțeală dureroasă de-a lungul metalului și a cauciucului întărit.

— Unde-ți sînt mănușile ? l-am întrebat.

— În spate. Nu-s acolo ?

M-am întors să mă uit. Mănușile de piele pe care i le cumpărasem de Crăciun zăceau pe banca din spate, întoarse cu palmele în sus, între o hartă rutieră mototolită și un ghem de sfoară de împachetat. Dădusem aproape nouă dolari pe ele. Banii proveneau din micile mele economii pentru „Școala de belle arte“ pe care începusem să le strîng în vară, bani cîștigați la un proiect pe care-l făcusem pentru clubul 4-H un strat de căpșuni. Dădusem atît de mult pe mănușile astea, încît mamei nu-i mai luasem

decît o carte şi bunicului o batistă. Doream foarte mult să-l văd pe tata avînd grijă de hainele şi de confortul lui, ca taţii prietenilor mei. Şi mănuşile i se potriviseră. Le-a purtat în prima zi şi pe urmă le-a lăsat să zacă pe bancheta din faţă, şi apoi într-o zi, cînd s-au înghesuit trei oameni pe bancheta din faţă, le-a aruncat în spate.

— De ce nu le porţi niciodată ? l-am întrebat. Cînd vorbeam cu el, aveam aproape întotdeauna un ton acuzator.

— Sînt prea bune, spuse el, sînt nişte mănuşi nemaipomenite, Peter. Eu mă pricep la pielea bună. Trebuie să fi dat o avere pe ele !

— Nu chiar o avere ! Dar nu ți-e frig la mîini ?

— Ba da. Mamă, ce zi cumplită. Parc-ar fi gerul bobotezii !

— Atunci, de ce nu vrei să pui mănuşile ?

Profilul tatii se detaşa pe gunoaiele de pe marginea drumului care se perindau ca un făgaş scrijelit. Tata îşi întrerupse şirul gîndurilor ca să-mi spună :

— Dacă mi-ar fi dat cineva asemenea mănuşi cînd eram puşti, aş fi plîns cu lacrimi.

Cuvintele astea, amplificate de ceea ce auzisem fără să vreau cînd mă trezisem de dimineaţă, m-au lovit drept în stomac. Înţelesesem clar un lucru : că era ceva înăuntrul lui care nu mergea cum trebuie, şi speram că lucrul ăsta, care mi se păru c-ar putea să fie în acelaşi timp şi lucrul care îl făcea să nu vrea să poarte mănuşile mele, puteam să-l elimin, deşi îmi dădeam seama

că tata e prea bătrîn și prea mare față de mine ca să-l pot purifica sau schimba cu totul, chiar și de dragul mamei. M-am aplecat, apropiindu-mă de el, și am început să mă uit fix la muchiile albe ale pumnilor, acolo unde strîngeau volanul. Cutele pielii lui păreau fisuri, firele de păr, smocuri smulse de iarbă neagră. Dosul palmelor îi era plin de negi urîți și cafenii.

— Nu simți volanul ca de gheață? l-am întrebat. Vocea mea sunase ca vocea mamei cînd spusese: „Tu nu poți simți asemenea lucruri“

— Drept să-ți spun, Peter, mă doare atît de tare măseaua că nu mai simt nimic.

Eram uimit și ușurat. Durerea de măsea era ceva nou; poate că ăsta era lucrul care-l chinuia. L-am întrebat:

— Care?

— Una în fund. Începu să și-o sugă. Obrazul lui, tăiat cînd se bărbierise de dimineață, se încreți. Sîngele tăieturii părea foarte negru.

— Ar trebui să te duci la dentist. E simplu.

— Nu știu care-i măseaua. Probabil că e vorba de toate. Ar trebui să pun să-mi smulgă toți dinții din gură. Și să-mi trîntesc o placă-n locul lor. Să mă duc la unul din măcelarii ăia de la Alton care într-o singură zi ți-i scoate pe toți și-ți așază alții la loc. Ți-i vîră drept în gingii cînd încă mai sîngerează.

— Zău? Chiar așa?

— Sigur. Sînt niște sadici, Peter. Sadici mongoloizi.

— Nu-mi vine să cred.

Radiatorul dezghețat de cursa noastră la vale începu să funcționeze. Aerul înfierbîntat de țevile ruginite mă gîdila acum pe la glezne.

În fiecare dimineață lucrul ăsta semăna a salvare. Acum, cînd eram asigurat cu un minim de confort, am dat drumul la radio. Scala mică, în formă de termometru, strălucea, cu o nuanță de portocaliu deschis. După ce s-au încălzit lămpile, au început să răsunе voci de noapte, aspre și răgușite, în dimineața limpede și albastră. Capul îmi vîjîia, îmi simțeam pielea de pe țeastă crispată ; vocile negroide și primitive păreau să-și croiască drum de-a lungul melodiei, peste obstacolele care le făceau să salte, să se ridice și să șovăie ; și acest domeniu accidentat mi se părea patria mea. Cîntecele astea însemnau Statele Unite ale Americii ; munți acoperiți cu pini, oceane de bumbac, întinderi nesfîrșite de pămînt roșcat din apus, bîntuite de voci dematerializate, deformate de dragoste, năvăliră în aerul închis al Buickului. O reclamă comercială, prezentată cu o ironie insinuantă, începu să laude orașele unde nădăjduiam că mă va duce viața, apoi urmă un cîntec ca un choo-choo, tăcănit, irezistibil, care antrena cîntărețul ca pe un vagabond pînă la paroxismul elanului său, tata și cu mine avînd senzația că sîntem și noi irezistibili în timp ce mașina ne zdruncina în sus și în jos prin hîrtoapele pămîntului nostru chinuit, simțindu-ne încălziți în mijlocul gerului năprasnic. În zilele acelea, radioul mă purta către un viitor în care eram puternic : cu dulapurile pline de haine frumoase, cu pielea dulce ca laptele, un

viitor în care pictam sub influența unei mari
averi și a unui mare renume tablouri calme și
divine ca pânzele lui Vermeer. Că Vermeer fu-
sese obscur și sărac o știam ! Dar el trăise într-o
epocă înapoiată. Că epoca mea nu era înapoiată,
o aflasem din reviste. E adevărat că în tot co-
mitatul Alton maică-mea și cu mine eram pare-se
singurii care să fi auzit de Vermeer. Dar îmi
închipuiam că în orașele mari, trebuiau să fie
mii de oameni care să-l cunoască, toți bogați.
În jurul meu se ridicau vase și mobilă lustruită.
Pe o față de masă, scrobită, era o bucată de pîine
îndulcită, acoperită cu pete pointiliste de lumină,
ca paietele. Dincolo de balustrada balconului
meu, un oraș cu case înalte, orașul soarelui veș-
nic, numit New York, licărea prin milioanele lui
de ferestre. Pereții mei albi acceptau adierea
ușoară, parfumată cu cretă și cuișoare. În ușă,
stătea și mă privea o femeie a cărei umbră se
reflecta pe faianța lucioasă. Buza ei inferioară
era puțin umflată și leneșă, ca buza inferioară
a fetei cu turban albastru de la Haga. Dintre
toate imaginile pe care mi le treziseră în minte
cîntecele de la radio, singurul punct alb era
pînza pe care o pictam atît de frumos, de dega-
jat, de rafinat. Nu reușeam să-mi închipui opera
mea ; dar strălucirea ei lipsită de trăsături pre-
cise forma miezul tuturor lucrurilor, în timp ce-l
duceam pe tata pe coada unei comete, prin văz-
duhul plin de surprize al națiunii noastre mu-
zicale.

După orașelul numit Galilee, care nu era cu
nimic mai mare decît Firetown, și se strînsese în

jurul tavernei Seven-Mile și a clădirii de prefabricate, care forma magazinul lui Potteiger, șoseaua, ca o pisică care-și turtește urechile, se desfășura lină și tata, de câte ori trecea pe acolo, mărea viteza. Trecînd de hambarul model și de clădirile anexe ale lăptăriei *La Frunza de trifoi* unde balega de vacă se elimina pe bandă rulantă, drumul mergea mai departe între două terasamente înalte săpate adînc în pămîntul roșu, eroziv. Aci, pe un maldăr mic de pietre, aștepta un om care făcea autostop. În timp ce înaintam către el, am observat, silueta lui proiectîndu-se clar pe dîmbul de argilă, că avea pantofi prea mari și că-i ieșeau în chip caraghios în afară, la călcîie.

Tata a apăsât pe frînă atît de brusc, încît mi s-a părut că recunoaște omul. Cel cu autostopul alergă după mașina noastră, pantofii clămpănindu-i în picioare. Purta un costum maro, decolorat, al cărui model cu dungi albe, verticale, părea de o eleganță deplasată. Strîngea la piept un pachet învelit în hîrtie și legat cu sfoară de măcelar, de parc-ar fi vrut să-i țină de cald.

Tata se aplecă spre mine, coborî geamul din dreptul meu și strigă :

— Nu mergem chiar pînă la Alton, doar pînă la capătul lui Coughdrop Hill !

Omul cu autostopul se aplecă lîngă ușa noastră. Pleoapele lui roșii clipiră. Avea un fular verde, murdar, cu care-și strîngea reverele și gulerul ridicat al hainei, în jurul gîtului. Era mai bătrîn decît mi se păruse cînd îi văzusem silueta subțire, de la distanță. Violența mizeriei

sau a timpului îi rosese fața albă pînă la vine ; pe obraji îi apăruseră niște firicele rupte, purpurii, ca niște pui de șarpe. Buzele lui umflate aveau ceva plăpînd, care m-a făcut să mă întreb dacă nu cumva e homosexual. Un vagabond din ăia care-și tîrșîie picioarele prin fața Bibliotecii Publice din Alton, mă agățase odată cînd îl așteptam pe tata acolo, și cele cîteva cuvinte pe care le bolborosise înainte s-o iau la fugă rămăseseră adînc întipărite în mintea mea. Simțeam că atîta timp cît nu se consuma dragostea mea pentru fete, rămîneam disponibil în cealaltă direcție — o cameră cu trei pereți în care putea să pătrundă orice spărgător. Mă cuprinsese o ură de neînțeles față de omul cu autostopul. Geamul pe care-l deschisese tata ca să vorbească cu el lăsa să intre aerul rece de afară, și asta făcea să mă doară urechile.

Ca de obicei, amabilitatea tatii și tendința lui de a se scuza la tot pasul oprise brusc evoluția pe care de fapt nu dorise decît să o îndulcească. Omul cu autostopul se zăpăcise. Am așteptat să i se dezghețe creierii destul ca să asimileze ceea ce spusese tata.

— Nu mergem pînă la Alton, mai strigă o dată tata, și în enervarea lui se apleacă atît de tare, încît capul lui imens îmi acoperi tot cîmpul vizual. În timp ce se uita chiorîș la cel care ne oprise, îi apăru la coada ochiului o rețea de riduri cafenii. Omul se aplecă spre tata băgînd capul în mașină și m-am simțit prins în chip absurd între fețele lor stînjinite. Și în tot acest răstimp, choo-choo-ul muzical continuase să

țacănească la radio. Ardeam de dorința de a pleca mai departe.

— Da' pînă unde? întrebă omul. Buzele lui aproape că nu se mișcau. Avea părul lins, lins și rar în creștet, și atît de netuns, încît deasupra urechilor forma niște smocuri care semănau a pene.

— Patru mile. Urcă-te, spuse tata, hotărîndu-se brusc. Deschise portiera din partea mea și îmi spuse: Mută-te Peter. Lasă-l pe domnu' în față, lîngă radiator.

— Lăsați că mă urc în spate, spuse omul cu autostopul și ura mea față de el mai scăzu puțin. Avea totuși oarecari urme de politețe. Dar urcîndu-se în spate nu-și desfăcu degetele de pe marginea ferestrei mele decît după ce reuși, strîngînd neîndemînatic pachetul într-o parte, să deschidă portiera din spate cu celălalt braț. De parcă generosul meu tată și nevinovata mea persoană am fi fost niște animale feroase și perfide pe care trebuia să le prindă. Odată ajuns cu bine în despărțitura din spatele nostru, oftă și spuse cu o voce din acelea slabe și limfatice, care par întotdeauna că vor să se oprească la jumătatea frazei:

— Ce zi, mama ei de zi! Zău dacă nu mi-a înghețat fundul.

Tata porni motorul și făcu un lucru care m-a supărat groaznic: întorcînd capul să vorbească cu străinul, mi-a închis radioul. Choo-choo-ul muzical, cu toată încărcătura lui de vis, căzu în prăpastie. Puritatea îmbelșugată a viitorului

meu dispăru în dosul încurcăturilor, jalnice ale prezentului.

— Atîta timp cît nu ninge tot e bine, spuse tata. Zăpada-i singurul lucru de care mă tem. În fiecare dimineață mă rog : „Doamne, Dumnezeu, nu ne da zăpadă“.

În spatele meu, fără să-l pot vedea, omul cu autostopul, se fîrnîia și se amplifică lichefiindu-se ca un monstru primitiv care revine la viață, ieșind dintr-un ghețar.

— Dar tu băiete ? spuse, și simțeam cu părul de pe ceafă că se apleacă spre mine. Nu-ți pasă de zăpadă, nu-i așa ?

— Bietul copil, spuse tata, nu mai ajunge niciodată să se dea cu sania. L-am luat de la oraș unde-i plăcea, și l-am exilat la țară.

— Sînt sigur că-i place zăpada, spuse omul. Sînt sigur că-i place grozav. Zăpada părea că are un înțeles deosebit pentru el. Sigur era pervers ! Mă simțeam mai mult furios decît speriat. Doar eram cu tata.

De altfel părea și el enervat de obsesia oaspetelui nostru.

— Tu ce spui, Peter ? mă întrebă el. Mai înseamnă ceva pentru tine, sau nu ?

— Nu, i-am răspuns.

Omul scoase un fornăit umed.

— De unde vii, domnule ? strigă tata.

— Din Nord.

— Te duci la Alton ?

— Cam așa !

— Cunoști orașul ?

— Am mai fost acolo !

— Ce profesiune ai ?

— *Ăăăă... gătesc !*

— *Gătești ?* Asta-i o treabă grozavă ! Și sînt sigur că nu mă minți. Ce gînduri ai ? Vrei să rămîi la Alton ?

— *Îhî !...* Vreau să lucrez, pînă-mi fac suma ca să ajung în sud.

— Știi, dom'le, spuse tata, dumneata faci ce-am vrut eu să fac toată viața. Să umblu așa, din loc în loc. Să trăiesc ca păsările. Cînd dă frigul, să bat din aripi și să plec în sud. Omul cu autostopul chicoti, intrigat. Tata continuă :

— Mi-am dorit întotdeauna să trăiesc în Florida și n-am ajuns nici măcar pe-aproape ca să-i simt mirosul. N-am ajuns, în toată viața mea niciodată mai la sud de marele stat Maryland.

— Maryland nu prea-i cine știe ce.

— Mi-aduc aminte cînd eram în clasele primare la Passaic, spuse tata, cînd mi se tot povestea despre treptele albe ale caselor din Baltimore. Se spunea că gospodinele ies în fiecare dimineață cu găleata și peria și freacă treptele de marmură albă pînă încep să strălucească. Ai văzut vreodată așa ceva ?

— Am fost la Baltimore, dar n-am văzut !

— Eram sigur. Ne-au mințit ! De ce naiba și-ar pierde cineva vremea spălînd toată viața niște trepte de marmură albă, ca îndată după ce le curăță frumos cu apă și săpun, să apară un cretin cu pantofi murdari și să lase urme pe ele ? Nu mi s-a părut niciodată verosimil !

— Eu unu' n-am văzut nimic, spuse omul cu autostopul, de parcă i-ar fi părut rău că era silit

să creieze o deziluzie atît de cruntă. Tata obișnuia să introducă foarte mult entuziasm în conversațiile lui și asta-i cam nedumerea pe străini. Se trezeau, vrînd nevrînd, antrenați în căutarea stăruitoare dar zadarnică a adevărului. În dimineața aceea căutările tatii păreau deosebit de stăruitoare, de parcă s-ar fi temut că i se sfîrșesc zilele. De altfel următoarea întrebare a pus-o strigînd :

— Da' cum de-ai înțepenit pe aici dom'le ?
Dac-aș fi în pielea dumatăle, m-aș duce în Florida atît de repede că nici nu mi-ai mai vedea urma.

— Am stat un timp cu un cetățean la Albany, spuse omul fără prea mare tragere de inimă.

Auzind confirmarea temerilor mele, am simțit că mi se zbîrlește părul. Dar tata părea să nu-și dea seama de domeniul îngrozitor în care pătrunsesem.

— Un prieten ? întrebă el.

— Da, un fel de prieten.

— Și ce s-a întîmplat ? Ți-a tras clapa ?

Încîntat, omul cu autostopul se aplecă spre mine, clătinîndu-se.

— Asta-i șefule, îi spuse el tatii. Asta-i exact ce-a făcut, mama lui de nemernic ! Iartă-mă băiete.

— Nu-i nimic, spuse tata. Bietul copil aude într-o singură zi mai multe grozăvii decît am auzit eu într-o viață. A moștenit asta de la maică-sa. Vede tot, dar nu se poate împotrivi. Slavă Domnului că eu sînt pe jumătate orb și pe trei sferturi surd. Cerul îi apără pe neștiutori.

Într-un fel am apreciat faptul că tata a pomenit Cerul și pe mama ca să mă apere, așezându-le ca pe o stavilă în calea suvoiului de destăinuiri ticăloase pe care le revărsa oaspetele nostru. În schimb simplul fapt că-i vorbea omului despre mine, că muia umbra personalității mele în această baltă de mocirlă mă supăra foarte tare. Faptul că existența mea avea tangențe cu Vermeer la un capăt și cu acest vagabond la celălalt îmi crease o stare de tensiune insuportabilă.

Dar ușurarea era aproape. Ajunsesem pe coama lui Coughdrop Hill, al doilea și cel mai abrupt dintre cele două dealuri pe care le întâlneam în drumul nostru spre Alton. La picioarele dealului, drumul către Olinger o cotea la stînga și deci trebuia să-l dăm jos pe străin.

Am început coborîșul. Am trecut pe lîngă un camion cu basculantă care înainta atît de greu și de încet spre coama dealului, încît vopseaua lui scorojită părea să se fi ros pe drum. Departe, retras de la șosea, conacul mare, cafeniu al lui Rudy Essick, se ridica încet printre pomii care lunecau la vale.

Numele de Coughdrop Hill îi venea de la proprietarul lui, ale cărui bomboane de tuse (Ești bolnav? Ia un Essick¹) se cristalizau cu milioanele la o fabrică din Alton, care umplea străzile orașului cu miros de mentă. Bomboanele ambalate în cutii de culoarea mandarinei se vindeau în tot Estul. Singura dată cînd fusesem și

¹ Joc de cuvinte. Sick (bolnav) — Essick.

eu în Manhattan văzusem, spre uimirea mea, la un stand din Grand Central Station¹, chiar în inima Paradisului, un şir întreg de cutii portocalii pe care le cunoşteam atât de bine. Nu mi-a venit să cred că-i vorba de ele, aşa că am cumpărat şi eu una. Şi, într-adevăr, pe spatele cutiei, sub o poză mică, dar impozantă, a fabricii, era tipărit cu litere subţiri „MADE IN ALTON, PENNSYLVANIA“. Iar cutia deschisă emana mirosul răcoros, ectoplasmic, din Brubaker Street. Brusc, cele două oraşe ale existenţei mele, cel imaginar şi cel real, se suprapuseră. N-aş fi crezut în viaţa mea că Alton ar fi putut să aibă ceva comun cu New Yorkul. Am băgat o bomboană de tuse în gură vrînd să întăresc această confuzie agreabilă, această pătrundere concentrică. Dinţii mei se îndulcira şi, la nivelul ochilor, în hăul care se afla la o milă sub tavanul care pe un cer acvamarin prezenta constelaţii livide compuse din stele electrice, mîinile tatii, galbene la încheieturi, începură să se frîngă nervoase de întîrzierea mea. Şi brusc, mi-a trecut toată enervarea împotriva lui şi am început să doresc, ca şi el, nu cumva să pierdem trenul spre casă. Pînă în clipa aceea, tata mă dezamăgise. Tot timpul călătoriei — o vizită de o zi şi o noapte la soră-sa — avusese numai temeri şi decepţii. Oraşul era mai mare decît genul de oraşe pe care le înţelegea el. Banii din buzunar i se topeau fără să cumpărăm nimic. Cu toate că umblasem fără oprire, nu găsisem nici unul din-

¹ O mare gară în centrul New Yorkului.

tre muzeele despre care citisem. În cel care se numește FRICK, se afla Vermeerul, înfățișând omul cu pălăria mare și femeia care râde și a cărei palmă întoarsă leneș accepta inconștientă lumina, iar cel ce se numește Metropolitan avea *Fata cu Boneta Scrobită*, aplecată cu venerație peste un vas de argint, a cărui pată de lumină verticală, albastră, reprezenta Sfântul Duh al adolescenței mele. Faptul că aceste picturi pentru care aveam un cult, deși le văzusem doar în reproduceri, existau simplu, fizic, constituia pentru mine un mister adânc: să mă aflu la o distanță de la care să le pot atinge, să văd cu ochii mei adevărul culorilor, urmele crăpăturilor prin care se infiltrasese timpul, ca un mister într-un mister, ar fi însemnat pentru mine să pătrund o Prezență Reală atât de fundamentală încât nu m-ar fi mirat ca din această întâlnire să mi se tragă moartea. Greșelile tatii au oprit însă totul. N-am ajuns niciodată la muzee. N-am văzut picturile. În schimb am văzut interiorul camerei de hotel, în care stătea sora tatii. Deși suspendată la douăzeci de etaje deasupra străzii, camera avea un miros ciudat ca cel pe care-l avea căptușeala paltonului mamei, un palton de stofă groasă, verde, cu guler de blană. Mătușa Alma sorbea tot timpul dintr-o băutură galbenă și sufla fum de țigară mentolată prin colțul buzelor ei roșii, foarte subțiri. Avea pielea albă, albă, și o inteligență clară în ochi. Când se uita la tata, ochii ei se încrețeau de tristețe. Avea trei ani mai mult ca el. Au discutat toată seara despre pozele lor și despre dramele pe care le

trăiseră într-un vicariat din Passaic, care nu mai exista. Simpla lui menționare îmi dădea o senzație de greață și de amețeală de parcă aș fi fost suspendat deasupra unei prăpastii a timpului. Jos, în stradă, douăzeci de etaje sub mine, luminile taxiurilor apăreau și dispăreau, dansînd, și, în abstract, asta era interesant. În timpul zilei, mătușa Alma, care venise din provincie să cumpere haine de copii, ne lăsase singuri. Străinii pe care-i oprise tata pe stradă rezistaseră la întrebările lui simple și oneste, care se învîrteau în jurul aceluiași punct. Mojicia lor și ignoranța lui mă umiliseră, și furia mea, care ajunsese la paroxism, fusese potolită de bomboanele de tuse. L-am iertat. L-am iertat într-un templu de marmură cafenie, și aș fi vrut să-i mulțumesc că mă concepuse astfel încît să mă nasc într-o regiune care era în stare să-și trimită bomboanele pînă în inima Paradisului. Ne-am dus cu metroul pînă la gara Pennsylvania, apoi am luat un tren, și am stat, unul lîngă altul, ca doi frați gemeni, pînă acasă ; și chiar acum, doi ani mai tîrziu, ori de cîte ori urcam sau coboram în drumul nostru zilnic Coughdrop Hill, simțeam un iz de New York, și parcă vedeam constelațiile care păreau că ne cheamă să zburăm către ele slobозиți de pămîntul local.

În loc să oprească, tata, din nu știu ce greșeală, accelerează trecînd de cotitura care ducea spre Olinger.

— Hei ! am strigat.

— Lasă Peter, îmi spuse el încet, e prea frig. Fața lui era senină sub boneta cretină de lînă

albastră. Nu voia ca omul să se simtă prost că ne abăteam din drum numai ca să-l ducem pe el la Alton.

Eram atât de furios încît am îndrăznit să mă întorc și să-i arunc o privire fioroasă. Fața omului, dezghețată acum, era îngrozitoare — o băltoacă de noroi. Mi-a înțeles greșit gestul, și s-a apropiat de mine cu un zîmbet scîrbos și efluvii de emoție mocirloasă. Am tresărit, m-am crispat și am devenit țeapăn. Detaliile aripei mi-au sărit în ochi, strălucind. Am închis ochii, vrînd să opresc orice legătură cu efluviile acelea neplăcute și de neconceput pe care le stîrnisem. Cel mai îngrozitor era că aveau ceva sfios, și recunoscător, și feciorelnic.

Tata întoarse capul lui mare și strigă :

— Și ce-ai învățat ?

Avea vocea chinuită de o durere îngrozitoare și asta îl descumpăni pe celălalt. Din spate nu veni nici un sunet. Tata aștepta.

— Nu vă înțeleg, spuse omul.

Tata dezvoltă ideea.

— Care ți-e verdictul ? Ești un om pe care-l admir ! Ai avut curajul să faci ceea ce am dorit eu să fac de cînd mă știu : să umblu, să văd orașe. Crezi c-am pierdut mult ?

— N-ai pierdut nimic.

Cuvintele se retraseră ca niște antene rănite.

— Ai făcut vreodată ceva de care să-ți faci plăcere să-ți amintești ? N-am dormit toată noaptea trecută încercînd să-mi amintesc de ceva plăcut, dar n-am reușit. Numai tristețe și silă ! Astea-s amintirile mele.

M-am simțit jignit. Doar mă avusese pe mine ! Străinul mîrîi. Poate că ăsta era felul lui de a rîde.

— Luna trecută am ucis o scîrbă de cîine, spuse. Ce părere ai ? Cîini d-ăia care ies din tufiș și încearcă să te înșface de picior. Mama lor ! Făcusem rost de o bîță lungă, lungă și îmi vedeam de drum, cînd numa' ce sare potaia la mine, și o trăsnesc drept între ochi. Se prăbușește, da' eu îi mai ard cîteva. Mamă ! Cel puțin, așa, am scăpat și noi măcar de o jigodie care încearcă să-ți înșface piciorul, numai fiindcă n-ai o mașină în care să-ți plimbi fundu' ! Mamă, drept între ochi, dintr-o singură lovitură !

Tata ascultase cu oarecare tristețe.

— Să știi că cei mai mulți cîini nici nu-ți vor răul, spuse el în cele din urmă. Sînt doar așa cum sînt și eu : curioși. Știu exact ce gîndesc ei. Avem și noi un cîine acasă despre care am cea mai bună părere. Iar nevastă-mea, pur și simplu îl divinizează !

— Ei, în orice caz eu i-am făcut de petrecanie jigodiei, spuse omul și-și trase scuipatul. Îți plac cîinii, băiete ? mă întrebă.

— Lui Peter îi place toată lumea, spuse tata. Ce n-aș da eu să am firea bună a băiatului. Dar te înțeleg și pe dumneata, dom'le. Nu-i plăcut să-ți iasă un cîine în drum, pe întuneric, prin locuri necunoscute.

— Da. Și în ultima vreme nu te mai ia nimeni cu mașina, spuse omul. Stai toată ziulica și aștepți, de-ți îngheață fundu' ; de o oră încoace, mașina dumitale e prima care a oprit să mă ia.

— Eu opresc întotdeauna, spuse tata. Dacă cerul n-ar avea grijă de nebuni aş fi şi eu ca dumneata. Spui că eşti bucătar ?

— *Ihî... am făcut-o şi p-asta.*

— Dă-mi voie să-mi scot pălăria în faţa dumitale. Eşti un artist.

Mă simţeam în sinea mea ca un vierme din care ieşise vagabondul şi am început să mă întreb dacă tata era în toate minţile. Tresărisem dorind să-i cer scuze străinului, să mă tîrăsc în faţa lui, să-i explic : *„Aşa e el. Ii plac necunoscuţii ; şi pe deasupra îl mai rod şi nişte gînduri“*.

— Nu-i nici o greutate. Tre' doar să ungi bine cratiţele.

Rostise răspunsul cu prudenţă.

— Greşeşti, domnule, strigă tata. E o artă minunată, să găteşti pentru alţii. Eu n-aş putea s-o învăţ nici dacă aş avea un milion de ani la îndemîină.

— Vorbeşti aiurea ! spuse omul, încercînd încet-încet, să lege relaţii mai amicale. Trebuie doar să faci chiftelele subţiri, ăsta-i singurul lucru de care le pasă porcilor care ţin păcătoasele alea de localuri. Dă-le grăsime şi fă economie la carne. Cred că dacă nu mi-au spus-o o sută de porci nu mi-a spus-o nici unul ! Singurul lucru după care umblă, sînt banii : Dolarul, ăsta-i Dumnezeuul lor. Doamne, eu n-aş bea o mie de ani pişatu' ăla de negru pe care îl numesc ei cafea.

Pe măsură ce devenea mai comunicativ, simteam că mi se face părul măciucă. Pielea mă mânca cumplit.

— Eu am vrut să fiu farmacist, i-a spus tata. Dar cînd am isprăvit liceul n-aveam de nici unele. Bătrînul meu ne-a lăsat doar o *Biblie* și o grămadă de datorii. Dar nu-l învinuiesc ! Bietul om a încercat să facă ce trebuie. Printre puștii mei de la școală — sînt profesor — au urmat unii și farmacia, și după cîte-mi spun ei, n-aș fi avut destul creier pentru asta. Un farmacist trebuie să fie inteligent.

— Tu ce vrei să te faci, băiete ?

Dorința mea de a fi pictor îl puna pe tata în încurcătură.

— Bietul băiat e tot atît de descumpănit ca mine, îi spuse el omului. Ar trebui să plece de prin părțile astea să se ducă undeva unde mai e și puțin soare. Are mari necazuri cu pielea lui.

De fapt, tata smulsese hainele de pe mine lăsînd să se vadă cojile bubițelor. În privirea furioasă a ochilor mei, profilul lui părea profilul unei stînci goale și oarbe.

— Zău, băiete ? Cum adică ?

— Pielea mea e albastră, am spus eu pe un ton furios.

— Glumește ! zise tata. Are caracter foarte bun cînd e vorba de asta. Dar cel mai bun lucru pe lume, pentru el, ar fi să plece în Florida. Dacă ai fi dumneata tatăl lui, și nu eu, acolo s-ar afla acum !

— Eu cred c-o să fiu acolo în două, trei săptămîni, spuse omul cu autostopul.

— Ia-l cu dumneata! exclamă tata. Dacă există un puști care să merite o vacanță apoi e ăsta. Gologanii mei s-au topit. E timpul să-și facă rost de un nou tată. Eu sînt un conglomerat ambulant de deșeuri.

Imaginea îi fusese sugerată de maidanul cu gunoaie din Alton, care apăruse la marginea șoselei. Pe suprafața viu colorată și zdrențuită a terenului care se întindea pe mai mulți acri, ardea ici-colo cîte un foc mocnit. Ruginind sau putrezind, lucrurile revin la o culoare cafenie plină de speranță și, în grămezile de cenușă, căpătă siluete fantastice, zdrențuite și stufoase ca ferigile. O adiere continuă ce venea dinspre râu lipsea de tulpinile drepte ale buruienilor bucățele de hîrtie colorată care semănau a stegulețe fîlfîitoare. Dincolo, departe, râul Running Horse reflecta în fîșia lui de smalt negru, albastrul de cobalt al boltei tăcute de deasupra.

Cisterne de benzină, de culoarea elefantului, montate pe suporturi ca să se ridice și să cadă în rame cilindrice, străjuiau siluetele de cărmidă ale orașului, care se profilau în zare: Alton, orașul trandafiriu al garanțelor, orașul misterios, care căptușea poalele dealurilor verzi și purpurii. Coamele veșnic verzi ale Muntelui Alton se vedeau ca niște sfîrtecături negre. Mîna mea se strînse de parcă ar fi ținut o pensulă. Șinele de cale ferată alunecau argintii de-a lungul șoselei; terenurile de parcare ale fabricilor treceau pe lîngă noi ca fulgerul, strălucind din plin, și șoseaua deveni o stradă suburbană șer-

puind între agențiile de mașini, vagoanele restaurant ruginite, și casele acoperite cu șindrilă.

— Aicea e ! îi spuse tata omului cu autostopul. Marele și gloriosul Alton. Dacă ar fi venit cineva la mine când eram copil și mi-ar fi spus c-o să mor la Alton, Penn-syl-va-nia, i-aș fi râs în nas. N-auzisem în viața mea de orașul ăsta.

— E un oraș împruțit, spuse omul.

Mie mi se părea foarte frumos.

Tata opri mașina la întretăierea dintre șoseaua 122 și autostrada Lancaster. Stopul era pe roșu, șoseaua care o lua la dreapta se transforma într-un pod de beton, podul Running Horse, la capătul căruia începea propriu-zis orașul. La stînga mergeai trei mile pînă la Olinger și încă două pînă la Ely.

— Am ajuns ! spuse tata. Trebuie să te dăm jos în frig.

Omul deschise portiera de lîngă el. De cînd îi spusese tata de pielea mea, impulsurile curtenitoare din mașină deveniseră mai slabe. Totuși, poate că din întîmplare, îmi atinse ceafa. Afară, în aerul liber, vagabondul strînse pachetul înfășurat în hîrtie, la piept. Fața lui fluidă împietri.

— Mi-a făcut plăcere să stăm de vorbă, îi strigă tata.

Omul zîmbi.

— S-auzim de bine. Și trînti portiera.

Stopul trecu pe verde. Inima mea începu să bată mai încet. Ne-am croit drum pe autostradă, mergînd împotriva fluxului de mașini care se îndreptau către Alton. Prin geamul prăfuit de la spate l-am urmărit pe oaspetele nostru, care

arăta ca un mesager cu bocceaua lui misterioasă și care se făcea din ce în ce mai mic. În cele din urmă ajunsese o grămăjoară cafenie, la capătul podului, apoi zbură în sus și dispăru. Iar tata îmi spuse, pe tonul lui cel mai obișnuit :

— Omul ăsta era un domn.

Am simțit că-mi sare muștarul, că m-apucă furia. Și am hotărât să-l cert tot drumul, pînă la școală.

— Bravo, i-am spus. Bravo ! Grozav ! Te grăbești atît de tare încît nici măcar nu mă lași să îmbuc o dată din mîncarea aia prăpădită și pe urmă culegi o scîrbă de coate goale de pe drum, faci un ocol de trei mile pentru el, și nici măcar nu-ți mulțumește. Și acum, *chiar* c-o să întîrziem la școală. Parcă-l *văd* pe Zimmerman, uitîndu-se la ceas, plimbîndu-se agitat în sus și-n jos pe culoarele școlii și întrebîndu-se unde ești. *Zău*, tată, credeam că măcar din cînd în cînd ai și tu un pic de minte. Ce-oi fi găsind la vagabonzii ăștia ? Crezi că-i *vina mea* dacă m-am născut și te-am împiedicat să fii și tu vagabond ? Auzi, Florida ! Și pe urmă ce ți-o fi venit să-i spui de pielea mea ? Frumos, n-am ce zice ! Îți mulțumesc ! De ce nu m-ai pus să-mi scot cămașa, dacă tot venise vorba ? Poate c-ar fi trebuit să-i arăt și picioarele mele pline de coji. De ce să spui oricui orice prostie-ți trece prin cap ? Cui îi pasă ? Nimănui. Singurul lucru de care-i păsa cretinului era să omoare cîini și să-mi sufle mie în ceafă. Auzi, treptele albe de la Baltimore ! Toate astea-s aiureli ! *Zău*,

tată, *ce-o fi* în capul tău când îndrugi, așa, verzi și uscate ?

Dar nu poți continua să boscorodești un om care nu-ți răspunde. A doua milă spre Olinger am tăcut amîndoi. Se grăbea, îl apucase panica să nu întîrzie și depășea șiruri întregi de mașini, mergînd mai mult prin mijlocul autostradei. La un moment dat, roțile se prinseră în șinele de tramvai și volanul îi fugi din mîini. Dar a avut noroc : am ajuns la timp ! Trecînd pe lîngă avizierul în care membrii cluburilor *Lions*, *Rotary*, *Kiwanis* și *Elks* ne urau bun sosît la Olinger, tata spuse :

— Nu te necăji că a aflat de pielea ta, Peter. O să uite. Țsta-i unul din lucrurile pe care le înveți cînd ești profesor ; oamenii uită tot ce le spui. Urmăresc în fiecare zi cu privirea chipurile palide și mute și-mi amintesc de moarte. Treci prin mintea copiilor ăstora fără să lași nici o urmă. Mi-aduc aminte de bătrînul meu, cînd a fost convins c-o să moară, a deschis ochii, și cum stătea așa în pat, a ridicat privirea către mama, către Alma și către mine și ne-a spus : „Credeți că n-o să-și mai aducă nimeni, niciodată aminte de mine ?“ Mă gîndesc de multe ori la asta. Nimeni, niciodată ! Groaznice cuvinte pentru un preot ! M-au băgat în sperieți !

Cînd am intrat în curtea școlii, ultimii copii se înghesuiau pe la uși. Probabil că tocmai sunase clopoțelul. Întorcîndu-mă să ies din mașină, și să-mi adun cărțile, am aruncat o privire către bancheta din spate.

— Tată, am strigat, ți-au dispărut mînușile !

Făcuse câțiva pași și se depărtase de mașină. Se întoarse, își trecu mîna plină de negi pe creștet și-și scoase boneta albastră. Părul i se ridică din pricina electricității statice.

— Ce ? Le-o fi luat măgaru' ăla ?

— Probabil. Că nu mai sînt acolo. Nu mai e decît sfoara și harta.

Rezervă acestei descoperiri atîta timp cît să clipească o dată.

— Eh, spuse, are mai multă nevoie de ele ca mine. Bietul om nu prea știa pe ce lume se află ! Și-și văzu de drum, înghițind cu pașii lui generoși aleea de ciment. Luptîndu-mă cu cărțile, n-am putut să-l ajung și pe cînd îl urmam de la distanță, intervalul dintre noi devenind din ce în ce mai mare, pierderea mănușilor, felul în care lăsase să-i scape printre degete darul meu scump și îndelung plănuit mă făcură să simt o greutate dureroasă acolo unde îmi strîngeam cărțile lîngă stomac. Tata își întreținea familia : strîngea lucrurile în jurul lui și pe urmă le lăsa să se împrăstie în univers. Hainele mele, mîncarea, speranțele mele luxoase, toate îmi veneau de la el, și pentru prima dată, moartea lui mi se păru, chiar și la distanța imensă, astrală, la care se afla, chiar și în imposibilitatea ei, o amenințare gravă și înfricoșătoare...

III

CHIRON o porni grăbit, fiind puțin în întârziere, pe alea de tamarisc, tisă, laur și stejar. Sub cedri și pinii argintii, ale căror vîrfuri tăcute erau ca niște umbre în care pătrunsese albastrul olimpian, un subarboret viguros, compus din pomișori, peri sălbatici, corni și merișori, umplea cu miresme de flori și sevă și cu crenguțe tinere aerul din miezul pădurii. Ici-colo, ramuri înflorerite aruncau cîte o pată de culoare peste golurile nestabile ale pădurii care înconjurau trapul lui mărunț și grăbit. Încetini. Însoțitorii zdrențuiți și amuțiți din aer, care mergeau pe lîngă capul lui ridicat încetiniră și ei. Aceste intervale de spațiu gol — mascate de căutarea dibace a unor noi lăstari și de pic-picul grăbit al ciripitului de păsărele, care părea să vină dintr-un tavan, bogat în elemente (unele cîntece erau apă, altele cupru, unele argint, altele bastoane lustruite de lemn, iar altele erau foc, un foc rece și zimțat) — îi aminteau de peșteri și îi linișteau firea contopindu-se cu ea. Ochii lui de student — căci e oare un profesor altceva decît un student care a îmbătrînit? — regăsiseră, izolat în subarboret, busuiocul, spînzul, eupatoriumul, laptele cucului, fereguța, curcubețeaua, mărul lupului și scilele.

Scoase ixia, scrîntitoarea, dulcele maghiran, micsandrele, prin forma petalelor, a frunzelor, a tulpinelor și a țepilor, din anonimatul lor verde și nelămurit. Recunoscute, plantele păreau să se ridice gingașe în semn de bun venit, salutînd trecerea unui erou. *Spînzul negru e fatal pentru cai. Șofranul crește mai iute dacă-i călcat în picioare.* Fără să vrea, mintea lui Chiron repeta cunoștințele de spițer pe care le dobîndise cîndva, de mult.

Printre plantele numite stricnine, unele produc somn, altele nebunie. Rădăcina primelor, albă cînd se smulge din pămînt, se face roșie ca sîngele cînd se usucă. Unii numesc cealaltă specie Thryoron, alții, Peritton. Trei douăzecimi dintr-uncie dau agitație. Doza dublă produce halucinație. Doza triplă te face să devii definitiv nebun. Iar și mai mult te ucide.

Cimbrul nu crește acolo unde nu poate ajunge briza mării. Atunci cînd tai anumite rădăcini, trebuie să te așezi cu fața spre vînt. Culegătorii bătrîni susțin că rădăcinile de bujor trebuie culese noaptea, căci dacă te vede ciocănitorea suferi îndată de prolapsus ani. Chiron privise această superstiție cu dispreț, voise să scoată oamenii din beznă. Apolon și Diana îi făgăduiseră să-l călăuzească. Trebuie să faci trei cercuri cu sabia în jurul mătrăgunii și cînd o tai să stai cu fața spre apus. Buzele palide ale lui Chiron zîmbiră sub tufa de bronz a părului din barbă, cînd își aminti de scrupulele întortocheate pe care nu le luase în seamă, cînd căutase niște plante cu adevărat tămăduitoare. Important în legătură cu

mătrăguna era că, amestecată în mîncare, vindeca guta, insomnia, erizipelul și impotența. *Rădăcina de castravete potolește lepra albă și rîia oii. Frunzele de dumbet pisate în ulei de măsline dreg fracturile și pecinginea. Fructele lui te scapă de fiere. Fereguța te scoate afară pe jos. Cuișoarele — care-și păstrează virtuțile de două sute de ani — te curăță și pe sus și pe jos. Cele mai bune leacuri se găsesc în locurile cu iarnă, așezate spre nord și uscate — în Euboea, leacurile din Aigai și Telethrion au puterea cea mai mare. Toate parfumurile, în afara celui de iris, vin din Asia : casia, scorțișoara, caradamoma, nardul, styraxul, smirna și mărarul. Otrăvurile sînt indigene ; spînzul, cucuta, brîndușa, macul, mărul lupului. Cameleonul este fatal pentru cîini și porci ; și dacă vrei să afli dacă un om care e bolnav va trăi, spală-l cu pastă de cameleon amestecată cu ulei și apă timp de trei zile. Dacă supraviețuiește încercării, va trăi.*

O pasăre deasupra lui scoase un sunet ascuțit, metalic, care părea a fi un semnal. „Chiron ! Chiron !“ ; sunetul izbucni în spatele lui și-l surprinse, zburîndu-i în grabă pe lîngă urechi ; îl depăși cu o viteză imaterială și plină de voioșie, ajungînd înaintea lui în dreptul deschizăturii zdrențuite de aer bătut de soare, care aștepta la capătul potecii din pădure.

Ajunse în poiană și-și găsi elevii așteptîndu-l : Jason, Achile, Asclepios, propria lui fiică — Ocyrhoe, și o grămadă de alți prințșori ai Olimpului, care-i fuseseră lăsați în grijă. Ei îl strigaseră. Așezați în semicerc, pe iarba caldă a

livezii, îl salutară bucuroși. Achile, care suga măduva din osul unui faun, ridică ochii. Bărbia lui era mînjită cu firimituri de ceară dintr-un fagure de miere. Trupul frumos al băiatului începuse să se cam îngrașe. Pe umerii lui albi și lați, se întindea ca o mantie transparentă sugestia unor rotunjimi de femeie, care dădeau trupului său, destul de masiv, o greutate cam pasivă și-i scădeau expresivitatea ochilor. Albastrul lor prea era ca berilul. Privirea lor iscodea, dar și fugea.

Dintre toți elevii lui Chiron, Achile îl necăjea cel mai tare și totuși părea că are cel mai mult nevoie de aprobarea lui și îl iubea cu mult mai puțină sfială ca ceilalți. Jason, mai puțin favorizat, firav și arătînd mai tînăr decît anii lui, avea totuși aroganța colțuroasă a independenței și ochii lui întunecați exprimau intenția fermă de a supraviețui. Asclepios, cel mai bun dintre elevi, era tăcut și avea o înfățișare calmă și hotărîtă. În multe privințe își depășise profesorul. Smuls din pîntecele necredincioasei Coronis, care fusese ucisă, avusese și el parte de o copilărie lipsită de dragoste maternă, și de un tată divin care îl ocrotise de la distanță. Chiron nu-l trata ca pe un elev, ci mai degrabă ca pe un coleg ; și în timp ce ceilalți se zbenguiau în recreație, ei doi, unul lîngă altul, cu sufletul bătrîn, se cufundau din ce în ce mai adînc în tainele învățăturii, încercînd să le deslușească.

Dar ochii lui Chiron se opreau cel mai drăgăstos asupra părului auriu-roșcat al fiicei lui.

Ce plină de viață era fata ! Părul ei era ondulat și împletit : văzut de sus, semăna cu niște herghelii de cai. Era viața lui văzută de sus. Protoplasma lui trăia în ea și prin ea era nemuritoare. Privirea lui cobora asupra capului ei, care nu mai era de copil, un cap încununat cu neastîmpăr : propria lui sămînță. Uitîndu-se la ea, văzu copilul supărat care tropăia cu picioarele lungi, cu fruntea lată, și care fusese cîndva sugaciul hrănit de Chariclo lîngă el pe mușchiul verde, în zilele în care stelele-și vorbeau la gura peșterii. Fata fusese prea deșteaptă să-și ia copilăria în ușor. Accesele ei de furie mîhniseră mîndria lor de părinți. Ocyrhoë era chinuită de presimțiri și mai puternice decît ale lui taică-su și de care n-o puteau ușura nici leacurile lui, nici măcar odolanul smuls din rădăcină la miezul celei mai scurte nopți a anului, din pămîntul stîncos din jurul lui Psophis. Așa că de cîte ori îl sîcîia, oricît ar fi fost de crudă, oricît de stridentă i-ar fi fost vocea, Chiron nu se înfuria, ci se supunea resemnat, nădăjduind că va obține de la ea iertarea pentru neputința lui de a-i găsi tămăduire.

În corul vocilor care-l salutau, strigătul fiecăruia dintre copii avea o nuanță distinctă pe care o cunoștea. Adunată, polifonia alcătuia un curcubeu. Ochii lui șovăiau la limanul fierbinte al lacrimilor. Copiii începeau în fiecare zi lecții cu un imn către Zeus. Cînd stăteau în picioare, trupurile lor, acoperite cu haine subțiri, nu erau încă diferențiate în icuri și vase, unele atacînd, celelalte primind, unelte ale lui Ares sau ale

lui Hestia, ci siluete identice, cu toate că nu aveau aceeași înălțime : trestii palide și zvelte ale unui singur nai, cîntînd la unison un imn dedicat zeului existenței pure.

*„Stăpîn al cerurilor,
Făuritor al vremii,
Lumină din lumină,
Zeus, ascultă cîntul nostru !*

*Acoperă-ne de glorie,
Coamă a norilor cumulus,
Plămădește-ne să creștem,
Tu, obîrșie a ploii !“*

Adierea ușoară și capricioasă împrăștia cîntecul așa cum își agită fetele eșarfa.

*„Strălucire dincolo de strălucire
Soare deasupra lui Apolon,
Pămîntul care e sub Hades,
Mare peste mare,*

*Dă-ne nouă măsura,
Arc al boltei cerești,
Curbă a cuișoarelor :
Zeus lasă-ne să propășim !“*

Vocea joasă a centaurului, nesigură cînd era vorba să cînte, se alătură corului la ultima rugă :

*„Lumină din lumină,
Cerul nostru, al muritorilor,
Cămin al nădejdelor noastre,
Culme a temerilor noastre,*

*Trimite-ne un semn,
Un semn de îngăduință,
Arată-ți autoritatea :
Răspunde rugii noastre !*

Tăcură și pe deasupra copacilor din stînga poienii apăru un vultur negru care trecu ca o săgeată de-a curmezișul soarelui. Chiron se temu o clipă, apoi își dădu seama că, deși se afla în stînga lui, era în dreapta copiilor. În dreapta lor și în urcare — deci de două ori favorabil. (Dar în stînga *lui*.) Copiii suspinară îngroziți și, după ce vulturul dispăru dincolo de marginea irizată a nimbului solar, începură să ciripească emoționați. Și spre mulțumirea lui taică-su chiar și Ocyrhoe era impresionată. Îngrijorarea îi lunecă pentru cîteva clipe de pe față. Părul lucios i se îmbină cu ochii strălucitori și deveni ca oricare altă fată, veselă și nepăsătoare. Nefiind smerită din fire, pretindea că va veni o zi în care Zeus va fi socotit de oameni drept o biată jucărie născocită de ei, că va fi hulit, alungat din Olimp, împins pe brînci la vale și înfierat ca un criminal.

Soarele Arcadiei devenea din ce în ce mai cald. Ciripitul păsărilor care învăluia luminișul deveni firav. Chiron, simți în vine bucuria măslinilor din cîmpie. În orașe, credincioșii, urcînd treptele albe ale templului, simțeau fierbințeala marmurii pe tălpile lor goale. Hotărî să-și țină lecția la umbra unui castan înalt pe care se spu-

nea că îl sădise însuși Pelasgus. Avea un trunchi gros cît o colibă de păstor. Băieții se așezară, făcînd pe grozavii, printre rădăcini ca printre trupurile unor dușmani uciși, fetele mai sfioase își căutară un loc moale pe suprafețele acoperite cu mușchi. Chiron trase aer în piept. Aerul dulce ca mierea îi umflă coșul pieptului. Elevii îl întregeau pe centaur. Îi înflăcărau înțelepciunea prin speranță. Haosul înghețat al cunoștințelor dinăuntru lui, scos la lumina soarelui, fusese totuși pătruns de culorile tinere ale optimismului. Iarna deveni primăvară.

— Subiectul lecției noastre de azi, începu el, și fețele răspîndite în umbra verde și deasă ca petalele după ploaie erau toate tăcute și atente — este Geneza tuturor lucrurilor. La început, urmă centaurul, noaptea cu aripi negre s-a iubit cu vîntul, și a depus un ou de argint în pîntecele Întunericului. Din oul acesta a ieșit Eros, care înseamnă... ?

— Dragostea, răspunse o voce de copil din iarbă.

— Și Dragostea a urnit Universul din loc. Tot ce există pe lume se trage din ea — soarele, luna, stelele, pămîntul, cu munții și apele lui, cu arborii, ierburile și ființele lui vii... Ei bine, Eros era bisexual, avea aripi de aur și, avînd patru capete, răgea uneori ca taurul sau ca leul, alteori şuiera ca șarpele sau behăia ca berbecul. Sub domnia lui Eros, omenirea trăia

în bună înțelegere ca într-un stup de albine, fără griji, fără muncă, mîncînd doar ghinde, miere și fructe sălbatice care picau din copaci, beau lapte de oaie sau de capră, nu îmbătrîneau niciodată, dansau și rîdeau mult. Pentru ei moartea nu era cu nimic mai înfricoșătoare decît somnul. Și atunci, sceptrul său trecu la Uranus...

IV

DUPĂ cursuri am urcat în camera tatii. Camera 204. Cu el mai erau doi elevi. Le-am aruncat o privire pătrunzătoare și, sfidându-i cu cămașa mea roșie, m-am apropiat de fereastră și m-am uitat către Alton. În ziua aceea mă jurasem să-l ocrotesc pe tata. Și cei doi elevi care-l făceau să-și piardă vremea erau primii dușmani pe care-i întâlneam. Unul era Deifendorf, al doilea era o fată — Judy Lengel. Deifendorf vorbea :

— Înțeleg la urma urmei de ce e nevoie să înveți contabilitate, să bați la mașină sau lucruri d-astea, dom'le Caldwell, dar pentru unul ca mine, care n-are de gând să urmeze facultatea sau mai știu eu ce, nu înțeleg ce rost are să-mi încarc memoria cu o listă întreagă de animale care au murit acum un milion de ani.

— Chiar că n-are nici un rost, spuse tata. Ai două sute la sută dreptate. Cui îi pasă de animale moarte? Dac-au murit, lasă-le să zacă. Asta-i motto-ul meu. Să știi că și pe mine mă întristează de moarte. Dar asta-i materia care trebuie s-o predau și am s-o predau pînă mi-oi da sufletul. Problema e, ori eu, ori voi, Deifendorf, și dacă nu renunțați la isteria voastră, o să

fac tot posibilul să vă ucid eu pe voi înainte de a mă ucide voi pe mine. Chiar dacă pentru asta trebuie să vă strâng de gât cu mâinile mele. Eu aici mă lupt pentru viața mea. Trebuie să hrănesc o nevastă, un copil și un bătrîn. Să nu credeți că nu simt și eu ca voi. Mi-ar plăcea mult mai mult să mă plimb pe străzi. Îmi pare rău de voi ! Știu foarte bine cât suferiți !

Am rîs, acolo, lîngă fereastră. Era felul meu de a-l ataca pe Deifendorf. Simțeam că se lipise de tata și îl sugea de vlagă. Așa făceau copiii ăștia cruzi. O oră după ce-l scoteau din sărite, după ce-l înnebuneau (îi apăreau chiar spume la gură, și ochii i se făceau ca niște bucățele de diamant neșlefuit), veneau în camera lui să-i ceară sfaturi, să-i facă mărturisiri și să se lase încurajați. Apoi, de-îndată ce se despărțeau de el, începeau din nou să-și bată joc de el. Am rămas cu spatele întors la acest duet grețos.

De la ferestrele tatii vedeam peluza laterală a școlii, unde toamna, repetau, orchestra și echipa artistică, vedeam terenurile de tenis și castanii sălbatici de o parte și de alta a aleii azilului de săraci, și dincolo de toate astea, pe orizontul albastru, muntele Alton, cocoșat, cu o cicatrice formată de o carieră de pietriș. Un troleibuz, plin cu oameni care se duceau după cumpărături la Alton, urca traseul, legănîndu-se strălucitor. Unii dintre elevii care locuiau în direcția orașului Alton se strînseseră ciorchine în stație, așteptînd perechea troleibuzului să coboare pe autostradă. Jos, pe aleile de ciment care porneau de la ieșirea fetelor și continuau de-a lungul părții

laterale a clădirii — trebuia să-mi turtesc nasul de sticla înghețată ca să văd chiar atât de clar ce se petrece acolo — fetele, care în perspectivă apăreau doar ca petice de stofă ecosez, blană, cărți și lână, mergeau câte două sau câte trei, spre casă. Din gura lor ieșeau aburi înghețați. Ce spuneau nu știu, că n-auzeam. Am căutat-o pe Penny printre ele. O ocolisem toată ziua, fiindcă mi se păruse că dacă mă apropii de ea, înseamnă că-mi trădez părinții, a căror nevoie de mine crescuse în mod misterios și solemn.

— ...singurul, îi spunea Deifendorf lui tata. Vocea lui îmi zgîria urechile. Era o voce ciudat de slabă, dacă o raportai la trupul lui puternic, athletic. Il văzusem de multe ori gol, în vestiar. Avea picioare îndesate, păroase, acoperite cu o blană roșcată, un tors imens ca de gumă; umeri lucioși și căzuți și brațe foarte lungi care se terminau cu mâini roșii ca niște lopeți. Era înotător.

— Așa e, nu ești, nu ești singurul, îi spuse tata. Dar dacă mă gândesc bine, Deifendorf, eu zic că ești cel mai rău. Ești puștiul cel mai enervant din câți am eu anul ăsta. Făcuse această apreciere cu indiferență. Existau lucruri — gradul de neastîmpăr, de inteligență, sau aptitudinile atletice — pe care tata, în urma anilor de practică în învățămînt, le putea evalua cu cea mai mare pricepere.

Printre fetele care apăruseră acolo jos, nu era nici urmă de Penny. În spatele meu, Deifendorf tăcea descumpănit parcă, sau chiar jignit. Avea și el un punct vulnerabil. Il iubea pe tata.

Mă doare s-o recunosc, dar între acest animal obscen și tata exista o afecțiune adevărată și mi-era ciudă. Mi-era ciudă să văd cu ce elan își exprima tata sentimentele în fața băiatului, de parcă undeva, în toată aiureala asta, exista fă-rîma tămăduirii.

Membrii fondatori, explica el, au hotărît, în înțelepciunea lor, că progeniturile sînt o povară nefirească pentru părinți. Așa că au născocit niște închisori numite școli, înzestrate cu torturi, care poartă numele de educație. Școala este acolo unde te duci în perioada dintre epoca în care nu te pot ține părinții și cea în care nu te poate ține industria. Eu sînt plătit ca să am grijă de cei inapți pentru societate — ologii, schilozii, debilizii mintali sau neștiutorii. Singurul lucru pe care ți-l pot spune, în legătură cu purtarea ta, puștiule e asta : dacă nu te pui serios pe învățatură, o să ajungi neajutorat ca mine și-o să trebuiască să te faci profesor ca să-ți câștigi pîinea. Cînd m-a prins criza din '31, n-aveam nimic. Nu știam nimic. Dumnezeu avusese grijă de mine toată viața, așa că nu eram bun de nimic. Și atunci, Al Hummel, nepotul lui socru' meu, s-a milostivit de mine și mi-a făcut rost de o slujbă de profesor. Nu-ți doresc să pățești și tu la fel, puștiule. Cu toate că ești cel mai mare dușman al meu. Nu ți-o doresc.

Mă uitam la Muntele Alton și îmi ardeau urechile. Și ca și cum aș fi privit printr-o imperfecțiune a sticlei, am sărit peste timp, în chip fantastic, și l-am văzut pe Deifendorf predînd lecții. De altfel așa a și fost să fie. Paisprezece

ani mai târziu, întorcându-mă acasă, l-am întâlnit pe o stradă lăturalnică din Alton, îmbrăcat într-un costum cafeniu ponosit, cu un buzunar la piept din care ieșeau creioanele și tocurile așa cum ieșeau și din buzunarul tatii în zilele uitate de demult ! Deifendorf se îngrășase, i se cam rărise părul la cărare, dar era el. M-a întrebat, a îndrăznit să mă întrebe cu toată seriozitatea — pe mine un expresionist abstract mediocru, dar autentic, care trăia într-o mansardă pe strada Douăzeci și trei Est, cu o iubită negresă, pe mine, zic, dacă voi fi vreodată profesor. I-am răspuns că nu. Și el mi-a spus cu ochii lui albaștri inexpressivi, mascați în dosul unui aer de gravitate : „Pete, mă gândesc de multe ori la ce-mi spunea taică-tu despre meseria de profesor. E grea, spunea, dar nu poți s-o lași, că-ți dă satisfacții. Acum când sînt și eu profesor, înțeleg ce voia să spună. Mare om taică-tu ! Știi ?“

Și acum, în camera lui tata, îi spunea cu vocea aceea slabă cu care se tot văicărea și care-ți zgîria urechile, un lucru asemănător :

— Nu vă sînt dușman, dom'le Caldwell. Eu țin la dumneavoastră. Toți băieții vă iubesc.

— Asta-i nenorocirea mea, Deifendorf. E lucrul cel mai îngrozitor care i se poate întîmpla unui profesor de școală. Nu vreau să țineți la mine. Vreau doar să stați cuminți în fața mea cincizeci și cinci de minute pe zi, cinci zile pe săptămîină. Aș dori, Deifendorf să înlemnești de spaimă cînd intri în camera mea. Caldwell-uci-gașul de copii ; așa aș vrea să mă considerați !
Brrrr !

M-am întors de la fereastră și am început să rîd, hotărît să-i întrerup. Se cocoșaseră aplecîndu-se unul către celălalt ca doi conspiratori despărțiți de biroul galben, scorojit. Tata era livid și părea dezgustat. Avea tîmplele lucioase și concave. Pe biroul lui erau împrăștiate hîrtii și clame mari de metal și prese pentru hîrtii care semănau a broaște rîioase metamorfozate pe jumătate. Deifendorf îl sleise de puteri. Orele pe care le preda îl vlăguiau. Îmi dădeam seama de asta și nu puteam face nimic. -Îmi dădeam seama, neputincios, după zîmbetul afectat de pe fața lui Deify, că tot vîrtejul de cuvinte pe care-l rostise tata nu făcuse altceva decît să-i dea un sentiment de superioritate, sentimentul de a fi, în comparație cu această epavă confuză și violentă — tînăr, curat, îngrijit, cu mintea clară, echilibrat și invincibil.

Tata, stingherit de prezența mea mînioasă, schimbă subiectul. -

— Să fii la YMCA în jur de 6 jumătate, îi spuse el lui Deifendorf, cu un ton tăios. În seara aceea avea loc un concurs de înot, și Deifendorf făcea parte din echipă.

— Îi băgăm noi la fund, n-aveți nici o grijă, domnule Caldwell, făgădui Deifendorf. O să fie plini de ei și tocmai buni de învins prin surprindere.

Echipa noastră de înot nu cîștigase tot sezonul nici un concurs : Olinger era un oraș foarte uscat. N-avea bazin public, iar la picioarele digului de la azil erau numai sticle sparte. Tata fusese făcut, datorită uneia din acele lovituri

ciudate prin care Zimmerman își păstra autoritatea în șuvoiul maleabil de confuzie, antrenorul echipei, cu toate că hernia lui îl împiedica să intre vreodată în apă.

— Faceți tot ce puteți, eu atît vă cer, spuse tata. Doar n-o să umblați pe apă.

Acum îmi dau seama că tata ar fi vrut de fapt să protestăm la ultima lui frază, dar nici unul din ceilalți trei cîți eram în cameră, n-am simțit că e cazul.

Judy Lengel era cel de al treilea elev din cameră. Tata socotea că taică-su o teroriza atît de tare încît o făcea să-și piardă uzul rațiunii. Eu însă mă îndoiam de asta. După părerea mea, Judy era o biată fată care nefiind nici frumoasă, nici deșteaptă, adoptase din răutate o ambiție meschină cu care-și chinuia profesorii naivi ca tata. Profită de tăcerea celorlalți ca să spună :

— Dom'le Caldwell, mă întrebam în legătură cu colocviul de mîine...

— O clipă, Judy... Deifendorf se pregătea să plece, sătul de toate astea. Cînd se ridică de pe scaun aproape că rîgîi. Tata îl întrebă : Deify, cum e cu țigările ? Dacă mi se mai raportează că fumezi te scot din echipă.

— Da' dom'le Caldwell, eu nu m-am mai atins de buruiană de la începutul anului, scînci el din ușa, cu vocea slabă, primitivă.

— Nu minți, puștiule. Viața-i prea scurtă ca să minți. Au venit o mie de oameni să protesteze că fumezi și dacă mă prinde Zimmerman că te protejez, mă ucide.

— S-a făcut, dom'le Caldwell. Am înțeles.

— Să te vedem diseară la bras și la doi douăzeci înot liber.

— Nici o grijă, dom'le Caldwell.

Am închis ochii. Mă necăjea să-l aud pe tata vorbind ca un antrenor. Mi se părea că nu e de demnitatea noastră. Și totuși; eram nedrept. Căci la urma urmei nu era oare asta ceea ce voiam eu să aud la el — tonul unui om încrezător, al unui om obișnuit, pe care-l susține toată lumea, un ton pe care-l întâlneam și la alții? Poate că mă durea că Deifendorf avea un lucru concret pe care să-l dăruiască lui tata — brasul și înotul liber doi douăzeci — în timp ce eu n-aveam nimic. Nedorind să-mi expun pielea, nu învățasem niciodată să înot. Lumea apelor era închisă pentru mine, iată de ce mă îndrăgostisem de aer, pe care eram în stare să-l cuprind înăuntrul meu, comprimându-l la maximum cu emoție și etichetându-l Viitor. Pe acest tărîm, nădăjduiam eu să-l răsplătesc pe tata pentru suferințele lui.

— Ei, Judy, ce s-a întîmplat? i se adresă el fetei.

— Nu înțeleg despre ce va fi colocviul.

— Capitolele opt, nouă și zece, după cum am mai spus și azi în clasă.

— Dar asta-i foarte mult.

— Răsfoiește puțin cartea, Judy. Că doar nu ești proastă. Știi cum să înveți. Tata deschise cartea, manualul cenușiu cu microscopul, atomul și dinozaurul pe copertă. Caută cuvintele scrise cu cursive, și spuse. Uite : Măgă. Ce e magma?

— Asta-i una din întrebări ?

— Nu pot să-ți spun întrebările, Judy. N-ar fi cinstit față de ceilalți. Dar pentru propria ta informare, ce e magma ?

— Aia care vine de la vulcani ?

— Să zicem că da. E o rocă vulcanică în stare lichidă. Și acum, ia spune-mi care sînt cele trei tipuri de rocă.

— O să întrebați și asta ?

— Nu pot să-ți spun, Judy. Înțelege și tu. Dar care sînt ?

— Sedimentare...

— Vulcanice, sedimentare și metaforice. Dă-mi cîte un exemplu din fiecare.

— Granit, calcar și marmură, am spus eu. Judy se uită la mine speriată.

— Sau bazalt, argilă schistoasă și ardezie, spuse tata.

Proasta își plimbă privirea de la mine la el apoi iar la mine, de parcă am fi format o gașcă împotriva ei. În clipa aceea o și formam ! Existau clipe din astea fericite în care tata și cu mine deveneam unul, o mică echipă *double-face*.

— Uite, să-ți spun ceva interesant, Judy, zise tata. Cel mai bogat sediment de ardezie de pe continentul nostru se află chiar lîngă noi, în Pennsylvania, în comitatele Lehigh și Northampton. Lovi ușor cu dosul palmei tabla din spațele lui. Toate tablele de la un capăt al țării la celălalt vin de undeva de prin împrejurimi, adăugă el.

— Asta nu trebuie s-o știm, nu-i așa ?

— Nu-i în carte, nu. Dar mi-am închipuit că poate te interesează. Străduiește-te și tu să te mai intereseze cîte ceva. Uită de note. Că nu moare taică-tu din asta. Nu te mai chinui! Cînd aveam vîrsta ta nu știam ce înseamnă să fii tînăr. Și n-am învățat nici pînă azi. Ascultă, Judy, vreau să-ți spun ceva. Unii au anumite aptitudini, alții nu. Dar fiecare are cîte ceva chiar dacă n-ar fi decît faptul că trăiește. Bunul Dumnezeu nu ne-a adus pe lume ca să ne chinuim cu ce n-avem. Omul cu două talente nu se supără pe cel cu cinci. Uită-te la mine și la Peter. Eu n-am nici un talent. El are zece. Dar nu-s supărat pe el. Îmi place. E fiul meu.

Fata deschise gura. Mă așteptam să spună : „O să întrebați și asta la colocviu?“, dar din gura ei nu ieși nici un sunet. Tata răsfoi cartea.

— Ia dă-mi cîteva exemple de agenți de eroziune, spuse.

Fata riscă : — Timpul ?

Tata ridică privirea, cu expresia unui om care a primit o lovitură. Sub ochi, pielea lui era albă și delicată și o roșeață neobișnuită îi apăru în obraji formînd linii paralele clare ca urmele unor degete mînioase.

— Va trebui să mă mai gîndesc la asta, spuse el. Eu m-am gîndit la apele curgătoare, la ghețari și la vînt.

Fata notă cuvintele pe bloc-notes.

— Diastrofism, spuse el. Izostazie. Explică-mi ce înseamnă. Fă-mi schița unui seismograf. Ce e batolitul ?

— N-o să puneți întrebările astea, nu-i așa ? spuse fata.

— S-ar putea să nu pun nici una din ele, răspunse tata, dar nu te mai gîndi la colocviu. Gîndește-te la pămînt. Nu-ți place ? Nu vrei să-i afli tainele ? Izostazia e ca o femeie mare și grasă care-și aranjează corsetul.

Fața lui Judy părea crispată. Obrajii îi erau îngrămădiți lîngă nas, formînd astfel niște cute adînci și aspre. Mai avea o a treia cută, verticală, în vîrful nasului. Cînd te uitai la gură, aveai impresia că e și ea toată numai cute, iar cînd vorbea, se mișca mecanic în sus și în jos, ca o „gura-leului“.

— O să întrebați de protozoni, sau cum s-or mai fi numind și ăia ?

— Era proterozoică. Da, domnișoară. Una din întrebări s-ar putea să fie : Spuneți-mi cele șase ere geologice în ordine cronologică, cu data lor aproximativă. Cînd a fost era cenozoică ?

— Acum un miliard de ani ?

— Acum, fetițo. Trăiești în ea. Toți trăim în ea. Și a început acum șaptezeci de milioane de ani. Pe urmă s-ar putea să înșir niște forme de viață care au dispărut și să vă cer să le identificați : cu un punct pentru identificare, unul pentru eră și unul pentru perioadă. De exemplu : brontozaur : mamifer, cenozoic, terțiară. Stratul eocen, dar asta nu vă cer s-o știți. Dacă te interesează însă așa ca să știi, brontozaurii semănau foarte mult cu William Howard Taft, care a fost președinte cînd aveam eu vîrsta dumitale.

Am văzut că scrie : „Nici o epocă“ pe cartele, și că înconjoară cuvintele cu un chenar. În timp ce tata continua să vorbească, începu să împodobească laturile chenarului cu triunghiuri.

— Sau lepidodendronul, spuse el, o ferigă uriașă, paleozoică, din Pennsylvania. Sau eryops. Asta ce să fie, Peter ?

Zău dacă știam.

— O reptilă, încercai eu să ghicesc. Din era mezozoică.

— Nu, e un amfibiu, spuse. Și a trăit mai devreme. Sau archaeopteryx, urmă el, grăbind vocea, convins că știm despre ce e vorba. Asta ce e, Judy ?

— Archi... cum ? întrebă ea.

— Archaeopteryx. Oftă. Prima pasăre. Avea mărimea unei ciori. Penele ei s-au dezvoltat din solzi. Studiază tabelul de la pagina două sute trei la pagina două sute nouă. Nu te încorda. Studiază tabelul și memorizează ce ai notat, și o să știi foarte bine.

— Știți... numai când încerc să-mi amintesc de toate așa cum trebuie, mi se face rău și m-apucă amețeala, zise ea, fără să vrea, gata, parcă, să plîngă. Fața ei era ca un mugur strâns, dar viața începuse să-l veștejească. Era palidă și această paloare pluti o clipă prin cameră, cu nuanțe lucioase ca de miere strînsă dintr-o pădure dulce și putredă.

— Toți pătim așa, spuse tata, și lucrurile devin iarăși palpabile. Învățătura e un lucru indigest. Fă ce poți, Judy, dar nu-ți pierde somnul dătător de frumusețe. Nu te teme. De

miercuri încolo poți să uiți de toate astea, și pe urmă, repede, cât ai clipi din ochi, o să te măriți și o să faci șase copii. Brusc, mi-am dat seama, cu oarecare indignare, că tata, din milă, îi sugerase tot ce o va întreba la colocviu.

După ce ieși Judy din cameră, tata se ridică, închise ușa în urma ei și îmi spuse :

— Biata fată, taică-su o să rămână cu o piatră în casă. Eram singuri acum.

M-am depărtat puțin de pervazul de care mă sprijineam și am spus :

— Poate că asta și vrea. Eram foarte conștient că purtam o cămașă roșie. Pîlpîirea ei în imaginea care mi se părea că se formează pe podea, în timp ce mă plimbam prin cameră, părea că dă vorbelor mele ceva enigmatic și rafinat.

— Să nu crezi asta, mi-a spus tata. Cel mai groaznic lucru de pe lume e o femeie acră. Asta-i marea calitate a maică-ti, n-a fost niciodată acră. Poate că ți-e greu să înțelegi, Peter, dar maică-ta și cu mine am avut multe zile bune împreună.

Mă îndoiam, dar felul în care a spus-o mi-a închis gura. Mi se părea că tata își lua, treptat, treptat, rămas bun de la toate lucrurile pe care le cunoscuse în lume.

Apucă o foaie de hîrtie albastră de pe birou, și mi-o întinse.

— Citește și plîngi, spuse. Primul meu gînd a fost că trebuie să fie rezultatul fatal al unor analize medicale. Am simțit un nod în stomac.

Eram uimit. Cum reușise să-l capete atât de repede ?

Dar nu era decît unul din rapoartele pe care le făcea Zimmerman după fiecare inspecție lunară.

ȘCOALA PUBLICĂ DIN OLINGER

Biroul Directorului — Inspector.

1.10.47.

Profesor : G. W. Caldwell

Clasa : 10-a. Științe naturale. Secția C.

Data inspecției : 1.8.47 Ora 11,05 a.m.

Profesorul a sosit în clasă cu o întârziere de douăsprezece minute. A fost foarte uimit să-l găsească pe director în inspecție, lucru pe care l-a observat toată clasa. Neținînd seamă de elevi, profesorul a încercat să angajeze o discuție cu directorul-inspector, dar s-a trezit în fața unui refuz. Elevii și profesorul au discutat apoi despre vîrsta universului, mărimea stelelor, originea pămîntului, și principiile generale ale evoluției speciilor. Nu s-a observat din partea profesorului nici o încercare de a evita să jignească concepțiile religioase ale elevilor. Nu a subliniat valorile umaniste incluse în științele naturii. Profesorul a evitat la un moment dat să pronunțe cuvîntul „iad“. Dezordinea și gălăgia au domnit în clasă încă de la începutul orei întetîindu-se, apoi, pe parcurs. Elevii nu au părut a fi prea bine pregătiți, și de aceea profesorul a recurs la

metoda prelegerii. Un minut înainte de clopoțelul final, profesorul a lovit un băiat peste spate cu o vergea de oțel. Asemenea procedee fizice violează, bineînțeles, legile statului Pennsylvania și, în cazul unor proteste din partea părinților, ar putea duce la concedierea profesorului.

Totuși, cunoștințele lui în legătură cu materia pe care o predă ni s-au părut mulțumitoare și unele exemple stabilind legătura între materia predată și viața de zi cu zi a elevilor, s-au dovedit a fi eficace.

Semnat

Louis M. Zimmerman.

În timp ce citeam, tata lăsase transperantele și camera se cufundase în întuneric.

— Uite, totuși, i-am spus eu, consideră că ceea ce faci e eficace.

— Nu-i așa că nu există raport mai îngrozitor ca ăsta? Trebuie să fi stat treaz toată noaptea ca să compună asemenea capodopere. Dacă încap pe mîna comitetului școlii, s-a zis cu mine. S-a zis, fie că-mi expiră termenul sau nu.

— Cine-i puștiul pe care l-ai pocnit? am întrebat.

— Deifendorf. Bietul golan! L-a înnebunit complet putoarea aia de Davis.

— De ce-l căinești așa? Ne-a paradit botul Buickului și acu o să te dea afară din pricina lui. Și nu-s nici două minute de cînd era aici și îi spuneai povestea vieții tale.

— Ți-e un prost, Peter. Mi-e milă de el. O jigodie are nevoie de altă jigodie ca să-l iubească.

Mi-am înghițit invidia, și am spus :

— Tată, dar raportul ăsta nu-i chiar atât de groaznic.

— Mai groaznic nu se poate, spuse el, mergând printre bănci, și ținând în mână prăjina pentru fereastră. E ucigător. Da' așa-mi trebuie. Țăstia-s cincisprezece ani de meserie. Cincisprezece ani de infern. Luă o cîrpă din cămaruța cu cărți și ieși pe ușă.

Am mai citit o dată raportul, încercînd să-mi fac o idee despre felul de a gândi al lui Zimmerman. Dar n-am reușit. Tata se întoarse cu cîrpa pe care o udase la robinetul din hol. Apoi spălă tabla cu gesturi lungi și ritmice în formă de opturi laterale. Concentrarea cu care fîșia cu cîrpa pe tablă sublinia tăcerea. Sus, pe perete, ceasul care mergea după ceasul principal din biroul lui Zimmerman ticăi și minutarul sări de la patru și șaptesprezece la patru și optsprezece.

— Ce vrea să spună cu valorile umaniste incluse în științele naturii ?

— Întreabă-l pe el, mi-a răspuns tata. Poate că știe. Poate că în inima atomului există un omuleț care stă într-un balansoar și citește ziarul de seară.

— Chiar crezi că cei din consiliu or să vadă raportul ?

— Doamne ferește ! Dar e la dosar. În comitetul ăsta am trei dușmani, un prieten și unu de care nu știu nimic. Doamna Herzog. Nu știu

dacă-i pentru sau contra mea. Tare le-ar plăcea să mă scoată ! Să scape de vreascuri ! Pe lista militarilor deblocați există o grămadă de veterani care o să aibă nevoie de slujbă. Mormăia în timp ce spăla tabla.

— Poate că ar trebui într-adevăr să *renunți* la învățămînt, i-am spus. Discutasem de multe ori despre această posibilitate cu mama, dar discuțiile noastre nu mergeau niciodată prea departe, pentru că ne tot loveam de faptul că postul tatii ne asigura adăpostul și traiul.

— Prea tîrziu. Prea tîrziu, spuse tata, prea tîrziu, prea tîrziu. Se uită la ceas apoi adăugă : Doamne, să știi că nu glumesc... am întîrziat. I-am spus doctorului Appelton c-o să fiu la el la 4,30.

Fața mea înțepeni de teamă. Tata nu se ducea niciodată la doctor. Și pentru prima dată am avut dovada că boala lui nu e o iluzie. Se răspîndea în lumea de afară, ca o pată.

— Zău ? Chiar te duci ? îl rugam parcă să nege.

Știa la ce mă gîndesc, și pe cînd stăteam așa, față în față, în mijlocul umbrelor agitate ale încăperii, se auzi ușa trîntită a unui dulap, fluieratul unui copil și tic-tacul ceasului.

— I-am telefonat azi la prînz, urmă tata, de parcă și-ar fi recunoscut o vină. Vreau doar să mă duc să-l aud povestindu-mi cît de deștept era în facultate. Atîrnă cîrpa udă pe spătarul scaunului, ca să se usuce, apoi se apropie de pervazul ferestrei, deșurubă cutia ascuțitorului de creioane și turnă un șuvoi trandafiriu de ta-

laș în coșul cu hîrtii. Mirosul de cedru se răspîndi în cameră ca parfumul unei ofrande.

— Pot să merg cu tine? l-am întrebat.

— Nu face asta, Peter. Du-te la Expres și stai cu prietenii tăi. O să trec să te iau peste o oră și pe urmă mergem la Alton.

— Nu. Viu cu tine. Eu n-am prieteni.

Și-a luat scurta mohorîță din dulap. Am ieșit după el. A închis ușa camerei 204 în urma noastră și am coborît amîndoi scara trecînd prin holul etajului întîi pe lîngă vitrina strălucitoare cu trofee. Vitrina asta mă deprima. Eram foarte mic cînd am văzut-o prima dată și continuam să am sentimentul superstițios că în fiecare vas de argint se află cenușa unui spirit dispărut. Heller, intendentul principal, împrăstia fărîme de ceară roșie pe podea, împingîndu-le apoi cu o mătură mare în direcția noastră

— Înc-o zi, înc-un dolar, îi strigă tata.

— Ah, *ja*, îi răspunse omul. Brea rebede pătrîn și breă dîrziu dejdebd. Heller era un olandez mic și brun, fără un fir de păr alb cu toate că împlinise șaizeci de ani. Purta ochelari fără rame, care-l făceau să pară mult mai savant decît majoritatea profesorilor din clădire. Ecoul vocii lui urmări vocea tatii de-a lungul holului pustiu, care părea ud, peste tot unde se întindea pe podea lumina de la ferestre. M-am liniștit, gîndindu-mă că un lucru atît de absolut și de înspăimîntător ca moartea nu putea pătrunde într-o lume în care oamenii în toată firea erau în stare să schimbe asemenea banalități. L-am lăsat pe tata să aștepte și m-am dus

îute pînă la dulapul meu din sala anexă să-mi iau jacheta verde și niște cărți, gîndindu-mă, greșit, că voi avea timp, în orele următoare să-mi fac lecțiile. Întorcîndu-mă lîngă tata, l-am auzit scuzîndu-se față de Heller pentru niște urme pe care le lăsase pare-se pe podea.

— Nu, spunea el, nu vreau să fac munca dumitale minunată mai grea decît e. Să nu crezi că nu-mi dau seama ce caznă e să păstrezi curățenia în ocolul ăsta de vite. E în fiecare zi a săptămînii ca în grajdurile lui Augias.

— Ei, ce să-i faci, spuse Heller și ridică din umeri. În timp ce mă apropiam, silueta lui neagră, aplecată, părea străpunsă de coada măturii. Se ridică și întinse palma deschisă, arătîndu-ne mie și lui tata niște fărîmițe uscate, lunguiete, mai mari decît fărîmițele obișnuite de murdărie. Nu prea era ușor de identificat. Sîmburi, spuse.

— Care puști le-o fi adus cu el ? întrebă tata.

— Poate că-s de la portocale, sugeră Heller.

— Încă un păcătos de mister în plus, spuse tata, și păru că tresare. Apoi am ieșit afară, la aer.

După amiaza era senină și rece și soarele care se afla în partea dinspre apus a orașului ne lungea umbrele, întinzîndu-le în fața noastră. După umbre, semănam cu o dihanie care se cabrează, o dihanie cu un singur cap și patru picioare. Un troleibuz coborî autostrada, antenele care-l legau de firul de sus şuierînd și scoțînd scînteii. O luă la stînga spre Alton. Asta era de fapt și direcția noastră. Deocamdată, însă, ne luptam să înaintăm împotriva curentului. Cu

pași mari, eu trei pentru doi de-ai lui, am trecut în tăcere de peluza laterală a școlii. La câțiva metri de la trotuar, se afla un avizier cu sticlă. Afișele erau făcute de elevii mai mari ai cursului de artă pe care-l ținea domnișoara Schrack. De data asta, afișul reprezenta un B mare, pictat în culorile școlii, castaniu și aur, și anunța :

BASKETBALL

Mărți

ora 7

Am traversat aleea îngustă și neregulată de asfalt care despărțea proprietatea școlii de garajul lui Hummel. Trotuarul avea pete de ulei ca niște hărți mici, sau insule, arhipelaguri și continente nedescoperite încă pe acest glob. Am trecut pe lângă pompe și pe lângă o casă albă și curată cu o terasă îngustă și cu un spalier lângă terasă pe care se întindea răstignit scheletul cafeniu al trandafirilor agățători. În iunie, trandafirii înfloreau, trezind în mintea fiecărui băiat care trecea pe acolo gândul afrodisiac s-o dezbrace pe Vera Hummel. Două uși mai departe era Expresul lui Minor. Expresul se afla în aceeași clădire de cărămidă roșie cu Poșta din Olinger : două vitrine de sticlă, una lângă alta. În dosul uneia se afla grasa doamnă Passify, diriginta poștei, înconjurată de afișe de reclamă și de lista de regulamente poștale, de timbre distribuite cu scopuri de binefacere și de mandate de bani. În dosul celeilalte vitrine, învăluit în fum și rîsetele adolescenților, Minor

Kretz, gras și el, scotea înghețată cu lopățica și pregătea pepsi cola cu lămâie. Cele două stabilimente erau așezate simetric. Tejgheaua de marmură caramel a lui Minor, reflecta, prin perețele despărțitor, ferestrele cu zăbrele ale doamnei Passify și tejgheaua acoperită cu linoleum, unde se cîntăreau coletele. Cînd eram mic mă uitam pe furis printr-o crăpătură a localului care dădea în spatele oficiului poștal, și vedeam rafturi pline cu scrisori triate, grămezi de saci cenușii, și unul sau doi factori în pantaloni albaștri, fără șepci, -și fără haine, discutînd, după cît se părea, chestiuni oficiale. Și tot cînd eram puști, vedeam băieții mai mari, la bufet, prăvăliți în lojile din fund, în dosul unei perdele de fum, ale cărei crăpături mă lăsau să surprind o intimitate misterioasă, care mie mi-era absolut interzisă de parcă aș fi fost supus rigorilor legii federale. Billiardul automat și aparatul de taxat de la casă erau gemene în ceea ce privea zgomotul. Și acolo unde în biroul de poștă se afla o mică etajeră cu o sugativă mînjită și cu colțurile întoarse, cîteva penite îndoite și două sticle cu capace prinse în balamale și împodobite cu zorzoane, la bar era o măsuță pe care se aflau așezate, spre vînzare, tabachere de plastic, rame mici și aurite cu fotografii decolorate de-ale lui June Allyson și Yvonne de Carlo și cărți de joc cu decoruri cu pisicuțe, foxterieri și vile și lagune pe spate. Tot pe măsuță se aflau fel de fel de obiecte de 29 cenți care se foloseau la farse, cum ar fi zaruri care se vedeau cît de colo că sînt plumbuite, ochi și canini de

celuloid, pahare găurite și murdărie de câine din ipsos pictat. Tot acolo puteai lua pe 5 cenți câte 2 ilustrate în sepia reprezentând primăria din Olinger, o parte a autostradei din Alton unde erau magazine, gătită de Crăciun cu ghirlande de becuri și lumânări din placaj, o vedere cu dealul Shale, alta reprezentând noua uzină de apă clorată, departe, sus pe Cedar Top, și una cu placa memorială a eroilor orașului, așa cum arăta în timpul războiului, când era din lemn și cu inscripții care se schimbau tot timpul, înainte de a se construi una mică, de piatră, pe care erau trecute doar numele celor morți. Aici puteai deci cumpăra cărți ilustrate pe care, dacă mai dădeai un ban, puteai să le și pui la cutie, alături. Simetria dintre cele două localuri, vizibilă chiar și după punctele roase de pe podea și după țevile de încălzire, care alergau pe pereți opuși, era atât de desăvârșită, încât, când eram mic îmi închipuiam că doamna Passify și Minor Kretz trebuie să fie căsătoriți în taină. Noaptea și duminica dimineața, când ferestrele lor erau întunecate, membrana care reflecta totul de la unul la altul dispărea și, umplînd cochilia unificată de cărămidă cu un oftat mare de marfă stătută, ei se contopeau.

Aici se opri deci, tata. Pantofii lui frecau cimentul în aerul rece și gura lui se mișca de parc-ar fi fost gura unei marionete.

— Așa, Peter, spuse el, deci tu te duci la Minor, și eu vin să te iau după ce termin cu doctorul Appleton.

— Ce crezi c-o să-ți spună ? Mă tenta grozav să intru la Minor. Se putea să fie și Penny acolo.

— Că-s sănătos ca o mîrtoagă bătrînă, mi-a spus tata. Și, dacă-i vorba așa, el e înțelept ca o bufniță păcătoasă.

— Nu vrei să merg cu tine ?

— Ce să faci tu acolo, bietul meu copil ? Stai deoparte și nu te mai necăji. Du-te să-ți vezi prietenii, oricum or fi. Eu n-am avut nici-odată prieteni, așa că nu știu cum e cînd ai.

Conștiința mea se afla rar în opoziție cu tata. Am încercat să fac un compromis.

— Intru o clipă, i-am spus, și te ajung din urmă.

— Nu te grăbi, spuse el, făcînd deodată o mișcare cu mîna de parc-ar fi vrut să dea ceva la o parte, amintindu-și parcă de publicul nevăzut în fața căruia juca. Ai o grămadă de timp liber. La vîrsta ta aveam atîta timp de omorît, încît mai am și acum mîinile pătate de sînge. Discuția devenea din ce în ce mai generală. Am simțit că-mi pierd tot elanul.

Plecă singur. Părea mai liniștit, dar slab. Poate că priviți din spate, toți bărbații par mai slabi. Aș fi dorit ca, măcar de hatîrul meu, să-și cumpere și el o haină onorabilă. În timp ce îl urmăream cu privirea, scoase boneta tricotată din buzunar și o puse pe cap. Simțindu-mă groaznic de descumpănit, am urcat scările în fugă, am împins ușa, și am dat buzna în local.

În localul lui Minor era mare înghesuială. Atîtea trupuri ! Și totuși aici nu venea decît o mică parte din cei de la școală. Ceilalți aveau

alte locuri. Gașca de la Minor era cea mai criminală, și mă fascina să fac parte din ea, fie chiar și la periferie. Simțeam că în încăperea aceea se ascundea o taină grozavă, ale cărei nări expirau fum și a cărei piele de animal emana căldură. Vocile îngrămădindu-se în căldura de iesle, păreau să bîrfească toate despre același lucru, ceva care se întîmplase chiar înaintea sosirii mele. La vîrsta aceea eram obsedat de ideea că o lume cu totul diferită de a mea, o lume remarcabilă și importantă, își desfășura miturile chiar sub ochii mei. Mi-am făcut loc printre trupuri de parc-aș fi trecut printre frunzele unui șir nesfîrșit de porți așezate strîns una după alta. Am trecut pe lîngă una, două, trei loji, și acolo, da, acolo era ea. Ea.

Spune-mi, iubito, de ce oare fețele pe care le îndrăgim par atît de proaspete ori de cîte ori le reîntîlnim, de parcă inimile noastre le-ar zămisli de fiecare dată din nou? Oare cum să fac să ți-o descriu exact? Era mică și destul de oarecare. Avea buzele prea groase și cu o expresie supărător de suficientă. Nasul ei era nervos, dar părea făcut în grabă. Pleoapele erau cam negroide, grele, umflate, albastrii, și foarte carnale, distonînd din această pricină cu nevinovăția uimită și proaspătă a ochilor. Cred că tocmai această distonare — între buze și nas, ochi și pleoape — această ciocnire blîndă și tăcută ca încrețiturile circulare de pe suprafața apei, care sugerează adîncimi neregulate în cursul unui rîu, mă făceau s-o socotesc frumoasă. Această nesiguranță delicată a trăsătu-

rilor o făcea demnă de mine. Și în același timp o făcea să fie întotdeauna puțin neprevăzută.

Se așezase într-o parte a lojii, și mai avea un loc liber lângă ea. În cealaltă parte a mesei erau doi dintr-a noua, pe care-i cunoștea puțin, un băiat și o fată, care se țineau reciproc de nas-ture, și nu mai vedeau nimic din ce era în jur. Penny îi fixa și nu m-a văzut decât când, stre-curîndu-mă la locul de pe banchetă, am împins-o puțin cu trupul meu.

— Peter !

Mi-am descheiat jacheta verde, ca să se vadă roșul îndrăzneț al cămășii.

— Dă-mi o țigară, i-am spus.

— Unde ai fost toată ziua ?

— Am umblat de colo, colo. Eu *te-am* văzut.

Drăguță, a scos cu o zmucitură ușoară, una din țigările ei Lucky-strike, din tabachera de plastic roșu și galben cu un căpăcel care luneca înainte și înapoi. Se uita la mine cu irisurile ei verzi, pestrițe : cercurile lor negre, desăvîrșite, păreau dilatate. Nu-mi dădeam de loc seama cum de reușeam s-o fac să se fîstîcească, și zău dacă în sinea mea mi se părea că-i mare ispravă. Totuși, când o vedeam că-și pierde cum-pătul, îmi făcea plăcere. Simțeam un fel de tihnă ascunsă, pe care n-o mai cunoscusem pînă atunci. Și așa cum dorește un sugaci să fie așezat în pat, așa dorea mîna mea să-i mîngîie coapsele.

Am tras fumul în piept și i-am spus :

— Te-am visat azi noapte.

Penny întoarse privirea, de parc-ar fi vrut să aibă un răstimp în care să roșească.

— Cum ?

— Nu tocmai așa cum îți închipui tu, i-am spus. Am visat că te transformaseși în copac, și că te strigam : Penny, Penny, vino înapoi, dar tu n-ai venit, și eu mi-am lipit obrazul de scoarța copacului.

— Vai ce trist ! exclamă ea cu oarecare răceală.

— Să știi că era trist. În ultima vreme, totul în jurul meu e trist.

— Ce altceva mai e trist ?

— Tata e convins că-i bolnav.

— Ce crede că are ?

— Nu știu, o tumoare.

— Zău ?

Țigara îmi dădu o senzație de greață și de amețeală. Voiam s-o sting, dar de ochii lui Penny am tras mai departe în piept. În despărțitura lojii, în fața mea, fata și băiatul se mai apropiaseră puțin și stăteau acum cu capetele proptite unul de altul, ca doi berbeci drogați.

— Scumpule, îmi spuse Penny, taică-tu n-are probabil nimic. Și nici nu-i foarte bătrîn.

— Are cincizeci de ani. De-abia i-a împlinit luna trecută. Spunea întotdeauna că n-o să apuce vîrsta asta.

Biata mea fetiță prostuță s-a încruntat, străduindu-se să găsească cuvintele cu care să mă mîngîie, pe mine care mă pricepeam atît de bine să fug de mîngîieri. În cele din urmă, mi-a spus :

— Taică-tu e prea nostim ca să moară. Fiind într-a noua nu-l avea profesor decît la orele

de meditație. Dar, bineînțeles că-l cunoștea toată școala.

— Toată lumea moare, i-am spus.

— Da, dar mult mai târziu.

— Da, numai că la un moment dat târziul ăsta devine acum. Și cu asta dusesem misterul pînă la capăt așa că nu ne mai rămînea decît să ne întoarcem.

— L-a văzut vreun doctor? întrebă ea, și tot atît de impersonal ca acțiunile vremii de afară, coapsa ei se lipi sub masă de a mea.

— S-a dus acuma! Am mutat țigara în mîna dreaptă și vrînd parcă să mă scarpin, am lăsat să-mi cadă, neglijent, mîna liberă pe coapsă. Ar fi trebuit să mă duc și eu cu el, i-am spus lui Penny, întrebîndu-mă dacă profilul meu părea tot atît de elegant cît îl simțeam eu, cu buzele ieșite în afară sub o pală de fum.

— De ce? Ce puteai tu să faci?

— Nu știu. Să-l liniștesc cumva. Să fiu măcar. Atingerea mea, cu toate că nu făcu nici un gest să arate că ar fi simțit-o, îi întrerupse șirul gîndurilor. Tonul ei, cînd vorbi, era dur:

— Cum să-l liniștești? Nu ești decît copilul lui.

— Știu, i-am spus eu, vorbind repede, ca nu cumva să-și închipuie că atingerea mea fusese altfel decît întîmplătoare, un incident compus din elemente nevinovate. Dar sînt singurul puști pe care-l are. Faptul c-am folosit vorba tatii „puști“, l-a apropiat prea mult de noi. Încrunțarea lui și felul lui de a se uita chiorîș, neliniștea cu care se apleca veșnic înainte păreau

să plutească în aerul agitat. Sînt singurul om pe lumea asta cu care poate sta de vorbă.

— Nu-i adevărat, spuse ea foarte încet, cu o voce mai intimă decît cuvintele. Taică-tu are zeci de prieteni.

— *Nu*, i-am spus eu. *Nu* are prieteni. Nu-l ajută nimeni. Mi-a spus-o adineauri. Și cu un fel de sentiment ce semăna cu teama plină de curiozitate, care în discuțiile cu străinii îl făcea pe tata să scormonească mai adînc decît o cerea politețea, mîna mea, crescută peste măsură, puse aproape total stăpînire pe bogăția dulce a pielii ei.

— Nu, Peter, nu, spuse ea, tot încet, și cu vîrfurile reci ale degetelor mă prinse de încheietura mîinii, așezîndu-mi din nou mîna pe piciorul meu. Mi-am plesnit coapsa și am oftat, mulțumit. Îndrăznisem mai mult decît visasem. Așa că rămăsei uimit, ca de un lucru inutil, și într-o anumită privință nerușinat cînd adăugă, în șoaptă : Sînt prea mulți oameni aici. Ca și cum castitatea ar fi avut nevoie de o explicație din afai.ă. Ca și cum dacă am fi fost singuri, pămîntul s-ar fi ridicat și mi-ar fi prins brațele, imobilizîndu-le.

Am stins țigara și am insistat :

— Trebuie să mă duc după el. Tu obișnuiești să te rogi ? am întrebat-o.

— Să mă rog ?

— Da !

— Da.

— Vrei să te rogi pentru el ? Pentru tata.

— Sigur.

— Mulțumesc. Ești bună. Ne-am uitat unul la altul uimiți de ce spuseseam. M-am întrebat dacă nu cumva comiseseam un sacrilegiu, folosindu-l pe Dumnezeu drept unealtă ca să pătrund și mai adânc în inima ei. Dar mi-am spus că nu, făgăduiala ei de a se ruga ușurându-mă într-adevăr de povara pe care o aveam pe suflet. Ridicându-mă am întrebat-o : Vii la meciul de basket, mâine seară ?

— Poate !

— Să-ți țin loc ?

— Dacă vrei.

— Sau îmi ții tu !

— Bine. A, Peter !

— Da ?

— Nu te mai necăji atîta. Că nu orice e vina ta.

Cuplul din fața noastră, colegi de-ai lui Penny, Bonnie Leonard și Richie Lorah, ieșiră tocmai atunci din transa de pipăială. Și cu o izbucnire de triumf batjocoritor, Richie îmi strigă :

— A, uite mămăliga ! Bonnie, fiind sărmană cu duhul, rîse, și atmosfera localului, în care mă simțisem atît de ferit, deveni periculoasă din pricina cuvintelor pe care mi le aruncau în obraz. Băieții din clasele mari, care-și purtau cu ostentație cearcănele de oameni maturi pe sub ochi, îmi strigară :

— Hey, mămăligă ! Ce-ți mai face bătrînul ? Ce mai e cu Georgie Porgie papă-lapte ?

Dacă un elev îl avea o dată pe tata profesor, n-o mai uita niciodată, și amintirea părea să-și caute formă în ironie. O emoție compusă din

vină dospită și afecțiune, de care încerca să scape aruncînd asupra mea receptaculul mărunt al unui mit. Lucrul ăsta nu-mi plăcea de loc și totuși mă făcea să capăt importanță. Faptul că eram fiul lui Caldwell mă scotea din masa anonimă a copiilor mai mici, și mă făcea, numai și numai datorită lui tata, să exist în ochii acestor Titani. Ajungea să ascult și să mă prefac că zîmbesc, în timp ce amintirile dulci și crude năvăleau din gura lor.

— Se lungea între bănci și urla : Hai, călcați-mă în picioare... Oricum o s-o faceți într-o zi !

— ...vreo șase dintre noi ne-am umplut buzunarele cu castane sălbătice...

— ...șapte minute înainte de oră, toată lumea se ridica și se uita fix la el de parc-ar fi avut pantalonii descheiați...

— ...Doamne, n-am să uit *niciodată*...

— ...fata din fundul clasei spunea că nu poate vedea punctul zecimal... atunci, el s-a dus la fereastră, a luat niște zăpadă de pe pervaz, și a făcut un bulgăre... tare, al naibii de tare și l-a aruncat în mizeria aia de tablă !... „Acu-l vezi ?“ a întrebat.

— Mamă, ce tip !

— E un om mare, tat'tu, Peter !

Chinurile astea se isprăveau aproape întotdeauna cu binecuvîntări de astea microase. Dar mă emoționau fiindcă veneau de la criminalii ăștia înalți, care fumau în closet, beau poșircă la Alton și se duceau la Philadelphia, la borduri cu negrese. Rîsul meu amabil se uscă și rămase țeapăn pe fața mea și, deodată, dispre-

țuitori, îmi întoarseră spatele. Mi-am croit drum înapoi, spre intrarea în local. Cineva, la o masă imită un cocoș. La tonomat, Doris Day cânta *Voiaj sentimental*. Din fund, se ridică un cor de aclamații scandate, în timp ce jocul automat de bile, sunînd în semn de protest, începu să iasă la infinit câștigător. M-am întors și am văzut prin mulțime că cel care juca era Johnny Dedman. Nu mă puteam înșela : umerii aceia lați, puțin grăsulii, gulerul ridicat al cămășii de raicord, galben-canar, capul baroc, cu păr ondulat care se cerea neapărat tuns, și care se strîngea la spate într-o coadă umedă de rață, erau ale lui. Johnny Dedman era unul din idolii mei. Ar fi trebuit să fie în cursul superior dar rămăsese repetent. În schimb executa perfect toate acțiunile minore care cereau coordonare : adică dansa jitterburg¹, juca biliard automat și arunca alune sărate în aer, prinzîndu-le apoi direct în gură. Întîmplător, dintr-un accident alfabetic, stătuse lîngă mine la o oră de meditație și mă învățase cîteva șmecherii, cum ar fi de exemplu să pocnesc ca un dop de lemn scos dintr-o sticlă, trăgîndu-mi degetul într-un anumit fel din gură — cu toate că n-am reușit niciodată să realizez un pocnet atît de puternic ca el. Era inimitabil și, fără îndoială, că ar fi fost zadarnic să încerci să-l imiți. Avea o față trandafirie de sugaci, o mustață pufoasă nerasă și spelbă și o totală lipsă de ambiție :

¹ Dans foarte ritmat, cu figuri, la modă prin anii patruzeci.

chiar și când se purta necuviincios, o făcea fără strădanie și fără ostentație. Avea totuși, cazier judiciar : o dată la Alton, când avea șaisprezece ani și se îmbătase cu bere, lovise un polițist. Dar cred că n-o făcuse dinadins, ci intrase în toată povestea cu indiferență, așa cum pe parchetul de dans părea să urmeze instinctiv pasul partenerei, făcînd-o să se învîrtească, în timp ce părul ei zbura în toate părțile, i se încingeau obrazii și-și mișca fundul înapoi și încolo. Jocul de bile automat ceda întotdeauna în fața lui. Pretindea că simte mercurul plimbîndu-se în sus și-n jos. Se juca cu aparatele de parcă le-ar fi inventat el. Și e drept că singura lui legătură cu lumea reală a faptelor era o îndemînare mecanică recunoscută. Cu excepția Artelor Industriale, lua cu consecvență numai nota E. Exista în litera asta ceva sublim care-mi tăia răsufllarea. În anul acela, anul în care am împlinit cincisprezece ani, dacă n-aș fi vrut atît de tare să fiu Vermeer aș fi încercat să fiu Johnny Dedman. Cu toate că îmi dădeam seama, cu timiditate, că nu poți hotărî așa din senin să devii Johnny Dedman. Fiecare se naște într-un anumit fel și așa rămîne.

Afară, mi-am ridicat vîrfurile gulerului lat de la jachetă în jurul gîtului și am pornit-o pe autostrada din Alton, am traversat două străzi și am ajuns la cabinetul doctorului Appleton. Troleibuzul, eliberat din așteptarea lui în stație de troleibuzul care o pornise înspre vest, la Alton, când plecasem cu tata de la școală, se legăna urcînd autostrada, plin de muncitori mo-

horîți, și de oameni în picioare care-și făcuseră cumpărăturile și se întorceau acum acasă, la Ely, un orașel la capul liniei către est. Pierdusem cred vreo zece minute. M-am grăbit și, pentru că-i spuseseam lui Penny să se roage, m-am trezit rugîndu-mă și eu : *Fă-l să trăiască ; fă-l să trăiască, nu-l lăsa pe tata să fie bolnav.* Rugăciunea se adresa oricui voia s-o asculte : se răspîndea în cercuri concentrice, mai întîi înspre oraș, apoi dincolo de el, în emisfera cerului, și mai departe încă înspre ceea ce era dincolo de toate astea. Cerul din spatele caselor, înspre răsărit, se făcuse purpuriu. Deasupra însă avea încă albastrul intens al zilei, iar în spatele meu, dincolo de case era ca o văpaie. Albastrul cerului era o iluzie optică, pe care, cu toate că mi-o explicase chiar tata la ora de Științe Generale nu puteam să mi-o închipui altfel decît ca pe o acumulare de sfere de cristal, colorate ușor, sau ca pe două foi de celofan de un roz aproape imperceptibil care, puse una peste alta, par de un roz mai intens. Apoi dacă mai adaogi o a treia se face roșu, o a patra un carmin cu ape și a cincea un roșu aprins, ca cel care arde în inima celui mai încins furnal. Dacă bolta albastră de dincolo de oraș era o iluzie, s-ar putea ca iluzia care se găsea dincolo de toate astea să fie cu atît mai mare. *Te rog,* am mai adăugat la rugăciunea mea, ca un copil care-și mai amintește brusc de ceva.

Casa doctorului Appleton, cu cabinetul și sala de așteptare pe partea dinspre stradă, o casă din stuc de culoarea cremei de vanilie, era așezată

solid pe o peluză ridicată, susținută de un zid de gresie, puțin mai scund decît mine. De o parte și de alta a treptelor care urcau spre peluză erau doi stîlpi de piatră, care aveau niște globuri mari de beton în vîrf, un element de decorație exterioară obișnuit la Olinger, dar după cum mi-am dat seama ulterior, destul de rar întîlnit într-altă parte. Deodată, pe cînd alergam spre ușa doctorului urcînd aleea în pantă, se aprinseră toate luminile din casele orașului și, ca într-o pictură, întunecarea ușoară a unei nuanțe făcea culoarea adiacentă să strălucească și mai tare. Făgașul lat care despărțea ziua de noapte fusese brusc depășit.

Sunați vă rog și intrați. Dar eu nu eram pacient, așa că n-am sunat. Aveam impresia că dacă aș fi sunat, aș fi dat cumva socotelile doctorului Appleton peste cap, ca un carnet de cecuri în care ar exista un cec neonorat. În vestibulul casei era un preș de cocos și un suport imens de umbrele din stuc împodobit cu bucățele de sticlă colorată așezate la întîmplare. Deasupra suportului era atîrnată o gravură mică, întunecată, înspăimîntătoare, care reprezenta o scenă caracteristică de violență. Groaza asistenței era redată cu atîta dramatism, îngrămădeala brațelor desfăcute și a gurilor căscate era executată cu atîta intensitate, efectul întregului tablou era atît de deprimant, aspectul lui atît de mort, încît n-am reușit niciodată să mă concentrez să deslușesc subiectul central, propriu zis, — adică ceea ce mi se părea mie vag că trebuie să fie o biciuire. În colțul gravurii, înainte de a întoarce repede

capul, ca în fața primului șoc pe care-l produce pornografia, am zărit o dungă groasă — un bici? — care șerpuia în jurul unui templu mititel gravat cu linii delicate și subțiri ca pînza de păianjen, ca să indice distanța. Faptul că un artist obscur muncise ore întregi, fără îndoială cu dragoste și îndemînare, ca să producă această imagine urîță, prăfuită, afumată, pe care n-o lua absolut nimeni în seamă, mi se părea să cuprindă un mesaj care mi-era adresat, dar pe care nu doream să-l citesc. Am intrat în sala de așteptare a doctorului Appleton, care se afla în dreapta mea. Era plină cu mobile vechi de stejar, tapisate cu piele neagră crăpată și așezate pe lîngă pereți și în jurul unei mese din mijlocul încăperii, acoperită cu numere vechi din *Liberty* și *The Saturday Evening Post*. Un cuier de haine cu trei picioare ca o vrăjitoare slăbănoagă se holba amenințător dintr-un colț, iar polița de deasupra umărului său susținea o cioară împăiată care se făcuse cenușie de atîta praf. Sala de așteptare era goală. Ușa cabinetului era întredeschisă și am auzit vocea tatii întrebînd :

— Crezi că poate fi venin de hidră ?

— O clipă George ! Cine a intrat ?

Doctorul Appleton, cu o față pămîntie lată și chelboasă de bufniță, ieși din cabinet.

— Peter, spuse și blîndețea și competența bătrînului străpunseră atmosfera morbidă a casei ca niște raze de soare. Cu toate că el mă adusese pe lume, prima mea amintire în legătură cu doctorul Appleton era de pe vremea cînd eram în

clasa a treia și, îngrijorat de certurile părinților mei, terorizat de băieții mai mari cînd mă întorceam de la școală, batjocorit în recreație din pricina petelor de pe piele care, din cauza emoției, mi se întinseseră și pe față, căzusem la pat cu o răceală care nu voia să mai treacă. Eram săraci și de aceea nu ne prea grăbeam să chemăm doctorul. Totuși, după trei zile de febră, l-au chemat. Mi-aduc aminte că stăteam sprijinit între două perne, în patul mare, dublu, al părinților mei. Tapetul de pe pereți, tăbliile patului și cărțile cu poze așezate pe pătură, lîngă mine, aveau toate aerul acela binevoitor, fad și pasiv pe care-l capătă lucrurile la care te uiți cînd ai febră. Gura îmi rămînea uscată oricît aș fi înghițit și ochii umezi oricît i-aș fi șters. Deodată am auzit pași apăsăți pe scară și un bărbat gras, într-o jiletcă cafenie cu un sac umflat, cafeniu și el, a intrat în cameră însoțit de mama. S-a uitat la mine, apoi s-a întors către mama, și cu o voce acră de om de la țară a întrebat-o :

— Ce i-ați făcut copilului ?

Existau două lucruri ciudate în legătură cu doctorul Appleton : avea o soră geamănă și suferea ca și mine de psoriasis. Sora lui era Hester Appleton, profesoara de latină și franceză de la liceu. Era o fată bătrînă, timidă, cu talie groasă, mai mică decît fratele ei, și cu părul cărunt, în timp ce el era chel. Dar nasurile lor scurte și corioate erau identice, și asemănarea dintre ei era evidentă. Cînd eram mic, gîndul că acești doi oameni în toată firea, impunători, răsăriseră deodată din aceeași mamă, mi se părea absolut

imposibil și asta mă făcea să-i consider, în parte, tot copii. Hester locuia în aceeași casă cu doctorul. Doctorul fusese cîndva însurat, dar nevasta lui murise sau dispăruse, cu ani în urmă, în împrejurări misterioase. Avusese un fiu, Skippy, mult mai mare ca mine, dar ca și mine, singur la părinți. Fusese elevul tatii la școală, apoi băiatul își continuase studiile, vrînd să devină chirurg undeva în Midwest, la Chicago, St. Louis sau Omaha. Peste soarta misterioasă a mamei lui Skippy mai plana încă o umbră : doctorul Appleton nu avea nici un fel de religie, nu era nici reformat, nici luteran, și se spunea că nu crede în nimic. Acesta era al treilea lucru ciudat în legătură cu doctorul și eu îl prinsesem din aer. Al doilea, adică faptul că suferea de psoriasis, mi-l destăinuisese mama. Pînă la nașterea mea, el și cu mama fuseseră singurii oameni din oraș năpăstuiți de această boală. Și mama îmi spusese că boala îl împiedicase să se facă chirurg, căci ori de cîte ori ar fi trebuit să-și suflece mînele, i-ar fi ieșit spuzeala roșie la iveală și pacientul pe masa de operație ar fi strigat îngrozit : „Doctore, vindecă-te mai întîi pe dumneata !” Mama spunea că e păcat, fiindcă, după părerea ei, marele talent al doctorului Appleton se concentra în mîinile lui, bazîndu-se mai degrabă pe îndemînare decît pe stabilirea diagnosticului. Mama obișnuia să povestească cum îi pensulase și îi vindecase gîtul de o durere cronică, cu un singur gest violent și iscusit prin care îi curățase gîtul cu un băț lung cu vată în

vîrf. Mama avusese, pare-se, cîndva cea mai bună părere despre doctorul Appleton.

Acum, doctorul se aplecă spre mine în întunericul din sala de așteptare, fața lui palidă și rotundă încordîndu-se în efortul de a-și concentra privirea pe fruntea mea.

— Pielea ta arată bine, spuse.

— Deocamdată nu e prea rău ! i-am răspuns.

— Mai rău e în martie și în aprilie.

— Ai foarte puțin pe față, reluă el. Eu crezusem că n-am de loc. Mă apucă de mîini — am simțit siguranța înverșunată a atingerii lui, pe care o simțise și mama — și-mi cercetă unghiile în lumina care se strecura din camera mai luminată.

— Da, spuse, sînt cam pătate. Și pieptul ?

— Destul de rău, i-am spus, speriat că va trebui să i-l arăt.

Clipi de mai multe ori și-mi dădu drumul la mîini. Purta vestă dar n-avea haină, și mînecele cămășii erau strînse deasupra cotului cu elastice negre, ca niște brasarde înguste de doliu. Un lanț de ceas din aur forma un fel de arc mișcător care oscila de-a latul vestei cafenii ce-i acoperea burta. În jurul gîtului purta un stetoscop. Întoarse comutatorul și candelabrul de sticlă cafenie și portocalie din tavan, prins cu fire negre de plumb, cufundă într-o baie de lumină revisitele zdrențuite de pe masa din mijlocul camerei.

— Peter, stai și citește, pînă isprăvesc eu cu tata.

Dar tata strigă din sala de consultație cu o voce serioasă.

— Lasă copilul să intre, doctore. Vreau să audă și el ce-mi spui. De fapt tot ce mi se întâmplă mie i se întâmplă și lui.

Mă sfiam să intru, de teamă să nu-l găsesc dezbrăcat. Dar nu, era complet îmbrăcat și stătea pe marginea unui scaun mic și tare, decorat cu desene colorate daneze. În camera luminoasă, fața lui părea albită de șoc. Părea că-i atârna pielea, și zîmbetul lui vag avea scuipt în colțul gurii.

— Orice ți s-ar întâmpla în viață, puștiule, îmi spuse, sper că n-ai să ai niciodată de-a face cu sigmoidoscopul. *Brrr!*

— Aș! mormăi doctorul Appleton, lăsându-se cu toată greutatea pe scaunul de la birou, un scaun turnant și cu basculă, care părea să fi fost conceput special ca să încapă în el. Brațele scurte ale doctorului, cu mâinile albe și eficiente, se simțeau la largul lor stînd cocoțate pe brațele arcuite de lemn sculptat, care culminau cu o vultură interioară.

— Nenorocirea ta, George, spuse el, e că n-ai ajuns niciodată să te împaci cu trupul tău. Ca să nu-i stingheresc, m-am așezat pe un scaun înalt de metal alb lîngă o masă cu instrumente chirurgicale.

— Ai dreptate, spuse tata, nu pot să-l sufăr, e urît și blestemat. Nu știu cum Dumnezeu m-a lăsat să ajung pînă la cincizeci de ani.

Doctorul Appleton își scoase stetoscopul de după gît și-l așeză pe birou, unde se zvîrcoli puțin apoi rămase lat ca un șarpe de cauciuc, ucis. Biroul mare și vechi avea un capac cu ci-

lindru și era acoperit cu facturi, pungi cu pastile, blocuri pentru rețete, caricaturi decupate din reviste, fiole goale, un cuțit de birou din alamă, o cutie albastră de vată, și o clamă de argint în forma literei omega. Cabinetul lui era compus din două părți: asta, unde se găseau biroul, scaunele, masa cu instrumente chirurgicale, cântarul, tabelul pentru ochi, și ghivecele cu plante și, dincolo de birou, și de o despărțitură din sticlă mată, cealaltă parte — cabinetul ascuns, unde își ținea medicamentele pe rafturi, cum se țin sticlele de vin vechi sau urcioarele cu giuvaeruri. Acolo se retrăgea el după ce isprăvea câte o consultație, apărînd apoi după un timp cu câte o sticlută etichetată, sau două; și tot de acolo ieșea, în continuu, un miros complex de medicamente, compus din droguri, mentă, amoniac și ierburi uscate. Valul de mirosuri tămăduitoare, se simțea chiar și în vestibul, care conținea preșul, gravura și suportul din stuc pentru umbrele. Doctorul se roti în scaunul tur-nant întorcîndu-se cu fața către noi. Capul lui chel era altfel decît al lui Minor Kretz, care sugera prin protuberanțele lui lucioase plăcile și adînciturile craniene. Doctorul Appleton avea un cap ca o movilă de piele netedă și luminoasă, ușor pătată cu cîteva puncte mai trandafirii pe care, probabil, le observam numai eu, identificîndu-le drept psoriasis.

Arătă cu degetul către tata.

— Vezi, George, spuse, tu crezi în suflet. Crezi că trupul tău e ca un cal pe care urci și călărești un timp și pe urmă descaleci. Îți chi-

nuiești prea mult trupul. N-ai nici un pic de dragoste pentru el. Și asta nu-i firesc. Creează tensiune nervoasă.

Scaunul meu era incomod și mă simțeam întotdeauna stingherit când începea doctorul Appleton să filozofeze. Am înțeles că se dăduse verdictul, și faptul că doctorul își permitea luxul să fie plicticos însemna că verdictul fusese favorabil. Am rămas totuși crispat cu ochii la măsura cu sonde solipitoare și foarfeci îndoite, de parc-ar fi fost un alfabet cu ajutorul căruia puteam citi cuvântul. „Ai, ai“, spuneau ele, și printre exclamațiile de argint ale acelor și săgeților și penselor lucioase se afla și ciocanul acela ciudat cu care se lovește genunchiul, ca să facă piciorul să salte. Era un triunghi greu de cauciuc roșu prins într-un mâner de argint, concav, ca să-l poată apuca doctorul mai bine. Primele vizite în acest cabinet, de care-mi amintesc, se leagă de ciocan, iar masa de instrumente se concentra în jurul acestui vîrf de săgeată de un portocaliu închis de parcă ar fi fost ceva foarte vechi. Avea forma unui vîrf de săgeată, dar și a unei pînghii și în timp ce priveam crăpăturile și rotunjimea lui infinitezimală, formate de vîrstă și uzură, părea că se cufundă în timp, fiind la capăt destul de simplu și de masiv ca să formeze un pivot al tuturor lucrurilor.

— ...să te cunoști pe tine însuși, George, spunea doctorul Appleton. Palma lui roză și solidă, rotundă ca o palmă de copil, se ridică în semn

de mustrare. Spune-mi de câtă vreme ești profesor ?

— De paisprezece ani, răspunse tata. M-au concediat la sfârșitul lui 31, și am rămas fără lucru tot anul în care s-a născut puștiul. În vara lui 33, Al Hummel care, după cum știi, e nepotul bătrînului Kramer, a venit la mine acasă și mi-a dat ideea să...

— Lui taică-tu îi place să fie profesor, Peter ?

Mi-a trebuit o clipă să-mi dau seama că mi se adresează mie.

— Nu știu, i-am răspuns, uneori mi se pare că da. Apoi m-am gîndit și am adăugat : Nu, de fapt cred că nu-i place !

— Totul ar fi în regulă, interveni tata, dacă aș crede că-s bun de profesor. Dar n-am talent la disciplină. Și nici bietul taică-meu n-avea.

— Nu ești profesor, îi spuse doctorul Appleton, ești elev. Și asta creează o stare de tensiune nervoasă. Și tensiunea creează un surplus de suc gastric. Ascultă, George, simptomele pe care le descrii s-ar putea să fie pur și simplu din pricina unei iritații a mucoasei. Iritația permanentă a tubului digestiv poate produce durere, și senzație de constipație de care spuneai. Pînă la radiografie să presupunem că-i asta.

— N-aș avea nimic împotrivă să mă înham la muncă într-o meserie care nu mi se potrivește, spuse tata, dacă aș ști ce rost are. Da' eu tot întreb și nu-mi răspunde nimeni.

— Zimmerman ce spune ?

— Nu spune nimic. Înflorește de pe urma confuziei. Zimmerman are darul disciplinei și de

noi, sărmanii lui subalterni, care n-avem acest dar, pur și simplu râde. Îl aud rîzînd de fiecare dată cînd ticăie ceasul.

— Zimmerman și cu mine nu ne-am potrivit niciodată la păreri, spuse doctorul Appleton of-tînd. Am fost colegi de școală, știai ?

— Nu !

Tata mințea. O știam chiar și eu, pentru că doctorul Appleton o repeta într-una. Zimmerman fusese totdeauna un motiv de furie pentru el, un punct nevralgic. Eram furios pe tata că era atît de îlaș încît să ne expună să ascultăm o poveste lungă pe care și el și eu o mai auzisem de mii de ori.

— Păi da, spuse doctorul Appleton, clipind uimit că taică-meu nu știa un lucru atît de cunoscut. Am trecut împreună prin toate școlile din Olinger, spuse, sprijinindu-se de spătarul scaunului care părea făcut anume pentru el. Cînd ne-am născut noi, orașul nu se numea Olinger, se numea Tilden, în onoarea omului care a fost eliminat din alegeri prin fraudă, pe vremea cînd bătrînul Pappy Olinger mai cultiva încă terenul de la nord de autostradă și la răsărit de locul unde-i acum fabrica de cutii de carton. Mi-aduc aminte cum a venit cu toți oamenii lui la Alton ; era un bătrînel scund, n-avea nici un metru jumătate înălțime, purta o pălărie neagră, și avea o mustață cu care ai fi putut să-ți cureți tot serviciul de tacîmuri. Avea și trei fii : Cot, care a înnebunit într-o noapte și a ucis doi jun-cani cu o săpăligă, Brian, care a făcut un copil cu negresa pe care o aveau ei la bucătărie, și

Guy, cel mai tânăr, care a vîndut pămîntul agenților imobiliari pentru parcelare și a murit încercînd să pape toți banii. Cot, Brian și Guy : acu-s toți sub pămînt. Dar de fapt ce-am vrut să zic ?

— Ceva despre dumneata și domnul Zimmerman, am sărit eu.

A observat îndată tonul meu iritat și obraznic. S-a uitat la mine peste umărul tatii, și buza lui inferioară a lunecat cu un aer preocupat întîi într-o parte, apoi în cealaltă.

— Ah, da, făcu el, apoi îi spuse lui tata : Deci, am fost coleg cu Louis. Am făcut toate clasele împreună cînd erau răspîndite prin tot orașelul. Clasa întîi și a doua lîngă Peble Greek unde au amenajat un loc de parcare, pentru noul restaurant, în formă de vagon ; clasa a treia și a patra în hambarul doamnei Eberhardt, pe care-l închiria municipalității cu un dolar pe an, iar clasa a cincea și a șasea le-am făcut într-o clădire de piatră, construită pe ceea ce se numea Black Acres, fiindcă stratul de pămînt argilos era extrem de gros acolo departe, unde se afla hipodromul. De cîte ori erau curse în timpul săptămîinii — de obicei marțea — ne dădeau drumul din clasă, fiindcă aveau nevoie de băieți care să țină și să țesale caii. Pe urmă pentru cei care continuau și după clasa a șasea, pînă am ajuns eu la vîrsta respectivă s-a construit liceul din colțul străzii Elm. Ce grozav ni se părea atunci ! E vorba de clădirea unde ai făcut tu școala primară, Peter !

— Da ? Nu știam ! i-am spus eu, încercînd să repar grosolănia dinainte.

Doctorul Appleton părea mulțumit. Se cufundă atît de adînc în scaunul care scîrțîia, încît ghețele lui zbîrcite se bălăbăneau abia atingînd cu vîrfurile covorul ros pînă la urzeală.

— Deci Louis M. Zimmerman, continuă el, avea o lună mai mult ca mine și mare succes la fete și la babe. Doamna Mettzler, învățătoarea noastră cînd eram eu într-a întîia și a doua, o femeie de un metru optzeci și trei înălțime — nici un centimetru mai puțin — și picioarele ca niște șipci de pe fațada unei magazii de tutun, avea o mare slăbiciune pentru Louis, cum au avut de altfel și domnișoara Leet, și doamna Mabry care i-au urmat. Tot timpul cît a fost la școală, Louis s-a bucurat de cea mai mare atenție, în timp ce nimeni nu s-a gîndit, bineînțeles, nici măcar o clipă, la un pui de rață urît, ca Harry Appleton. Louis a avut întotdeauna un avantaj. Știți : era iute !

— Că bine zici, spuse tata. Trebuie să admit că mi-o ia întotdeauna înainte cu un pas.

— Vedeți voi, continuă doctorul Appleton, făcînd mișcări ciudate și echivoce cu mîinile lui grăsuțe și curate, lipindu-și palmele, lovind ușor încheieturile unei mîini cu marginea celeilalte, el n-a avut niciodată de luptat cu greutatea. A avut întotdeauna succes, și de aceea nu și-a dezvoltat niciodată voința. Așa că se întinde, vezi — și degetele lui albe se agitară în aer — ca o tumoare. Nu e un om în care să poți avea încredere, cu toate că predă în fiecare duminică

din *Biblie* la biserica reformată. Ah, dacă ar fi o tumoare, George, aş lua un cuţit — îşi mută mîna din loc şi ridică degetul mare în sus ; părea într-adevăr foarte ţeapăn şi ascuţit — şi aş tăia-o. Şi degetul lui mare, în formă de seceră, dîndu-se înapoi din cauza presiunii, cosî în aer o bucată limitată de gazon.

— Să ştii că apreciez faptul că eşti sincer cu mine, doctore, spuse tata, dar din cîte îmi dau seama ne-am încurcat cu el pe viaţă şi eu, şi ceilalţi amărîţi de la şcoală. În oraşul ăsta din fiecare patru persoane, trei sînt oamenii lui — îl divinizează.

— Nişte proşti ! spuse doctorul Appleton, şi se aplecă în scaun, astfel încît picioarele lui ajunseră încet pe covor. ăsta-i unul din lucrurile pe care le înveţi cînd practici medicina. Oamenii sînt, în general, foarte proşti. Înainte să continue îl lovi uşor pe tata pe genunchi o dată, de două ori, de trei ori. Apoi, şopti pe un ton confidenţial : La facultatea de medicină din Pennsylvania, unde am învăţat eu, considerau, ştii, că orice băiat de la ţară e un prost. Dar după primul an, n-au mai spus că-s chiar atît de prost. Se poate ca eu să fi fost mai greu de cap ca alţii, dar aveam voinţă. Am avut răbdare şi am învăţat tot ce trebuia din cărţi. Şi la absolvire, cine crezi c-a fost capul promoţiei ? Hai, Peter, tu care eşti băiat deştept ! Cine crezi c-a fost ?

— Dumneata ! i-am spus eu. N-am vrut s-o spun dar mi-a scos cuvintele cu cleştele din gură. Aşa erau tipii ăştia cu greutate la Olinger.

Doctorul Appleton s-a uitat la mine fără să încuviințeze sau să zîmbească, sau să arate în vreun fel că auzise. După un timp însă s-a uitat în ochii lui tata și a dat din cap în semn că da.

— N-oi fi fost eu chiar în frunte, urmă el, dar eram printre primii. M-am descurcat destul de bine pentru un băiat de la țară, despre care se presupunea că-i prost. George, tu ascuți ce-ți spun? Și deodată, fără să ne prevină, în felul acela ciudat pe care-l au conferențiarii să-și isprăvească brusc discursul, de parcă ei și-ar fi pierdut timpul, se ridică de pe scaun și intră în cabinetul lui ascuns, de unde se auzi un clinchet nevăzut. Se întoarse aducînd o sticlută cu un lichid roșu ca cireașa, care, după felul în care se agita și lucea, semăna mai degrabă a mercur decît a lichid. Vîrî sticla în mîna lui tata, pătată de negi.

— Iei cîte o lingură de supă la fiecare trei ore, îi spuse. Pînă nu avem rezultatul radiografiei, n-o să știm mai mult decît acum. Odihnește-te și nu te mai gîndi la nimic. De fapt fără moarte n-ar putea exista nici viață. Sănătatea, adăugă el cu un mic zîmbet care îi răsuci buza inferioară, e o stare animalică. Majoritatea bolilor noastre vin din două locuri — de la cap și de la spinare. Noi am făcut două greșeli : prima a fost că ne-am ridicat în două picioare, și a doua că am început să gîndim. Asta obosește șira spinării și nervii. Creează o anumită tensiune nervoasă, iar creierul modifică trupul. Se îndreptă supărat către mine, îmi dădu brusc părul la o parte și se uită intens la fruntea mea !

Nu stai atît de rău cu scăfîrlia, ca maică-ta, spuse, și-mi dădu drumul. Mi-am dat părul din nou pe frunte, umilit și uluit.

— Ce mai știi de Skippy ? îl întrebă tata.

Brusc doctorul își pierdu toată violența și licărire pe care o avea în ochi dispăru. Devenise din nou un bătrîn anchilozat, în vestă și cu minciunile de la cămașă prinse deasupra cotului.

— Lucrează undeva la St. Louis.

— Ești prea modest s-o recunoști, îi spuse tata, dar sînt convins că ești foarte mîndru de el. Eu, în orice caz să știi că sînt. Alături de propriul meu fiu, a fost cel mai bun elev pe care l-am avut vreodată, și slavă Domnului că nu s-a prins prostia mea de el.

— Are calitățile maică-si, spuse doctorul Appleton, după o pauză. Se lăsase un vâl peste noi. Sala de așteptare părea părăsită de mult și mobila acoperită cu piele neagră părea tristă și marcată de amprenta loviturilor lăsate de umbrelele celor mîhnîți. Vocile și pașii noștri păreau că se îneacă în praf și mă simțeam privit de cineva care se afla la mii de ani depărtare în viitor. Tata se oferi să-i plătească. Doctorul făcu un gest dînd dolarii la o parte și spuse : Să așteptăm pînă ne lămurim despre ce e vorba.

— Ești un om care spune lucrurile fără menajamente, și-ți sînt recunoscător, zise tata.

Afară, în frigul năprasnic și strălucitor de viu, care te făcea să scrișnești din dinți, tata îmi spuse :

— Vezi Peter ? Nu mi-a spus ce voiam să știu. Da' ei nu spun niciodată.

— Ce s-a întâmplat înainte să vin eu ?

— Mi-a tras un perdaf și mi-a fixat oră să-mi fac o radiografie, la Centrul Homeopatic din Alton, astă seară la șase.

— Și asta ce înseamnă ?

— Cu doctorul Appleton nu se știe niciodată. Așa-și menține el reputația.

— Nu prea pare să-l înghită pe Zimmerman, dar n-am reușit să înțeleg bine de ce !

— Uite, Peter, cred că ești destul de mare să-ți pot spune asta — toată povestea vine de la faptul că se pare că Zimmerman a fost în amor cu nevasta doctorului. Asta s-a întâmplat, dacă s-a întâmplat, înainte de a te naște tu. Se pare că au existat îndoieli și în legătură cu paternitatea lui Skippy.

— Dar unde-i doamna Appleton acum ?

— Nu știe nimeni. Poate că trăiește, poate c-a murit.

— Cum o chema ?

— Corinna.

Poate că trăiește, poate c-a murit, a fost în amor, înainte de a te naște — cuvintele astea pline de mister, făceau ca noaptea care se strînsese în jurul nostru să devină și mai deasă și de dincolo de marginea ei îndepărtată moartea tatii părea că-și strînge tot mai tare îmbrățișarea, ca un șarpe care se încolăcea în jurul nostru. În-tunericul care, deasupra acoperișurilor aluneca pe lângă stele și le înconjura ca pe niște fărîme de mică aruncate într-un ocean, părea destul de măreț ca să cuprindă chiar și evenimentul acesta, cel mai puternic dintre toate evenimentele im-

posibile. L-am urmat. Profilul lui se contura palid și sinistru în lumina străzii, și ca o nălucă mergea mereu cu un pas înaintea mea. Își puse boneta. Capul mereu era rece.

— Ce facem ? am strigat după el.

— Luăm mașina și ne ducem la Alton, spuse. Îmi fac radiografia la Centrul Homeopatic și pe urmă mă duc vizavi la Y.M.C.A. Tu, du-te la cinema. Vreau să te duci acolo că-i cald, și pe urmă vino la Y. Până atunci se face șapte jumătate sau opt fără un sfert. În principiu concursul se termină pe la opt. Acu' trebuie să fie vreo cinci și un sfert. Ai destui bani pentru un hamburger ¹ ?

— Da. Cred că da. Hei, tată. Ce-ți mai fac durerile ?

— Merge, Peter. Nu te mai frământa pentru mine. Bine e să ai o minte simplă, nu te poți gândi decât la o singură durere deodată.

— Trebuie să existe un mijloc să te faci sănătos, i-am spus.

— Da. Să mă ucizi ! spuse tata. Fraza suna ciudat în aer liber, în întuneric și-n frig, venind de sus, în timp ce fața și trupul lui goneau înainte. Asta-i un leac bun la orice. Ucide-mă !

Am luat-o la stînga unde lăsasem mașina în locul de parcare al școlii. Am urcat și am pornit-o înspre Alton. Era plin de lumini, lumini de ambele părți ale șoselei, care s-au ținut scai de noi de-a lungul celor trei mile, cu excepția

¹ Un fel de chiftele tipic americane, care se mănîncă pe pîine, ca un sandviș.

spațiului gol din dreapta reprezentat de câmpul de cereale care aparținea azilului săracilor, și a clipelor în care am trecut peste râul Running Horse, pe pod, unde omul cu autostopul părăsise că se înalță în aer pe pantofii lui cu tocuri late. Ne-am croit drum prin forfota din centrul orașului, peste Riverside Drive, am urcat Pechewnee Avenue pînă la strada Weiser și Piața Conrad Weiser, pe a Șasea, am traversat terenul de parcare al gării, și am coborît pe o străduță pe care părea c-o cunoaște numai tata. Străduța ne-a dus pînă acolo unde terasamentul de cale ferată se lățea formînd un contrafort negru sculptor din pricina zgurei, lîngă fabrica de bomboane de tuse a lui Essick, care îneca toată regiunea aceea sinistră cu aburii ei dulcegi și grețoși. Funcționarii de la Essick foloseau această bucățică de teren părăsit și în pantă, aparținînd căilor ferate, drept loc de parcare, și tot drept loc de parcare îl folosiseră și tata acum. Ne-am dat jos din mașină. Portiera se trînti cu zgomot. Silueta mașinii noastre rămase, așezată pe umbra ei, ca o broască rîioasă care se uită într-o oglindă. Era singură pe teren. De sus venea o lumină albastră care veghea ca un înger înghețat.

M-am despărțit de tata lîngă gară. El a luat-o la stînga, înspre spital. Eu am mers drept înainte spre strada Weiser, unde erau cinci cinematografe cu panouri imense care anunțau filmul. Oamenii din centru se duceau grăbiți spre casă. Matineele fuseseră suspendate. Magazinele cu vitrine care anunțau soldurile de albituri, din ianuarie, și erau pline cu mormane de cearșafuri

de șifon, aveau lacăte și lanțuri legate de-a curmezișul ușii. Restaurantele se aflau în momentul acela de acalmie în care se pune masa pentru cină. Bătrînii își acopereau cu prelata cărucioarele cu covrigi fragezi și le împingeau de o parte. Orașul mă fascina peste măsură la ora asta, cînd tata mă lăsa de capul meu, și eu ca un flux solitar, opus exodului general, mă plimbam fără căpătîi, liber să casc gura la vitrinele bijutierilor, să trag cu urechea la ușa tutungeriilor, să adulmec aerul patiseriilor unde cucoane grase cu ochelari fără ramă și bluze albe, oftau în dosul unor tăvi strălucitoare, încărcate cu gheare de urs, poloneze, gogoășe glasate, rulouri cu nuci de hicolori și tarte cu fructe. La ora aceea, cînd muncitorii și cei care veniseră în oraș după cumpărături se grăbeau să ajungă, pe jos, cu autobuzul, cu mașina, sau cu troleibuzul, acasă, la îndatoririle lor, mă aflam pentru un timp scutit de ale mele, și nu numai că tata îmi dăduse voie, dar îmi ceruse chiar categoric să mă duc la cinema, și să petrec două ore departe de această lume. Lumea, lumea mea, cu toate amănuntele ei coplesitoare de durere și inconsecvență, rămăsese undeva departe. Mă plimbam printre cutiuțele cu giuvaeruri care vor fi într-o zi ale mele. Adesea, în asemenea ocazii, în care tot luxul de libertate se afla în fața mea, mă gîndeam cu un sentiment de vină la mama, neputincioasă, la distanța la care se găsea, să mă stăpînească sau să mă ocrotească, mama cu ferma ei, cu tatăl ei, cu nemulțumirea ei, cu alternanțele ei obositoare de nesăbuintă și pru-

dență, inteligență și mărginire, sinceritate și opacitate, mama cu fața ei lată și încordată, cu mirosul ei ciudat și pur de pământ, și grâne, mama căreia îi pîngăream sîngele în agitația exuberantă a centrului din Alton. Pe urmă mi se părea deodată că mă sufoc în mijlocul acestei străluciri corupte și începea să-mi fie frică. Dar nu mă puteam ușura de sentimentul acela de vină, nu mă puteam duce la ea, deoarece din propria ei dorință ne despărteau zece mile, și faptul că mă alunga, mă făcea să devin răzbunător, trufaș și nepăsător : un adevărat suflet de primitiv.

Cele cinci cinematografe de pe strada Weiser din Alton erau *Loew*, *Embassy*, *Warner*, *Astor* și *Ritz*. M-am dus la *Warner* și am văzut *Tînărul cu trompetă*, în care jucau Kirk Douglas, Dorris Day și Patricia Neal. După cum mă prevenise și tata, era cald înăuntru. Cel mai mare noroc pe care l-am avut în ziua aceea a fost că am nimerit tocmai cînd se dădea completarea — desenul animat. Era 13 ale lunii, așa că nu mă așteptam să am noroc. Desenul animat era bineînțeles cu Iepurașul Bugs. La *Loew* se dădea *Tom și Jerry*, la *Embassy* — *Popeye Marinarul*, la *Astor* se dădea fie un Walt Disney asta în cel mai bun caz și în cel mai rău un Paul Terry. Am cumpărat o cutie cu floricele și o cutie cu drageuri, cu toate că și unele și altele îmi făceau rău la piele. Luminile indirecte erau slabe și galbene, iar timpul se topea fără să-mi dau seama. La urmă, cînd eroul, trompetistul, care voia de fapt să fie Bix Beiderbecke, reușise în sfîrșit să scape de femeia bogată, care cu zîmbe-

tul ei insinuant și fals (Patricia Neal) îi corupea arta, și femeia cea bună și artistă (Dorris Day) care-și recâștigase în sfârșit dragostea, cînta, și în spatele vocii ei clare trompeta lui Harry James, pretinzînd că e trompeta lui Kirk Douglas, se ridica sus, tot mai sus, ca o fîntînă arteziană de argint, în timp ce intona melodia *Cu sufletul plin de cîntec* — numai aici, la ultima notă, cînd atinsesem un extaz absolut mi-am amintit de tata. Și m-a cuprins sentimentul stăruitor că sînt în întîrziere.

Luminile indirecte se aprinseră puternice. Și eu am zbughit-o de pe scaun, luînd-o la goană. În oglinzile care căptușeau holul în pantă și luminos de la podea pînă în tavan, m-am văzut cît eram de lung, roșu la față, cu ochii injectați, umerii cămășii mele ca flacăra presărați cu mătreată albă, care căzuse cînd mă scărpinasem pe cap, în întuneric. Așa obișnuiam eu, să mă scarpin, cînd nu mă vedea nimeni. Mi-am scuturat umerii cu furie și pe strada înghețată am rămas uimit văzînd chipurile adevărate, care mi se păreau firave, fantomatice, după aparițiile mărețe, luminoase, cosmice, pe care le privisem în timp ce se ciocneau încet, se îmbinau, se despărteau și se combinau iar. Am alergat înspre Y.M.C.A. Era la două străzi de strada Weiser, la colțul dintre Perkiomen și Beech. Am alergat pe linia ferată. De-a lungul trotuarului îngust erau numai baruri mici și frizerii închise. Cerul era de un galben nesigur, deasupra blocurilor și chiar și la zenit paloarea cerului goanea stelele din noapte. Mirosul bomboanelor de

tuse care venea din depărtare își bătea parcă joc de panica mea. Orașul desăvârșit, orașul viitorului, părea străin și imaterial și plăsmuit în clipe de cruzime.

La Y.M.C.A. mirosea a pantofi de tenis și podeaua era atît de tîrșîită încît se făcuse cenușie. La un birou în centrul camerei stătea un tînăr negru, care citea o carte cu povești seriale desenate, sub un avizier, acoperit cu anunțuri și rezultate sportive perimate. Departe, în fundul unui culoar de un verde ciudat, un verde de parc-ar fi fost luminat de becuri care străluceau printre frunzele de viță, se auzeau zgomotele șoptite ale unei partide de biliard. În partea cealaltă răsuna clop-clopul tenisului de masă. Băiatul din spatele biroului ridică ochii de pe carte, sperîindu-mă. La Olinger nu existau negri și cînd era vorba de ei timiditatea mea devenea de-a dreptul superstițioasă. Mi se părea că sînt niște vrăjitori, care dețin tainele misteroase ale dragostei și cîntecului. Dar fața lui era plină de nevinovăție, nevinovăție și o culoare de lapte cu malt. „Bună“, i-am spus eu și, ținîndu-mi răsufierea, am luat-o repede pe coridorul ce ducea la treptele de beton, care coborau în vestiar, și apoi traversînd vestiarul am ajuns la bazinul de înot. Pe cînd coboram, m-a trăsnet mirosul de apă și clor și un al treilea miros ca de piele omenească.

În camera mare unde trăia bazinul, o încăpere acoperită cu plăci de faianță, rezonanța strigătelor fragmenta totul din jur. Tata stătea pe băncuța de lemn de pe marginea bazinului,

cu un băiat ud și gol, Deifendorf. Deifendorf nu purta decât chiloții de sport de concurs, negri și rablagiți. Bărbăția i se deslusea lipsită de vlagă între coapsele desfăcute. Avea pieptul, antebrațele și picioarele acoperite cu păr, și pe lemnul pe care stătea cu picioarele goale curgea un șuvoi de apă. Curbele și suprafețele plane ale trupului său alb, arcuit, erau armonioase cu excepția mâinilor roșii și bătătorite. M-au salutat și el și tata aproape cu același zîmbet : forțat, imbecil, conspirativ. Ca să-l enervez pe Deifendorf l-am întrebat :

— Ai câștigat și brasul și crawlul ?

— Am câștigat în orice caz mai mult ca tine, mi-a răspuns.

— A câștigat la proba de bras, mi-a spus tata. Sînt mîndru de tine, Deify. Ți-ai ținut făgăduiala, ai făcut tot ce ai putut. Ai fost un adevărat bărbat.

— Porcăria-i că, dacă aș fi văzut tipul care era pe culoarul de mai încolo, luam și crawlul. Măgaru' mi-a luat-o înainte pe furiș. Credeam c-am câștigat, și eu abia înaintam spre sosire.

— A înotat frumos puștiu', a spus tata. A câștigat cinstit. S-a întrecut pe sine însuși. Foley e un antrenor bun. Dacă eram eu antrenor, Deify, ai fi fost regele comitatului. Ești un adevărat talent. Da, dacă-aș fi fost un antrenor serios, te-ai fi lăsat și de fumat.

— Aiurea. Pot să-mi țin răsuflarea optzeci de secunde, spuse Deifendorf.

Exista în discuția lor o perială reciprocă și asta mă enerva. M-am așezat lîngă tata în cea-

laltă parte și m-am concentrat asupra bazinului : el era eroul aici. Umplea cușca aceea mare de sub pământ cu sclipiri în stacato și cu o putoare de clor care te ustura la ochi. Imaginea reflec-tată a băncuței din cealaltă parte a bazinului, unde stătea echipa adversă și juriul, forma pe apa agitată o imagine care timp de câteva frac-țiuni de secundă semănă cu fața unui bărbos. Agitată iar, și iar, apa încercă totuși cu repe-ziciunea reacției cristalinului să se recompună. Strigăte și clipociri întrerupte de ecou și de alte clipociri formau, ciocnindu-se, noi cuvinte, cu-vinte ce nu țineau de nici o limbă pe care s-o știu, lătrături deformate ce păreau a fi răspun-suri la o întrebare pe care o pusesem fără să-mi dau seama. CECROPS ! INACHUS ! DA ! Nu, nu pusesem eu întrebarea, ci tata, care stătea lângă mine.

— Cum te simți când câștigi ? întrebase el cu voce tare, adresându-se cuiva în fața lui, care ar fi putut tot atât de bine să fie Deifendorf sau eu. Doamne, eu n-o să știu niciodată.

Pe suprafața volatilă a apei lunecau înainte și înapoi o grămadă de puncte și de pete. Liniile de demarcare a culoarelor, pe fundul bazinului, se ondulau și tremurau refractându-se către su-prafață ; imaginea feței bărboase părea mereu pe punctul să se închege, dar, de fiecare dată, venea câte un băiat și plonja. Avuseseră loc toate probele în afară de săritura de la tram-bulină. Unul dintre cei care plonjau, Danny Horst, era un băiat din ultimul an, un pipernicit, cu o chică mare de păr negru pe care o prinsese

într-o banderolă, ca să nu-l încurce cînd plonja, ca fetele din Grecia antică. Înaintă pe trambulină, umflîndu-și mușchii, și, alergînd, execută o tumbă, cu genunchii strînși și cu degetele de la picioare întinse perfect, descolăcîndu-le în apă atît de simetric, de parcă-ar fi fost toartele unui vas. Unul dintre membrii juriului flutură cantonul cu cifra 10.

— În ultimii cincisprezece ani, spuse tata, nu mi-aduc aminte să se fi dat vreodată zece. E ca și cum ai spune c-a coborît Dumnezeu pe pămînt. Perfecțiunea nu există.

— Așa puiule, bravo Danny, urlă Deifendorf, și un ropot de aplauze de la ambele echipe înțîmpină pe plonjor, cînd apăru din nou la suprafață, își dădu părul ciufulit deoparte, cu un gest brusc și mîndru și înotă cele cîteva mișcări de bras pînă la marginea bazinului. Dar la săritura următoare, Danny, conștient că așteptam cu toții o nouă minune, se încordă, pierdu ritmul atacului, făcu o tumbă și jumătate puțin prea repede și căzu plesnind apa cu spatele. Unul din membrii juriului îi dădu 3. Ceilalți doi îi dădură 4.

— Ei, spuse tata, bietul copil a făcut tot ce-a putut. Și de data asta cînd Danny ieși la suprafață, tata, și numai tata, aplaudă.

Scorul final al concursului a fost 37 puncte și jumătate pentru West Alton și 18 pentru Olinger. Tata, stînd la marginea bazinului, spuse echipei lui :

— Sînt mîndru de voi, ca să faci ce-ați făcut voi trebuie să ai spirit sportiv, nu glumă — asta nu vă aduce nici glorie, nici bani. Și cînd mă

gîndesc că veniți dintr-un oraș care n-are nici măcar bazin în aer liber, nu înțeleg cum ați făcut chiar și atîta. Dacă școala noastră ar avea un bazin al ei, ca West Alton — și să nu credeți că vreau să le scad meritele — ați fi cu toții niște Tarzani. De altfel, după părerea mea, sînteți și așa. Danny, săritura ta a fost grozavă. Nu cred c-o să mai văd așa săritură cît oi trăi !

Tata arăta ciudat, cum stătea așa drept, și-și ținea discursul îmbrăcat în haină cu cravată, în mijlocul atîtor trupuri goale. Apa agitată de culoarea peruzelei și plăcile de faianță crem înșirate pe pereți încadrau fața tristă și serioasă așa cum o vedeam de pe bancheta unde mă așezasem. Un fior nervos trecea din cînd în cînd peste pielea umerilor și pieptului echipei atente — trecea repede ca o rafală peste apă, sau ca o tresărire în crupa calului. Cu toate că pierduse, echipa era zgomotoasă și se lăuda. I-am părăsit lăsîndu-i la dușuri, săpunindu-se și bucurîndu-se ca o mică cireadă veselă, prinsă într-o vijelie.

— Să vă duceți la antrenament miercuri, ca de obicei, le strigase tata la despărțire. Să nu beți ciocolată frapată și să nu mîncăți mai mult de patru chiftele, pînă nu arătați ce sînteți în stare. Toți rîseră și chiar eu am zîmbit, cu toate că tata reprezenta o povară pe sufletul meu. În tot ce s-a întîmplat în noaptea care a urmat a existat această povară și inerție în jurul lui, care s-au opus și au stîmjenit tot timpul planul meu simplu de a-l aduce înapoi acasă, unde înceta să mai fie în grija mea.

Pe cînd traversam holul depărtîndu-ne de treptele de beton, Foley, antrenorul echipei din West Alton, ne-a ajuns din urmă, și cei doi bărbați au început să discute și atîta au discutat că mie mi s-a părut c-a trecut o oră. Aerul umed din jurul bazinului le pleoștise hainele și, în întinericul holului verde, păreau doi ciobani, muiați în rouă.

— Ai făcut o treabă supraomenească cu ăștia, fi spusese tata lui Foley. Dac-aș fi avut o zecime din talentul tău de antrenor, ți-aș fi oferit niște adversari care să merite toate paralele. Anul ăsta am și eu cîțiva băieți talentați.

— Lasă rahaturile astea George, răspunse Foley, un bărbat gros și roșcat, extrem de amabil și de plin de viață. Știi ca și mine că aici nu e vorba de antrenament. Trebuie să lași mormolocul să înoate, asta-i tot! În fiecare om zace un pește, dar trebuie să-l vîri în apă ca să iasă la iveală.

— Asta-i grozav! exclamă tata. N-am mai auzit-o pînă acum. Da' ia ascultă, prietene, cum ți-a plăcut băiatu' ăla mare la bras?

— Ar fi putut să ia și crawlul. Sper că i-ai ars vreo cîteva la fund că n-a tras tare pînă la urmă.

— E un prost, măi băiete, un P-R-O-S-T. N-are creier mai mult ca mine, săracu', și tare nu-mi place să țip la el.

Mi se iritase gîtlejul de nerăbdare.

— Cred că îl cunoști pe fi-miu? Ia vino-ncoa, Peter, să dai mîna cu omul. Uite, așa tată ți-ar fi trebuit ție.

— Ei, cum naiba să nu-l cunosc pe Peter, spuse domnul Foley, și felul în care dădea mîna era într-adevăr plin de amabilitate — avea ceva curajos, cald și degajat în gesturi. Pe băiatul lui Caldwell îl cunoaște tot comitatul.

În lumea întunecată de la Y.M.C.A., cu programele ei distractive și banchetele ei atletice, felul acesta de a vorbi mîncos, laudele astea frenetice treceau drept conversație. Și nu mă supăra atît la domnul Foley, cît mă supăra la tata, care de cîte ori se prefăcea că-l interesează asemenea conversație mi se părea stingherit.

Tata, cu toată vorbăria era în fond un om al tăcerii. A trecut prin evenimentele acelei serii într-o stare de spirit care, în amintirea mea, seamănă a tăcere. Odată ajuns afară, își strînse buzele, formînd o linie fixă, și tocurile lui mușcară trotuarul cu un fel de lăcomie trufașă. Mă întreb dacă a existat vreodată un om căruia să-i placă să se plimbe în orașele mici și urîte din Est, cît îi plăcea lui tata. Trenton, Bridgeport, Binghamton, Johnstown, Elmira, Altoona : astea fuseseră orașele prin care îl purtase munca lui de înăditor de cabluri, pentru societatea de telefoane, în anii dinainte și imediat după ce se însurase cu mama, anii dinaintea nașterii mele și ai crizei de pe vremea lui Hoover, care-l surghiunise la țară. De Firetown îi era teamă. La Olinger se simțea descumpănit. În schimb iubea Altonul la nebunie : asfaltul, felinarele și fațadele alăturate îi vorbeau despre marea civilizație din mijlocul coastei Atlanticului, limitată la nord de New Heaven, la sud de Hagerstown, la apus

de Wheeling, și care constituia căminul lui în spațiul infinit. Când mergeam lângă tata pe Strada Șasea, mi se părea că aud asfaltul cîntînd.

L-am întrebat cum fusese radiografia și ca răspuns m-a întrebat dacă mi-e foame. Mi-am dat seama că într-adevăr mi-era. Floricelele și drajeurile îmi lăsaseră un gust acru în gură. Ne-am oprit la restaurantul în formă de troleibuz, lângă locul de parcare al lui Acme. În oraș, tata se purta simplu și calm. În schimb mama se chinuia foarte mult pînă lua o hotărîre, de parc-ar fi încercat să se exprime într-o limbă străină. Cu tata asta se întîmpla la țară : în acțiuni, era confuz iar în gîndire o lua pe ocolite. Dar aici la Alton, la opt și un sfert seara, se purta cu îndemînarea și priceperea care de fapt e ceea ce dorim cel mai mult să găsim la tații noștri : felul de a împinge ușa cînd o deschizi, felul de a potoli privirile insistente, dintr-o clipă, felul de a descoperi cu precizie cele două scaune libere dintr-un local, felul de a ști să iei cu eleganță meniul de la locul lui între suportul de șervețele și sticla de sos picant, felul de a se adresa vînzătorului fără stridențe sau echivocuri, și felul de a mânca sandvișurile — al lui cu jumări, al meu cu pîine prăjită și șuncă — cu o seriozitate de bărbat. Tata își linse tăcut cele trei degete centrale de la mîna dreaptă, și-și apăsă buza inferioară cu un șervețel de hîrtie.

— E prima dată de săptămîni de zile cînd mi-e și mie foame, spuse. Ca desert, comandă o plăcintă cu mere pentru mine, și cafea pentru el. Nota de plată era o etichetă de carton verde,

perforată de un poanson triunghiular care avea un aspect ocult. Plăti, cu una din cele două hîrtii de un dolar, care-i mai rămăseseră în portofelul ros pe care-l purta în buzunarul de la spate, și care se îndoise de-a lungul anilor luînd forma șoldului. Pe cînd ne ridicam, tata strecură, pe neobservate, două monede de 10 cenți lîngă ceașca lui goală, cu o mișcare bruscă și îndemî-natică a mîinii lui acoperite de negi. Apoi îi veni o idee, dădu 65 de cenți și cumpără un sandviș italian, din acelea care se găseau gata făcute în local. Voia să i-l ducă mamei. Mama avea o trăsătură vulgară în caracterul ei, care o făcea să-i placă sandvișurile italiene, mirositoare și unsuroase, la care tata avea, după cum îmi dădeam eu seama cu gelozie, mai mult acces decît mine. Plăti sandvișul cu ultimul lui dolar și spuse :

— Și cu asta am rămas lefteri, puștiule. Sîntem niște bieți orfani fără un chior, și, legănînd punga de hîrtie brună, a luat-o înainte spre mașină.

Buickul era tot singur și plana deasupra umbrei lui. Era întors cu botul spre deal, spre drumurile nevăzute. Mentolul, ca o lună vaporizată, impregnase aerul înghețat. Zidul fabricii era ca o adevărată stîncă de cărămidă și sticlă neagră. Geamurile erau ici, colo înlocuite în chip misterios cu foi de carton sau de tablă. Cărămida nu voia să-și arate culoarea adevărată sub felinarul care lumina strada ; părea mai degrabă de un negru decolorat sau un cenușiu antipatic și mort. Aceeași lumină făcea pietrișul ciudat de aici să

lucească. Fiind compus din aşchii de cărbune şi din zgură, forma un teren zgomotos şi agitat care nu se fixa niciodată, sfărâmându-se şi lunecând sub picioarele noastre, de parcă destinul lui ar fi fost să fie veşnic răscolit. Eram învăluiţi de tăcere. Nici una din ferestrele care ne priveau nu era luminată, cu toate că undeva, în fundul fabricii, veghea o scînteie albastră. Ar fi putut să ne ucidă cineva în locul ăsta, şi pe tata şi pe mine, şi nu ne-ar fi descoperit nici meni pînă dimineată. Trupurile noastre ar fi zăcut în băltoacele de lîngă zidul fabricii şi mîinile şi părul nostru s-ar fi făcut bocnă în mijlocul gheţii.

Maşina pornea încet din pricina frigului. Hîrrr, hîrrr ! mormăi motorul — la început vioi, apoi din ce în ce mai încet, mai descurajat.

— Doamne nu mă lăsa acum, spuse tata, într-o suflare, în mijlocul unui şuvoi săltăreţ de aburi. Mai porneşte o singură dată şi mîine îţi dau bateria la încărcat.

Hîrrrrr, hîrrrrrrr !

Tata închise contactul şi rămaserăm aşa în întuneric. Îşi desfăcu pumnul şi suflă în el.

— Vezi, i-am spus eu, dacă ai fi purtat mănuşile, le-ai fi avut acum !

— Trebuie să fii mort de frig, răspunse el. Hai încă o dată, spuse, puse contactul şi apăsă butonul de pornire cu degetul cel mare. Între timp bateria acumulase puţin lichid. Începutul fu promiţător.

Hîrrrr, hîrrrrr, hîr-hîr, hîîr, hîîrrr. Zgîriam fundul acumulatorului. Tata a tras frîna de mînă cu un milimetru mai sus.

— Am dat de bucluc ! exclamă el. Va trebui să recurgem la o măsură disperată. Tu, Peter, urcă-te la volan și eu ies și împing. E o mică pantă aici dar mașina nu-i întoarsă în direcția în care trebuie. Bagă mașina în marche arrière. Cînd strig, dă drumul la ambreiaj, dar nu încet. Dă-i brusc.

— Poate c-ar fi mai bine să găsim un garagist, acum, înainte să închidă, i-am spus. Mi-era teamă că nu voi fi la înălțime.

— Hai să-i dăm drumul. Hai că poți s-o faci !

Se dădu jos din mașină, iar eu m-am strecurat pe locul lui la volan, așezîndu-mă din greșeală pe cărțile mele de școală și pe punga de hîrtie în care era sandvișul italian pentru mama. Tata s-a dus lîngă botul mașinii și, cînd s-a aplecat s-o împingă, opintindu-se cu toată puterea, fața lui rînjită se luminează, galbenă, ca fața unui spiriduș. Lumina farurilor din față îi brăzda atît de puternic obrazul încît fruntea lui părea toată numai cucuie și se vedea clar cît de des își spărsese nasul jucînd fotbal la colegiu, în urmă cu treizeci de ani. Am simțit o gheară înghețată în stomac în timp ce controlam poziția schimbătorului de viteză, a butonului de contact și a clapetei de aer. La un semn de-al tatii cu capul, am dat drumul la frîna de mînă. Numai boneta lui albastră, imbecilă ca un ou, se mai vedea deasupra capotei în timp ce se repezea cu toată puterea în mașină. Și mașina se dădu într-adevăr

înapoi. Pneurile pîrîiră pe pietriș cu un zgomot puternic. Dînd înapoi, cu un scrîșnit, ne-am lovit de o mică pantă, care a eliberat o cantitate prețioasă de forță motrice. O clipă inerția Buickului se luptă să se elibereze de ea însăși. Apoi tata strigă într-un hohot ascuțit :

— Acuma !

Am dat repede drumul la ambreiaj, așa cum mi se spusese. Mașina tuși, apoi se opri cu o urducătură. Dar mișcarea ei mi se transmise prin butoanele jechoase și pivoturile vîscoase ale motorului care, ca un sugaci plesnit, începu să tușească. Motorul tuși și șasiul se scutură, în timp ce cilindrii lui explodară unul după altul. Am împins clapeta de aer înăuntru, pe jumătate, încercînd să n-o înăbuș, și am apăsăat cu piciorul de mai multe ori pe accelerator. Asta a fost greșeala. Smucit din ritmul lui, motorul scăpă o bătaie, două și se opri.

Eram pe teren plat. Departe, dincolo de zidul fabricii, se deschise ușa unei bodegi și o așchie de lumină se năpusti în stradă.

Tata se repezi la portiera mea, și eu m-am dat repede la o parte, făcîndu-mi-se greață de rușine. Îmi ardea tot trupul. Îmi venea să fac pipi.

— Mama ei, am spus, vrînd prin bărbăția mea să-i distrag tatii atenția de la eșecul meu.

— Ai făcut foarte bine ce-ai făcut, puștiule, spuse gîfîind de emoție, în timp ce-și relua locul la volan. Motorul e țeapăn. Și asta poate că l-a mai dezmoțit puțin. Încet, delicat, ca un spărgător de safeuri, silueta lui neagră se aplecă înspre tabloul de bord în timp ce cu piciorul

căuta pedala de accelerație. Trebuia neapărat s-o găsească din prima încercare și a și găsit-o. Descoperi din nou scînteia și o întrețină cu grijă pînă ajunse din nou să pîlpîie plină de viață. Am închis ochii, mulțumind în gînd cerului, și m-am lăsat pe spate relaxat, așteptînd să văd cum pornește mașina.

Dar nu porni. În schimb se auzi un zgomot slab și intermitent ca torsul de pisică, venind din spatele șasiului unde îmi închipuiam eu că se puneau cadavrele pe vremea cînd mașina aparținea omului de la pompele funebre. Umbra tatii încercă repede toate vitezele. Și, drept răspuns, primi de la fiecare același hîrîit slab și indiferent. Neîncrezător, încercă fiecare viteză de cîte două ori. Motorul bubui, dar mașina rămase nemișcată. Crescendo-ul frenetic și susținut al cilindrilor se lovi de zidul fabricii, transformîndu-se în ecou, și mi s-a făcut teamă că asta va atrage spre noi oamenii de la bufetul care se afla la oarecare distanță.

Tata își puse brațele pe volan și se lăsă cu capul pe ele. Era un gest pe care nu-l mai văzusem decît la mama. Cînd era în toiul unei discuții sau în unele clipe de tristețe, își îndoia brațele pe masă, lăsîndu-și apoi capul pe ele. Asta mă speria mai tare decît orice criză de furie, fiindcă într-o criză de furie puteai să-i vezi fața.

— Tată ?

Tata nu răspunse. Lumina felinarului atingea cu un șir de pete nemișcate curba bonetei lui împletite așa cum contura Vermeer o bucată de pîine.

— Tu ce crezi, s-a stricat ?

Deodată îmi trecu prin minte că avusese o „criză“ și că purtarea neobișnuită a mașinii era de fapt reflectarea iluzorie a unei sfîșieri dinăuntrul lui. Era cît pe-aci să pun mîna pe el — nu puneam niciodată mîna pe tata — cînd ridică privirea cu un zîmbet automat pe fața lui puhavă de puști îmbătrînit înaintea de vreme.

— Numai de lucruri d-astea am avut eu parte în viață, spuse. Îmi pare rău că te-am vîrît și pe tine în ele. Nu știu de ce nu vrea boala asta de mașină să se urnească. Cred că trebuie să fie aceeași pricină pentru care nu cîștigă nici echipa de înot.

Ambală din nou motorul, coborî privirea mai jos de genunchi și se opri cu ochii la ambreiaj, în timp ce îl tot apăsa cu piciorul.

— Auzi zăngănitul ăla slab din spate ? l-am întrebat.

Ridică privirea și începu să rîdă.

— Săracul de tine ! exclamă. Meritai un cîștigător și cînd colo ai avut parte de-un păgubaș ! Hai să mergem. Ah, dacă n-aș mai vedea grămada asta de fiare vechi !

Coborî și trînti portiera din partea lui cu atîta putere, încît m-am așteptat să zăngănească geamul. Carcasa neagră se legănă disprețuitoare pe roțile din spate — apoi rămase locului aruncînd o umbră subțire ca foaia de hîrtie, de parc-ar fi făcut cine știe ce ispravă misterioasă. Am plecat pe jos.

— D-asta n-am vrut eu niciodată să ne mutăm la fermă, spuse tata. Cum te muți, cum începi

să depinzi de mașini. Toată viața am vrut să mă pot duce pe jos oriunde aveam treabă. Idealul meu ar fi să pot merge pe jos la propria mea înmormântare. Dacă ai apucat o dată să-ți vinzi picioarele ți-ai vîndut și viața.

Am traversat terenul de parcare al gării, apoi am luat-o la stînga spre stația ESSO de pe strada Boone. Pompele de benzină erau cufundate în întuneric, dar în micul birou al stației ardea o lumină slabă, aurie. Tata se uită înăuntru și bătu în geam. Încăperea era plină de anvelope noi, despachetate, și de piese de schimb așezate în cutii numerotate și mai mult sau mai puțin aranjate pe o carcasă de metal verde. Un automat de Coca Cola mare și drept vibră cu zgomot, tremură și apoi se opri de parcă înăuntrul lui ar fi fost prinsă o făptură care tocmai atunci își dădea duhul. Ceasul electric Quaker State Oil, din perete, arăta 9,06. Pe cînd așteptam, secundarul făcu tot turul cadranului. Tata bătu din nou, dar nici de data asta nu răspunse nimeni. Singura mișcare din birou, era mișcarea secundarului.

— Nu era unu' pe Strada a Șaptea care lucra toată noaptea? am spus eu.

— Cum te simți puștiule? Ce spui ce porcărie? mă întrebă el. Ar trebui să-i telefonez maică-ti.

Am pornit-o pe strada Boone, am traversat șinele, am trecut de terasele mititele ale caselor de cărămidă așezate în șir și de acolo am luat-o pe Strada a Șaptea, trecînd de Weiser, care în punctul ăsta nu era chiar atît de aglomerată,

pînă la garajul cel mare, care era într-adevăr deschis. Gura lui albă părea să înghită noaptea. Înăuntru, doi bărbați îmbrăcați în salopete cenușii cu mănuși cărora le tăiaseră degetele, spălau un automobil, cu găleți de apă fierbinte și clăbuci de săpun. Lucrau repede fiindcă apa forma mereu cîte o pojghiță de gheață pe metal. La un capăt garajul dădea spre stradă, iar la celălalt se pierdea în infinit formînd caverne nedesluite de mașini parcate. De-a lungul unuia dintre pereți o cabină mică, cam cît o cabină de telefon, dar mai spațioasă, sau ca unul din acele refugiuri unde oamenii așteptau cîndva troleibuzul — mai există unul în orașul Ely — părea să funcționeze ca centrul coordonator al garajului. Afară, în fața ușii ei, pe o mică bordură de ciment pe care era pictat cuvîntul POFTIȚI, aștepta un bărbat în smoching cu o eșarfă în jurul gîtului; se uita din cînd în cînd la ceasul de platină cu cadran negru pe care-l purta cu fața spre interiorul brațului. Avea mișcările atît de smucite și păreau atît de adînc înrădăcinate în firea lui, încît cînd l-am observat prima dată cu coada ochiului mi-am închipuit că trebuie să fie o reclamă mecanică în mărime naturală. Mașina pe care o spăla era probabil a lui, un Lincoln gri-deschis. Tata stătu în fața lui o clipă și mi-am dat seama după expresia privirii gri-deschis a omului că pe tata nici nu-l vedea.

Tata se duse la ușa cabinei și o deschise. A trebuit să-l urmez și să intru și eu înăuntru. Acolo, un bărbat scund și bine legat scotocea

într-un vraf de hîrtii de pe masă. Stătea în picioare. Există și un fotoliu de birou pe care ar fi putut să se așeze dar era plin cu hîrtii, broșuri și cataloage care ajungeau pînă în dreptul brațelor. Omul ținea în aceeași mînă un carton pe care erau prinse cu o clamă niște hîrtii, și o țigară din care ieșea fum și-și sugea dinții în timp ce tot căuta printre hîrtoage.

Tata spuse :

— Domnule, te rog să mă ierți...

Șeful stației răspunse :

— O clipă, vă rog ! Să isprăvesc și eu, nu ? Și strîngînd furios o bucată de hîrtie albastră în pumn trecu repede pe lîngă noi și ieși pe ușă. Și a trecut mult mai mult decît o clipă pînă s-a întors.

Ca să treacă timpul și să-mi ascund timiditatea am băgat o monedă de 5 cenți în automatul cu *chewing gum*, instalat de firma Kiwanis din Alton. Și am cîștigat cel mai grozav *chewing gum*, „premiul“, o bilă neagră. Tare îmi mai plăcea *chewing-gum*-ul cu lemn dulce. Îi plăcea și lui tata.

Cînd fusesem noi la New York, mătușa Alma îmi povestise că în copilărie, puștii de pe strada lor de la Passaic, îi spuneau lui tata „bețișor“, pentru că mesteca veșnic bețișoare de lemn dulce.

— Vrei ? l-am întrebat.

— Doamne ferește, spuse, de parcă în palma pe care i-o întindeam ar fi fost un bulin cu otravă. Nu, Peter, mulțumesc. Asta chiar că ar însemna sfîrșitul dinților mei. Și începu, într-un fel pe care-mi vine greu să-l descriu, să se agite

ca un leu în cușcă în spațiul strîmt al cabinei, în care ne găseam, trezindu-se cînd în fața unei polițe cu hărți rutiere, cînd în fața unui tabel detaliat al numerelor codului pieselor de schimb, cînd în fața unui calendar care reprezenta o fată pozată doar cu o bonetă de iepuraș, alb ca zăpada, cu urechi trandafirii și ascuțite, mănuși cu două degete și botoșei de blană albă, și o coadă rotundă și stufoasă. Fundul îi ieșea cu obrăznicie în afară spre noi. Tata monmăi ceva și-și lipi fruntea de geamul de protecție. Omul în smoching se întoarse tresărind, din pricina izbiturii. Oamenii cu mănușile fără degete se urcaseră în Lincoln și ștergeau geamurile pe dinăuntru cu gesturi grăbite și circulare ca un roi de albine. Pumnii pătați de pistrui ai tatii scotoceau inconștient prin hîrțiile de pe masă, în timp ce se chinuia să vadă unde dispăruse administratorul. Speriat să nu tulbure o ordine misterioasă, i-am spus tăios :

— Tată, ce faci ?

— Am draci, puștiule, răspunse el cu glas tare. Uf ! Uf ! Îmi vine să sparg ceva. Timpul și fluxul n-așteaptă pe nimeni. Asta-mi aduce aminte de moarte.

— Liniștește-te, i-am spus. Scoate-ți boneta. Omul crede probabil că ești cerșetor.

Nu dădu nici un semn că m-ar fi auzit, căzuse pe gînduri. Ochii lui se făcuseră gălbui. Mama țipa uneori cînd îi apărea lui tata sclipirea aceea de chihlimbar în ochi. Se uita la mine cu irisurile unui salvator de vieți, iluminate de privirea

strălucitoare a unei năluci. Buzele lui uscate se mișcară.

— Singur, pot îndura orice, îmi spuse. Dar te mai am și pe tine în grijă.

— Eu mă simt foarte bine, i-am răspuns, sec, cu toate că de fapt simțeam podeaua de ciment nemaipomenit de rece prin tălpile mocasinilor care mă strîngeau.

Spre marea mea uimire omul de la stația de benzină s-a întors totuși după un timp și a ascultat politicos povestea tatii. Era un bărbat scund și îndesat și cu obrajii brăzdați de cîte trei sau patru cute paralele. Dădea impresia — și asta se vedea întrucîtva după felul în care îi era așezat gîtul pe umeri — că fusese atlet. Acum era obosit și hărțuit de munca de administrație. Părul lui se rărea spre spate, dar lăsase să-i scape o buclă căruntă, pe care, în timp ce vorbea, o tot dădea violent cu mîna deoparte, de parc-ar fi vrut prin frecare să creeze în capul lui un nou punct de concentrare. Numele lui, domnul Rhodes, era cusut cu litere groase de ață portocalie pe buzunarul salopetei oliv. Ne spuse, suflînd grăbit cuvintele o dată cu aerul :

— Nu prea pare a bună ! Dacă spuneți că motorul merge dar că mașina nu mișcă, trebuie să se fi întîmplat ceva cu transmisia sau cu arborele conducător. Dacă era numai motorul... spunea „botorul“ — și prin felul în care-l rostea părea să dea cuvîntului un înțeles diferit, îl făcea să pulseze, să fie plin de viață, plăcut — o să trimit jeep-ul, dar nu prea văd ce o să putem face. Camionul remorcă a plecat după o mașină

care s-a făcut praf pe șoseaua numărul 9. Aveți vreun garaj la care vă duceți de obicei? Accentua cuvîntul garaj pe prima silabă: gàraș!

— La Olinger ne ducem de obicei la Al Hummel, spuse tata.

— Dacă vreți să trimit după mașină mîine dimineață, spuse domnul Rhodes, trimit. Dar pînă atunci nu pot face nimic. Țștia doi — și arătă înspre muncitorii din fața noastră, care plesneau cu șomoioagele de piele de căprioară carcasa pură, cenușie a Lincolnului, în timp ce omul în smoching se plesnea tacticos peste palmă cu un portofel din piele de crocodil — ies din tură la zece și atunci rămîn doar eu și ăia doi care au plecat cu strîngătorul de epave pe șoseaua numărul 9. Așa c-ar merge poate tot atît de repede dac-ați chema garajul dumneavoastră din Olinger și i-ați ruga să ia mașina în primire la prima oră a dimineții.

— Deci, după părerea dumată, pentru astă-seară nu există șanse? spuse tata.

— După cîte zici dumneata nu prea pare a bună, mărturisi domnul Rhodes.

— Zăgăne puțin la spate, i-am spus eu, ca două roți zimțate care se rotesc și se ating ușor, în treacăt.

Domnul Rhodes clipi, întorcîndu-se spre mine, și-și dădu zuluful la o parte:

— S-ar putea să fie ceva la osie; trebuie s-o așez pe cric și să desfac tot spatele. Stați departe?

— La dracu-n praznic, tocmai la Firetown, i-a răspuns tata.

Domnul Rhodes oftă.

— Ei, ce să-î faci ! Îmi pare rău că n-am putut să vă fiu de mai mult ajutor.

Un Buick lung și roșu, cu vopseaua ca un univers de pete învolburate își croi drum din stradă și începu să claxoneze. Sunetul claxonului puse stăpânire pe caverna joasă de beton și atenția domnului Rhodes ne părăsi.

— Nu te scuza domnule, reluă tata în grabă. Mi-ai spus ceea ce ai considerat dumneata că e adevărul și ăsta-i cel mai mare serviciu pe care-l poate face un om altui om. Dar după ce-am ieșit din garaj și am pornit-o din nou în noapte îmi spuse : Bietul om, habar n-are ce vorbește, Peter ! Toată viața mea am dus oamenii cu povești, așa că știu foarte bine când am de-a face cu unul care vrea să mă ducă pe mine. A încercat, cum se spune, să ne vîndă gogoși. Mă întreb cum de o fi ajuns într-un loc atît de important ca ăsta. Sînt sigur că habar n-are nici el. S-a purtat exact așa cum mă simt eu mai tot timpul.

— Și acu' unde ne ducem ?

— Înapoi la mașină.

— Dar nu merge ! Știi bine !

— Știu și totuși nu știu. Am impresia că acum o să meargă. Cred că a avut nevoie de puțină odihnă !

— Nu-i vorba numai că motorul a înțepenit de frig, s-a stricat ceva înăuntru.

— Asta a încercat să-mi spună omul, dar degeaba, că-s tare de cap.

— Vai, e aproape zece ! N-ar trebui s-o chemi pe mama ?

— Ce poate face ea ? Sîntem singuri, puștiule. Și în afară de asta, nu mai contează nimic.

— Ascultă, eu sînt sigur că dacă mașina nu s-a mișcat acum o oră, n-o să se miște nici acum. Și eu am înghețat.

În timp ce coboram Strada a Șaptea, grăbind mereu pasul fără să reușesc o clipă să micșorez distanța de un metru care mă despărțea de tata, un bețiv ieși pe furiș dintr-un gang întunecos și începu să se învîrtească pe lîngă noi. O clipă am crezut că e omul cu autostopul, dar ăsta era mai mic și mult mai degenerat ca celălalt. Avea un păr ciufulit care semăna cu coama unui leu murdar și stătea țeapăn, ieșindu-i parcă din cap, ca niște raze de soare. Hainele lui erau numai zdrențe și purta un pardesiu vechi și ponosit pe umeri, ca pe o capă, astfel încît mînecele goale fîlfîiau și săltau în jurul lui, pe cînd ne tot dădea tîrcoale.

— Unde te duci cu băiatul ? îl întrebă el pe tata.

Tata, amabil, încetini pasul, pentru ca bețivul, care se împiedicase sărind într-o parte, să se poată ține de noi.

— Vă rog să mă iertați, spuse, dar n-am auzit întrebarea.

Bețivul exercită un control minuțios și satisfăcut asupra intonațiilor lui, ca un actor care se minunează de propria lui performanță :

— O, ho, ho, ghiorăi el încet, dar distinct. Scîrbosule, scîrbosule ! Făcu un gest cu degetul în dreptul propriului său nas și se uită fix la noi, cu un aer de ștregar, din spatele degetului

pe care-l mișca de parc-ar fi fost un ștergător de parbriz. În ciuda aspectului său jerpelit, în noaptea aceea cumplită persoana lui exprima totuși foarte multă veselie. Avea o față insipidă și aspră și totuși plină de viață, iar dinții îi erau așezați în mijlocul zîmbetului ca un șir de grăunțe mitite.

— Du-te acasă, băiete, mi-a spus, acasă la mama.

A trebuit să ne oprim că altfel ne ciocneam de el.

— E fiul meu, făcu tata.

Bețivul mă părăsi din ochi și se întoarse către el, atît de repede încît hainele se înfoiară ca niște pene. Părea să fie nu atîta îmbrăcat cît acoperit cu zdrențe de diferite țesături, strat peste strat ca șindrila pe o casă. Iar vocea lui, foarte potrivită cu aspectul, era răgușită și spartă și ciudat de dulce.

— Cum poți minți în halu' ăsta ? i se adresă el trist lui tata. Cum poți minți cînd e vorba de un lucru atît de serios ? Hai, lasă băiatu' să se întoarcă la mă-sa !

— Chiar acolo încerc să-l și duc, adăugă tata. Dar amărîta asta de mașină nu mai vrea să pornească.

— E tatăl meu, i-am spus, nădăjduind că asta-l va face pe bețiv să plece. Dar dimpotrivă, s-a apropiat și mai mult de noi. În lumina albastră a străzii, fața lui părea împrăscată cu pete purpurii.

— Nu minți ca să-l aperi, spuse bețivul, cu multă blîndețe. Nu merită. Cît îți dă ? Dar, ori-

cum, nu-mi pasă, că tot nu-i niciodată de-ajuns. Când o găsi un alt băiețel frumos o să te arunce în stradă, ca pe o gloabă păcătoasă !

— Tată, hai să mergem, i-am spus speriat acum și înghețat pînă-n măduva oaselor. Noaptea intra în mine printr-o parte și ieșea prin cealaltă, fără să întâlnească nici o piedică.

Tata începu să-l împingă pe bețiv care ridică mîna și atunci tata, ca răspuns, o ridică și el pe a lui. Asta îl făcu pe bețiv să se dea cu un pas înapoi gata-gata să cadă.

— Dă-mă de pămînt fiindcă vreau să-ți mintuiesc sufletul. Ești pregătit să mori ? Asta-l făcu pe tata să încremenească cu o zămucitură, ca o proiecție de film care s-ar opri brusc. Bețivul văzînd că triumfase, repetă: *Ești pregătit să mori?*

Bețivul făcu un pas în lături apropiindu-se de mine și mă luă cu brațul de mijloc, strîngîndu-mă. Răsuflarea lui avea mirosul pe care-l lăsau cei din ultimele clase cînd aveau oră de chimie în sala 107, înainte de a intra noi la ora de meditație de joi — un miros complex de sulf și de ceva dulceag.

— Ah ! exclamă el, ești bun și cald. Dar ești numai piele și os. Nu-ți dă găinarul bătrîn de mîncare ? Hei, strigă el către tata, pervers bătrîn și nenorocit ce ești : auzi, să agațe bieții băieți de pe stradă și să-i lase cu burta goală !

— Am crezut că sînt pregătit să mor, spuse tata, dar acum mă întreb dacă e cineva vreodată pregătit să moară. Chiar și un chinez bătrîn de nouăzeci și nouă de ani, cu tuberculoză, gonoree, sifilis și dureri de dinți !

Degetele bețivului începură să mă scobească pe sub coaste ; așa că m-am eliberat cu o zmutură din strînsoarea lui, și am spus :

— Tată, zău, hai să mergem !

— Nu, Peter, spuse tata, domnul ăsta vorbește cu cap. Dumneata ești pregătit să mori ? îl întrebă el pe bețiv. Care e răspunsul dumitale ?

Uitîndu-se chiorîș, cu umerii drepți și pieptul umflat, bețivul călcă cu o demnitate de porumbel peste umbra lungă a tatii și uitîndu-se în sus îi spuse cu grijă :

— O să fiu pregătit să mor atunci cînd dumneata și toți cei de teapa dumitale o să fie la pușcărie și n-o să se mai găsească cheia. Nici măcar pe o noapte ca asta nu poți lăsa bieții copii să se odihnească. Întoarce privirea și se uită la mine pe sub sprîncenele lui încruntate, adăugînd : Ce zici, puștiule, chemăm poliția ? Hai să ucidem hîrca asta perversă, vrei ? Lui tata îi spuse : Ce părere ai șefule ? Cît zici că merită să-mi dai ca să nu chem copoii să te culeagă cu florica asta cu tot ? Își umflă pieptul de parc-ar fi vrut să strige, dar strada se îngusta spre miazănoapte, pierzîndu-se în infinit, fără să se mai vadă țipenie de om — doar fațadele de cărămidă tencuită și verandele mici cu balustradă, caracteristice orașului Alton, intrarea de piatră avînd ici, colo, cîte o glastră de ciment ornamentată, copacii desfrunziți de pe marginea trotuarului alternînd cu stîlpii de telefon și în cele din urmă confundîndu-se cu ei. Strada era mărginită de mașini parcate, dar în schimb nu trecea nici una fiindcă la cîteva case mai încolo, în dreptul zidului fa-

bricii Essick, se înfunda. Ne aflam în spatele depozitului unei fabrici de bere, o clădire lungă și joasă, ca un cub de ciment. Ușile ei verzi din metal ondulat fuseseră trântite și ferecate și amintirea zăngănitului părea să facă aerul de aici mai aspru. Bețivul începu să-l tragă pe tata de piept, frecându-și după fiecare atingere degetul mare și celelalte degete de parc-ar fi vrut să scape de un păduche sau de o scamă. Zece dolari, spuse... Zece dolari și gura mea rămîne... apăsă trei degete albastre pe buzele lui vinete și umflate și le lăsă acolo, de parc-ar fi încercat să vadă cât de mult își poate ține răsufarea. În cele din urmă le dădu la o parte, scoase o pană imensă de vapori înghețați din plămîni, zîmbi și spuse : Deci cu zece dolari mă cumperi cu ghetе cu tot. Îmi făcu cu ochiul și întrebă : Spune-mi puștiule e un chilipir sau nu ? Pe tine cât te plătește ?

— E tatăl meu adevărat, am insistat eu cu disperare. Tata își frîngea mîinile pătate, sub lumina felinarului, și trupul lui drept părea încremenit de parc-ar fi fost lovit cu satîrul, și era gata-gata să cadă.

— Cinci dolari, se grăbi să spună bețivul, cinci amărîți de dolari, și fără să mai aștepte răspunsul scăzu la „unul“. Un mic dolar, mititel, să pot bea și eu ceva, să nu dau ortu popii de frig. Hai, zău, șefule, să zic și eu c-am avut noroc. Uite, îți spun și un hotel unde nu se pun nici un fel de întrebări !

— Las' că știu eu tot despre hoteluri, spuse tata. În timpul crizei am lucrat de noapte la

recepția vechiului hotel Osiris, înainte să-l închidă. Ploșnițele ajunseseră mari cât damele! Așa că clienții nu le mai puteau deosebi. Dar îmi închipui că n-ai apucat hotelul ăsta. Zîmbetul pieri de pe fața bețivului.

— Eu de felul meu sînt din Easton, spuse. Mi-am dat seama, cu uimire, că era mult mai tînăr ca tata. De fapt era un băiat, ca mine.

Tata se scotoci prin buzunare și scoase niște mărunțiș pe care-l dădu tînărului.

— Aș fi vrut să-ți dau mai mult, prietene, dar dacă n-am, n-am. Țștia-s ultimii mei treizeci și cinci de cenți. Sînt profesor la o școală de stat și schema noastră de salarizare e mult mai mică decît cea din industrie. Dar mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu dumneata. Aș vrea să-ți strîng mîna. Și o făcu. Mi-ai clarificat ideile, îi spuse el bețivului.

După asta se întoarse și o porni îndărăt pe drumul pe care venise și eu m-am grăbit să-l urmez. Simțeam lucrurile la care încercasem să ajungem — mașina neagră, casa de gresie, mama mea depărtată, care acum era, sigur, foarte îngrijorată — ca pe niște greutateți care trăgeau de pielea mea întinsă pînă la transparență din pricina luminii stelelor și a nebuniei. Continuîndu-ne drumul în direcția în care o pornisem am dat de vîntul care se ridicase între timp și o mască sticloasă de ger mi se lipi strîns de față. În spatele nostru, bețivul continua să strige, ca un vultur înăbușit de furtună: „Ești valabil! Ești valabil!”

— Unde mergem? am întrebat.

— La un hotel, spuse tata, omul ăsta m-a trezit la realitate. Trebuie să te duc undeva la căldură. Tu ești mîndria și bucuria vieții mele, puștiule. Și trebuie să-mi păzesc comoara. Ai nevoie de somn.

— Ar fi bine să-i telefonăm mamei, i-am spus.

— Așa e, mi-a răspuns el. Așa e! După faptul că o repetase mi-am dat seama că nu-i va telefona.

Am luat-o la stînga pe strada Weiser. Risipa de neon părea să încălzească aerul. La un magazin se frigeau cîrnați în vitrină. Figuri lichide în lumină curgeau pe lîngă noi, cu umerii încovoiați, cu fețele ascunse. Dar erau oameni și simplul fapt că existau mă înveselea, mi se părea o binecuvîntare, o dezlegare ca să pot trăi eu însumi. Tata o luă pe un gang îngust pe care nu-l observasem niciodată. Înăuntru, după ce urcai șase trepte și intrai pe o ușă dublă, fără tăblii, dădeai de un spațiu surprinzător de înalt și de larg, care conținea o tejghea, un ascensor, cîteva trepte masive și niște scaune roase și desfundate. În stînga, un fel de paravan format din plante în ghivece oprea vocile și un clinchet sistematic de sticlă pe sticlă ca bătăile unui clopot surd. Plutea un miros pe care nu-l mai simțisem de pe vremea cînd eram copil și mă trimiteau duminica seara să cumpăr o gălețică de carton cu stridii, de la o prăvălie — jumătate restaurant, jumătate magazin universal, numit *La Mohnie*. Mohnie era o namilă de olandez leneș care purta veșnic același pulover negru cu nasturi, iar magazinul lui se afla într-o casă de

piatră văruiță, ridicată lângă autostradă, încă de pe vremea când orașul se numea Tilden. Când deschideai ușa, suna un clopoțel, iar când se închidea în urma ta, suna din nou. De-a lungul unuia dintre pereți se întindeau galantarele triste cu bomboane și tutunuri exotice, iar în restul spațiului se aflau mese pătrate cu fețe de masă de mușama, care își așteptau clienții la cină. Între timp pe scaune stăteau niște bătrâni și-mi închipuisem întotdeauna că de la ei venea mirosul locului, că ei îl aduceau. Era un miros de tutun de mestecat, de piele de pantofi scîlciați, de lemn, de praf și bineînțeles de stridii. Ducînd spre casă gălețica mică și lunecoasă cu capacul îndoit, cu îndemînare, ca un șervețel la masa de duminică, aveam impresia că fur puțin din aerul lui Mohnie. Simțeam atunci că tîrăsc după mine, în lumina vînată a serii, o urmă slabă, cafenie, un miros de stridii care făcea pomii și casele de pe șosea să pară subacvatic. Acum, aici, mirosul mă izbi din nou.

Funcționarul, un cocoșat cu pielea ca de pergament și mîini strîmbe cu articulații noduroase de artrită, puse jos exemplarul din *Collier's* pe care îl citea și ascultă, cu fața încrețită și capul ridicat, în timp ce tata își desfăcea portofelul, scotea cărțile de identitate și-i explica că e George W. Caldwell, profesor la liceul din Olinger, că eu sînt fiul lui, Peter, că mașina rămăsese în pană lângă fabrica Essick, că locuim la Firetown, la mama dracului, că am dori o cameră, dar că n-avem bani. În fața țestei mele se ridica

un zid înalt și roșu, și mă pregăteam să mă întind la picioarele lui și să plîng.

Cocoșatul îi făcu semn tatii să ia buletinele de identitate.

— Vă cunosc, spuse. Am o nepoată care-i eleva dumneavoastră. O cheamă Gloria Davis. Are o părere grozavă de domnul Caldwell !

— Gloria-i o fată foarte bună, spuse tata fără prea multă convingere.

— Maică-sa zice că-i puțin apucată.

— Eu n-am observat.

— Îi cam plac băieții.

— Cu mine s-a purtat întotdeauna ca o fată bine crescută.

Celălalt bărbat se întoarse și alese o cheie, care avea drept etichetă un disc mare de lemn.

— O să vă dau o cameră sus, la trei, să nu vă supere zgomotul de la bar.

— Vă mulțumesc foarte mult, spuse tata. Vreți să vă dau un cec ?

— De ce să nu aștept pînă dimineată ? întrebă omulețul încovoiat și pielea uscată a feței lui luci pe cînd zîmbea. Cred că o să fim tot aici cu toții. Și ne-a condus pe o scară îngustă cu o balustradă puțin șerpuită, a cărei suprafață lustruită unduia sub mîna mea ca o pisică încîntată că o mîngîi. Treptele înconjurau colivia ascensorului, și la fiecare palier apărea cîte un culoar lung cu covoare pestrițe. Am pornit-o pe unul din culoare, pașii noștri clămpănind pe intervalul dintre covoare. La capătul culoarului, lîngă un radiator și un geam ce dădea în Piața Weiser, omul de la recepție puse cheia în broasca unei

uși care se deschise. Asta ne era destinația. Toată noaptea ne apropiasem, fără să știm și cu mari ocolișuri, de această cameră cu două paturi, o singură fereastră, două birouri și un singur bec, fără abajur, atârnat deasupra capului. Omul de la recepție aprinse lumina.

— Ești un domn și un învățat, îi spuse tata, dîndu-i mîna. Eram însetați și dumneata ne-ai dat de băut.

— Ușa de colo duce la baie, spuse omul, făcînd un gest cu mîna lui lucioasă și deformată. Cred că aveți acolo și un pahar curat.

— Vreau să zic că ești un bun samaritean, spuse tata. Bietul puști, abia se mai ține pe picioare !

— Nu-i adevărat, m-am împotrivit eu. Încă enervat, după ce a ieșit omul, l-am întrebat pe tata : Cum se cheamă locul ăsta îngrozitor ?

— *The New Yorker*, spuse tata. E un hotel păduche, în toată regula, ca pe vremuri.

Iar a trebuit să-l contrazic, dar acum din alt punct de vedere. Părea foarte nerecunoscător.

— O fi, dar omul s-a purtat foarte frumos că ne-a lăsat să stăm fără nici un ban.

— Nu știi niciodată cine ți-e prieten cu adevărat, adăugă el. Sînt convinși că dacă putoarea aia de Davis ar ști că mi-a făcut un bine, ar urla în somn.

— Dar de ce n-ai bani ? l-am întrebat.

— Asta mă tot întreb și eu de vreo cincizeci de ani. Și nenorocirea e că atunci cînd o să le

semnez un cec o să explodeze totul, fiindcă n-am decît douăzeci și doi de cenți în bancă.

— Dar cînd te plătesc ? Nu sîntem la mijlocul lunii ?

— După cum îmi merg mie treburile, spuse tata, n-o să mă plătească niciodată. Cînd o să citească Comitetul de Direcție raportul lui Zimmerman, o să-mi ceară ei mie bani.

— Da' cine citește rapoartele lui ? am sărit eu, întrerupîndu-l, furios că nu știam dacă să mă dezbrac în fața lui sau nu. Mă feream de el din pricina petelor de pe trup, pentru că părea că se amărăște îngrozitor cînd le vede. Dar, pe de altă parte, era tatăl meu, așa că mi-am așezat frumos haina pe un scaun rahitic și legat cu sîrmă și am început să-mi deschii cămașa roșie. Tata se întoarse și puse mîna pe clanță.

— Trebuie să plec, zise.

— Unde te mai duci ? De ce nu poți sta locului ?

— Trebuie să-i telefonez maică-ti și să încui mașina. Tu culcă-te, Peter. Te-am trezit prea devreme azi dimineață. Și asta nu-mi place ! Eu am tot încercat să-mi scot pîrleala la somn de cînd aveam patru ani. Crezi că poți dormi ? Vrei să-ți aduc cărțile din mașină să-ți faci lecțiile ?

— Nu.

Se uită la mine și mi s-a părut că e pe punctul să-mi ceară iertare, să-mi facă confidențe sau să-mi ofere ceva precis. Era un cuvînt — eu nu-l știam, dar credeam că îl știe el — care

plutea între noi aşteptînd să fie rostit. Dar tata spuse doar :

— Cred că ai să adormi repede. Tu nu pari să ai draci, cum aveam eu la vîrsta ta. Şi, apucînd clanţa cu oarecare enervare, ieşi, zgîriind lemnul uşii cu zăvorul tras doar pe jumătate.

Pereţii unei camere goale sînt ca nişte oglinzi care amplifică o dată, şi încă o dată, sentimentul propriei noastre prezenţe. Singur, m-am simţit îngrozitor de emoţionat de parcă m-aş fi aflat deodată în mijlocul unei societăţi de oameni străluciţi, celebri şi frumoşi. M-am apropiat de singura fereastră a camerei, şi m-am uitat la aglomeraţia strălucitoare din Weiser-Square. Era ca o pînză de păianjen, o mişcare de du-te vino, un lac în care se împotmoleau farurile de automobil ce se scurgeau încet din toate cartierele oraşului. Pe o distanţă care se întindea între două colţuri, strada Weiser era cea mai largă arteră de pe coasta de răsărit ; Conrad Weiser aşezase el însuşi stîlpii de topograf, plănuiind în secolul al XVIII-lea un oraş al spaţiilor largi, al clarităţii şi al confortului. Şi acum, aici, luminile farurilor înotau ca în apele unui lac purpuriu, a cărui suprafaţă ajungea pînă la pervazul ferestrei mele. Faşada magazinelor şi firmele barurilor formau o iarbă verde şi roşie de-a lungul malurilor. Vitrinele de la Foy's, marele magazin universal din Alton, erau ca nişte stele pătrate aşezate pe şase rînduri. Sau ca nişte biscuiţi făcuţi din două feluri de cereale : jumătatea de jos din grîu galben deschis, jumătatea de sus, unde se trăsesese storul brun, din orz şi

secară. Pe partea cealaltă a drumului, mai înaltă decît toate celelalte firme, bufnița mare de neon care, cu ajutorul unor mecanisme electrice, clipea în timp ce cu una din aripi își tot aducea din trei scăpărări succesive un covrig incandescent pînă la cioc. La picioarele ei, litere multicolore proclamau alternativ :

COVRIGII BUFNIȚA
„sînt cei mai buni“

COVRIGII BUFNIȚA
„sînt cei mai buni“

Această reclamă și cele mai mici — o săgeată, o trompetă, o alună, o lălea — păreau să se reflecte între cer și pămînt, să licărească în aerul transparent care se întindea pe deasupra pieței, la înălțimea camerei mele de hotel. Mașini, stopuri, umbre sclipitoare, care erau de fapt oameni, toate se amestecau în ochii mei, formînd un fel de lichid vizual ai cărui aburi erau viitorul. Orașul. Acesta era orașul. Nimburile reclamelor vibrau pe tapetul de hîrtie al camerei în care stăteam singur. Departe de fereastră, văzînd fără să fiu văzut, am continuat să mă dezbrac și petele formate de cojițele pe care le aveam pe piele și pe care le atingeam păreau petalele exterioare, aspre și pestrițe, ale unui miez de legumă delicat, delicios, argintiu pe care-l desfoiam. Stăteam în chiloți, gata-gata să săr în apă. Trestiiile și mîlul păstrau urmele picioarelor mele goale. Alton părea el însuși cufundat în lacul nopții. Imperfecțiunile geamului încre-

teau luminile ude. Sentimentul virginal că mă aflu în fața fructului oprit mă năpădi ca vîntul și am descoperit că mă transformasem în inorog.

Orașul se dilata. Brațele lui albe formate din drumuri și șosele se întindeau către rîu. Părul lui lucios se răsfira pe suprafața lacului. Senzația acută a propriei mele personalități se amplifică pînă cînd, iubitor și iubit, spectator și actor, am contopit cu ajutorul mai multor dilatări accentuate egoul meu, orașul și viitorul, și în răstimpul acestor clipe am tăiat drept pînă în miezul sferei și am învins timpul și fluxul. Vroiam să triumf. Dar dincolo de geam orașul clipea și tremura indiferent, transparent în fața perspicacității mele, și respingerea lui mă minimaliza îngrozitor. Grăbindu-mă de parcă în micimea mea aș fi fost compus dintr-o grămadă de cristale care se topeau și care ar fi dispărut cu totul dacă n-ar fi fost adunate repede, m-am îmbrăcat din nou pe jumătate, și m-am băgat în patul de lîngă perete. Cearșafurile reci se despărțiră ca niște foi de marmură și m-am simțit ca o sămînță uscată pierdută între cutele pămîntului. *Dragă Doamne, iartă-mă, iartă-mă, binecuvîntează pe tata, pe mama, pe tata-mare, și acum fă-mă să dorm.*

Pe măsură ce se încălzeau cearșafurile creșteam și eu, ajungînd iar la mărimea omenească, apoi, pe cînd destrămarea pe care o producea somnolența puneă încet-încet stăpînire pe mine, o senzație vie și în același timp surdă de creștere exagerată îmi pătrunse în celule și mi s-a părut că sînt un uriaș care ține în unghiile de

la mînă toate galaxiile existente. Senzația nu acționa numai în spațiu ci și în timp. Așa cum se spune în sens strict „o clipă“, mi se părea că trecuse o eternitate de cînd mă sculasem de dimineață și îmi pusesem cămașa roșie, strălucitoare, bătușem cu piciorul în podea în fața mamei, mîngîiasem cîinele prin plasa înghețată de metal și băusem oranjadă. Toate lucrurile astea păreau să facă parte dintr-o serie de fotografii proiectate pe ceață, la distanța stelelor. Se amestecau cu Patricia Neal și Doris Day, și prin intermediul feței lor mă întorceam la planul reconfortant al vieții cotidiene. Încet, încet, am început să-mi dau din nou seama de detalii : un murmur depărtat de voci, o spirală de sîrmă cu care fusese legat piciorul unui scaun la cîtiva metri de obrazul meu, pîlpîirea sîcîitoare a luminilor pe perete. M-am ridicat, am lăsat transperantul în jos, și m-am întors în pat. Ce caldă era camera asta în comparație cu camera mea de la Firetown ! M-am gîndit la mama și pentru prima dată mi-a fost dor de ea. Mi-era dor să respir mirosul ei de grîne, și să mă uit cum trudește agitîndu-se prin bucătăria de acasă. Cînd oi vedea-o din nou o să-i spun că înțeleg de ce ținuse să ne mutăm la fermă și că avusese dreptate. Și va trebui să fiu mai respectuos cu tata-mare și să ascult cînd vorbește, fiindcă... fiindcă... nu va fi veșnic cu noi.

Mi s-a părut că tata s-a întors imediat în cameră, așa că probabil am adormit între timp. Îmi simțeam buzele umflate și picioarele mele goale, lungi și fără oase. Umbra lui mare se în-

tindea peste dîra de lumină trandafinie pe care o lăsa transperantul coborît pe peretele de lîngă colț. L-am auzit așezînd cărțile mele pe masă.

— Dormi, Peter ?

— Nu. Unde ai fost ?

— Am chemat-o pe mama și pe Al Hummel. Mama mi-a spus să-ți spun să nu te necăjești și Al trimite mîine dimineață remorca să ia mașina. Zice că trebuie să fie vorba de axul de transmisie și o să încerce să-mi facă rost de niște piese de la a doua mînă.

— Cum te simți ?

— Bine. Am stat de vorbă jos, în hol, cu un domn extrem de simpatic. Călătorește pe toată coasta Atlanticului, e consultant la magazinele și societățile mari, îi învață cum să-și alcătuiască programul de publicitate și scoate douăzeci de mii pe an și o vacanță de două luni. I-am spus că asta e un fel de activitate productivă care te-ar interesa și pe tine și mi-a spus că i-ar plăcea să te cunoască. M-am gîndit să vin sus să te iau, dar pe urmă mi-am spus că ai probabil mult mai mult nevoie de somn.

— Mulțumesc, i-am zis. Umbra lui continua să taie lumina în timp ce-și scotea haina, cravata, cămașa.

Apoi cu un chicotit spuse :

— Hai să-l dăm naibii, vrei ? Cred că e mai bine așa. Un om ca ăla e în stare să calce peste cadavre ca să pună mîna pe cinci cenți. Toată viața am avut de-a face numai cu pezevenchi d-ăștia ! Sînt prea șireți pentru mine.

După ce se urcă în pat și nu se mai foi între cearșafuri, urmă o pauză, apoi spuse :

— Nu-ți face griji pentru 'bătrînu' tău, Peter. S-avem încredere în Domnul.

— Nu sînt îngrijorat. Noapte bună.

Altă pauză, apoi întunericul rosti : „Vise plăcute, cum ar spune bătrînul Kramer“. Și faptul că-l pomenise așa, din senin, pe tata-mare, mă făcu să mă simt în această cameră străină destul de apărat ca să pot dormi, cu toate că auzeam la capătul culoarului o voce de femeie care se hlizea și că se tot trînteau niște uși deasupra și dedesubtul nostru.

Am dormit simplu și adînc, cu visuri puține. Singurul lucru de care mi-am amintit cînd m-am trezit a fost că mă afluam într-un laborator de chimie lung, nesfîrșit de lung, de parc-ar fi fost o multiplicare prin oglinzi a ligheanelor, eprubetelor și arzătoarelor Bunsen, din sala 107 a liceului din Olinger. Pe o masă era un borcan cu gura mare ca cel în care punea mama-mare siropul de mere. Sticla borcanului era tulbure. L-am ridicat, am pus urechea în dreptul gurii și am auzit o voce slabă ca aceea care rostește numerele în testurile de auz, spunînd cu o claritate excepțională : „Vreau să mor. Vreau să mor“.

Tata se sculase și era îmbrăcat. Stătea lîngă fereastră, cu storul ridicat, și se uita la orașul care se trezea în dimineața cenușie. Cerul era acoperit : nori ca baza unor chifle lunguiete se întindeau dincolo de orizontul de cărămidă al orașului. Deschise o fereastră ca să adulmece

atmosfera ; a rul avea alt gust dec t în ajun : mai dulce, promi tor, tulburat.  l simțea mai aproape.

Jos, func ionarul nostru fusese înlocuit cu un om mai t n r, care stătea  eap n  i serios.

— Domnul acela mai în v rst  a ie it din tură ? l-a întrebat tata.

—  ti i, s-a  nt mplat un lucru foarte caraghios, spuse noul func ionar, fără pic de z mbet. Charlie a murit azi noapte.

— Ceee ? Cum a făcut una ca asta ?

— Nu  tiu. Mi s-a spus că s-a  nt mplat pe la două noaptea. Eu nu trebuia să intru în tură dec t la opt. S-a ridicat de la recep ie, s-a dus la toaletă  i a murit acolo, pe podea. Trebuie să fi fost inima. Nu v-a trezit salvarea ?

— Cum, sirena aia era pentru prietenul meu ? Nu-mi vine să cred. Era un cre tin tare cumsecade.

— Eu nu prea îl cuno team.

Func ionarul acceptă cecul tatii doar după o explica ie lungă  i după ce se str mb  cu un aer de îndoială.

Ne-am scuturat  i eu  i tata de tot m run i ul din buzunare  i am găsit destul ca să bem o cafea la un Expres. Eu mai aveam un dolar în portofel dar nu i-am spus, cu g ndul să-i fac o surpriză c nd vom fi într-o situa ie disperată. Tejgheaua Expresului era înconjurată de muncitori cu ochi pleo ti i, oameni moroc no i din pricina somnului din care nu se treziseră dec t pe jumătate. Mi-a părut bine c nd am văzut că

omul care meșterea la tigiaie nu era cel cu auto-stopul din ajun. Am comandat clătite și slăninuță și a fost masa cea mai gustoasă din câte mîncasem eu de luni de zile. Tata comandă fulgi de grîu, muie cerealele în lapte, luă cîteva înghițituri și dădu farfuria la o parte. 'Apoi se uită la ceas. Arăta 7 și 25. Își mușcă buzele să nu rîgîie. Fața lui se albi și pielea de sub ochi păru că se cufundă lipindu-se de orbite. Dar dîndu-și seama că mă uit la el speriat, spuse :

— Știu. Arăt ca naiba. O să mă rad la școală, la cazane. Are Heller un brici. O barbă de o zi, palidă, cenușie ca bruma dimineții, îi acoperea obrazii.

Am ieșit din Expres și am pornit-o pe jos către sud, către bufnița mare și posomorîță de țevărie, care acum se stinsese. O ceață destrămată de iarnă, care se ivise o dată cu ridicarea temperaturii, mîngîia cimentul și asfaltul umed.

Ne-am urcat într-un troleibuz pe strada Cincea colț cu strada Weiser. Interiorul troleibuzului era vesel, din pricina paiului cu care erau tapisate banchetele, și era confortabil și aproape gol. Cu noi se mai aflau doar cîteva oameni care plecau, smulgîndu-se chemării orașului. După un timp, orașul Alton începu să se rărească. Șirul compact de case se despică, așa cum se crapă gheața. În depărtare se vedea un deal — jumătate de un verde hipnotic, jumătate acoperit cu case noi, vopsite în culori pastel, și după fîșia lungă și lunecoasă din spatele standului cu înghețată, încununat cu un con mare din ghips,

casele din Olinger de diferite nuanțe de cărămidă puseră stăpînire pe întinderile din jurul nostru. Terenurile școlii și pe urmă școala, din cărămidă de culoarea somonului, apărură în stînga. Coșul clădirii, în care se aflau cazanele, amenința cerul ca o clopotniță. Am coborît lîngă garajul lui Hummel. Buickul nostru nu era încă acolo. În schimb, în ziua aceea nu întîrzasem. Mașinile își croiau drum, una în urma celeilalte. Un autobuz portocaliu goi gîfîind pe serpentine și se legănă oprindu-se în stație. Elevi, de mărimea unor păsărele, colorate cu pete vii, fiecare în alt fel, năvăliră coborînd pe ușile mașinii, doi cîte doi.

În timp ce mergeam cu tata pe trotuarul care despărțea peluza laterală a școlii de fundătura lui Hummel, în fața noastră se stîrni un mic vîrtej care ne luă pe sus. Frunze uscate de mult și plăpînde, ca aripile unor fluturi bătrîni, o punguliță albastră de bomboane, fărîme de materie, și praf și bucățele de pleavă din rigolă mici cît un grăunte, totul alerga foșnind sub ochii noștri. O prezență rostogolindu-se nevăzută se contură distinct, pe alee. Dansa de la un capăt al peluzei la celălalt și-și ofta vorbele fără noimă. Instinctul mă împingea să mă opresc, dar tata continua să înainteze. Pantalonii îi fîlfîiră, am simțit ceva care îmi suge gleznele și am închis ochii. Cînd m-am uitat în urma noastră vijelia dispăruse.

Cînd am intrat în școală ne-am despărțit. Ca elev eram silit de regulament să nu pătrund din-

colo de uşile întărite cu sîrmă. El intră şi o porni pe culoarul lung, cu capul sus, şi părul vîlvoi din pricină că-şi scosese boneta albastră de tricou, lovind cu un pas apăsător scîndura bine lustruită. În perspectiva culoarului cu multe uşi, se făcu din ce în ce mai mic. În dreptul ultimei uşi, deveni o umbră, o molie, străpunsă de lumina către care mergea. Uşa cedă. Dispăru. Groaza mă cuprinse ca o gheară şi simţii că mă trec toate năduşelile.

V

GEORGE W. CALDWELL, PROFESOR, 50 DE ANI

DOMNUL Caldwell s-a născut la 21 decembrie 1896, în Staten Island, la New York. Tatăl lui, preotul John Wesley Caldwell, a urmat Universitatea Princeton și Seminarul Teologic Unit din New York. După absolvirea seminarului, a intrat în slujba bisericii presbiteriene, fiind astfel a cincea generație de clerici, pe care familia Caldwell o închina acestei religii. Soția lui, *née* Phyllis Harthorne, își trăgea obârșia din Sud, din apropierea orașului Nashville, din Statul Tennessee. Ea a adus în această căsătorie nu numai marea ei frumusețe și marele ei farmec, dar și evlavia plină de energie a adevăratelor doamne din Sud. Nenumărați enoriași aveau să rămână îndatorați cucerniciei ei desăvârșite și pildei ei creștinești. Când la vârsta tragic de timpurie de patruzeci și nouă de ani soțul ei a fost chemat să se mute din „îndurare în îndurare“ la Cel de Sus, ea a fost aceea care, în anul greu al bolii lui lente, a continuat munca în biserică, urcând de multe ori duminica ea însăși la amvon.

Căsătoria lui a fost blagoslovită cu doi vlăstari, George fiind al doilea. În martie 1900, când George avea trei ani, tatăl lui își dădu demisia din vicariatul de pe Staten Island și acceptă oferta Primei Biserici Presbiteriene din Passaic, New Jersey, situată pe strada Grove colț cu bulevardul Passaic — o clădire splendidă de calcar gălbui, care mai există și azi, fiind recent mărită. Aici i-a fost dat lui John Caldwell să răspîndească timp de două decenii învățătura unor minți întortocheate și să se străduiască cu convingere să întrețină credința pe fețele ridicate ale credincioșilor săi. Și astfel Passaic, care pe vremuri se numea Acquackanonk, un oraș liniștit pe malul unui râu, ale cărui frumuseți rustice erau pe atunci departe de a fi eclipsate de tumultul vieții industriale, deveni locul unde a crescut George Caldwell.

Mulți dintre cei care locuiesc azi la Passaic și-l amintesc ca pe un băiat vesel, care practica toate sporturile și se pricepea tot atît de bine să-și păstreze prietenii cît se pricepea să și-i facă. Il porecliseră „prăjină” — o aluzie, probabil, la slăbiciunea lui scheletică. Moștenind aptitudinile intelectuale ale tatălui său și-a manifestat de mic interesul față de științele exacte, cu toate că mai tîrziu a susținut cu modestia lui plină de umor că, de fapt, marea lui ambiție fusese să devină farmacist. Din fericire pentru o generație întreagă de elevi de la Olinger, destinul a hotărît altfel.

Adolescența lui Caldwell a fost tulburată de moartea prematură a tatălui său și de partici-

părea Americii la primul război mondial. Patriot înăscut, s-a înrolat în escadronul Cartierului General al diviziei 78, la sfârșitul lui 1917, și a scăpat ca prin minune cu viață, la Fort Dix, unde se îmbolnăvisese de epidemia mare de gripă, care secera pe atunci viețile celor din taberele militare. Tocmai aștepta, cu numărul matricol 2414792, să fie trimis peste ocean când s-a declarat armistițiul. George Caldwell nu va mai fi niciodată atât de aproape de punctul să părăsească granițele continentale ale națiunii pe care avea s-o îmbogățească în calitatea lui de muncitor, profesor, om al bisericii, conducător obștesc, fiu, soț și tată.

În anii care urmează după lăsarea lui la vatră, George Caldwell care, împreună cu sora lui, căsătorită acum, rămăsese singurul sprijin al măică-si, are o serie de ocupații : vânzător ambulant de enciclopedii, șofer de autobuz pentru turiștii care mergeau la Atlantic City, antrenor de atletism la Y.M.C.A. din Paterson, fochist pe linia ferată New York—Susquehanna și Western Line și chiar băiat de serviciu la un hotel și spălător de vase la un restaurant. În 1920 se însorie la Lake College, lângă Philadelphia, și fără nici un alt ajutor financiar în afară de cel pe care i-l aduceau propriile lui strădanii, reușește să termine colegiul, cu o distincție, în 1924, luându-și licența în chimie. În timp ce își crea un nume excelent în universitate și în același timp făcea față unui program încărcat de muncă, fiind angajat cu jumătate de normă, câștigă de asemeni o bursă la atletism, ceea ce-i scăzu

taxele universitare la jumătate. Fiind timp de trei ani portarul echipei de fotbal a colegiului Lake, și-a rupt de șaptesprezece ori nasul, și-a dislocat de două ori grav meniscul, a avut o fractură la picior și o alta la claviculă. Și acolo, pe terenul minunat al colegiului, cu un lac strălucitor ca o bijuterie, înconjurat de stejari, lac pe care Lenni Lenape¹ („poporul băștinaș”) îl considerau sfânt, George Caldwell a cunoscut-o pe domnișoara Catherine Kramer, a cărei familie era din regiunea Firetown a comitatului Alton și care l-a fermecat. În 1926 s-au căsătorit la Hagerstown, Maryland, și în următorii cinci ani au călătorit mult prin statele din Middle Atlantic, inclusiv Ohio și West Virginia, George fiind angajat de societatea Bell, de telefoane și telegraf ca înăditor de cabluri.

„Fericirea apare sub o mască ciudată“. În 1931 destinul națiunii se confundă din nou cu destinul personal al lui George Caldwell. Din cauza tulburărilor economice, care se abătuseră asupra Statelor Unite, George Caldwell e omis de pe lista de plată a gigantului industrial pe care-l slujise cu atîta credință. El și soția lui, care puțin după aceea avea să mărească răspunderile lui George Caldwell cu încă un suflet, veniră să locuiască la părinții ei, la Olinger, unde domnul Kramer cumpărase cu cîțiva ani în urmă casa albă și frumoasă de cărămidă de pe Buchanan Road, în care locuiește acum doctorul Potter. În toamna lui 33, domnul Caldwell primi func-

¹ Trib de indieni.

ția de profesor la Liceul din Olinger, o îndatorire pe care nu avea s-o mai părăsească niciodată.

Cum am putea oare exprima calitățile lui de profesor? O cunoaștere desăvârșită a materiilor pe care le predă, mila nesecată față de victimele nedreptății sau persecuției din școală, un talent unic în a face asociații neobișnuite și în a amesteca într-un fel veșnic nou și semnificativ materia lecțiilor cu materia vieții, un umor fără efort și un talent destul de serios, de actor, un temperament neobosit și veșnic cercetător care-l împingea mereu către autoperfecționare în măiestria pedagogică — acestea sînt doar cîteva laturi ale întregului care constituie personalitatea lui. Dar ceea ce rămîne, poate, pentru totdeauna în mintea foștilor lui elevi (printre care se numără și autorul acestor rînduri) e lipsa lui de egoism mai mult decît umană, o preocupare totală față de soarta lumii întregi — ceea ce i-a lăsat poate prea puțin timp pentru satisfacerea propriilor lui dorinți, sau pentru odihna de care avea atîta nevoie. Să dai examene cu domnul Caldwell însemna să-ți ridici capul întru aspirație. Cu toate că se creau uneori confuzii — atît era de intensă și de neconformistă legătura lui cu elevii — nu au existat niciodată confuzii în ceea ce privește faptul că „a fost într-adevăr om“.

În afară de numeroase munci obștești, în cadrul școlii, printre care și antrenarea vajnicei noastre echipe de înot, repartizarea biletelor de fotbal, basket, atletism și basebal și conducerea Clubului de Comunicații, domnul Caldwell a ju-

cat un rol de o importanță covârșitoare în treburile colectivității. A fost secretarul Clubului Superiorilor din Olinger, consilier al grupului 12, al cercetașilor, membru al Comitetului de Propuneri pentru Parcul Orașelului, vicepreședinte al Leilor, și președintele secției acelui club, care se ocupă o dată pe an cu campania pentru vânzarea becurilor în folosul copiilor orbi. În timpul ultimului război mondial el a fost santinelă de cazemată și a contribuit în multe privințe la strădania națională. Republican și presbiterian din naștere, el a devenit democrat și luteran, dedicându-se cu credință ambelor cauze. A fost timp de mulți ani diacon și membru al Consiliului Bisericii Luterane a Mântuitorului, din Olinger, dar mutându-se de curînd într-o fermecătoare casă de țară la Firetown, „domeniul” familiei doamnei Caldwell, domnul Caldwell a devenit îndată după aceea diacon și membru al consiliului bisericesc evanghelic-luteran din Firetown. O clasificare ca cea de față, prin însăși natura ei nu poate cuprinde nenumăratele acțiuni anonime de caritate și bunăvoință prin care domnul Caldwell, la început un străin în orașul Olinger, s-a contopit atât de deplin cu masa cetățenilor și a camarazilor din oraș, încît el dispărut, totul pare că se destramă.

Lasă în urma lui o soră, Alma Terrio, din Troy, New York, pe socrul, nevasta și fiul lui, toți trei din Firetown.

VI

PE CÎND zăceam pe stîncă mea, m-au vizitat mai multe persoane. Prima a fost domnul Phillips, colegul și prietenul tatii, acela care păstra pe păr urma șepcii de coechipier la basebal. A ridicat mîna ca să mă facă atent și m-a silit să particip la jocul acela care, după părerea lui, activa mintea.

— Ia doi; spuse iute, adună cu patru, înmulțește cu trei, scade șase, împarte la doi și adună cu patru. Ei, ce-ți dă ?

— Cinci ? am întrebat eu, căci, fascinat de iuțeala buzelor lui, pierdusem șirul.

— Zece, spuse el, dînd cu un mic gest dojenitor din capul lui pieptănat perfect. Era un om îngrijit întru totul și orice lipsă de armonie îl necăjea. Ia șase, spuse, împarte la trei, adună cu zece, înmulțește cu trei, adună cu patru, împarte la patru, ce-ți dă ?

— Nu știu, i-am răspuns disperat. Cămașa îmi dădea mîncărimi îngrozitoare și pielea îmi ardea ca focul.

— Zece, spuse, încrețindu-și cu tristețe gura ca de gumă. Hai să trecem la treabă, continuă el. Preda științele sociale. Spune-mi, care sînt

membrii cabinetului Truman ? Adu-ți aminte de expresia magică mnemotehnică : St. WAPNICAL.

— State, rostii eu... Dean Acheson... apoi n-am mai putut să-mi amintesc. Dar zău, spuneți-mi, domnule Phillips, am strigat, că doar îi sînteți prieten, e cu putință ? Oare unde se duc spiritele ?

— T ! exclamă el, Thanatos, demonul morții care-i ia cu el pe cei răposați. Doi cu trei, Billy-Boy, ieși tiptil, ieși tiptil. Făcu un pas abil într-o parte, se aplecă și mimînd că apucă mingea cu mîna lui capitonată și că o ridică, sări ușurel într-un picior. Se opinti, făcu o piruetă lentă și lansă mingea încet mai departe. Era o minge de volei și în spatele meu, toate piscurile munților începură să strige. M-am încordat vrînd s-o lovesc cu bastonul și s-o trimit înapoi peste plasă, dar încheieturile mîinilor mi-erau prinse în lanțuri de gheață și alamă. Mingea căpătă ochi și o coamă de păr ca mătasea de porumb cînd țîșnește prin pănușă. Fața lui Deifendorf se apropie atît de tare de mine, încît îi simțeam mirosul de seu al respirației.

Oamenii din oraș veniră să mă vadă, mînjiți cu vopsea indiană și cu o expresie pierdută din pricina lacrimilor gratuite.

— Vă amintiți de noi ! am spus. Cum mergeam împreună pe autostradă, lîngă troleibuz, eu grăbindu-mă întotdeauna puțin ca să țin pasul.

— Să-mi amintesc ? Omul își atinse stingherit obrazul, astfel încît argila udă i se luă pe vârful degetelor. Sînt atîția...

— Caldwell, i-am spus eu atunci. George și Peter. Preda la liceu și când s-a sărbătorit sfîrșitul războiului, l-a jucat pe Unchiul Sam și a condus parada, de la clădirea pompierilor de-a lungul șoselei unde erau firele de troleibuz.

— Da. Parcă *era* cineva, spuse el și genele îi tremurau cu o concentrare de somnambul... un om mic și îndesat...

— Nu, unul *înalt*.

— Voi vă *închipuiți* cu toții, sări el deodată enervat, că dacă stați aici un an sau doi, eu... eu... trec cu miile prin fața mea. Au fost mii. O să fie mii. Întîi poporul. Pe urmă cei din Țara galilor, și quakerii, și nemții din Valea Tulpehocken... și toți își închipuie că trebuie să-mi amintesc de ei. De fapt, eu nici nu prea am ținare de minte. Și o dată cu această mărturisire, fața lui se luminează cu un zîmbet care o încreți atît de tare, încît formă un contrast cu urmele de vopsea de culoarea pămîntului și mă făcu să-l iubesc o clipă chiar și în slăbiciunea lui. Și cu cît îmbătrînesc, continuă el, cu atît mă obosesc mai tare străzile de sus de pe dealul Shale, noile construcții dinspre Alton și cu cît... Nu știu. Cu atît lucrurile par să aibă mai puțină importanță.

— A făcut parte din clubul Leilor, i-am suflat eu. Dar nu l-au ales niciodată președinte. A făcut parte din Comitetul pentru Obținerea Parcului în Orășel. Făcea mereu fapte bune. Îi plăcea să se plimbe pe alei și petrecea foarte

mult timp zăcînd în garajul lui Hummel, acolo, la colț.

Ochii lui erau închiși, și urmărind conturul pleoapelor, am văzut întreaga lui față ca pe un pergament, umflată, pîlpîind plină de vine subțiri, dar cu o expresie de extaz, ca aceea a măștilor mortuare. Vopsea de pe fața lui lucea, acolo unde nu se uscaseră. „Oare cînd au aranjat aleea lui Hummel?” murmură el, ca pentru sine. „Era un atelier de tîmplărie acolo și un om orbit de gazele din tranșee, care stătea în cocioaba aia mică... și acum văd un om care a apărut pe alee... Buzunarul paltonului e plin cu tocuri vechi care nu scriu.”

— Asta-i tatăl meu, am strigat.

Dădu din cap, furios, și ridică încet pleoapele.

— Nu, îmi spuse, nu e nimeni. E umbra unui pom. Rînji și scoase din buzunar o sămîntă înaripată de arțar, o despică îndemînată cu unghia degetului mare și și-o lipi pe nas, așa cum făceam noi cînd eram copii, formîndu-și un mic corn verde de rinocer. Și în combinație cu vopsea ocră de pe față, expresia lui păru deodată răuvoitoare și pentru prima oară se uită drept la mine cu ochii lui negri ca păcura sau ca huma. Vezi, spuse el răspicat, tu te-ai îndepărtat. Nu trebuia să te îndepărtezi.

— N-a fost vina mea. Mama...

Clopoțelul începu să sune. Se făcuse ora mesei, dar mie nu mi-au adus nimic de mîncare. Stăteam în fața lui Johnny Dedman și mai erau încă doi băieți cu noi. Johnny împărțea cărțile de joc. Cum nu puteam să le ridic pe ale mele,

le trecea pe fiecare din ele, ca fulgerul, prin fața ochilor mei și mi-am dat seama că nu erau cărți obișnuite. Fiecare dintre ele avea în loc de punct central, o fotografie neclară.

Asul de caro : O femeie albă, nu prea tânără, stînd pe un scaun și zîmbind, cu picioarele desfăcute.

Valetul de pică : O femeie albă și un bărbat negru îmbrățișați într-o figură obscenă.

Decarul de treflă : Patru persoane așezate în dreptunghi, femeile alternînd cu bărbații, un negru și trei albi, în poziții obscene, estompate de micșorarea considerabilă inerentă procedului ieftin de tipărire. Din cauza aceasta unele detalii nu erau chiar atît de clare cît aş fi dorit eu, cu nesaț, să fie.

Ca să-mi ascund tulburarea am întrebat cu răceală :

— Unde le-ai găsit ?

— La o tutungerie din Alton, mi-a spus Johnny. Dar trebuie să cunoști omul.

— Sînt într-adevăr cincizeci și două de figuri diferite ? Mi se pare de necrezut.

— Toate în afară de asta, spuse, și-mi arată asul de pică. Era un as de pică obișnuit.

— Ce decepție !

— Dar dacă te uiți invers, spuse... Era un măr cu o coadă groasă și neagră.

N-am înțeles. L-am rugat :

— Lasă-mă să le văd și pe celelalte.

Johnny se uită la mine cu privirea lui înțeleaptă și cu obrazii lui pufoși, puțin îmbujorați.

— Uşurel, micul meu pui de profesor, spuse. Trebuie să plăteşti. Eu am plătit.

— N-am bani. Azi noapte a trebuit să stăm la hotel şi tata a trebuit să-i dea omului un cec.

— Ai un dolar. L-ai dosit să nu ştie moşu'. Ai un dolar în portofel în buzunarul de la sold.

— Dar nu pot ajunge la el. Am braţele legate.

— Bine, atunci cumpără-ţi singur cărţile, fecioaro. Şi puse cărţile în buzunarul cămăşii lui verzi ca frunza, dintr-o ţesătură frumoasă şi aspră, pe care o purta cu gulerul ridicat astfel încât marginea se freca la ceafă de părul lui ud şi pieptănat proaspăt.

Am încercat să ajung pînă la portofel. Muşchii umerilor mă dureau, prinşi în articulaţiile lor de gheaţă ; spatele-mi părea sudat de stîncă. Penny — căci ea era lîngă mine, emanînd un parfum slab de căldăruşe — îşi vîrîse nasul în ceafa mea, încercînd să ajungă în locul meu, pînă la portofel.

— Renunţă, Penny, i-am spus. Nu contează. Am nevoie de bani. Trebuie să mîncăm în oraş astă seară din cauza meciului de baschet.

— De ce te-oi fi mutat tu la ţară ? întrebă ea. Creează atîtea complicaţii.

— Da, i-am spus, dar în schimb îmi dă şanse la tine.

— Dar nu profiţi niciodată de ele, spuse fata.

— Am profitat o dată, i-am zis roşind, în semn de apărare.

— Eh, fir-ar-al naibii, oftă Johnny, uite, Peter, să nu zici că n-am făcut niciodată nimic

pentru tine. Scotoci printre cărți și-mi arată încă o dată valetul de cupă. Mi se părea foarte frumos. Un cerc împlinit, o simetrie în sfârșit găsită, o viltoare întunecată de carne, fețe ascunse, părul lung și despletit al femeii... Dar frumusețea pozei, ca un creion negru frecat pe hîrtie ca să scoată în evidență inițiale și inscripții săpate cu mult în urmă pe un pupitru și acum îngropate, trezi din nou tristețea și teama mea în legătură cu tata.

— Ce crezi c-o să arate radiografia? am întrebat, cu un ton care speram că e indiferent.

El ridică din umeri și după ce mormăi ceva, care însemna de fapt că face o socoteală, spuse:

— Juma-juma, se poate și așa și așa.

— Ah, Doamne, strigă Penny, ducînd repede vîrfurile degetelor la gură. Am uitat să mă rog pentru el.

— Nu-i nimic, o liniștii eu. Lasă! Uită că te-am rugat. Dă-mi să mușc o dată din chifteaua ta. Numai o dată. Fumul de țigară mă supăra la față, cînd deschideam gura simțeam că trag sulf în piept.

— Ușor, ușor! exclamă Penny, asta-i toată mîncarea mea de prînz.

— Ești drăguță cu mine, i-am spus. De ce? De fapt nu era o întrebare, încercam doar s-o trag puțin de limbă.

— Ce ai ora viitoare? întrebă Kegerise, cu vocea lui urîță și monotonă. El era al patrulea dintre băieți.

— Latina. Și n-am făcut nimic din lecțiile alea împruțite. Cum era să le fac? Am petrecut

toană noaptea asta păcătoasă, hoinărind cu tata pe stradă la Alton.

— Domnișoara Appleton va fi încântată să audă asta, spuse Kegerise ; era gelos pe min-tea mea.

— O, eu cred că unui Caldwell e în stare să-i ierte orice păcat, interveni Penny. Avea un fel de violență care mă scotea din sărite. Nu era prea deșteaptă și de aceea nu-i stătea bine.

— Ai spus un lucru cam ciudat. Are vreun înțeles anume ? am întrebat-o.

— N-ai observat ? Ochii ei verzi se făcură rotunzi de tot. După felul în care stă taică-tu cu Hester de vorbă în hol ? Hester se uită la el ca la Dumnezeu !

— Ești nebună, i-am spus. Obsedată sexual, zău !

Voisem să fiu inteligent și, spre uimirea mea, reușisem s-o supăr.

— Tu nu observi niciodată nimic, Peter, nu-i așa ? Ești atît de tare vîrît în propria ta piele încît habar n-ai ce e în sufletul altora.

Auzind cuvîntul „piele“ am simțit un șoc. Dar eram sigur că nu știe nimic despre pielea mea. Fața și mîinile mele erau curate, și asta era tot ce văzuse vreodată. Gîndul ăsta mă tulbura și făcea ca dragostea ei să mă sperie. Căci dacă mă iubea, pînă la urmă ajungeam să facem și dragoste și vedeam clipa dureroasă cînd va trebui să-mi expun pielea privirilor ei.

— *Iartă-mă*, începu deodată să șoptească cre-ierul meu. *Iartă-mă, iartă-mă.*

Johnny Dedman, enervat că nu-l mai băga nimeni în seamă — la urma urmei era din cursul superior, iar noi eram doar niște boboci, așa că ne făcea un mare hatîr că stătea cu noi — scotoci printre cărțile lui scîrboase și chicoti ostentativ.

— Știi care mă înnebunește pe mine, zise, curva cu crupă, adică, patru de cupă, femeia cu taurul...

Minor veni glonț la masa noastră. Mutra lui cheală arunca săgeți de furie și nările lui umflate scoteau aburi.

— Uite, *uite* ce e, pufni el, ia astea de aici. Și să nu te mai prind cu asemenea porcării în localul meu.

Dedman ridică privirea spre el, clipind imperceptibil cu genele lungi și întoarse, care dădeau privirii lui un aer visător de om care așteaptă. Vorbi abia mișcîndu-și buzele.

— Ia mai du-te și te plimbă.

Domnișoara Appleton părea cam tulburată și cu sufletul la gură, probabil pentru că urcase multe trepte.

— Peter ia tradu tu, spuse, apoi citi tare, scan-dînd impecabil :

*Dixit, et avertens rosea cervice refulsit,
ambrosiaequae comae divinum vertice odorem,
spiravere, pedes vestis defluxit ad imos,
et vera incessu patuit dea.*

Rostind aceste cuvinte, adoptă expresia ei latină : colțurile gurii trase sever în jos, sprînce-nele ridicate cu un aer încremenit, obrajii serbezi

de atîta gravitate. La orele de franceză avea cu totul altă expresie: obrajii ca merele, sprînce-nele jucăușe, buzele strînse și uscate, colțurile gurii încordate cu un aer puțin păcătos.

— Ea a spus... începui eu.

— Ea a vorbit. A vorbit astfel, corectă domnișoara Appleton.

— A vorbit și... și... a strălucit.

— Ce a strălucit? Nu *ea*! *Cervice* a strălucit!

— Ea a vorbit și întorcînd, hm, crăpătura ei trandafirie...

Ceilalți începură să rîdă. Eu am roșit.

— Nu. *Cervice, cervice*. Ceafă. Doar ai auzit de *cervis*! Nu se poate să nu fi auzit de vertebra cervicală.

— Ea a vorbit și întorcîndu-se...

— Pe cînd se întorcea...

— Pe cînd se întorcea, ceafa ei trandafirie se îmbujoră...

— Foarte bine.

— Și, și, *Coma, Coma*... somn?

— Păr, Peter, păr. Nu se poate să nu fi auzit de cuvîntul derivat, coamă. Gîndește-te la coamă, la coama calului.

— Și, hm... întorcîndu-se iar...

— Nu, nu, dragul meu copil, nu. *Vertice*, aici e substantiv, *vertex, verticis*. Vortex. Un vortex, un vîrtej, o vîltoare, o *Coroană* de păr, ce fel de păr? La ce se referă?

— La ambrozie.

— Da, ambrozia, care înseamnă în mod propriu, nemuritor, legată de cele mai multe ori de hrana zeilor și, în acest sens, ajungînd pînă la

noi, cu înțelesul de dulce, delicios, ca mierea. Dar zeii întrebuițau ambrozia și ca unsoare și ca parfum. Domnișoara Appleton vorbea despre zei cu oarecare autoritate. Așa vorbea ea.

— Și vîltoarea părului ei ciufulit...

— Cununa, Peter. Părul zeilor nu e niciodată ciufulit...

— Și cununa ei de păr răspîndea un miros divin de ambrozic.

— Da. Bine. Dar să-i spunem mireasmă. Mirosul sugerează mai degrabă instalațiile sanitare...

— O mireasmă divină, veșmîntul ei, mantia ei...

— Da, o mantie-n falduri. Toate zeițele, în afară de Diana, purtau mantii largi și în falduri. Diana, zeița vîânătorii, purta bineînțeles o tunică, poate cu jambiere, probabil dintr-un material gros verde sau cafeniu, ca acesta pe care-l port eu. Mantia cădea la pămînt...

— Nu înțeleg ce înseamnă *ad imos*.

— *Imus*, un cuvînt cam arhaic. E superlativul lui *inferus*, dedesubt, jos. *Ad imos*, în punctul cel mai de jos. Aici, cuvînt cu cuvînt, înseamnă în punctul cel mai de jos al picioarelor ei, ceea ce nu prea are sens în limba noastră. E folosit ca subliniere. Poetul e uluit. O traducere cum ar fi „mantia ei cădea, ah, cădea la picioarele ei” ar putea fi un echivalent. Înțelesul e de „total”. Era complet goală. Continuă te rog, Peter. Du-rează mult prea mult.

— Jos, jos la picioarele ei, și într-adevăr, deschise...

— *A fost deschis, a fost scos la iveală, scos în evidență, ca Vera, Vera dea.*

— Ca o adevărată zeiță.

— Da, da. Dar ce caută cuvîntul *incessu* aici ?

— Nu știu.

— Zău, Peter, mă decepționezi. Un element bun ca tine ! *Incessu* înseamnă mers, ținută. Avea un mers de adevărată zeiță. Mers în sens de ținută, de eleganță fizică. Există o anumită eleganță a divinităților. Aceste rînduri sînt pătrunse de sentimentul de frumusețe care-l năpădește pe neștiutorul Aeneas. *Ille ubi matrem agnovit*, el își recunoscă mama. Venus, Venus, cu parfumul ei de ambrozii, cu părul ei învolburat, rochia în falduri și pielea trandafirie. Dar el n-o vede decît cînd ea se *avertens*, cînd îi întoarce spatele. Înțelesul fragmentului e că el își dă seama de adevărata ei aureolă, de adevărata ei valoare, de ceea ce o leagă de el, numai în clipa în care se întoarce să-l părăsească. Așa e de multe ori și în viață. Iubim prea tîrziu. În versul următor el o strigă, cu mare emoție, dar ea dispăre. „O, de ce, de ce nu putem să ne luăm de mîna, de ce nu putem auzi și reda vorbele cu înțelesul lor adevărat ?“

Iris Osgood o înlocui ; plîngea. Lacrimile îi curgeau șiroaie pe obrazii moi și blînzi ca coapsele unei capre, fără ca ea să aibă înțelegerea să le ștergă. Era o fată proastă și searbădă pe care n-o iubea nimeni în clasă și totuși eu simțeam față de ea un fel de tresărire interioară. Rotunjimea trupului ei neformat trezea în mod tainic sămînța de îndîrjire din mine,

lucru pe care-l manifestam devenind iute la minte și slobod la gură. Dar atunci eram obosit, nu doream decît să-mi liniștesc mintea cu inteligența ei slabă.

— De ce plîngi Iris ?

Printre sughițurile care-i ieșeau din gîtlej, reuși să scoată cîteva vorbe.

— Bluza mea... a rupt-o. A sfîșiat-o. Ce să-i spun lu' mama ?

Și într-adevăr mi-am dat seama că unul din sînii ei argintii și lunecoși era dezgolit pînă la marginea butonului trandafiriu și încrețit ; nu-mi mai puteam lua ochii de la el, părea atît de vulnerabil !

— Nu-i nimic, i-am spus, vesel, uită-te la *mine*. Cămașa mea e complet sfîrtecătă.

Și într-adevăr așa era. Cu excepția petelor și a unor ațe roșii și lipicioase, pieptul meu era gol. Psoriazisul se observa acum clar. Colegii mei formaseră o coadă și treceau acum unul cîte unul pe lîngă mine, Betty Jean Shilling, Fats Frymoyer, Gloria Davis, care încerca să ascundă un zîmbet, Billy Schupp, diabeticul — treceau cu toții. Era clar că veniseră împreună cu același autobuz. Fiecare studia o clipă cojițele mele, apoi pleca tăcut mai departe. Cîțiva dintre ei dădură din cap cu tristețe. O fată strînse buzele și închise ochii. Unii aveau ochii umflați și roșii de plîns. În spatele meu tăcuseră și vîntul și crestele munților. Stîncă mea părea capitonată și simțeam un miros puternic de medicamente, care aproape că înghițea parfumul artificial al florilor.

Ultimul care a venit a fost Annie Werner, președintele celor din ultimul an și al consiliului elevilor, căpitanul echipelor de fotbal și baseball. Era un băiat cu ochii în fundul capului, cu un gât ca de zeu și umeri greoi și căzuți, care luceau din pricina apei de la duș. Se aplecă tare deasupra mea și se uită fix la cojițele pe care le aveam pe piept, atingând disprețuitor una cu degetul arătător.

— Doamne, puștiule, spuse, ce ai ? Sifilis ?

— Nu, am încercat eu să-i explic, e o stare alergică, nu se ia, nu-ți fie frică...

— Te-ai arătat vreunui medic ?

— N-ai să crezi, dar chiar și medicul...

— Sîngerează ? întrebă el.

— Numai cînd mă scarpin tare, i-am spus, încercînd cu disperare să intru în grațiile lui, să-l fac să mă ierte. De fapt, te calmează cînd citești sau cînd stai la cinema, să...

— Mamă, Doamne, exclamă el, în viața mea n-am văzut ceva mai urît ! Își sugea în cruntat arătătorul. Acum te-am atins și o să mă molipsesc și eu. Unde e mercurocromul ?

— Zău, mă jur pe ce vrei tu, că nu se ia...

— De fapt, spuse, și după felul solemn și stupid în care rostise cuvintele, mi-am dat seama că trebuie să fi fost un bun președinte de consiliu al elevilor — mă mir că te lasă să intri cu așa ceva în școală. Dacă e sifilis, știi, capacul de la closet...

— Îl vreau pe tata ! Am urlat.

A apărut în fața mea și a scris pe tablă :

Era ultima oră a zilei, a șaptea. Eram obosiți. Tata încercui E-ul și spuse :

— Energie. Asta înseamnă viața. Acest mic E suplimentar înseamnă viața. Noi asimilăm zaharuri și oxigen și le ardem, așa cum se ard ziarele vechi în lada cu gunoi și pe urmă eliminăm bioxid de carbon și apă și energie. Când acest proces se oprește — și făcu un X peste ecuație — se oprește și *asta* — și bară E-ul cu două X-uri — și devii ceea ce se numește mort. Devii un buștean, compus din chimicale fără valoare.

— Dar procesul nu se poate răsturna niciodată ? am întrebat eu.

— Mulțumesc de întrebare, Peter. Ba da. Citiți ecuația invers și veți da de fotosinteză, adică de viața plantelor verzi. Ele absorb umezeală și bioxidul de carbon, pe care-l expirăm noi, și energia solară și produc zahăr și oxigen și pe urmă noi mîncăm plantele și reprimim zahărul și uite așa merg lucrurile în univers. Schiță cu degetul un vârtej prin aer : se învîrte, se învîrte și nimeni nu știe unde se oprește.

— Dar de unde iau energia ? am întrebat eu.

— Bună întrebare, spuse tata. Ai moștenit mintea maică-ti. Sper din tot sufletul că n-ai să moștenești mutra mea pocită. Energia de care e nevoie pentru fotosinteză vine de la energia atomică a soarelui. De cîte ori gîndim, ne mișcăm sau respirăm, consumăm o fărîmă din ra-

zele aurii ale soarelui, iar cînd peste cinci miliarde de ani sau mai mult se vor stinge, nu ne mai rămîne decît să ne întindem și să ne odihnim pentru vecie.

— Dar de ce vrei să te odihnești? Fața lui se făcuse albă. Între noi, se ridicase un fel de ceață. Tata părea turtit, undeva pe alt plan, și eu mi-am forțat vocea ca să ajungă pînă la el. Se întoarse încet, foarte încet, fruntea îi tremura și se alungise din pricina refracției. Buzele lui se mișcă și cîteva clipe mai tîrziu sunetul ajunsese pînă la mine.

— Cuum? Nu se uita la mine, părea că nu e în stare să mă găsească.

— Nu te odihni! am strigat eu bucuros că mă năpădiseră lacrimile, bucuros că-mi aud vocea spărgîndu-se de vîrfurile ascuțite ale tristeții. Am aruncat cuvintele cu un fel de sentiment de triumf, încîntat de senzația pe care mi-o dădeau lacrimile ce-mi biciuiau cu blîndețe obrazii, de parc-ar fi fost capetele rupte ale unor sfori despletite. Tăticule, nu te odihni! Ce-ai putea să faci? Nu poți să ne ierți și să continui?

Jumătatea de sus a ființei lui era îndoită de un fel de încovoiere a suprafeței în care fusese prins. Cravata și plastronul cămășii și reverele hainei îl încingeau, ridicîndu-se de-a lungul curbei, și țeasta, la capătul arcului, era îngheșuită în unghiul format de perete, care se întâlnea cu tavanul, deasupra tablei negre, un loc cu pînze de păianjeni, unde mătura n-ajungea niciodată. De acolo sus, fața lui schimonosită se uita jos la mine, cu un aer trist și preocupat.

Totuși, o fărîmă microscopică de curiozitate în coada ochilor săi mă făcu să strig într-una :

— *Așteaptă !* Nu mă poți aștepta ?

— Cum ? Merg prea repede ?

— Vreau să-ți spun ceva !

— Cuum ?

Vocea lui era atît de înăbușită și de depărtată încît doream să mă apropii de el, și m-am trezit înotînd în sus, cu mișcări sigure, brațele mele ridicîndu-se tare de la cot, picioarele flînd ca aripioarele peștilor. Senzațiile m-au emoționat atît de tare, încît aproape că am uitat să vorbesc.

— Am speranțe ! am exclamat eu gîfîind cînd am ajuns lîngă el.

— Serios ? Mă bucur grozav să aud asta, Peter. Eu n-am avut niciodată. Asta-i, pesemne, moștenire de la maică-ta, o femeie și jumătate.

— Ba nu, de la *tine*.

— Nu te îngrijora din pricina mea, Peter. Cincizeci de ani e mult. Dacă nu înveți nimic în cincizeci de ani nu mai înveți niciodată. Bătrînul meu n-a știut niciodată ce l-a lovit. Ne-a lăsat o *Biblie* și o groază de datorii.

— Cincizeci de ani nu-i mult, i-am spus eu. Nu-i *de ajuns*.

— Și chiar ai speranțe ?

Am închis ochii. Între „eul“ mut din creierul meu și lumea șovăielnică a întunericului, tot de acolo, era un gol de proporții nedeterminate, dar precis că nu era mai mare decît un țol. Cu o mică minciună am sărit peste el.

— Da, i-am spus. Și acum, lasă prostiile.

IIV

CALDWELL se întoarce și închise ușa în urma lui. Încă o zi, încă un dolar. E obosit dar nu oftează. E târziu, trecut de cinci. A stat în camera lui muncind să ajungă cu registrele de baschet la zi și încercînd să descurce biletele. Lipsea un carnet întreg de bilete și scotocind prin sertare dădu de raportul lui Zimmerman și-l reciti. Îl amări peste măsură. Era scris pe hîrtie albastră și, uitîndu-se la el, avu impresia că pică invers drept în cer. Tot în ziua aceea mai corectase și tezele clasei a patra. Biata Judy Lengel nu reușise. Își dă prea multă osteneală și poate că asta fusese și greșeala lui, toată viața. Pe cînd se îndrepta spre scară, durerea surdă pe care o simțea în trup izbucni din nou și-l învălui ca o aripă în falduri. Unii au toate cinci talentele, alții au două, alții au doar unul. Dar fie că ai lucrat în vie toată ziua, sau numai un ceas, cînd se face plata iei tot atît ca ceilalți. Parabola îi reamintește de glasul lui taică-su și asta îl întristează și mai tare.

— George ! Cu coada ochiului văzu o umbră.

— Cine e ? A ! Tu erai ? Ce faci aici la ora asta ?

— Mă aflu și eu în treabă. Așa fac fetele bătrâne. Se află în treabă. Hester Appleton stă în ușa clasei cu brațele încrucișate pe volanele bluzei ei virginale. Clasa ei are numărul 202 și e în fața camerei 204, pe cealaltă parte a culoarului. Harry mi-a spus c-ai fost ieri pe la el.

— Mi-e rușine să recunosc c-am fost. Ți-a mai spus și altceva? Așteptăm rezultatul radiografiei, sau alte mizerii d-astea.

— Nu fii îngrijorat! Schimbarea imperceptibilă a glasului ei, când lăsă să-i scape aceste cuvinte, îl făcu pe Caldwell să-și încline capul lung.

— De ce nu?

— Că nu servește la nimic. Peter e foarte îngrijorat. Mi-am dat seama azi, în timpul orei.

— Bietul puști n-a prea dormit azi-noapte. Am avut o pană de mașină la Alton.

Hester își așează o șuviță de păr și cu un gest grațios împinge cu degetul mijlociu creionul mai adânc în coc. În lumina slabă părul ei e lucios și nu pare de loc cărunt. E o femeie mică, cu piept mare, lată în solduri și, văzută din față, pare bondoacă și cu talia groasă. Din profil însă talia ei pare uimitor de subțire, din pricina ținutei drepte și țăntoșe. După atitudinea ei ai tot timpul impresia că e pe punctul să tragă aer în piept. Pe bluză poartă o broșă de aur, în formă de săgeată.

— Băiatul, spune ea, cercetînd încă o dată în viața ei fața acestui om care o domina în umbra sălii, o față ciudată, noduroasă și care

ei i se părea veșnic plină de mister — nu era în apele lui.

— Cred că nici n-apucă s-ajungă acasă și face un guturai, spuse Caldwell. Asta e. Și n-am ce-i face. Știu că îmbolnăvesc băiatu' și n-am încotro.

— Dar nu-i chiar atât de plăpînd, George. Făcu o pauză. În unele privințe e chiar mai rezistent decît taică-su.

Caldwell prinde doar o parte din ce-a spus ea, dar oricum destul ca să schimbe puțin ce avea de gînd să spună.

— Cînd eram puști la Passaic, nu-mi amintesc să fi zăcut vreodată din pricina răcelii. Te ștergeai la nas cu mîneca și dacă te gîdila pe gît tușeai. Prima dată în viața mea cînd am stat și eu în pat a fost în 1918, cînd cu gripa. Mamă ce porcărie ! Brrr !

Hester își dă seama de durerea lui și-și apasă degetele pe săgeata de aur ca să curme senzația de tulburare care a năpădit-o. Predase atîția ani în clasa de lîngă a lui, încît în sinea ei era convinsă că se culcase de multe ori cu el. I se părea că se iubiseră cînd erau mai tineri și că din motive care nu fuseseră destul cercetate nu se mai iubeau, de mult.

Caldwell simte asta și de aceea în prezența ei e puțin mai liniștit decît altminteri. Au amîndoi exact cincizeci de ani ; coincidența zilelor lor de naștere era ca o farsă a soartei și în subconștientul lor căpătase un înțeles ciudat. Nu-i vine s-o părăsească și să coboare scara : boala lui, fiul lui, datoriile lui, povara grea a pă-

mîntului cu care îl potcovise nevastă-sa, toate astea îi răscolesc creierii, făcîndu-l să caute soluții. Hester are nevoie de el. Vrea ca el să-i spună tot. Se străduiește să împace principiile ei de conduită cu această dorință și, voind parcă să se elibereze de obișnuința pe care o are de zeci de ani de a fi singură, expiră, oftează.

— Peter, spune el apoi, seamănă cu Cassie. Are darul de a obține tot ce vrea.

— Ar fi trebuit s-o las să joace la varieteu. Ar fi fost mai fericită, îi mărturisește el domnișoarei Appleton într-un acces de sinceritate. Nu trebuia să mă însor cu ea. Trebuia să-i fiu doar impresar. Dar n-am avut destul curaj. Am fost crescut cu ideea că dacă întîlnești o femeie care-ți place cît de cît, singurul lucru pe care-l poți face e s-o ceri de nevastă. Cu alte cuvinte — ar fi trebuit să mă însor cu o femeie ca tine. Cu tine.

Cu toate că Hester urmărise acest lucru, acum cînd se întîmplase o scîrbea și o alarma. Umbra omului din fața ei pare să se umfle de îngrijorare și e gata s-o copleșească. E prea tîrziu. Nu se mai poate adapta. Începe să rîdă de parcă vorbele lui ar fi fost lipsite de sens. Sunetul rîsului ei dă un aspect înfricoșător dulăpioarelor verzi care devin în perspectivă din ce în ce mai mici. Crăpăturile de ventilație par îngrozite de ce văd pe peretele din față : fotografiile înrămate ale unor echipe de basebal și atletism care au dispărut.

Hester se îndreaptă, trage aer în piept, își înfige și mai tare creionul în coc, și întreabă :

— Ce gânduri ai în legătură cu educația lui Peter ?

— Nici unul. Singurul lucru la care mă gândesc e că o să coste mai mulți bani decât am eu.

— Vrea să urmeze Școala de Bele-arte sau pur și simplu facultatea de litere și filozofie ?

— Treaba lui și a maică-si. Astea-s lucruri pe care le discută ei împreună. Pe mine mă sperie ca naiba. După câte îmi dau eu seama puștiul cunoaște faptele vieții chiar mai puțin decât le cunoșteam eu la vârsta lui. Dacă aș crăpa acum ar rămîne și el și maică-sa acolo în mijlocul pădurii și ar încerca să mănînce florile de pe tapet. Nu-mi dă mîna să mor.

— E adevărat c-ar fi un lux, spuse Hester. Aroganța familiei Appleton ia la Hester uneori, pe neașteptate, forma de sarcasm sau de ironie. Cercetează încă o dată fața misterioasă de deasupra ei, se încruntă din pricina șoaptelor bolnăvicioase din pieptul său și se pregătește să plece dorind nu atît să-l alunge pe Caldwell cît să alunge propria ei taină.

— Hester !

— Ce e, George ? Capul cu pieptănătura linsă și cocul rotund se profilează ca o semilună în lumina care bate din camera ei. Văzînd felul detașat, voios dar plin de regret cu care zîmbea, orice observator obiectiv ar fi fost convins că fusese cîndva iubitul ei.

— Îți mulțumesc că mă lași să bat cîmpii, spune el. Apoi adaugă : Vreau să-ți fac o mărturisire. Mîine ar putea să fie prea tîrziu. Au fost de-a lungul anilor împrejurări în care copiii mă

necăjeau atît de tare, încît ieşeam din clasă şi veneam aici la tîşnitoare unde se bea apă numai ca să te aud de acolo, din clasă, vorbind franţuzeşte. Cînd te auzeam, mă linişteam mult mai mult decît dac-aş fi băut apă. Reuşeai întotdeauna să-mi dai curaj.

— Acu' eşti necăjit? îl întreabă ea plină de gingăşie.

— Da. Sînt. Sînt deprimat şi m-a înghiţit şi bătrîna iarnă, cu totul.

— Să-ţi recit ceva în franţuzeşte?

— Drept să-ţi spun, Hester, mi-ar face plăcere.

Faţa îi capătă vioiciunea ei galică — obrazii ca două mere, buzele ca nişte prune — şi pronunţă cuvînt după cuvînt, savurînd diftongul deschis şi nazala închisă de parc-ar fi fost două lichioruri. „*Dieu est très fin*“.

O clipă planează tăcerea.

— Mai spune o dată, o roagă Caldwell.

— *Dieu — est — très — fin*. E fraza care m-a călăuzit în viaţă.

— Dumnezeu e foarte... foarte deştept?

— *Oui*, foarte deştept, *foarte elegant, foarte zvelt, foarte rafinat. Dieu est très fin*.

— Da, da. Aşa e. E un moşuleţ minunat. Să mor dacă ştiu ce ne-am face fără El.

Şi deodată, parcă s-ar fi hotărît de comun acord, se despart.

Dar Caldwell se întoarce la timp ca s-o oprească :

— Ai fost bună şi mi-ai recitat ce te-am rugat. Aş dori să-ţi recit şi eu ceva, un lucru

la care nu cred că m-am mai gândit de treizeci de ani. E o poezie pe care ne punea s-o recităm pe vremuri la Passaic. Cred că pot să-ți mai recit începutul. Vrei să încerc ?

— Încearcă.

— Nici nu știu de ce naiba te-oi fi chinuind așa ! Și Caldwell se așază „drepti” ca un elev, concentrat, cu pumnii strînși de o parte și de alta a trupului, se uită pieziș făcînd eforturi să-și amintească și anunță : *Cîntecul orașului Passaic* — de John Alleyne MacNab. Apoi își drege vocea :

*Jehova tatăl a gândit cu cap,
Tot lucrul pe pămînt, să-l facă minunat !
Și-n voia lui, natura tinde,
Spre legi divine, spre scopuri sfinte...*

*Apele curg și nimeni n-o să știe,
Cît vor mai curge poate — o veșnicie.
Citim poveștile care-au trecut,
Iar viitoru-i ascuns, e nevăzut...*

Rămîne pe gânduri, dar nu reușește să-și mai amintească.

— Atîta știu, spune el zîmbind. Credeam c-o să-mi amintesc mai mult.

— Nu cred că-s mulți care ar fi ținut minte nici măcar atît. Nu e o poezie prea bună. Ce spui ?

— Pentru mine este. Nu-i caraghios ? Cred că trebuie să fi copilărit pe malul rîului ca să-ți placă.

— Hmm ! Da. Probabil că ăsta-i adevărul. Îți mulțumesc că mi-ai recitat-o, George.

În sfârșit se întoarce și intră în clasa ei. O clipă, săgeata de aur de pe bluză pare s-o apese pe laringe, gata s-o înăbușe. Își trece ușor mâna pe frunte, înghite în sec și senzația dispare.

Caldwell se îndreaptă spre scară, amețit de senzația de tristețe. Peter. Studiile lui reprezintă o enigmă a cărei soluție, oricare ar fi ea, cerea bani și bani n-avea. Pe urmă mai era și boala de piele a băiatului și sănătatea lui în general. Dacă citea tezele acum, mai putea lăsa copilul să doarmă zece minute în plus, a doua zi de dimineață. Nu poate suferi să-l scoale din pat. Pînă ajung ei acasă, diseară, după meciul de baschet, se face unsprezece. Și asta adăugat la noaptea îngrozitoare pe care au petrecut-o în păduchelnița aceea din ajun, îl coace taman bine pentru un nou guturai. Un guturai pe lună, cu precizie de ceasornic. Se spune că nu există nici o legătură între guturai și piele, dar Caldwell avea dubii. Totul se leagă. Cît despre Cassie, pînă nu se căsătoriseră nici nu observase boala, nu avea decît o singură pată pe burtă, dar la copil era o calamitate, se întinsese pe brațe, pe picioare, pe piept, chiar pe față — mai mult decît își dădea el seama — bucățele de coajă în urechi ca săpunul uscat și bietul puști habar n-avea. Să nu știi înseamnă să fii fericit. Pe vremea crizei economice cînd împingea căruciorul copilului cu un băț în formă de furcă, îi fusese frică, ajunsese la marginea prăpastiei, dar nutrița băiatului care se întor-

cea să-l privească, obrajii lui plini de pistru, pete compacte sub ochi, făceau și lumea să pară compactă. Acum fața băiatului, pătată, cu buze și gene de fată, îngustă ca o bărdiță, îngrijorată și ironică, îi rodea lui Caldwell sufletul, dându-i senzația unui lucru neisprăvit.

Dacă ar fi avut cât de cât caracter și-ar fi pus pantalonii bufanți și ar fi lansat-o pe scena varietelui. Dar pe atunci teatrele de varieteu se năruiau, ca și societatea de telefoane. Totul se năruia. Cine ar fi crezut că Buickul îi va lăsa în pană tocmai când aveau mai multă nevoie de el? Lucrurile nu pierd niciodată ocazia să te lase în aer. Pe patul de moarte religia tatălui său fusese: „Uitat pe vecie?”

Numerile de la 18001 pînă la 18145: astea sînt biletele de baschet care lipsesc. Căutînd în dulapuri, în sertare și printre hîrtii nu găsise decît bucățica de hîrtie pe care-și scrisese Zimmerman raportul, un petic de cer, care îi dădea senzația că i se strînge stomacul, ca atunci cînd îți strivești degetul în ușa. Trosc. Zdrang. În orice caz, nu-și îngropase talentul în pămînt — nu ascunsese adevărul, ci le arătase tuturor ce înseamnă o lumîinare arsă pînă la capăt.

Adineauri îi trecuse prin minte un gînd plăcut. Dar ce gînd? Luă calea întoarsă prin pie-trișul cafeniu al creierului, căutînd să găsească giuvaerul. Asta e! Fericirea. Să nu știi, în-seamnă să fii fericit!

Amin!

Despărțiturile cercevelelor 'de oțel ale ferestrei de pe palier, la jumătatea scării, cu urmele mici

de murdărie care erau acum solide ca oțelul însuși, îl izbesc în chip ciudat. De parcă peretele, devenind fereastră, ar fi rostit cu voce tare un cuvânt într-o limbă străină. De cinci zile de când înțelesese că poate muri, Caldwell își băgase ideea în cap, așa cum ai înghiți un fluture : o gravitate schimbătoare pătrunsese în chip ciudat în structura lucrurilor, și ori făcea toate suprafețele compacte ca plumbul, investindu-le cu o permanență nepăsătoare, ori, o clipă mai târziu, le făcea să danseze cu inconsecvență, ametește ca niște eșarfe în bătaia vântului. Totuși, printre suprafețele care se dezintegrau încerca să-și mențină pasul ferm.

Hummel.

Telefon lui Cassie

Dentist.

Să fiu înapoi pentru meci, la 6,15.

Să iau mașina, să-l duc pe Peter
acasă.

} Programul
lui
Caldwell.

Împinse ușa de sticlă armată și o porni pe coridorul gol. Să-l vadă pe Hummel, să-i telefoneze lui Cassie. La douăsprezece Hummel nu găsisese încă axul de ocazie cu care să-l înlocuiască pe cel care se rupsese pe terenul mic, cu formă ciudată, așezat între fabrica de bomboane de tuse și calea ferată. Întreba la telefon toate depozitele de vechituri și magazinele cu piese auto din Alton și West Alton. Făcu socoteala că va trebui să plătească 20 pînă la 25 de dolari. Îi va spune lui Cassie și ea va face cumva ca această sumă să nu conteze prea mult. Pentru ea

era ca o picătură într-o găleată, o picătură în plus sau în minus înghițită de pământul ei nerecunoscător, optzeci de pogoane de pământ pe capul lui, pământ rece și mort, sîngele lui supt ca ploaia de pământul ingrat. Și bătrînul Kramer era în stare să-și vîre o felie întreagă de pîne în gură. Să-i telefoneze lui Cassie. Va fi îngrijorată ; prevedea îngrijorarea ei și a lui împletite la telefon ca două cabluri sudate. Oare Peter se simțea bine ? Dar bătrînul Kramer n-o fi căzut încă pe scări ? Cum o fi ieșit radiografia ? Nu știa. Se gîndise toată ziua să-i telefoneze doctorului Appleton, dar ceva în sinea lui se opunea să-i dea bătrînului fanfaron satisfacție. Să nu știi, înseamnă să fii fericit. Oricum, trebuia să se ducă la dentist. Gîndul ăsta îl face să-și sugă maseaua dureroasă. Cercetîndu-și trupul reușește să descopere toate formele și intensitățile durerii : înțepătura insinuantă a durerii de măsele, jena surdă și monotonă a bandajului de hernie, otrava neastîmpărată care-i sfîșia intestinele, senzația enervantă dar îndepărtată a unei unghii întoarse care rodea degetul strivit lîngă ea, în pantof, zvîcnirea ușoară pe deasupra nasului care însemna că în ultima oră își obosise prea tare ochii și o durere vecină dar deosebită în creștetul capului, ca durerea pe care i-o lăsa casca veche de rugby, din piele, după o încăierare înverșunată pe Stadionul Lake. Cassie, Peter, bătrînul Kramer, Judy Lengel, Deifendorf : se învîrteau cu toții în mintea lui. Să-l vadă pe Hummel, să-i telefoneze lui Cassie, să se ducă la dentist, să fie înapoi la șase și un sfert. Se vede

scăpat de treburile astea mărunte, purificat. În viața lui îi plăcuse întotdeauna un lucru : să lege cablurile și să vadă sîrmele de aramă, goale, crude și lucioase desfăcîndu-se în evantai, cînd erau descoperite brusc și cauciucul vechi și murdar dat la o parte. Inima conductibilă a cablului ! Pe vremuri îi era frică să îngroape ceva atît de viu în pămînt. Umbra aripii îl strînge atît de tare încît simte că-i tresar mațele : în ele s-a cuibărit un păianjen. Brrrr ! În învălmășeala gîndurilor, propria lui moarte iese mereu la suprafață. Îi arde fața. I se moaie picioarele, iar inima și capul i se umflă nemaipomenit de frică. Oare moartea, întinderea aceea albă, îi era acum menită lui ? Febra îi arde obrazii, trupul îi devine nepăsător ; și se roagă în gînd să apară în aer o făptură. Sala lungă și lustruită, luminată de globuri așezate la intervale regulate, licărește în tonuri de miere, de chihlimbar, și de seu. Atît de familiară, atît de familiară, încît e de mirare că în cincisprezece ani pașii lui n-au săpat un făgaș în aceste scînduri și totuși acum pare nouă și străină, la fel de străină ca în ziua aceea în care, proaspăt însurat și de puțină vreme tată, avînd încă accentul dulce, nazal și tărăgănat din New Jersey, venise pe zăpușeala unci după-amieze de vară să se întâlnească pentru prima dată cu Zimmerman. Îi plăcuse Zimmerman. Îi plăcuse din prima clipă ; felul în care se purta, greoi, stîngaci și cu ocolișuri, îi aducea aminte de un prieten din copilărie al lui taică-su, tovarăș de cameră la seminar, un om misterios care venea uneori duminica, în vizită, și care nu uita

niciodată să aducă o punguliță cu lemn dulce pentru „tînărul Caldwell”. Bomboane pentru George și o panglică de păr pentru Alma. De fiecare dată. Așa că încetul cu încetul începură să iasă din caseta încrustată de pe biroul lui Alma tot felul de panglicuțe. Zimmerman îi fusese simpatic și simțise că și Zimmerman îl plăcuse pe el. Făcuse mare haz de o glumă despre bătrînul Kramer. Nu-și mai amintea gluma, dar se trezi zîmbind la gîndul că făcuse una, acum cincisprezece ani. Caldwell umblă cu pași din ce în ce mai siguri. Ca un vîrtej neprevăzut în atmosferă, i se trezește în minte un gînd care-i răcorește obraji ca o adiere ușoară și anume că un om care trage să moară nu poate merge atît de drept.

Ușa lui Zimmerman, așezată pieziș față de vitrina cu trofee sportive, care sclipeau ca o sută de făclii, e închisă. În clipa în care Caldwell trece prin fața ei se deschide brusc și doamna Herzog iese încercînd să se furișeze chiar sub nasul lui. E tot atît de speriată ca el. Cască ochii mari în dosul ochelarilor strîmbi, cu rame de baga, caramel — iar pălăria cu pana de păun stă și ea strîmbă ca după o lovitură de trăsnet. Față de vîrsta lui Caldwell, doamna Herzog e o femeie tînără. Cel mai mare din copiii ei e abia în clasa șaptea. Dar prin școală începuseră să se și răspîndească valuri agitate de protecție îndreptate către acest copil. Doamna Herzog reușise să se facă aleasă în comitetul școlii, ca să poată asigura personal educația copiilor ei. În fundul sufletului său de profesor,

Caldwell disprețuia mamele astea băgărețe. Ha-bar n-au ce înseamnă educația : o junglă, o harababură spurcată. Gura ei mîzgălită cu roșu de buze purpuriu refuză cu aroganță să schițeze un zîmbet de mirare și de recunoaștere, rămînînd în schimb căscată, într-o stare de uimire sinceră, ca gaura înțepenită a unei cutii de scrisori.

Caldwell întrerupe tăcerea. Cu o nerușinare de puști, redeșteptată din fundul copilăriei de senzația uitată de a fi fost cît p-aci să capete un pumn în nas, o nerușinare care îi încrețește fața, îi spune doamnei Herzog, doamnei Herzog din Comitetul Școlii :

— Mamă, Doamne, cînd ai scos capul pe ușă, mi-ai amintit de un ceas cu cuc.

Avea un aer de demnitate jignită, ridicol la o persoană care nu împlinise nici patruzeci de ani și auzind acest compliment se rezemă de clanța ușii, devenind și mai glacială. Ochii lui se întunecară și își reluă drumul spre capătul culoarului. Dar lovitura în stomac o primi abia după ce deschise cu violență ușile duble, întărite cu plasă de sîrmă și începu să coboare treptele de lîngă peretele galben de unde se ștersese porcăria pe care o văzuse scrisă acolo în ajun. O pusese de mămăligă. Ce naiba căuta cățeaua aia băgăreată ? Caldwell simțise în spatele ei, în birou, prezența lui Zimmerman ca un nor întunecat. Ar fi fost în stare să simtă atmosfera creată de Zimmerman chiar și prin gaura cheii. Femeia deschisese ușa ca o persoană care are grijă de ceea ce lasă în urma ei, fără să-și dea seama de pericolul din față. În situația în care se gă-

sea în clipa aceea, Caldwell nu-și putea permite să mai aibă încă un dușman. Biletele de la 18001 la 18145, raportul lui Zimmerman care spunea negru pe albastru că bătuse băiatul în clasă și acum asta — se izbise în hol de Mim Herzog, mînjită cu roșu pe buze. I se așează un nod în gît și ieșind în curte trage aer curat în piept, cu un suspin puternic ca un hohot de plîns. Norii transparenți și bucălați coborîseră pînă în dreptul acoperișurilor de ardezie ale claselor. Acoperișurile par unsuroase din pricina luciului și tăcute și pline de mister. Atmosfera pare năpădită de un destin grăbit. Ridicînd capul și trăgînd aer pe nas cu putere, Caldwell simte o nevoie imperioasă să meargă mai repede, să treacă la trap prin dreptul atelierului lui Hummel, să intre zburînd și nechezînd prin ușa din față și să iasă prin dos din toate casele care i-ar apărea în cale în orășelul Olinger, să urce în galop povîrnișul dealului Shale, aspru, cafeniu, pustiit de ger, și să meargă tot mai departe peste dealuri care devin tot mai line și mai albastre în depărtare, înainte, tot înainte, spre drumul de la sud-est care taie în diagonală șosele și rîuri înghețate și tari ca asfaltul pînă cînd în cele din urmă, să cadă mort, cu capul îndreptat spre Baltimore.

Gloata părăsise localul lui Minor. Nu mai rămăseseră decît trei persoane. Minor însuși, Johnny Dedman și cumplitul ego de Peter Caldwell, fiul profesorului de științe naturale. Toți, în afară de cei neputincioși și de cei lipsiți

de adăpost, se află la ora asta acasă, la masă. E ora cinci și patruzeci. Poșta de alături a închis. Doamna Passify, sprijinindu-se cu grijă pe picioarele ei obosite, coboară gratiile ferestrelor și închide ușurel sertarele colorate din pricina timbrelor bălțate și vîră banii numărați în seiful împodobit cu coloane corintiene. Camera din fund, căreia ea îi întoarce acum spatele, seamănă a spital de front, în care sacii cenușii cu scrisori zac în nesimțire, cufundați în anestezia umbrelor, cu fața la pămînt, deformați și goliți de măruntaie. Femeia oftează și se îndreaptă spre fereastră. Unui om care ar trece pe stradă, fața ei mare și rotundă i s-ar părea fața umflată și caraghioasă a unui copil care se chinuiește să se uite printr-o ferestruică de vapor — litera O poleită în aur, din vîrfu arcului cu litere care formează cuvintele OFICIU POȘTAL.

Aproape de ea, dincolo de zid, Minor răsucește metodic șervetul alb și gros în gîtul aburit al fiecărui pahar de Coca-Cola înainte de a-l așeza pe un prosop pe care l-a întins lîngă chiuvetă. Și, în contact cu aerul rece, fiecare pahar continuă să degaje un pic de aburi. Prin fereastra care începe să se înceteșeze, autostrada geme de mașini grăbite să se întoarcă acasă — o creangă încărcată cu fructe luminoase. În spatele lui Minor localul e aproape gol, ca o scenă unde a avut loc o discuție. În sufletul lui, Minor fierbe ca un furnal, nărilor lui păroase semănînd a guri de foc.

— Minor, îl strigă Peter din colțul lui, tare mai ești demodat. Comunismul nu e lucru rău.

În douăzeci de ani o să vină și aici și o să trăiești fericit ca un pește în apă.

Minor se întoarce de la fereastră cu chelia fulgerînd și creierii fierbîndu-i de indignare.

— Dacă ar fi trăit bătrînul FDR (Franklin Delano Roosevelt) am fi pățit-o, spune el, rîzînd furios în timp ce i se dilată nările de furie. Dar s-a sinucis sau a murit de sifilis. Pedepsă de la Dumnezeu, ascultă-mă pe mine !

— Minor, tu nu crezi ce spui. Un om în toate mințile nu poate crede așa ceva.

— Ba cred, se împotrivește Minor. Era răscopt la minte, altfel n-ajungeam în situația asta jalnică.

— De ce jalnică, de ce jalnică. Minor ? Țara noastră se află în fruntea bucatelor ! Avem bomba cea mare și bombardierele mari.

— Aașș, făcu Minor, dînd să plece.

— De ce jalnică, de ce jalnică, Minor, de ce jalnică ?

Minor se întoarce și spune : — Nici nu se termină anul și „ruskii“ au și intrat în Franța și în Italia.

— Ei și ? Ei și, Minor ? Într-un fel sau altul comunismul tot trebuie să vină... numai așa se poate învinge sărăcia.

Într-o llojă separată, Johnny Dedman aprinsese a opta țigară *Camel* într-o oră și încerca să sufle un inel de fum, prin altul. Deodată, din senin, strigă cuvîntul „Război“ și cu degetul bate ritmic pe butonul mare, cafeniu, legat de capătul firului electric pe care-l are deasupra capului.

Minor se întoarce în spațiul îngust de după tejghea ca să poată vorbi mai bine băieților care stau în lojile întunecoase :

— N-ar fi trebuit să ne oprim după ce-am ajuns la Elba, ci să ne fi continuat drumul și să fi cucerit Moscova cât aveam și noi ocazia. Atunci ar fi fost momentul. Țăranii ne-ar fi primit cu brațele deschise. Asta voia bătrînul Churchill să facem și avea dreptate. Era un escroc, dar deștept, foarte deștept. Nu-l iubea pe bătrînul Joe. De fapt nu l-a iubit nimeni, în afară de regele Franklin.

— Minor, zău că ești nebun, spune Peter. Dar cu Leningradul cum rămîne ?

— N-au cîștigat ei. N-au cîștigat ei ! Au cîștigat armele noastre. Tancurile noastre. Tunurile noastre, trimise gratis prin poștă, din amabilitatea bunului vostru prieten FDR ; a prădat poporul american ca să-i salveze pe rușii care după aia au întors foaia, și-s gata să treacă ori-cînd Alpii spre Italia.

— Încerca să-l bată pe Hitler, Minor. Ți-a-duce aminte ? Adolf H-I-T-L-E-R.

— Eu îl iubesc pe Hitler, anunță Johnny Dedman. Și trăiește ! E în Argentina.

— Și Minor îl iubește, spune Peter cu voce subțiată de furie, simțind că-i arde tot trupul. Nu-i așa, Minor ? Nu găsești că Hitler a fost un om simpatic ?

— Nu, nu găsesc ! exclamă Minor.

— Ce ai tu contra comunismului, Minor ? N-au să te trimită la muncă. Ești prea bătrîn și prea bolnav.

— Bum. *Bum*, strigă Johnny Dedman. Ar fi trebuit să aruncăm câte o bombă atomică pe Moscova, Berlin, Paris, Franța, Italia, Mexico City și Africa. Asta e ! Energia nucleară. Mie îmi place norul ăla ca o ciupercă.

— Minor, spune Peter, Minor de ce ne exploatezi în halul ăsta ? Niște bieți adolescenți ! De ce ești așa brutal ? Ai aplecat scîndura de la „biliardul automat“ atît de tare, încît nimeni în afară de Dedman nu mai poate cîștiga, dar el e un geniu.

— Da, sînt un geniu, repetă Dedman.

— Și pe urmă, ăștia nici măcar nu cred într-un Creator Divin, declară Minor.

— Păi, Doamne iartă-mă, da' cine mai crede ? exclamă Peter, roșindu-se de ce spusese, dar nefiind în stare să se oprească pentru că dorea să-l strîngă cu ușa pe omul ăsta care în tîmpenia lui republicană și cu puterea lui îndărătnică de animal, reprezenta tot ceea ce-l ucidea pe taică-su în lume. Trebuia să-l împiedice pe Minor să se întoarcă cu spatele, trebuia să păstreze, cum s-ar zice, lumea deschisă. Tu nu. Eu nu. De fapt nu crede nimeni. Totuși în fanfaronada asta, acum cînd îi dăduse drumul, Peter înțelege că îl trădează cumplit pe taică-su. În mintea lui îl vedea cum lunecă, amețit de lovituri, și cade în prăpastie. Așteaptă, cu atîta nesaț încît i se usucă gura, o replică a lui Minor, oricare ar fi ea, ca să poată prin devieri și ocolișuri în discuție să găsească un mijloc de a retracta ce spusese. Multă energie mai cheltuia Peter dorind să retracteze lucruri pe care le spunea.

— Te cred, spuse Minor, simplu, întorcându-se. Ieșirea e ferecată.

— În doi ani, spune Johnny Dedman, socotind cu voce tare, o s-avem război. Eu o să fiu maior, Minor o să fie sergent-major și Peter o să curețe cartofi în spatele popotei, în dosul lăzilor de gunoi. Suflă încet un inel de fum care se umflă și pe urmă, minunea, strângându-și buzele și subțindu-le ca o broască de cheie, expiră un inel mai mic care se strecoară repede trecând prin cel mare. În clipa în care se împătrund, inelele se estompează și un nor dezlânat de fum se întinde ca un braț spre firul electric. Dedman, creator blazat, oftează.

— Era putred la minte, strigă Minor de departe, de la tejghea, și Truman era tâmpit. Omul ăsta era atât de prost încât magazinul lui de mărunțișuri a dat faliment și numai decît după aceea s-a apucat să conducă Statele Unite ale Americii.

Ușa împinsă se deschide și întunericul de afară se materializează sub forma unei siluete solide, cu o bonetă de lînă pe cap.

— Peter e aici ? întreabă silueta.

— Domnul Caldwell, spune Minor, cu vocea joasă cu care saluta adulții. Da, este. Tocmai îmi spunea că e comunist și ateu.

— Știi bine că spune asta doar ca să te necăjească. Nu există în tot orașul nici un om pe care să-l prețuiască mai mult decît pe Minor Kretz. Ești un adevărat tată pentru el și să nu crezi că maică-sa și cu mine nu-ți sîntem recunoscători.

— Hei, tată, strigă Peter, căruia îi era rușine pentru el.

Caldwell se întoarce lângă loji clipind ; părea că nu e în stare să-și găsească băiatul. Se oprește în dreptul lojei lui Dedman.

— Cine e ? A, tu ești, Dedman ? Tot n-au reușit să te scoată absolvent ?

— Bună, George ! spune Dedman. Caldwell nu se așteaptă la prea multă politețe din partea elevilor săi, dar ar fi vrut măcar să i se adreseze pe un ton respectuos. Și ei își dădeau, bineînțeles, seama de asta. Cruzimea merge mână-n mână cu inteligența, iar bunătatea cu prostia. Am auzit că iar ți-au bătut echipa de înot. A câta oară ? A optzecea, în șir ?

— Au făcut și ei ce-au putut, spuse Caldwell. Astea-s cărțile, cu astea a trebuit să jucăm.

— Hei, uite, am eu niște cărți, spune Dedman, cu obrajii îmbujorați și genele lui lungi întoarse. Uită-te la cărțile mele, George. Băgă mâna în buzunarul cămășii verzi ca pădurea, vrînd să scoată pachetul de cărți pornografice.

— Să nu te prind că le scoți, strigă Minor de sus de la teighea. Lumina electrică îi albea țeasta și scotea scînteii reci din paharele uscate de coca-cola.

Caldwell păru că n-aude. Se îndreptă spre loja unde stătea băiatul lui și fuma țigări mentolate. Nedînd nici un semn că ar fi observat țigara, se strecură așezîndu-se în fața lui Peter și spuse :

— Ah, Doamne, mi s-a întîmplat un lucru foarte ciudat !

— Ce anume ? Ce face mașina ?

— N-ai să crezi, da-i gata. Nu știu cum face Hummel ăsta dar e, cum s-ar zice, un adevărat maestru în meseria lui. S-a purtat frumos cu mine toată viața. Deodată îi vine o nouă idee și întoarce capul : Tot aici ești Dedman ?

Dedman ținea cărțile între buze și le tot făcea vînt cu mîna. Se uită la Caldwell cu ochi strălucitori.

— Da !

— De ce nu te lași de școală, să te duci să lucrezi cu Hummel ? După cîte-mi amintesc, ai mare talent la mecanică.

Băiatul ridică din umeri, stînjedit de interesul neașteptat pe care i-l arăta Caldwell.

— Aștept să izbucnească războiul, spuse.

— Atunci ai s-aștepti mult și bine băiete, îi strigă profesorul. Nu-ngropa talentul în pămînt. Lasă flacăra să ardă. Dacă aș avea eu talentul tău la mecanică, puștiul meu de colo, săracul, ar mânca numai icre negre.

— Am cazier.

— A avut și Bing Crosby. A avut și Sfîntul Pavel, dar asta n-a fost o piedică pentru ei. Nu te-agăța de asta. Vorbește cu Al Hummel. E cel mai bun prieten pe care-l am în orașul ăsta și unde mai pui că eu eram într-o situație mult mai proastă decît a ta. Tu n-ai decît optsprezece ani. Eu aveam treizeci și cinci.

Nervos, Peter mai trage un fum, dar, îngrozitor de stingherit de prezența lui taică-su, stinge țigara mentolată fumată doar pe jumătate. Tare ar dori să schimbe discuția, pe care e convins că

Dedman o va relata mai târziu ca pe o poveste hazlie.

— Tată, ce lucru ciudat ziceai că ți s-a-n-tîmplat? În timp ce fumul îi umple plămînii cu otrava lui subtilă, Peter se simte năpădit de o silă îngrozitoare față de toată învâlmășeala asta mediocră, sterilă, grețoasă. Undeva există un oraș mare în care va fi liber.

Tatăl lui vorbește încet să nu-l audă decît el.

— Treceam acum vreo zece minute pe culoar cînd deodată s-a deschis ușa clasei lui Zimmerman și cine crezi că iese? Doamna Herzog!

— Ei, și ce-i așa de ciudat? Doamna Herzog face parte din comitetul școlii.

— Nu știu dacă fac bine că-ți spun, dar cred că ești destul de mare acum: arăta de parcă se iubise cu cineva.

Peter chicoti mirat.

— Se iubise? Apoi pufni din nou în rîs, regretînd că-și stinsese țigara, un gest care acum i se păru pretențios.

— Femeile au o anumită înfățișare în situațiile astea, o anumită expresie. Așa avea și ea cînd a dat cu ochii de mine.

— Dar cum era? Avea toate hainele pe ea?

— Da, sigur că da, dar avea pălăria strîmbă și roșul de pe buze mîzgălit.

— U-huhu!

— Asta e. U-hu-hu. Eu nu trebuia să văd toate astea.

— Dar nu-i vina ta, tu mergeai pe sală.

— N-are importanță că nu-i vina mea. Dacă-i vorba așa nimeni nu-i niciodată vinovat

de nimic. Și totuși de data asta parc-aș fi intrat într-un cuib de viespi. Zimmerman se joacă de cincisprezece ani cu mine de-a șoarecele și pisica. Dar acu' mi s-a-nfundat.

— Vai, tată, ai o imaginație mult prea bogată. Probabil că se dusesse și ea să întrebe ceva. Știi bine că Zimmerman primește la orice oră.

— N-ai văzut privirea ei când a dat cu ochii de mine !

— Ei, și tu ce-ai făcut ?

— I-am zîmbit politicos ca de obicei și mi-am văzut de drum. Dar s-a dat de gol. Și o știe.

— Hai, tată, să fim serioși ! Crezi că e în stare să facă ceva cu Zimmerman ? E o femeie aproape bătrînă, ce Dumnezeu !

Peter se miră văzînd că taică-su zîmbește.

— Are o reputație precisă în oraș, reluă Caldwell. Are cel puțin zece ani mai puțin ca Herzog. De altfel nu l-a luat decît după ce omu' a strîns o sumă frumușică.

— Bine, tată, dar are un *copil* în clasa șaptea. Peter e exasperat că taică-su nu vede lucrurile care sar de obicei în ochi. Femeile care candidează la funcția de membru în consiliul școlii n-au sex. Viața sexuală e apanajul adolescenței. Nu știe cum să-i explice asta lui taică-su cu tact. E drept că apropierea acestui subiect de taică-su i se pare atît de greu de conceput, încît simte că i s-a înțepenit limba în gură.

Taică-su își frînge mîinile pătate cu pistrui, atît de tare, încît se albesc la articulații. Geme.

— Simțeam prezența lui Zimmerman ca pe un nor gros de ploaie. O simt și acum ! Uite, m-a-pasă pe piept.

— Ah, *tată*, îl întrerupse Peter nepoliticos, ești caraghios. De ce vrei să faci din țințar armăsar ? Zimmerman nu-i nici pe departe cum îl *vezi* tu ! E doar un timpit bătrîn, care-ți scapă printre degete și căruia îi place să pipăie fetele.

Tatăl ridică ochii speriat ; are o expresie abătută.

— Ce n-aș da să am certitudinile tale, Peter. Dacă le-aș fi avut aș fi băgat-o pe maică-ta la varieteu, iar tu nici nu te-ai fi născut. Asta era muștrarea cea mai aspră pe care i-o făcuse vreodată Caldwell. Băiatul simte că-i ard obraji. Ar fi bine să-i telefonez ! Și se ridică cu greu, ieșind din lojă. Sînt obsedat de gîndul c-o să cadă bătrînul Kramer pe scară. Dacă mai trăiesc îi fac o balustradă. *

Peter îl urmează pînă în partea din față a sălii.

— Minor, spune Caldwell, schimbă-mi te rog, dacă nu te superi, o hîrtie de zece dolari. Minor ia bancnota. Caldwell îl întreabă : Și cînd crezi c-or să ajungă rușii la Olinger ? Te pomenesci că se urcă acu' în troleibuz, la Ely !

— Așchia nu sare departe de trunchi. Nu-i așa Minor ? strigă Johnny Dedman dintr-un colț.

— Vrei să ți-l schimb într-un fel anume ? întreabă Minor, acru.

— O hîrtie de cinci, patru de unu, trei monezi de douăzeci și cinci de cenți, două de zece cenți și una de cinci. Sper să vină, continuă Caldwell.

Ar fi lucrul cel mai bun care i s-ar întâmpla acestui oraș, de cînd au plecat indienii. Ne-ar așeza în dreptul zidului de la poștă și ne-ar scăpa de necazuri, uite pe toți țapii ăștia bătrîni ca dumneata și ca mine !

Minor nu vrea să asculte. Pufăie atît de furios încît Caldwell îl întreabă mîhnit, cu o voce ascutită, vocea lui de investigații.

— Da' după *tine*, care ar fi soluția ? Sîntem toți prea blegi ca să murim de mîna noastră.

Ca de obicei nu primește nici un răspuns. Ia în tăcere banii schimbați și îi întinde lui Peter hîrtia de cinci dolari.

— Ce să fac eu cu asta ?

— Să mănînci. Omul e un mamifer care trebuie să mănînce. Nu-i putem cere lui Minor să te hrănească pe gratis, cu toate că e destul de cavalier s-o facă. De asta sînt convins !

— Dar de unde i-ai luat ?

— Lasă ! Nu te mai frămînta !

După răspuns, Peter își dă seama că taică-su a intrat din nou în fondul de atletism al școlii, pe care îl are în grija lui. Peter nu înțelege nimic din încurcăturile financiare ale lui taică-su. Știe doar că sînt mari și periculoase. Odată, cu vreo patru ani în urmă, cînd era el mic, Peter visase că taică-su fusese chemat să dea socoteală. Cobora treptele primăriei, palid, îmbrăcat doar într-o cutie de carton, din alea de băcănie, de sub care îi ieșeau picioarele goale, ca niște fuse gălbui, și se clătina în timp ce o mulțime de oameni din Olinger îl înjurau, rîdeau și aruncau în el cu niște obiecte negre

și moi, care se loveau de cutie cu un zgomot surd. Și așa cum se întâmplă în visurile noastre în care sîntem autori și eroi, Dumnezeu și Adam, Peter înțelese că în sala primăriei se judecase un proces. Tatăl lui fusese declarat vinovat, despuiat de tot ce avea, biciuit și aruncat în lume, într-o stare mai jalnică decît dac-ar fi fost un vagabond. După cît era de palid se vedea de cît colo că rușinea avea să-l ucidă. Și în visul lui, Peter strigase : „Nu ! nu înțelegeți, stați !” Dar cuvintele îi ieșiseră din gîtlej cu o voce de copil. Încercase să explice cu glas tare cetățenilor furioși cît de nevinovat era taică-su, cît era de istovit de muncă, cît era de frămîntat, de conștiincios, de atent. Dar picioarele oamenilor îl împingeau, îl înăbușeau și nu reușea de loc să se facă auzit. Și, înainte să fi apucat să le explice ceva, se trezise. Așa că aeum, la local, se simțea de parcă ar fi acceptat o bucățică din pielea jupuită a lui taică-su și ar fi pus-o bine în portofel, ca s-o dea pe chiftele, pepsi-cola cu lămîie, prăjituri cu alune și ciocolată de la Reese, care fac atît de rău la psoriazis, și ca să joace la biliardul automat.

Telefonul public e prins de perete, în dosul raftului cu povești seriale desenate. Caldwell ceru Firetown și vîrî în aparat o monedă de cinci cenți și una de zece.

— Cassie ? Sîntem la Minor... Da, s-a reparat. Era axul cardanic... zice c-o să coste vreo douăzeci de dolari, da' n-a socotit încă mîna de lucru. Spune-i bătrînului că a întrebat Al de el... N-a căzut încă pe scară ? Nu ? Știi bine că

n-am vrut să spun asta... sper să nu cadă... nu, nu, n-am avut nici o clipă de răgaz, trebuie să fiu la dentist în cinci minute... drept să-ți spun, Cassie, mi-e frică de ce o să spună... știu... știu... cred că pe la unsprezece. Ai rămas fără pâine? Ți-am cumpărat aseară un sandviș italian. Zace și-acu' în mașină... Ce? Se simte foarte bine. I-am dat adineauri cinci dolari să mănânce... Il chem! Caldwell îi întinse receptorul lui Peter. Vrea maică-ta să-ți vorbească.

Lui Peter nu-i făcea nici o plăcere s-o introducă pe maică-sa într-un local care constituia miezul unei părți din viața lui, cu care ea n-avea nici o legătură. Vocea ei părea slabă și crispată de parcă, îngrămădind-o în cutia de metal, societatea de telefoane ar fi jignit-o. Atracția magnetică pe care o exercita asupra lui se transmitea prin cablu, așa că și el se simțea mai mic și mai slab.

— Bună.

— Peter, cum ți se pare că arată?

— Cine?

— *Cine?* Tata. Cine vrei să fie?

— Cam obosit și cam nervos. Da' nu-mi dau seama. Cu el nu se știe niciodată!

— Ești tot atât de îngrijorat ca mine?

— Da. Sînt. Sigur că sînt!

— De ce nu i-a mai telefonat doctorului Appleton?

— Poate crede că nu-s gata radiografiile. Peter se uită la taică-su de parcă ar fi așteptat o încuviințare. Dar Caldwell e vîrît într-o discuție nesfîrșită cu Minor, plină de scuze și ex-

plicații. „...Cînd vorbeam adineauri de comuniști, să știi că n-am vrut să fiu ironic, Minor...”

Telefonul surprinde conversația și întreabă :
— Cu cine vorbește ?

— Cu Minor Kretz.

— Il fascinează oamenii ca Minor, nu crezi ?
roști cu amărăciune la urechea lui Peter vocea de femeie în miniatură.

— Vorbesc despre ruși.

În aparat se aude un pîcîit, ca o tuse, și Peter își dă seama că maică-sa a început să plîngă. Simte un gol în stomac. Încearcă să găsească ceva de spus. Privirea lui se oprește ca o muscă pe un bibelou, una din bucățile de ghips pictat care imitau murdăria de om și care serveau la farse.

— Ce face cîinele ? întreabă el.

Maică-sa se chinuie să respire normal. Între o criză de plîns și alta vocea ei devine ciudat de calmă și de rece.

— A stat în casă toată dimineața și după masă i-am dat în sfîrșit drumul să alerge pe afară. Cînd s-a întors mi-am dat seama că vînase iar un sconcs. Tata e atît de supărat pe mine că nici nu mai vrea să iasă din cameră. Cînd nu-i pîine în casă își pierde orice control.

— Crezi că Lady a omorît sconcsul ?

— Da, așa cred ! Începu să rîdă.

— Tata spune că se duce la dentist.

— Da, sigur, acum cînd e prea tîrziu ! Peter simte în urechi un nou val de lacrimi tăcute. Minte lui e năpădită de imaginea ochilor măi-că-si — așa cum și-i închipuia el — tiviți cu

roșu și îngreunați de lacrimi. Și un miros slab de grîne, de iarbă sau grîu, îl gîdilă pe la nas.

— Nu cred că e prea tîrziu, de ce să fie, spuse Peter. Vorbele lui sînt umflate și nesincere, dar trebuia să spună ceva. Numerele de telefon zmîngălite de băieți pe perete, deasupra aparatului, începură să-i joace în fața ochilor.

— Să sperăm că nu e... Peter! oftează mai-că-sa.

— Da ?

— Să ai grijă de tata.

— Am să încerc. Numa' că-i cam greu.

— Nu-i așa ? Dar te iubește mult !

— Bine. O să încerc. Vrei să vină acum acasă ?

— Nu. Se oprește și apoi cu talentul teatral pe care-l avea să capteze publicul, un talent care constituia, poate, în fantezia lui Caldwell germenele rațiunii pentru care ar fi vrut s-o facă actriță de varieteu, repetă cu o voce tremurată dar plină de înțeles : Nu.

— Bine, atunci ne vedem pe la un'spe ! Min-tea mamei, despărțită de făptura ei fizică lîngă care Peter găsea întotdeauna alinare, îl obosea îngrozitor. Cassie își dădu seama de asta și păru și mai jignită și mai străină, mai miniaturală și mai împietrită. Buletinul meteorologic prevede zăpadă.

— Da, se cam simte în aer.

— Bine. Bine, Peter. Închide telefonul și las-o pe biata ta mamă. Ești un băiat bun. Nu te mai necăji.

— Bine, dar nu te necăji nici tu. Ești o femeie tare cumsecade... Ce idee să vorbești așa cu propria ta mamă! Pune telefonul la loc în furcă, uimit de vorbele lui.

Cojițele de pe piele încep să-l mănânce. E ciudat că de câte ori vorbește cu maică-sa la telefon ea devine în chip incestuos o simplă femeie, o voce cu care împarte o taină.

— Părea necăjită? îl întreabă taică-su.

— Puțin. Cred că bătrînu' iar face mutre!

— La asta se pricepe grozav! Caldwell se întoarce către Minor și-i explică: E vorba de socru-meu. Are optzeci și patru de ani și cînd face mutre te înfurie de-ți ieși din pepeni. Le simți chiar și prin gaura cheii. Omul are mai multă putere în degetul mic, decît avem noi doi împreună, de la burtă în sus.

— Mmmm! mormăie Minor încet, punînd pe tejghea un pahar de lapte cu spumă. Caldwell îl golește din două înghițituri, îl pune pe tejghea, se strîmbă de durere, pălește puțin, și se abține să nu rîgîie.

— Mamă Doamne! spune. Laptele ăsta a luat-o pe unde nu trebuie. Continuă să pronunțe cuvîntul „lapte“ ca în New Jersey. Își plimbă limba peste dinții din față de parcă ar fi vrut să-i curețe. Și acum mă duc la doctorul Smulgetot.

— Să vin cu tine? întreabă Peter. Pe dentist îl cheamă de fapt Kenneth Schreuer și avea cabinetul două străzi mai departe, pe autostradă, dincolo de liceu, pe partea cealaltă, în dreptul terenurilor de tenis. La el radioul e deschis de

la nouă dimineața pînă la șase seara și ascultă mereu seriale din acelea siropoase. Miercurea și duminica, din primăvară pînă-n toamnă, trece, în haine de doc alb, dincolo de șinele troleibuzului și devine unul din cei mai buni jucători de tenis ai comitatului. Se pricepe mai bine la tenis decît la dinți. Mama lui lucrează la bufetul școlii.

— Nu, nici vorbă, spuse Caldwell. Ce să faci acolo, Peter? Răul s-a produs. Nu te mai necăji pentru mormanul ăsta de deșeuri. Rămîi aici că-i cald și ai prieteni.

Deci prima acțiune în urma recomandărilor maică-si de a avea grijă de taică-su, e să urmărească cu privirea omul suferind, cu haina lui fără nasturi și prea scurtă, cu boneta tricotată, trasă peste urechi, cum iese singur prin ușa întunecată și se îndreaptă către un nou dezastru.

— Ei, Peter, strigă Johnny Dedman din loja lui, sincer, la început, cînd stăteai așa cu taică-tu contra luminii, nu reușeam de loc să-mi dau seama care-i unul și care-i celălalt.

— El e mai înalt, spuse Peter pe un ton tăios. Dedman, în formă de băiat bun și sincer, nu-l interesează. O dată cu căderea nopții simte cum se dezvoltă în el rezerve dulci și nelimitate de perversitate. Se întoarce și, bizuindu-se pe greutatea celor cinci dolari pe care-i are în buzunarul de la spate, îi spune lui Minor, cu un aer de triumf: Două chifteluțe. Fără sos, și un pahar din laptele dumitale botezat și cinci monezi de cinci cenți pentru biliardul dumitale măsluit. Se întoarce în loja lui și aprinde din nou țigara

mentolată pe care o stinsese, fumată doar pe jumătate. O răceală polară îi înfioară gâtul puternic ; se agită, țănoș, în arena goală a localului convins că toate privirile lumii sînt ațintite asupra lui. Gîndul că are vrînd-nevrînd o perioadă de timp liber înaintea lui, visul de libertate al unui copil, îl entuziasmează atît de tare încît inima începe să-i bată de două ori mai repede, gata gata să se fărîme, colorînd aerul întunecat în roz. *Iartă-mă.*

*

— Iubitule, nu vrei să aștepți ?

— Mmm ?

— Nu există alt loc mai potrivit decît biroul tău ?

— Nu. Iarna nu.

— Dar ne-a văzut cineva.

— Te-a văzut pe tine.

— Dar a înțeles. Am văzut pe fața lui că știe. Părea la fel de speriat ca mine.

— Caldwell știe și nu știe.

— Ai încredere în el ?

— Pîna acum nu s-a pus niciodată problema de încredere între noi.

— Dar acum ?

— Am încredere.

— Nu cred că faci bine. N-am putea să-l dăm afară ?

Spre marea ei nedumerire, bărbatul începe să rîdă cu poftă. De obicei, ea nu prea își dă seama cînd spune ceva cu haz.

— Prea mă crezi atotputernic. Omul e profesor la noi de cincisprezece ani. Are prieteni. Are vechime.

— Dar e incompetent. Nu se poate să nu fie. Îl supără să vadă că, fiind în brațele lui, începe să argumenteze și să pună întrebări; i se pare un lucru nepotrivit. Prostia femeilor îl dezamăgește mereu, cu o intensitate surprinzătoare, veșnic nouă.

— Mai știi? Competența nu se determină chiar atît de ușor. Stă în clasă și îi suportă, ceea ce contează cel mai mult. Și în plus mi-e credincios. E credincios.

— De ce ții atît de mult cu el? Ar putea să ne distrugă pe amîndoi.

Zimmerman începe din nou să rîdă.

— Hai, liniștește-te, păpușica mea, oamenii sînt mai greu de distrus decît crezi. Deși accesele ei de îngrijorare erau uneori neplăcute, prezența ei fizică îl liniștea grozav, și în starea de destindere lăuntrică cuvintele păreau că țină din gura lui fără ca el să-și mai ostenească mintea, așa cum curge un lichid de la o înălțime sau cum se risipesc substanțele gazoase în vid.

Femeia devine vehementă și țepănă în brațele lui.

— Nu-mi place omul ăsta. Nu-mi place aerul lui naiv și zîmbetul lui afectat.

— Mutra lui te face să te simți vinovată.

Această observație surprinzătoare, transformă curiozitatea ei în tandrețe.

— Crezi c-ar trebui să ne simțim vinovați? Întrebarea e de fapt rostită cu sfială.

— Bineînțeles. Dar după !

Asta o făcu să zîmbească și zîmbetul îi îndulcește buzele și, sărutînd-o, Zimmerman are senzația că, în sfîrșit, soarbe și el o înghițitură după ce, multă vreme i-a fost sete. Faptul că sărutarea nu-i astîmpără setea, ci dimpotrivă, o ațîță, faptul că fiecare sărutare cere alta și mai pătimașă, că se trezește într-un vârtej de dorinți, care cresc devenind din ce în ce mai mari — acest fapt, deci, nu i se pare lui Zimmerman o cruzime, ci mai degrabă providența mărinimoasă și stăruitoare a Naturii.

*

Un arbore al durerii prinde rădăcini în falca lui. Așteaptă ! Așteaptă ! Kenny ar fi trebuit să mai aștepte cîteva clipe să-și facă efect novocaina. Dar e sfîrșitul zilei și băiatul a obosit și e grăbit. Kenny fusese unul dintre primii elevi ai lui Caldwell, prin anii treizeci. Și același băiat, care acum începuse să chelească destul de tare, își proptea cu toată puterea genunchiul de brațul scaunului ca să aibă mai multă forță în cleștele care măcina dintele și-l zdrobea ca pe o bucată de cretă, pe cînd încerca să-l răsucească și să-l scoată din rădăcină. Caldwell se temea ca dintele să nu se fărîme în clește și să-i rămînă în cap ca un nerv zgîndărit și gol. E adevărat că nu simțise în viața lui asemenea durere : un arbore întreg încărcat cu flori, fiecare floare revărsînd în aerul albastru și livid o puzderie de stele verzi și clare. Deschide ochii mari și nu-i

vine să creadă că un asemenea fleac poate dura la nesfârșit, dar orizontul lui e limitat de buzele spălăcite, trandafirii și strînse puțin asimetric și de expresia hotărîită a gurii dentistului, cu mirosul ei de cuișoare, gura unui om slab. Puștiul încercase să se facă doctor în medicină, dar căzuse la proba de inteligență și de aceea se făcuse măcelar. Caldwell se gîndește că durerea care se ramifică în capul lui trebuie să fie consecința unei greșeli pedagogice, pe care o făcuse pe vremea cînd dentistul îi era încă elev, consecința neputinței lui de a întipări în mintea chinuită a băiatului puțin respect și răbdare ; și de aceea acceptă durerea ca atare. Arborele dobîndește o densitate ideală ; ramurile și florile lui se împletesc formînd o singură pană argintie, un con, o coloană de durere, o coloană care se ridică spre cer, în timp ce la temelia ei zace craniul lui Caldwell. O coloană de argint pur și lucios fără o umbră, fără o mîzgăleală, fără o pată, fără o fărîmă de aliaj.

— Poftim. Kenneth Schreuer oftează ușurat. Îi tremură mîinile și are spatele ud de sudoare. Îi arată lui Caldwell prada lor prinsă în clește. Caldwell își concentrează cu greu privirea de parcă ar fi ieșit cu capul umflat dintr-un vis. E vorba de o fărîmitură de fildeș, mică și fără luciu, cu pete negre și cafenii, așezată pe niște picioare strîmbe, moi și roz. Pare absurd de banală, mult prea banală ca să se fi opus cu atîta îndîrjire să fie scoasă.

— Scuipă, spuse dentistul.

Caldwell se apleacă ascultător peste chiuveta galbenă și șuvoiul de sînge se contopește cu vîrtejul transparent de apă limpede care se tot rotește. Sîngele pare portocaliu și tulbure din pricina salivei. Senzația că are capul de argint pur e înlocuită cu o amețeală difuză. Spaima și presiunea dispar prin gaura din gingie. Brusc, simte o recunoștință caraghioasă pentru tot ce există pe lume, pentru marginea circulară, curată și sclipitoare a chiuvetei rotunde de smalt, pentru țeava curbată, mică și strălucitoare care scuipă apa în chiuvetă, pentru mîzgălitura mică de rugină cu coada ei de cometă, pe care această Caribdă în miniatură a săpat-o în locul unde apa se învîrte și impulsul ei moare. E recunoscător pentru mirosul slab, caracteristic al cabinetului dentar, pentru sunetele instrumentelor pe care Kenny le pune la loc în sterilizator, pentru radioul de pe etajeră, care filtrează prin paraziți un fior de muzică de orgă. Crainicul întonează „Iu-besc mis-te-rul !” și orga în extaz se avîntă din nou.

— Ce păcat că n-ai coroana măselelor atît de tare ca rădăcina, spuse Kenny.

— Să știi că așa e și cu viața mea, răspunse Caldwell. Picioare mari și capul slab. Pe cînd vorbește, limba i se împiedică de ceva moale și pufos. Mai scuipă o dată și, ciudat, aspectul pe care îl are sîngele lui îi dă curaj.

Kenny curăță cu un instrument de oțel dințele scos, despărțit acum pentru totdeauna de legăturile sale pămîntești, și îl ține sus, departe de podea, ca pe o stea. Kenny scobește și scoate

o fărîmă de plombă neagră, pe care o apropie de nas și o miroase.

— Hm ! exclamă, da, era pierdut. Trebuie să te fi durut îngrozitor !

— Numai cînd eram atent !

La radio, crainicul explică „...i-am lăsat deci, pe Reggie și pe doctor, prizonieri în marea metropolă subterană a maimuțelor. (*se aude un sunet ca de maimuțe care trăncănesc, țipă și mormăie triste*). Doctorul se întoarce către Reggie (*sunetul se pierde*) și-i spune...

Doctorul : Trebuie să ieșim de aici. Prințesa așteaptă !

Ciipi chip ! Birrap, birrruu !“

Kenny îi dă lui Caldwell două tablete de Anacin într-un plic de celofan.

— S-ar putea să te supere după ce trece efectul novocainei.

„Dar *n-a avut niciodată efect*“, se gîndi Caldwell. Înainte să plece scuipă pentru ultima dată în chiuvetă. Sîngele nu mai curge atît de repede și de tare și e mai gălbui. Atinge sfios cu limba locul unde acum s-a format un crater alunecos. Are o senzație vagă de amorteală, senzația dure-roasă că a pierdut ceva. Înc-o zi, înc-o măsea. (Ar trebui să scrie versuri la ilustratele umoristice pentru *Ziua îndrăgostiților*.)

Iată-l pe Heller. Înaintează pe culoarul anexei. Plăci, plăci, plăci, plăci. Doamne cît își iubește omul ăsta măturoiul ! ! !

Trece de toaleta fetelor, măturînd sînguincios, presară ceară roșie, o întinde cu mătura, făcînd

podeaua oglindă, trece de camera 113, unde arta — oglinda vizibilă a gloriei invizibile a lui Dumnezeu — e susținută de domnișoara Schrack, trece de camera 11, unde se ascund mașinile de scris, sub giulgiuri negre și zdrențuite, de sub care iese ici, colo, brațul straniu de argint al carului, trece de camera 109 cu harta mare, gălbuie și fragilă a drumurilor pe care în Europa carolingiană se transportau mirodeniile, chihlimbarul, blănurile și sclavii, trece de camera 107 care putea a bioxid de sulf și a hidrogen sulfurat, de 105, 103, toate cu ușile închise și geamuri mate, trece prin fața unor dulăpioare verzi care descresc nebunește, în perspectivă, pînă la zero, trece culegînd tacticos, sub asaltul măturii, nasturi, scame, gologani, fire destrămate, poleială, ace de cap, celofan, păr, ață, sîmburi de mandarină, dinți de pieptene, coji de la psoriazisul lui Peter Caldwell și toate fărîmițele nedemne, fulgii, bucățelele fără importanță și firele de praf care strîngîndu-se alcătuiesc împreună un univers — le strînge pe toate, fredonînd ca pentru el o melodie de demult. E fericit. Școala e a lui. Orologiile de pe toate suprafețele de lemn, arată în același timp ora 6 și 10. În împărăția lui subterană, unul din cazanele mari ia o hotărîre irevocabilă și absoarbe dintr-o singură înghițitură un sfert de tonă de ouă de cărbune: antracit de Pennsylvania, o fosilă de Lepidodendron, timp pur în stare comprimată. Focul din inima furnalului arde cu o văpaie albă pe care n-o poți vedea decît printr-o deschizătură acoperită cu mică.

Heller ține subsolul acestui liceu strâns la pieptul lui ruginit. Când a fost transferat din postul de îngrijitor al Școlii primare unde copii mici, cu stomacul delicat ca niște mielusei, lăseau în fiecare zi în urma lor băltoace de vărsături rîncede pe care el, Heller, trebuia să le șteargă și să dea apoi cu sare de amoniac, a fost ziua cea mai mare din viața lui. Aici nu mai avea parte de asemenea umilințe, cu excepția porcăriilor scrise pe pereți și, din cînd în cînd, a unei grămezi de murdărie, lăsată dinadins, în closetul pentru bărbați.

Amintirea oamenilor și a hainelor pe care le poartă lasă în hol un miros ofilit. Țîșnitoarele cu apă de băut stau gata să pornească. Radiatoarele torc. Ușa laterală se trîntește; unul din membrii echipei A de baschet juniori, intră cu sacul de sport și se duce jos la vestiar. Domnul Caldwell și domnul Phillips, se întîlnesc pe treptele intrării principale și joacă, unul înalt, altul scund, vechea scenă a lui Alphonse și Gaston, legată de cine să intre mai întîi pe ușă. Heller se apleacă și ia cu fărășul lui mare mormanul de praf și scame, înviorat de cîteva fișii de hîrtie colorată. Duce apoi gunoiul și-l varsă în lada mare de carton care așteaptă mai încolo. Și apoi, o pornește în urma măturii mai departe, și dispare după colț, plici, placi.

Gata, s-a dus !!!

— George, am auzit că nu prea te-ai simțit bine, îi spune Phillips colegului său. Se aflau în fața vitrinei în care se țin cupele sportive. Vă-

zînd la lumina sălii firicelul de sînge care se prelinge în colțul gurii lui Caldwell se sperie. I se întîmplă mereu să observe imperfecțiuni sau neglijențe în aspectul exterior al celuilalt și, în sufletul lui, asta-l întristează.

— Cînd mai bine, cînd mai rău, răspunde Caldwell. Phill, sînt disperat că nu găsesc o serie întreagă de bilete. De la numărul 18.001 la 18.145.

Phillips cadă pe gînduri și face brusc cîtiva pași în lături — vechiul lui obicei — de parc-ar fi vrut să netezească pămîntul din ogradă.

— Ei și ? Niște petice de hîrtie, spune.

— Și banii-s tot hîrtii ! sare Caldwell.

— Ai luat ceva ? îl întrebă Phillips, văzînd cît pare de bolnav.

Caldwell își strînge buzele, cu expresia lui stoică.

— Las' că mă fac eu bine, Phil. Am fost ieri la doctor și mi-am făcut o radiografie.

Phillips face un pas în direcția cealaltă.

— Și, se vede ceva ? întreabă el, privindu-și șireturile de la pantofi, de parcă ar fi vrut să vadă dacă sînt bine legate.

Și ca să acopere implicațiile celor spuse de Phillips, cu o voce extrem de blîndă, Caldwell începe pur și simplu să urle :

— Nu știu încă. N-am avut timp să iau rezultatul.

— George, pot să-ți vorbesc ca unui prieten ?

— Vorbește. Nu te-am auzit niciodată vorbindu-mi alfel.

— Există un lucru pe care încă nu l-ai învățat ; cum să ai grijă de tine. Cred că-ți dai seama că nu mai sîntem atît de tineri ca înainte de război — nu trebuie să ne mai purtăm ca la douăzeci de ani.

— Phil, eu nu pot să mă port altfel. O să mă port copilărește pînă cînd oi închide ochii.

Phillips rîse puțin enervat. Cînd se angajase Caldwell la școală, el era acolo de un an — și cu toate că trecuseră prin multe împreună, Phillips nu încetase niciodată să se considere mai bătrîn și cu mai multă experiență ca el. În același timp însă, nu reușea să se dezbrace de convingerea că, din resursele lui cele mai haotice și neașteptate, Caldwell va face într-o zi o minune — sau măcar va spune omenirii cuvîntul ciudat care trebuia spus.

— Ai auzit vreodată de Ache (pronunțat Ockey) ? întrebă el brusc. Era un băiat deștept, respectuos, sportiv și frumos, care învățase la Olinger, prin anii treizeci, genul de elev care încîntă inima profesorului, și care la un moment dat era foarte răspîndit la Olinger : o dată cu decăderea universală a virtuții a devenit însă tot mai rar.

— A murit, spuse Caldwell, dar nu înțeleg cum s-a întîmplat.

— Acolo, în Nevada, preciză Phillips, schimbînd teancul de cărți de pe un braț pe altul. Era instructor de zbor și elevul lui a făcut o greșală. Au murit amîndoi.

— Nu-i curios ? Să faci tot războiul, să nu te alegi cu nici o zgîrietură și să ți se înfunde în timp de pace.

Ochii lui Phillips avea un tic bolnăvicios — oamenii mici sînt mai emotivi — roșeau în mijlocul unei conversații, dacă era vorba de ceva cît de cît trist.

— Nu pot suporta cînd mor oameni tineri, izbucni el. Își iubea elevii cuminți ca pe copiii lui, propriul lui fiu fiind un băiat îndărătnic și neîndemînatec.

Povestea începe să-l intereseze pe Caldwell. Părul prietenului său, ca o bonetă, lins și cu cărare la mijloc, i se păru deodată că seamănă cu capacul unei casete în care se afla poate informația de care avea atîta nevoie.

— Crezi că dacă-s tineri nu-i tot una ? întrebă el cu un aer serios. Crezi că-s mai puțin pregătiți ? Tu ești pregătit ?

Phillips încercă să-și îndrepte atenția către această problemă, dar era ca și cum ar fi căutat să apropie polii identici a doi magneti. Se resping.

— Nu știu, recunosc el. De obicei se spune : fiecare lucru la vremea lui.

— Nu în cazul meu, spuse Caldwell. Eu nu sînt pregătit, și mi-e tare frică. Ce să mă fac ?

Cei doi bărbați rămîn tăcuți în timp ce Heller trece pe lîngă ei cu măturoiul. Omul îi salută, zîmbește și-și vede mai departe de treabă.

Phillips simte din nou că nu e în stare să privească problema în față ; o tot ia pe ocolite, eschivîndu-se cu recunoștință. Fixează cu atenție un punct din mijlocul pieptului lui Caldwell, de

parcă acolo s-ar fi petrecut o transformare ciudată.

— Ai vorbit cu Zimmerman ? întrebă el. Poate c-ar fi bine să schimbi puțin aerul.

— Nu-mi pot permite așa ceva. Ce-ar face băiatul ? Nici măcar n-ar avea cum să ajungă la școală. Ar trebui să vină de la țară cu autobuzul și să se înghesuie lângă tot felul de neamuri proaste.

— Lasă, George, că nu moare el din asta !

— Uite, eu mă îndoiesc. Are nevoie de sprijinul meu. Altfel nu se descurcă. E tare neajutorat, săracu' ! Nu pot să-l las pînă nu dă și el de rostul vieții. Tu ai noroc. Fii-tu se descurcă.

Complimentul îl cam întristă pe Phillips și îl făcu să dea din cap. Marginile pleoapelor lui se înroșiră și mai tare. Ronnie Phillips era boboc la universitatea din Pennsylvania și era foarte tare la electronică. Dar încă din liceu își bătea joc de pasiunea lui taică-su pentru basebal. Își amintea cu amărăciune cîte ore prețioase pierduse în copilărie *la cat*, și *trei-oprește sau prinde*¹, în urma insistențelor lui taică-su.

— Da, Ronnie pare că știe ce vrea, răspunse Phillips fără prea mare convingere.

— Bravo lui ! strigă Caldwell. Puștiu' meu, săracu ; vrea universul într-o cutie de bomboane.

— Credeam că vrea să se facă pictor.

— Ohh ! mormăi Caldwell. Otrava îi pătrunsese cîtiva centimetri mai adînc în intestin. Cei doi tați își simțeau fiii ca pe o piatră grea pe suflet.

¹ Diverse faze la jocul de basebal.

— Când am ieșit azi din clasă, schimbă Caldwell vorba, am făcut o descoperire. Mi-au trebuit cincisprezece ani de profesorat ca să-mi dau seama de un anumit lucru !

— Care lucru ? întrebă Phillips repede, dornic să afle, pentru că el fusese fraierit de foarte multe ori în viață.

— Cu cât știi mai puțin cu atîta ești mai fericit, exclamă Caldwell. Și văzînd că pe fața încordată de speranță a prietenului său nu apare nici o scînteie de înțelegere, repetă și mai tare, trezind ecoul care se răspîndi în sala goală și se pierdu în depărtare. Cu cât știi mai puțin cu atîta ești mai fericit. Asta m-a învățat pe mine viața.

— Dumnezeuule, s-ar putea să ai dreptate, strigă Phillips nervos, dînd să plece spre clasa lui. Totuși o clipă cei doi profesori mai rămaseră pe culoar, liniștiți oarecum să se afle în tovărășia unui prieten și în același timp cuprinși reciproc de un fel de simpatie echivocă, pentru că se decepționaseră unul pe altul, și totuși nu se dușmăneau. Ca doi armăsari în același țarc se vîrau unul într-altul, așteptînd să treacă furtuna. Dacă oamenii ar fi fost cai, Caldwell ar fi fost un telegar mic și iute, care duce greul, calul anonim, de o rasă mai proastă, dar nu neapărat „o gloabă sură“, iar Phillips ar fi fost un căluț de rasă „Morgan“, roib, zvelt, cu coada mătăsoasă și copitele lustruite frumos — aproape un mînz.

.

— Bătrînul meu, adăugă Caldwell, s-a prăpădit cînd era mai tînăr decît sînt eu acum și n-aș vrea să-i fac și eu puștiului aceeași figură. Apoi trase cu o zmucitură masa mică, roasă, de stejar, de lîngă perete, făcînd să-i huruie și să-i schiaune picioarele ; de la masa asta, trebuiau să se vîndă biletele pentru meciul de baschet !

Un strigăt de panică izbucni în sală și ridică praful din cele mai îndepărtate unghere ale școlii, în timp ce șuvoiul de clienți plătitori tot mai curgea pe poartă, înaintînd în holul cu lumini orbitoare. Băieții, fel de fel de mutre pocite, ca monștrii care formează jheaburile la catedrale, cu lobul urechilor roșu de frig, ochi bulbucăți, gura căscată și buzele moi, se înghesuie sub globurile incandescente ale plafoanelor. Fete, rumene în obraz, vesele, bălțate și cele mai multe prost făcute, ca niște vase modelate de un olar distrat, sînt înfolfite în pleduri, și par să formeze o singură masă compactă în forfota înfierbîntată. Mulțimea amenințătoare, mirositoare, oarbă, face un zgomot de tunet surd și trist, un clinchet articulat, slab și intermitent : vocea tineretului.

— Așa i-am spus : Asta-i bafta *ta*, puștiule.

— ♪ *Te aud bătînd, dar nu poți intra.* ♪

— Dacă mă întrebi pe mine eu zic că era mișto !

— Putoarea s-a întors către mine și mi-a spus : încă o dată ! Zău că așa mi-a spus.

— Ia judecă și tu, cum poate un infinit să fie mai mare decît alt infinit ?

— Cine zice c-a zis el asta? Tare aş vrea să ştiu!

— La ea se vede imediat, că are pe gât un semn mic din naştere, şi ăla se roşeste.

— Vrei să-ţi spun ceva? Eu cred că el se iubeşte singur.

— Adu sandvişurile, mniam, mniam!

— Uite, să-ţi explic, infinitul e egal cu infinitul. E bine aşa?

— Şi atunci a auzit că *ea* ar fi spus-o, aşa că i-am spus lui. Eu habar n-am ce se petrece! Zău!

— Dacă nu se mai poate opri, mai bine nu încerca.

— A rămas pur şi simplu cu gura căscată! Căscată!

— Când s-au întâmplat toate astea? Acu sute de ani?

— Dar dacă ar fi să iei numai numerele fără soţ toate câte există şi să le aduni, tot dai de infinit. Măcar *atîta* înţelegi?

— Asta s-a întâmplat atunci, la Pottsville?

— ♪ *Sînt în cămăşuţa mea de noapte şi tare-i su-u-b-ţi-re.* ♪

— Halal *baftă!* a spus el, şi eu am spus: Da, bafta ta!

— În sfîrşit, îi strigă Peter lui Penny, care cobora scara şi-l văzuse şi ea. Penny e singură. Peter are o iubită, e singură şi a venit singură la el. Inima lui se învîrte în circuitul acestor gînduri simple. Îi strigă lui Penny: Ți-am păstrat un loc. E în mijlocul rîndului; locul

pe care i l-a păstrat e acoperit cu un maldăr de haine și de fulare ale altor studenți. Penny înoată eroic prin defileul care-i desparte, țuguindu-și nerăbdătoare buzele cu expresia lor arogantă, ridicînd lumea ca să poată trece, rîzînd de cîte ori se împiedică de cîte un picior care-i stă în cale. În timp ce studenții își iau hainele de pe locul ei, Peter și Penny sînt împinși și înghesuiți unul într-altul, el fiind pe jumătate ridicat. Genunchii lor se ating stînje-niți ; Peter suflă în glumă părul de deasupra urechilor lui Penny și părul ei zboară. În mijlocul larmei și a tropăiturilor se uită la pielea de pe fața și gîtul ei, luminoasă și senină și i se pare o ființă încîntătoare, ispititoare, plină de sevă. Poate pentru că-i atît de mititică. E destul de mică s-o poată ridica în brațe. Gîndul ăsta îl face să simtă o plăcere tainică. În sfîrșit tinerii își luară și ultima haină, și cei doi se instalară unul lîngă altul, fericiți, în mijlocul hărmălaiei și a căldurii.

Jucătorii, bucurîndu-se de tot spațiul care le stătea la dispoziție, aleargă de colo, colo, pe careul de scîndură lustruită. Mingea sare în sus, descriind un arc, dar nu atît de sus încît să ajungă chiar pînă-n tavan, la becurile apărute de plasă, și care lumineau sala. Deodată se aude fluierul. Cronometrul se oprește. Suporterii năvălesc. Cei cu litera O maro pe puloverele lor galbene pufăie ca o locomotivă. „O“, strigă ei — șapte sirene de alamă cu antebrațele înlănțuite, formînd un singur piston.

— Ooo, răspunde Ecoul, gemînd cuprins de spaimă.

— *L.*

— Lucifer, fu răspunsul, care forma de fapt o tradiție a școlii.

— *I.*

— Iiiiii, răsună un strigăt din adîncuri. Peter simți că-i îngheață țeasta și, profitînd de delirul care-i cuprinsese pe toți, apucă strîns brațele fetei.

— Iiii, exclamă ea mulțumită, pielea îi era încă răcoroasă de aerul, de afară.

— *N.*

Enn, răspunsul veni mai repede de data asta și aclamațiile din ce în ce mai puternice, formează un vârtej violent care antrenează și mulțimea și suporterii, pînă cînd ajungînd la paroxism, pare că-i înghite pe toți, trăgîndu-i în străfundurile altei împărății — Olinger ! *Olinger !*
OLINGER !

Fetele își reiau locurile, jocul începe iar și sala, cît e ea de mare, se transformă într-un salon în care toată lumea se cunoaște. Peter și Penny încep să discute.

— Tare-mi pare bine c-ai venit, spune Peter. Mă mir și eu cît de bine-mi pare.

— Mulțumesc, răspunse Penny, sec. Ce face taică-tu ?

S-a stricat mașina.

— E disperat. Aseară nici n-am ajuns acasă.

— Bietu' Peter !

— Aiurea. Mie de fapt mi-a plăcut !

— Te bărbierești ?

— Nu. Crezi c-ar trebui ? E cazul ?

— Nu, dar parcă ți-a rămas niște cremă de ras uscată lângă ureche.

— Știi ce-i asta ?

— Ce ? E ceva anume ?

— Da, e secretul meu. Nu știai că am un secret ?

— Toată lumea are secrete.

— Da, dar al meu e un secret cu totul aparte.

— Ce anume ?

— Nu pot să-ți spun. Trebuie să-ți arăt.

— Peter, glumești ?

— Preferi să nu-ți arăt ? Ți-e frică ?

— Nu. Nu mă sperii tu pe mine !

— Foarte bine ; că nici tu nu mă sperii !

— Pe tine nu te sperie nimeni ! spuse Penny rîzînd.

— Uite, aici n-ai dreptate. Mă sperie toată lumea.

— Chiar și taică-tu ?

— Tata ? Păi el e foarte înfricoșător.

— Cînd îmi arăți secretul ?

— Poate că nu ți-l arăt niciodată. E prea groaznic !

— Peter, te rog, arată-mi-l. Te rog.

— Ascultă !

— Ce ?

— Îmi placi. Nu putea să-i spună chiar — te iubesc — s-ar fi putut să nu fie chiar așa.

— Și tu îmi placi.

— N-o să mă mai placi.

— Ba da. Faci pe prostu' ?

— Puțin. Îți arăt doar un pic. Dacă am cu rajul !

— Acu' chiar că mă sperii.

— Nu vreau să te sperii. Hei, să știi că ai o piele grozav de frumoasă.

— Asta-mi spui mereu. De ce ? E o piele ca oricare alta. Peter nu poate să-i răspundă și atunci ea trage brațul de sub mîngîierile lui. Hai să privim jocul. Cine conduce ?

Se uită la noul ceas automat și la panoul electric de marcaj — un dar din partea promoției 1936.

— Ei conduc.

Penny începe să strige și deodată se transformă într-o adevărată furie în miniatură, cu buzele fardate : — Hai Olinger ! Membrii echipelor A, cinci, brun cu aur, din Olinger și cinci, albastru cu alb, din West Alton, par uluiți și în același timp atenți, lipiți cu tălpile pantofilor de baschet de imaginea umbrită a persoanei lor, răsturnată acum în luciul podelei. Fiecare șiret de pantof, fiecare fir de păr, fiecare strîmbătură pe care o face omul cînd se concentrează devine neobișnuit de clară, ca detaliile unor animale împăiate într-o vitrină mare și luminată. Există bineînțeles un geam psihologic care desparte careul de baschet de scaunele în pantă, dar jucătorul poate totuși ridica privirea să recunoască, în mulțime, fata cu care a făcut dragoste în seara din ajun (gemetele ei, și gura uscată de după aceea). Acum e foarte departe de el și întîmplarea din mașina parcată fusese poate doar o închipuire de-a lui. Mark Youngerman cu an-

tebrațele lui păroase își șterge sudoarea de pe sprâncene, vede mingea care zboară spre el, ridică mâinile ca o cupă și strânge sfera tare, cu cusături, la piept, face o mișcare bruscă, amăgitoare, cu capul, se năpustește asupra apărătorului echipei West Alton, trece de el, și într-un moment de extaz face un salt și lasă să-i cadă mingea. Scorul ajunge la egalitate. Un strigăt izbucnește deodată atît de puternic, încît îți dă impresia că fiecare suflet stă atîrnat de muchia groazei.

Caldwell așază taloanele biletelor în ordine, Phillips se apropie de el în vîrfurile picioarelor.

— George, vorbeai de o serie care îți lipsește.

— De la unu-opt-zero-zero-unu, pînă la unu-opt-unu-patru-cinci.

— Cred că am dat de urma lor.

— Doamne, dacă ai ști ce piatră mi-ai lua de pe inimă.

— Cred că sînt la Louis.

— La Zimmerman? De ce naiba fură Zimmerman biletele?

— Sstt! Phillips se uită spre biroul directorului, strîmbîndu-se cu înțeles. La el conspirația devenise o formă de fandoseală. Știi, cred, că-i profesorul băieților mai mari, de la Școala Reformată de duminică.

— Ihî. Acolo toți cred în el ca-n Dumnezeu!

— Și ai văzut c-a venit pastorul March, aici, astă seară?

— Mda. L-am lăsat să intre. N-am vrut să-i iau bani.

— Bine-ai făcut. Ei, motivul pentru care se află aici e că sînt vreo patruzeci de băieți de la Școala Reformată care au căpătat bilete gratis și au venit în grup la meci. M-am dus la el și i-am propus să stea pe estradă, dar mi-a zis că nu vrea și că mai bine stă în picioare în spațele sălii, ca să-i poată supraveghea pe băieți. Aproape jumătate din băieți vin de la Ely unde nu există biserică reformată.

Uite, uite, c-a apărut și Vera Hummel. Tocmai intră pe ușă. Haina ei galbenă și lungă e descheiată și fîlfîie, iar cocul de păr roșu s-a cam desprins din ace. Oare o fi alergat? Îi zîmbește lui Caldwell și-l salută pe Phillips dînd din cap. Phillips e un puișor care n-a reușit niciodată s-o încâlzească. Cu Caldwell însă lucrurile stau altfel. Trezește în ea ceea ce ar putea fi, după cîte își poate da seama, instinctul matern. Toți oamenii înalți obțin, automat, aprobarea ei. E o femeie cu reacții simple. Un om mai mic decît ea i se pare o necuviință. Caldwell o salută amabil, ridicînd mîna lui pătată de negi. Prezența ei nu-l supără. De cîte ori o vede pe doamna Hummel, Caldwell are sentimentul că școala nu se află chiar cu desăvîrșire în mîna fiarelor. Doamna Hummel are un trup de băiețoi îmbătrînit: pieptul plat, picioarele lungi, lungimea și îngustimea antebrățelor pistruiate și a încheieturilor de la mîini expresive și chiar nervoase. Semnele femeii masive, din peșteri nu se văd decît la șolduri și la coapse: aceste coapse ovale de alabastru care, în costum de baie, pot sta fără jenă, alături de coapsele oricăreia

dintre tinerele ei eleve. Există o înflorire care urmează după prima tinerețe și apoi încă una după ea. Pînă la un anumit punct, biologia umană știe să aibă răbdare. Totuși, a rămas o femeie fără copii. Fruntea ei mică, triunghiulară, încadrată de două aripi de păr arămiu, pare frămîntată : are nasul puțin prea lung și prea ascuțit, și de aceea seamănă la chip cu o nevăstuică, atunci cînd zîmbește i se văd gingiile, și asta-i dă oarecare farmec.

— Ați avut meci azi ? o întreabă Caldwell. Doamna Hummel e antrenorea echipei feminine de baschet.

— De acolo vin, spuse ea, fără să se oprească locului. Ne-au umilit îngrozitor. Pe urmă i-am servit masa lui Al și m-am gîndit să vin să văd de ce-s în stare băieții.

Și o pornește spre fundul sălii, către spatele careului.

— Da' știi că-i place baschetul, zise Caldwell.

— Al muncește prea multe ore, interveni Phillips și mai posomorît ca de obicei. Iar ea se plictisește !

— Totuși, pare veselă și cînd ajungi în halul în care sînt eu, ăsta-i singurul lucru care mai contează.

— George, sănătatea ta mă îngrijorează.

— Lui Dumnezeu îi plac cadavrele vesele, rosti Caldwell cu o exuberanță brutală, apoi întreabă cu curaj Ia spune, care-i secretul cu biletele ?

— De fapt nu-i nici un secret. Pastorul March mi-a povestit că Louis a propus drept stimulent

pentru frecvența de sută la sută la Școala de duminică, să se dea la jumătatea anului școlar un premiu elevilor care n-au nici o absență pînă la întîi ianuarie.

— Și atunci vine pe furiș și-mi șterpelește biletele de baschet.

— Ssst. Mai încet. Nu-s biletele tale, George, sînt ale școlii.

— Da, dar eu sînt fraierul care-o să plătească !

— Nu-s decît niște bucățele de hîrtie, socotește-le și tu ca atare. Trece-le în registru la „opere de binefacere“. Și dacă întreabă cineva ceva, te susțin.

— L-ai întrebat pe Zimmerman ce s-a întîmplat cu cealaltă sută ? Ai zis c-au venit patruzeci de puști. Doar n-o să se apuce să dea și restul de o sută ; că pînă la urmă ne pomenim cu toți copiii de patru ani de la creșa Bisericii Reformate venind în patru labe pe ușa de colo ca să asiste la meci pe gratis.

— George, știi că ești amărît. Dar n-are rost să faci din țîțar armăsar. N-am vorbit cu el și nu știu dac-ar folosi la ceva să-i vorbesc. Trece-le la binefaceri și închide capitolul. Louis are tendința să fie arbitrar, știu, dar în general e bine intenționat.

Fiind convins că e bine să urmeze sfaturile prudente ale prietenului său, Caldwell se mulțumește să-și mai descarce odată nervii prin cuvinte.

— În bani, teoretic, aceste bilete reprezintă nouăzeci de dolari și mi-e îngrozitor de ciudă să ofer această sumă scumpei și iubitei noastre

Școli Reformate de duminică, spuse Caldwell cu convingere. Orașul Olinger este, cu excepția câtorva secte periferice, ca reprezentanții lui Jehova, bapțiștii și romano-catolicii, împărțit în luterani și reformați, între ei domnind o rivalitate cordială, primii bucurându-se de un avantaj numeric, ceilalți de un avantaj material. Făcând parte dintr-o familie de presbiterieni, Caldwell devenise în timpul crizei luteran, ca și nevasta lui, și, lucru destul de uimitor din partea unui om atît de tolerant, n-avea nici o încredere în reformați, pe care îi asocia cu Zimmerman și cu Calvin, pe care la rîndul lor îi asocia cu tot ce exista mai sumbru, mai tiranic și mai arbitrar în împărăția universului.

Vera intră în sală printr-o ușă largă din fund, una din ușile care stăteau deschise, proptite pe niște piciorușe cu capătul de cauciuc, care datorită unor dispozitive de alamă săreau din bala-male la o simplă lovitură de picior. Îl vede pe pastorul March, în cealaltă parte a sălii, lângă colț, rezemat de o stivă de scaune pliante, care atunci cînd au loc întruniri, spectacole de teatru sau ședințe ale asociației de profesori și părinți, sînt desfăcute și așezate pe podeaua care formează acum terenul de baschet. Cîțiva băieți, în dangareji, își leagă picioarele, cocoțați ilegal în vîrfurile stivei de scaune ; toată partea din fund a sălii e plină de bărbați, băieți și una sau două fete, în picioare și cu gîtul întins ca să vadă peste umerii celor din față, unii stînd chiar cocoțați pe scaunele așezate între ușile deschise.

Doi tineri de vreo douăzeci și cinci de ani o salută sfioși pe Vera și se dau la o parte să-i facă loc. Ei o știu, dar ea nu-i mai ține minte. Sînt foștii campioni sportivi ai școlii, dintre aceia care, ani de-a rândul, pînă cînd ajung să fie împiedicați de nevestă sau de bețiile care se țin lanț ca un ritual, sau de vreo slujbă într-un oraș îndepărtat, continuă să reapară la concursurile de atletism, ca niște cîini neliniștiți cînd dau de cîte un loc unde își închipuie ei că ar fi îngropat ceva prețios. Din ce în ce mai bătrîni și mai vîlăguiți, ei continuă totuși să apară invocați de cortegiul fantomatic — dinăuntru și de afară, toamna, iarna și primăvara — compus din sportivi din ce în ce mai tineri și mai necunoscuți ai școlii, care, la rîndul lor, se strecoară pe nesimțite în spatele lor, ca să vadă și ei.

Aerul lor jignit și tăcut contrastează categoric cu cel al elevilor de pe scaunele așezate în amfiteatru. Acolo fețele, părul, panglicile și îmbrăcămintea colorată formează o singură materie, un steag viu care flutură și sclipește. Vera închide puțin ochii și mulțimea se dezagregă în atomi tremurători de culoare. Aparent polarizate de imaginea care saltă neîncetat în fața lor, aceste puncte se agită de fapt în dreapta și în stînga, apropiindu-se unele de altele, împinse de semînte tainice în formă de săgeți. Vera percepe acest lucru și se simte mîndră și senină și pricepută. Multă vreme nu se îndură să arunce nici măcar o privire furișe preotului March, care e vrăjit de bucățelele de aur și aramă ce formează

făptura ei și sclipesc în înghesuiala de trupuri din jur, ajungînd în fața ochilor lui fîșii, fîșii.

Reverendul March e un bărbat înalt și frumos, oacheș și uscățiv, cu o mustață neagră și creată, potrivită cu mare grijă. Războiul îl făcuse om. În 1939, cînd absolvise seminarul unei regiuni miniere, nici nu împlinise încă douăzeci și cinci de ani și era un băiat blînd și delicat. Se simțea lipsit de bărbăție și ros de îndoieli. Teologia dăduse îndoielilor lui formă și profunzime. Cînd își aducea aminte de sentimentele religioase care îi determinaseră vocația i se păreau — în măsura în care nu fuseseră dictate decît de voința maică-si — doar o palidă sclipire creată de nesiguranța sexuală. Vocea lui slabă, cu tonurile pițigăiate, părea să ironizeze propriile sale predici în doi peri. Se temea de diaconii lui, și disprețuia mesajul pe care trebuia să-l împărtășească enoriașilor.

În 1941 războiul îl salvase. Se înrolă, dar nu în calitate de capelan, ci ca simplu luptător. Nădăjduia pe această cale să scape de întrebările cărora nu le putea găsi răspuns. Și chiar așa și fusese. Trecuse apa și furiile rămaseră de partea cealaltă a oceanului, neputincioase. Fu făcut locotenent. În Africa de Nord supraviețui împreună cu alți cinci, timp de șapte zile, cu trei gamele de apă. La Anzio, explodează un obuz, săpînd un crater lat de opt picioare, drept în locul de unde fugise cu treizeci de secunde mai devreme. Pe dealurile care străjuiesc Roma îl făcuseră căpitan. Și pacea îl găsise fără o zgîrietură. Vocea era singurul lucru care se împotrivesc că-

lirii. Și se întorsese în mod absurd la vocația blîndă în care nu prea credea. Era oare într-adevăr absurd ? Nu ! Descoperise, dînd la o parte molozul, credința maică-si, coaptă în arșiță pînă căpătase o rezistență greu de învins, o credință ciudată ca formă, dar năvalnică de parc-ar fi fost un val de lavă rece. Rămăsese în viață. Viața e un infern dar un infern minunat. Să-i mulțumim Domnului pentru asta. Și cu toate că March continua să aibă o voce slabă, tăcerile lui erau mărețe. Are ochii negri ca tăciunele așezați deasupra pomeților oacheși. Își poartă mustața ca pe o cicatrice, un ultim vestigiu al bărbii din timpul războiului. Predilecția lui pentru uniformă îl face să poarte gulerul clerical ori de cîte ori apare în public. Lui Vera, care se apropie discret venind pe culoarul de dincolo de ușile deschise, gulerul lui March, încheiat la spate, i se pare atît de romantic încît i se taie răsufarea : o lamă albă și imaculată, o fărîmă de absolut atîrnată periculos de gîtul lui.

— Nu v-ați rugat pentru mine azi după masă, îi șoptește ea, răsufînd emoționată.

— A, bună ziua ! Fetele dumitale au pierdut ?

— Mmhî. Și deodată pretinde că simte sau chiar începe să simtă o urmă de plictiseală. Se uită fix la joc și cu mîinile în buzunar face faldurile aurii ale pardesiului să se ridice și să se răsucească.

— Vii întotdeauna la meciurile băieților ?

— De ce ? Nu trebuie ? Nici ca să învăt cîte ceva ? Dumneata ai jucat vreodată baschet ?

— Nu, ca adolescent eram foarte stîngaci. Eram întotdeauna ultimul pe care-l alegeau.

— E greu de crezut !

— Şi totuşi e adevărul adevărat.

Vera tresare în faţa răbufnirii lui de evan-gelist. Şi oftează din greu, explicînd, de parcă ar fi dorit să răspundă unei insistenţe din partea lui :

— De fapt după ce predai aici un timp ajungi să nu mai poţi sta departe de clădire. E o boală profesională. Dacă vezi lumină în şcoală intri imediat.

— Locuieşti atît de aproape.

— Mmîhî... Vocea lui o decepţionează. Se întreabă dacă există o lege a firii care hotărăşte ca bărbaţii de înălţimea care trebuie, să aibă întotdeauna voci nepotrivite. Oare trebuie să existe în fiecare întîlnire cîte o mică faţetă care să producă decepţie ? Ca să se răzbune îl tachinează. Te-ai schimbat de pe vremea cînd erai ales ultimul.

March începu să rîdă descoperindu-şi dinţii înnegriţi de tutun, dar se opri îndată ca şi cum dacă ar fi continuat să rîdă i s-ar fi ştirbit întru cîtva prestigiul : un rîs de căpitan.

— Cel din urmă va fi cel dintîi, spuse.

Vera e puţin descumpănită. Nu înţelege aluzia, dar după expresia de satisfacţie a buzelor lui roşii şi frumos conturate îşi dă seama că trebuie să fi fost una. Se uită peste umărul lui şi, ca deobicei cînd se simte ameninţată să devină proastă, îşi plimbă p'virile de colo colo, conş-

tientă că frumusețea ochilor ei de tăciune capătă o intensitate și mai mare.

— De ce... ? își împiedică buzele să mai rostească vorbele. Nu, n-am să întreb.

— Ce să întrebi ?

— Lasă. Am uitat cu cine vorbesc.

— Nu, te rog. Cere și ți se va da ! Pastorul își închipuie că dacă-i pune sarea blasfemiei pe coadă va țintui locului, acest porumbel auriu, această vrăbiuță roșcată. Bănuiește că-l va întreba de ce nu s-a însurat. O întrebare grea ; s-a străduit totuși de mai multe ori să-i găsească răspunsul. Poate pentru că războiul arată femeile într-o lumină foarte puțin măgulitoare. Valoarea lor scade, și pînă la urmă descoperi că se vînd pe orice preț — un baton de ciocolată, un culcuș pentru o noapte. Ele nu-și dau seama de valoarea lor, ea e stabilită de bărbați. Și o dată ce ai fost silit să descoperi acest lucru, nu te mai repezi să cumperi. Dar ăsta nu-i un răspuns pe care să-l poți da.

Și e adevărat că asta era întrebarea care o frămînta pe Vera. Nu cumva era homosexual ? Vera n-avusese niciodată încredere în preoți, sau în bărbații prea bine îmbrăcați. Și March era și una și alta.

— De ce-ai venit aici astă seară ? Îl întrebă. Nu te-am văzut niciodată la meci. De obicei nu vii decît cînd vrei să binecuvîntezi o adunare.

— Am venit să păzesc patruzeci de brute păgîne care urmează Școala mea de duminică. Nu înțeleg de ce, dar duminica trecută Zimmer-

man le-a dat o droaie de bilete pentru meciul de baschet, o adevărată mană cerească.

Vera începu să rîdă.

— De ce oare ?

Orice lucru care-l minimizează pe Zimmerman face să-i crească inima, plină de recunoștință.

— De ce ? Sprîncenele lui negre ca pana corbului se ridică în sus, ca niște arcuri frumos conturate deasupra ochilor rotunzi, al căror iris cînd se află în plină lumină nu mai e negru ci gri închis și plin de pete, de parcă substanța lui gelatinoasă ar ascunde praf de pușcă. Sentimentul acesta de pericol, sentimentul lucrurilor îngrozitoare văzute cîndva de el, o tulbură. Sîinii ei arzători par să plutească deasupra coastelor. Simte un instinct care o împinge să-i atingă cu mîna, dar se abține. Buzele ei umede sînt gata să dea drumul hohotelor de rîs, înainte chiar ca el să fie pus în glumă o seamă de întrebări indignate. De ce să mi se întîmple așa ceva tocmai mie ? întreabă el sever, cu ochii puțin bulbucăți. De ce să facă toate cucoanele din parohia mea prăjiturile o dată pe lună și să și le vîndă apoi una alteia ? De ce să mă cheme bețivul orașului mereu la telefon ? De ce să vină toți oamenii ăștia duminica dimineața să asculte cu pălării extravagante pe cap, flecărelile mele despre o carte veche ? Succesul care-i depășește așteptările, iureșul cald al rîsului ei fermecător, care-l ridică în al nouălea cer, îl făcură pe March să continue discuția pe aceeași temă la infinit, exact ca un Sioux cutezător și puternic,

îmbrăcat în straie de sărbătoare, care ar executa un dans războinic în jurul unui loc însemnat pentru că acolo s-ar afla îngropată o mină. Deși credința lui e intactă și solidă ca metalul, ea e în același timp moartă, tot ca metalul ; deși se poate duce s-o adune și să-i măsoare greutatea oricând dorește, credința lui n-are brațe cu care să ajungă la el și să-l rețină. Și atunci March își bate joc de ea.

Vera, la rîndul ei, e încîntată că a putut obține atît de la el totul seamănă cu secvența accelerată a unui film mut de pe vremuri, această schiță a bisericii pe care o prezintă el, ca o casă goală unde oamenii continuă să se ducă, să salute politicos și să spună „mulțumesc“, de parcă gazda ar fi continuat să fie prezentă. Bulele de aer se rostogolesc din stomac în plămîni și explodează irizate în gîtul ei, satisfăcut. De fapt, ea nu cere altceva unui bărbat, nu dorește altceva de la el decît să aibă darul s-o facă să rîdă. Rîsul îi readuce tinerețea și puritatea. Gura, cu buzele conturate cu un roșu ca cireașa care nu s-a șters încă, se întinde ca să lase drum liber bucuriei ; încep să-i apară gingiile și chipul ei, îmbujorat, devine uimitor de viu — un cap de gorgonă plin de viață și de frumusețe. Un băiat în dangarezi cocoțat în vîrful stivei de scaune, plutind pe această plută șubredă în mijlocul unui ocean agitat, privește în jur să descopere de unde vine zgomotul acesta nou. Zărește la picioarele lui un cap cu păr roșu, ca un pește monstruos portocaliu, care se cufundă, în timp ce o buclă răzleață scăpată din torsada strălu-

citoare se proiectează pe șipcile orizontale de lemn băituit. Vlăguită de atîta rîs, Vera își pierdu echilibrul și se reazimă, lăsîndu-se cu toată greutatea pe spate. Ochii pestriți ai pastorului se umplu de duiosie, și își strînse buzele crăpate căpătînd o expresie sfioasă, încurcată. Și vrînd să se apropie de ea, se lasă și el pe spate. O ne-regularitate în stivă formează o margine la înălțimea unei polițe de cămin, pe care March, cu ceea ce i-a mai rămas din calmul de odinioară, de pe vremea cînd era căpitan, se sprijină în coate. Trupul lui formează astfel un scut între ea și mulțime, un refugiu.

...și el se aruncă adesea la picioarele tale răpus de rana veșnică a dragostei. Apoi sprijinindu-și ceafa frumos modelată (tereti cervice) în poala ta și ridicînd privirea, își hrănește ochii lacomi cu dragoste și te privește cu nesaț (inhians in te, dea), și în timp ce se lasă pe spate, viața lui rămîne atîrnată de buzele tale.

Meciul reprezentativei de juniori a școlii s-a terminat. Cu toate că Mark Youngerman e sta-cojiu la față, că gîfîie din greu și că trupul lui e alunecos ca o amfibie, Olinger a pierdut. Zum-zetul mulțimii are acum un alt ton. Mulți dintre spectatori își părăsesc locurile. Cei care ies din clădire văd că afară ninge. Descoperirea că cerul poate coborî cu atîta grație pînă la noi e surprinzătoare. Zăpada ne așază lîngă Jupiter Pluvius, printre nori. Ce îngrămădeală ! Ce îngrămădeală de fulgi mărunți care pogoară îm-

prăștiindu-se pe tărîmul palid al luminii de deasupra uşii de la intrare !

Atomi, şi iar atomi, şi iar atomi, şi iar atomi. Un deget de zăpadă pufoasă s-a şi aşternut pe treptele de la intrare, ca un covor. Maşinile de pe şosea înaintează mai încet, ştergătoarele se agită neîncetat pe parbriz şi raza de lumină a farurilor pare o îngrămădeală de paiete în vârtejul neîntrerupt. Zăpada există parcă doar acolo unde cade dîra de lumină. Un troleibuz lunecînd spre Alton pare să tragă după el o mie de licurici care pică încet la pămînt. Domneşte o linişte plină de tîlc ! Olinger sub bolta vastă şi vînată a cerului colorat de vifor şi de noapte devine un nou Betleem. În dosul unei ferestre luminate se aud plînsetele Pruncului divin. Din nimic s-a născut deodată totul. Geamurile umbrite de paiete din iesle înăbuşe scîncetele. Omenirea îşi vede de drumul ei, surdă. Oraşul cu acoperişuri albe seamănă cu o colonie de temple părăsite care se înghesuie unele într-altele în depărtare, devin cenuşii şi treptat se topesc. Shale Hill nu se mai vede. Cerul cerne o culoare gălbuie ; deasupra oraşului Alton, spre apus, ţîşneşte o lumină rubinie. Înspre zenit, pluteşte încremenită o lumină ca de levănţică de parcă toată strălucirea lunii şi a stelelor s-ar fi dizolvat, şi văzduhul ar fi rămas ca o soluţie străbătută de un voltaj electric scăzut. Efectul copleşitor, de ameninţare, te înviorează. Aerul te apasă cu un sunet sibilant neaccentuat, cu o notă joasă şi gravă, nota DO a furtunii universale. Felinarele înşirate de-a lungul autostradei formează un prim

plan de lumină, unde zăpadă, comprimată sau împrăștiată de cea mai mică adiere de vînt, ia atitudini de actor — șovăie și se avîntă. Un curent opus, care pornește în sus, oprește o clipă ninsoarea, dar ea se repede pătimașă în îmbrățișarea gravitației. Alternanța de densitate dă impresia unor picioare care calcă cu pași uriași urcînd spre infinit. Furtuna se mișcă. Furtuna se mișcă dar nu înaintează.

Cei rămași înăuntrul școlii nu știu ce se petrece afară și totuși, ca niște pești prinși într-un curent mai iute al oceanului, își dau seama că a survenit o schimbare. Atmosfera sălii se intensifică. Lucrurile nu mai apar în fața ochilor, ele izbucnesc. Vocile răzbat mai departe. Inimile cresc, se umplu de curaj. Peter o conduce pe Penny de-a lungul intervalului dintre scaune, spre fundul sălii, și iese în hol. Făgăduiala pe care i-a făcut-o fata face să-i zvîcnească timpurile, dar ea pare să fi uitat. Peter e prea tînăr să observe semnele acelea de pe fața unei femei, cutele acelea nedeslușite în care poți ghici așteptarea și îngăduința. Cumpără de la bufetul patronat de Consiliul elevilor, în holul principal, o sticlă de coca cola pentru Penny și o limonadă pentru el. La bufet e foarte multă lume, care îi împinge pe amîndoi la perete unde atîrnă fotografiile înrămate ale echipelor de atletism din alți ani, înșirate în ordine cronologică. Penny destupă sticla cu degetul mic întins, se linge pe buze după fiecare sorbitură și se uită la Peter, în timp ce culoarea verde a ochilor ei capătă o nuanță cu totul nouă.

Secretul petelor de pe pielea lui îl obsedează. Să-i spună oare lui Penny? Faptul că i-ar împărtăși lui Penny această tzină rușinoasă nu ar însemna oare că vor fi uniți pentru totdeauna, că înrobind-o prin milă făcea din ea o sclavă? Și putea el, oare, la o vîrstă atît de fragedă să-și permită să aibă o sclavă? Chinuit de toate calculele astea dureroase își întoarse spatele roșu către mulțimea care se împingea și se strecura indiferentă în jurul bufetului cu băuturi nealcoolice. Deodată simți o mîină de fier care îl apucă de braț, deasupra cotului, și începe să-l strîngă cu brutalitate, și își spuse că trebuie să fie unul din sutele de nătărăi care mișună prin sală.

Dar nu. Era domnul Zimmerman, directorul școlii, care o apucase în același timp de braț și pe tînăra Penny. Zîbind, rămîne pe loc fără să le dea drumul nici unuia nici celuilalt.

— Doi elevi premianți, spune, de parcă ar fi orbit de două păsări prinse în laț. Peter, furios, vrea să-și smulgă brațul din strînsoare, dar strînsoarea devine și mai puternică.

— Începe să arate într-adevăr ca fiul lui taică-su, îi spune Zimmerman lui Penny; și, spre groaza lui Peter, fața imită rînjetul directorului. Directorul e mai scund decît Peter, dar mai înalt ca Penny. De aproape, capul lui asimetric, pe jumătate chel, care se agită întorcîndu-se cînd la dreapta, cînd la stînga, pare uriaș. Are un nas bulbos și ochi veșnic înlăcrimați. Peter simte că în sufletul lui izbucnește o adevărată furie împotriva acestei paiețe.

— Domnule Zimmerman, îi spune, vreau să vă întreb ceva.

— Asta veșnic are de pus cîte o întrebare, ca și taică-su, îi spune Zimmerman lui Penny. Îi dă drumul băiatului, dar continuă să țină fata de braț. Fata poartă un pulover roz de angora, cu mîneci foarte scurte din care brațele ei goale ies ca picioarele din chiloți. Degetele groase ale bătrînului pătrund în carnea durdulie și proaspătă a fetei. Degetul lui mare se plimbă pe o bucățică de epidermă, în sus și în jos.

— Am vrut să vă întreb, reluă Peter, care sînt valorile umaniste pe care le cuprinde știința ?

Penny chicotește nervos ; fața ei are acum o expresie deadreptul stupidă.

— Unde ai auzit o asemenea frază ? întreabă Zimmerman.

Peter a mers prea departe. Roșește conștient că s-a trădat, dar mînat de orgoliu nu se mai poate opri.

— Am văzut-o într-un raport pe care l-ați scris dumneavoastră despre tata.

— Ți le arată ție ? Crezi că face bine ?

— Nu știu. Dar tot ce-l supără pe el, mă supără și pe mine.

— Mă întreb dacă asta nu înseamnă o răspundere prea mare pentru umerii tăi. Peter, eu pe tatăl tău îl prețuiesc foarte mult. Dar el are, după cum cred că ți-ai dat și tu seama — că doar ești băiat deștept — tendința de a fi iresponsabil.

Din toate acuzațiile posibile asta i se păru lui Peter cea mai absurdă. Tatăl lui, chipul

acela palid și orb, care cobora împleticindu-se pe trepte, îmbrăcat în cutia de carton a datornicilor...

— Înseamnă, continuă Zimmerman cu blîndețe, că mărește răspunderea celor din jurul lui.

— Eu cred că e un om foarte conștient de răspunderile lui, se împotrivi Peter, hipnotizat de mișcările meditative și mîngîietoare ale degetului cel mare al lui Zimmerman pe brațul lui Penny. Și fata se supune mîngîierilor. Pentru Peter acest lucru e o revelație. Se gîndește că era cît pe-aci să încredințeze taina prețioasă a bubelor lui acestei prostituate, acestei păpuși.

Zîmbetul lui Zimmerman se întinde pe toată fața.

— Tu îl vezi, bineînțeles, din alt unghi decît mine. Și eu îl vedeam pe taică-meu așa !

Există multe lucruri pe care le văd amîndoi în același fel. Amîndoi îi consideră pe ceilalți oameni drept un mijloc pentru afirmarea propriei lor personalități. Există un domeniu de înrudire între ei, care face lupta lor posibilă. Peter simte acest lucru. Simte un fel de camaraderie combinată cu un sentiment de îndîrjire și cu un soi de încredere reciprocă în dauna temerilor lui. Încercarea directorului să devină intim cu băiatul fusese o gafă ; rezerva și tăcerea sînt arme mult mai puternice. Peter se uită fix în ochii lui și, o clipă, ca să nu devină îngrozitor de grosolan, se uită în altă parte. Simte că i se roșește ceafa, într-o parte, așa cum se întîmplă cu maică-sa.

— Are foarte, *foarte* mult simț al răspunderii, zice băiatul, vorbind despre taică-su. Dar a trebuit să-și facă o radiografie la stomac, și în plus, deocamdată e îngrijorat de niște bilete de baschet pe care nu le mai găsește.

Zimmerman lasă repede să-i scape : — Bilete ?

Spre marea lui uimire, Peter are impresia că a marcat un gol. Directorul ține capul înclinat într-o parte și asta îi umbrește zbîrciturile, adîncindu-le și mai tare ; pare bătrîn. Peter simte, cu o senzație de triumf, că el — răzbunătorul lui taică-su — se bucură de un avantaj asupra adversarului : are mult mai mulți ani de trăit. Aici, acum, e neștiutor și neputincios, dar în perspectiva viitorului e puternic. Zimmerman mormăie. Pare să se împotmolească în propria lui minte.

— Va trebui să discut cu el despre asta, spune, mai mult pentru sine.

A mers prea departe. Faptul că s-ar putea să fi comis o trădare care să atragă după sine un dezastru îl face pe Peter să simtă dureri în stomac ca pe vremea cînd, fiind copil și întîrziind, cobora alergînd șoseaua care ducea spre școala primară.

— Chiar trebuie ? Vocea lui se subțiasse. Împlora acum, redevenită o voce de copil. Adică nu vreau să-l fi vîrît într-o încurcătură.

Avantajul trece din nou de partea cealaltă. Mîna lui Zimmerman dă drumul brațului fetei și cu degetul arătător lipit de cel mare, gata-gata să le pocnească, se repede către ochiul lui Peter. Urmează o clipă de coșmar. Peter clipește,

mintea lui e goală. Simte că se înăbușe. Mîna lunecă pe lîngă obrazul lui și lovește ușor o figură dintr-o fotografie înrămată de pe perete, lîngă umărul lui.

— Țsta sînt eu ! spune.

E o fotografie a echipei de atletism a liceului din Olinger, în 1919. Toți poartă maiouri negre, demodate, iar antrenorul, haine de doc alb și pălărie de paie. Pîna și copacii din fund — care sînt de fapt copacii din Poorhouse Lane, numai că în poză sînt mai mici decît acum — par demodați ca niște flori presate. Fotografia are o nuanță cafenie imprecisă. Degetul lui Zimmerman, care cu unghia lui lucioasă și cu pielea zbîrcită la încheieturi e solid și luminos, stă neclintit în prezent sub fața în miniatură a vremurilor de atunci. Peter și Penny n-au încotro, trebuie să se uite. Deși pe vremea cînd era alergător era mai subțire, și avea un păr negru și bogat, Zimmerman cel din poză semăna în chip ciudat cu cel de azi. Nasul lui mare, așezat stînger față de gura ușor strîmbă, a cărei linie nu e chiar paralelă cu linia sprîncenelor, conferă feței lui de adolescent aerul acela buimac și nesigur, aerul nerăbdător, impenetrabil, aerul de cruzime și silă, care pe vremea cînd era în plină putere, făcea din el un om al disciplinei în fața căruia trebuiau să se plece chiar și cei care credeau că pot găsi în ei forța de a-l disprețui și de a fi ironici.

— Da, dumneata ești, spune Peter cu o voce slabă.

— N-am pierdut în viața mea nici un concurs. Degetul puternic, viu, mereu prezent, coboară și dispare. Și, fără să mai spună nimic altceva celor doi tineri, Zimmerman o pornește pe culoar, spatele lui uriaș pierzându-se în depărtare. Elevii se înghiontesc, ca să-i facă loc.

Sala se golește. Încep jocurile universitare. Presiunea degetelor lui Zimmerman a lăsat niște pete galbene și ovale pe brațul gol al lui Penny. Fata își freacă brațul cu violență și strîmbă scîrbită din nas.

— Îmi vine să fac o baie ! exclamă ea. Peter își dă seama că o iubește cu adevărat. În ghearele lui Zimmerman fuseseră tot atât de nepuțincoși și unul și altul. Peter o conduce pe culoar, de parcă ar fi vrut să se întoarcă în sala de sport. Dar ajungînd la capătul culoarului, Peter împinge cele două uși și o trage pe scările întunecoase. Asta era un lucru interzis. Se întîmpla de multe ori ca noaptea să se pună lacăt la ușile astea, acum însă portarii uitaseră. Peter se uită în urma lor nervos ; toți cei care ar fi putut striga „Stați“ ! se grăbiseră să prindă începutul jocului.

O dată ajunși pe palierul de la jumătatea scării nu mai putea nimeni să-i vadă. Becul care ardea deasupra ușii dinspre lavaboul fetelor, sub fereastra cu gratii de oțel, arunca romburi chinuite de lumină în sus, dar ajungea totuși ca să vezi ce-i în jur. Trebuia să fie destulă lumină ca Penny să poată vedea. Brațele ei goale păreau argintii și buzele ei roșii, negre. Chiar și cămașa

lui Peter părea neagră. Peter își descheie o mîneacă.

— Ascultă, taina mea e foarte tristă, începuse el, dar pentru că te iubesc trebuie s-o știi și tu.

— Așteaptă !

— Ce e ? Ascultă să vadă dacă Penny auzise că se apropie cineva.

— Îți dai seama ce spui ? Ce-ți place la mine ?

Zgomotul mulțimii pătrunde în șoaptele lor și-i înconjoară ca un ocean. Aici, pe palierul ăsta se simte ferit și indiferent. Tremură speriat acum de ceea ce a început să facă.

— Te iubesc, pentru că în visul de care ți-am povestit, cînd te preschimbai în pom, voiam să plîng și să mă rog.

— Poate că mă iubești doar în vis.

— Unde anume ? Îi atinge fața. Argint. Gura și ochii ei sînt negri și nemișcați și înspăimîntători ca găurile unei măști.

— Crezi că sînt o proastă ? îl întreabă ea cu blîndețe.

— Am crezut. Dar acum mi se pare că m-am înșelat.

— Nu sînt frumoasă.

— Ba acum ești.

— Nu mă săruta că mi se întinde rujul.

— O să-ți sărut mîna. I-o sărută și pe urmă o vîrî în mîneca lui descheiată. Nu ți se pare ciudat brațul meu ?

— E cald.

— Nu. E ăspru pe alocuri. Fii atentă.

— Da... puțin ! De ce ?

— De asta. Peter își ridică mîneca și-i arată partea dinăuntru a brațului și petele care, în lumina rece, difuză, par de culoarea levănțicăi. Erau mai puține decît se aștepta.

— Ce e asta ? Urticarie ?

— E o erupție care se chiamă psoriazis. O am de cînd m-am născut. E îngrozitoare. O urăsc.

— Peter ! Îi ridică cu mîinile ei capul, care se aplecase să plîngă. Ochii lui sînt încă uscați dar gestul emană totuși o realitate.

— O am pe brațe și pe picioare și cel mai tare pe piept. Vrei să ți-o arăt acolo ?

— Mi-e totuna !

— Acu' mă urăști, nu-i așa ? Ți-e scîrbă. Sînt mai scîrbos decît Zimmerman cînd te-a apucat de braț.

— Peter, nu mai vorbi doar ca să mă auzi contrazicîndu-te. Arată-mi pieptul.

— Trebuie ?

— Da. Hai că sînt curioasă !

Își trage cămașa și maioul în sus și rămîne jupuit, în penumbră. Se simte ca un sclav, care-i pe punctul de a fi biciuit, sau ca statuia Prizonierului muribund pe care Michelangelo n-a eliberat-o niciodată cu totul, din piatră. Penny se apleacă să vadă. Degetele ei ating suprafața pielii lui înghețate.

— Ce ciudat, spune. Formează grupuri-grupuri, mititele !

— Vara dispar aproape cu totul, spune Peter, trăgîndu-și mînecele în jos. Cînd o să fiu mare

o să stau iarna în Florida, și atunci o să scap de ele.

— Deci asta era taina ta ?

— Da, îmi pare rău.

— Mă așteptam la ceva mult mai îngrozitor.

— Ce poate fi mai îngrozitor ? În lumină e foarte urât. Și tot ce pot face e să-mi cer iertare.

Penny începe să rîdă și Peter simte că-i pătrund în urechi sclipiri de argint.

— Ce prost ești ! Știam că ai ceva la piele. Se vede și pe față.

— Dumnezeu, serios ? Se vede tare ?

— Nu. Abia se observă.

Peter știa că Penny minte și totuși nu încerca s-o facă să spună adevărul.

— Atunci nu te supără ? o întreabă el în schimb.

— De ce să mă supere ? Nu e vina ta. Face parte din tine.

— Chiar adevărat, așa crezi ?

— Dacă ai ști ce înseamnă dragostea nici n-ai întreba.

— Ce bună ești. Acceptînd iertarea ei, cade în genunchi, acolo, în colțul palierului, la jumătatea scării, și-și vîră obrazul în rochia care-i acoperă pîntecele. Nu trece nici o clipă și încep să-l doară genunchii. Eliberîndu-i de presiune, fața lui lunecă mai jos. Și mîinile i se mișcă de la sine pe pielea ei de argint, găsind confirmarea a ceea ce descoperise fața lui, prin stofa fustei, un lucru monstruos și minunat : în locul unde se întîlnesc picioarele fetei nu e nimic. Nimic decît mătase și o ușoară umiditate și o

curbă. Va să zică asta era taina care se afla în centrul universului, această nevinovăție, această absență, această curbă intimă, elastică și rafinată în învelișul ei de mătase. Prin stofa de lână a fustei, Peter își sărută vârfurile propriilor lui degete.

— Nu, te rog, nu, spuse Penny, încercînd să-l tragă de păr în sus. Peter își ascunde fața în fusta ei, lipindu-și și mai tare obrazul de scobitura aceea liniștitoare ; dar chiar și în vecinătatea intimității supreme se simte năpădit de gîndul surd dar pătrunzător al morții lui taică-su și astfel o trădează. Și cînd Penny, pierzîndu-și cumpătul, repetă „te rog“, frica sinceră din vocea ei îi oferă lui Peter un pretext ca să cedeze. Ridicîndu-se, își întoarce capul, se uită pe fereastra de lîngă ei, și declară, constatînd minune după minune :

— Ninge !

La toaletă Caldwell se simte intrigat văzînd cuvîntul BOOK¹ scobit cu litere mari și pătrate pe peretele de deasupra urinarului. Uitîndu-se mai deaproape, își dă seama că literele au fost săpate ca să acopere alt cuvînt : litera F fusese completată și transformată în B, literele U și C fuseseră amîndouă transformate în O, numai litera K fusese lăsată așa cum era. Dornic să învețe, chiar și în clipa ultimei pîlpîiri de lumină dinaintea nimicirii totale, își dă seama de faptul complet nou pentru el că porcăria de pe zid

¹ Carte (engl.).

poate oricînd fi transformată într-un cuvînt care însemna carte. Dar cine o fi făcut asta ? Psihologia băiatului — pentru că sigur că era băiat — care schimbase cuvîntul inițial, profanînd profanarea, i se părea de neînțeles. Și lucrurile pe care nu le înțelegea îl deprimeau. Ieșind de la toaletă, încercă să pătrundă în mintea băiatului, să-și închipuie mîna care făcuse gestul și înaintînd pe culoar își dădu-seama că simte o greutate mare pe inimă, o greutate pe care n-o simțise niciodată și că ea fusese așezată de mîna necunoscută a acelui băiat. Ar putea oare să fie mîna fiului său ?

Zimmerman părea să-l aștepte. Sala era aproape goală. Zimmerman se strecură prin intrarea din scenă în sala de spectacol.

— George !

Știe.

— George, am auzit că te-ai necăjit din pricina unor bilete !

— Nu m-am necăjit de loc. Mi s-a explicat. Le-am trecut în registru la „pomană”.

— Credeam că ți-am spus de ele. Dar după cîte văd m-am înșelat.

— Nu trebuia să fac un cap de țară din asta. M-am zăpăcit — parc-așa se zice.

— Am avut o discuție interesantă cu fiu-tu, Peter.

— Zău ? Ce ți-a spus puștiul ?

— Multe !

Mim Herzog. Știe că eu știu. Am pus-o de mămăligă. Povestea a ieșit la iveală și nu se mai poate ascunde niciodată. Niciodată. Sîntem pe o

stradă cu sens unic. Să nu știi înseamnă să fii fericit.

Profesorul înalt, simte că se face palid din creștet pînă-n tălpi, că-l cuprinde o sfîrșeală și un sentiment de deșertăciune, de inutilitate, care depășește tot ce cunoscuse el pînă atunci. Un strat gros, prea gros ca să fie sudoare, îi face fruntea și mîinile lipicioase, ca și cum pielea i s-ar lupta să respingă această invazie.

— Bietul puști n-a vrut să-mi facă rău, habar n-are despre ce-i vorba, îi zise Caldwell directorului. Durerea, durerea care nu mai ceda părea și ea, în sfîrșit, istovită.

Zimmerman vede de parcă s-ar fi uitat printr-o crăpătură a norilor că frica lui Caldwell se datorează faptului că o zărise pe doamna Herzog și e încîntat. Îi vine, pur și simplu, să danseze, simțindu-se în siguranță, tare pe situație, liber să manevreze cum îi place. Ca un fluture care zburdă pe o pajiște trece cu pricepere peste expresia îngrozită a feței vlăguite și plină de proeminențe a lui Caldwell.

— Am fost uimit, reluă Zimmerman, aluncînd cu privirea peste fața profesorului, de grija pe care ți-o poartă Peter. Am impresia că i se pare că meseria de profesor e un efort prea mare pentru sănătatea ta.

Acum vine lovitura fatală. Slavă ție Doamne pentru fericirile mărunte. Așteptarea s-a sfîrșit. Caldwell se întreabă dacă hîrtia de concediere va fi tot galbenă ca cea de la Societatea de telefoane.

— Așa i se pare? Da?

— Poate să aibă dreptate. E un băiat ager la minte.

— Seamănă cu maică-sa. De ce naiba n-o fi moștenit mintea mea slabă și trupul ei frumos?

— George, ași vrea să-ți vorbesc sincer.

— Dă-i drumul, lovește că asta ți-e meseria. Caldwell se simte năpădit de un val de amețeală și de o neliniște imensă. Arde de dorința de a da din mâini, de a se învîrți pe loc, de a se prăbuși la pământ, și de a adormi, orice numai să nu rămână aici și să înghită, să înghită umilința de la acest porc îngust la minte și plin de el, care crede că știe totul.

Zimmerman se ridicase pe treapta cea mai înaltă a personalității lui profesionale. Aerul lui de compătimire, tactul cadenciat al vocii, considerația plină de înțelegere, pe care i-o arăta erau desăvârșite. Trupul lui părea să emane dreptul și competența lui de a conduce, aproape ca o aromă.

— Dacă, la un moment dat, începu el, rostind silabele măsurat și cu blîndețe, nu te mai simți în stare să muncești, te rog să-mi spui. Ți-ai face un deserviciu dumitale și elevilor dumitale dacă ai continua. S-ar putea ușor aranja să pleci într-o călătorie de studii. Crezi că e vorba de o sancțiune! Rău faci. Un an de meditație și de studiu e un lucru destul de obișnuit la un profesor care se află la mijlocul carierei sale. Adu-ți aminte că n-ai decît cincizeci de ani. Iar școala va supraviețui. Sînt o grămadă de oameni care s-au întors la vatră, așa că nu mai lipsă de profesori ca în timpul războiului.

Praf, scame, scuiat, sărăcie, gunoaie strînse la marginea trotuarului — toate boărfele și haosul din spatele lumii constituite de oameni se revărsau acum prin ruptura deschisă de această ultimă înțepătură îndemînatecă.

Caldwell spune :

— Dumnezeu, singurul loc unde m-aș putea duce, dacă aș părăsi școala asta, ar fi lada de gunoi. Nu-s bun de altceva și n-am fost niciodată. N-am studiat. N-am meditat. Mi-a fost întotdeauna teamă de asta. Taică-meu a învățat și a meditat și pe patul de moarte și-a pierdut credința.

Zimmerman ridică mîna cu un gest binevoitor :

— Îmi pare rău dacă ultimul meu raport de inspecție te supără, dar să știi că e totuși de datoria mea să spun adevărul. Dar eu spun adevărul — ca să-l citez pe sfîntul Petru — cu dragoste.

— Știu asta, ai fost foarte bun cu mine toți anii ăștia. Nu știu de ce m-ai răsfățat așa, dar m-ai răsfățat. Își mușcă buzele ca să nu spună o minciună, ca să nu lase să-i scape că n-a văzut-o pe doamna Herzog ieșind ciufulită din birou. Ar fi absurd. O văzuse. Ce naiba, doar n-o să cerșească. Măcar atîta lucru trebuie să faci în viață, faci, să pășești în fața plutonului de execuție pe propriile-ți picioare.

— N-ai fost de loc favorizat, spune Zimmerman. Ești un profesor bun. După această declarație uimitoare, Zimmerman se întoarce și plecă fără să mai adauge o vorbă, nici despre doamna

Herzog, nici despre concediere. Lui Caldwell nu-i venea să creadă. I-a scăpat oare ceva din ce spusese directorul ? Se întreba dacă nu cumva căzuse securea dar fusese atât de ascuțită, încât nici n-o simțise, sau dacă gloanțele nu trecuseră cumva prin el ca printr-o fantomă. Oare ce *spusese* Zimmerman de fapt ?

Omul se întoarce : — Ah, era să uit, George...
Acum vine... Soarele și pisica.

— Cu biletele alea...

— Mda.

— Nu-i spune nimic lui Phillips, îl rugă Zimmerman, făcându-i un semn complice cu ochiul. Știi cum exagerează !

— Da, da. Am înțeles.

Ușa biroului directorial se închide, geamurile mate rămânând opace. Caldwell nu-și dă seama dacă e din pricina sentimentului de ușurare sau dacă-i vreun simptom de boală, dar simte furnicături în genunchi și o amorțeală în mâini. A venit clipa să-și folosească din nou picioarele și vede că nu prea se grăbesc să-l asculte. Torsul lui înoată prin hol. Cotind după colț, o surprinde pe Gloria Davis, putoarea aia săltăreață, reze-mată de perete, lăsându-l pe tânărul Kegerise să-și frece genunchiul de picioarele ei. Cu coeficientul lui de inteligență ar trebui să aibă mai mult bun simț. Caldwell se face că nu-i vede și intră în sala mare, trecând pe lângă niște absolvenți ai liceului din Olinger, unul Jackson, și încă unul de care nu-și mai aduce aminte cum îl cheamă. Stau amândoi în picioare și urmăresc jocul cu gura căscată. Cadavre ambulante care

n-au nici măcar atîta minte încît odată ieșiți din școală să nu se mai întoarcă. Își amintește de Jackson, care venea veșnic la el după oră tînguindu-se că are niște proiecte speciale și o mare pasiune pentru astronomie și că vrea să construiască singur un telescop din tuburi de zale și lentile de lupă. Și acum bietul cap pătrat trudește ca ucenic la un instalator cu un salariu de 75 de cenți pe oră, pe care-i moaie în bere. Ce naiba poți face ca să-i ferești de asemenea sfîrșit? Caldwell își ocolește foștii elevi. Umerii lor încovoiați îi amintesc de hoiturile mari, ju-puite, atîrnate de cîrlige în frigoriferul unui mare hotel de la Atlantic City, unde lucrase el odată. Carne moartă. Schimbînd direcția, Caldwell se trezește față în față cu bătrînul Kenny Klagle, ajutorul de copoi, cu păr alb, bine periat, cu ochi spălăciți, buimaci, cu un zîmbet duios de bunică, un naiv pe care-l tragi pe sfoară în chip solemn, făcîndu-l să îmbrace o uniformă albastră și plătindu-l cu 5 dolari pe noapte ca să păzească locul. Stă lîngă un stingător de incendiu, din bronz, formînd cu el o pereche potrivită, care, în caz de pericol s-ar mulțumi probabil doar să împrăște puțin scuipat. Nevasta îl părăsise cu mulți ani în urmă, dar nu și-a dat niciodată seama ce-l picnise. N-a știut nici măcar destul ca să pice mort.

Gunoaie, putregai, perfidie, zgomot, împruți-ciune, moarte : fugind de fețele multiple ale acestui lucru esențial Caldwell dă, parcă din milostenie cerească, într-un colț, rezemat de gră-mada de scaune pliante așezate unul peste altul,

lîngă Vera Hummel, de pastorul March în costumul lui negru de eclezias, cu gulerul închis la spate.

— Nu ştiu dacă mă cunoaşteţi, spune Caldwell. Numele meu e George Caldwell şi sînt profesor de ştiinţe naturale aici, la şcoală.

March se vede silit să înceteze de a mai rîde cu Vera şi strînge mîna care i se întinde, rostind cu un zîmbet sub mustaţa lui scurtă, un zîmbet prin care ţine să arate că răbdarea lui e nesfîrşită :

— Nu cred să ne fi cunoscut, dar am auzit bineînţeles de dumneata şi te ştiu din vedere.

— Eu sînt luteran aşa că nu fac parte dintre enoriaşii dumitale, explică Caldwell. Sper că nu v-am deranjat. Dar adevărul e că mă chinuie tot felul de gînduri.

Aruncînd nervos o privire spre Vera, care întorsese capul şi ar fi putut pleca de lîngă el, Mach întrebă :

— A, ce gînduri ?

— Totul. Mecanismul lumii. Nu reuşesc să mă descurc şi v-aş fi recunoscător dacă mi-aţi spune punctul dumneavoastră de vedere.

March se fereşte să se uite în ochii omului din faţa lui, privirea rătăcindu-i înapoi şi-ncoace, căutînd în mulţime pe cineva care să-l scape de maniacul ăsta înalt şi ciufulit.

— Punctul nostru de vedere nu diferă fundamental de cel luteran, spune el. Speranţa mea cea mare e că într-o zi toţi credincioşii bisericii reformate se vor reuni.

— Oprește-mă dacă greșesc, domnule March, spune Caldwell, dar după cîte știu eu, diferența e că luteranii văd în Isus Christos singurul răspuns, iar calviniștii susțin că orice ți se întîmplă, ți-e predestinat, ăsta-i răspunsul.

Îngrijorat, furios și cît se poate de stingherit, March întinde brațul în lături și aproape că o apucă pe Vera ca să n-o piardă în timpul acestei întreruperi absurde.

— Ce prostie ! exclamă el. Calvinismul ortodox... și eu mă consider mai degrabă ortodox... e tot atît de Cristocentrist ca doctrina luterană. Poate chiar ceva mai mult, din moment ce excludem sfinții și orice schimbare a individului prin euharistie.

— Eu sînt fiu de pastor, explică Caldwell. Bătrînul meu era presbiterian, și, după cîte am înțeles eu de la el, există aleși și nealeși, oameni care au parte de ce vor în viață și oameni care n-au, iar cei care n-au n-o să aibă niciodată. Acuma, ce nu mi-a putut mie intra niciodată în căpățîna asta proastă este de ce s-au mai născut nealeșii ? Singura explicație pe care am găsit-o ar fi că Dumnezeu are nevoie de oameni pe care să-i frigă în iad.

În clipa aceea echipa școlii din Olinger păru că preia conducerea, așa că March fu nevoit să-și ridice vocea cu furie, ca să se facă auzit.

— Doctrina predestinării, strigă el, trebuie înțeleasă ca fiind compensată de doctrina milei nesfîrșite a Domnului. Zgomotele mulțimii începură să se mai potolească.

— Cred că asta-i problema mea, reluă Caldwell, dar nu prea înțeleg cum mai poate fi nesfârșită dacă nu schimbă niciodată nimic. Poate că e nesfârșită dar la o distanță nesfârșită... eu numai așa mi-o pot închipui.

În ochii cenușii ai lui March clocotea chinul și enervarea care creșteau o dată cu pericolul de a o pierde pe Vera.

— Asta e ridicol, strigă el, un meci de baschet nu e locul potrivit pentru asemenea discuții. De ce nu vii într-o zi la mine, domnule... ?

— Caldwell, George Caldwell. Vera mă cunoaște.

Vera se întoarce cu un zâmbet care-i luminează fața.

— Mi se pare mie sau mi-am auzit numele ? Eu nu mă pricep de loc la teologie.

— Discuția noastră teologică tocmai s-a încheiat, îi spune pastorul March. Prietenul dumitale, domnul Caldwell, are niște teorii foarte ciudate, împotriva bietului John Calvin, care și așa e destul de ponegrit.

— Vai de mine, eu nu știu nimic despre el, protestă Caldwell. Vocea lui devine plângărească, stridentă și neplăcută. Abia încerc și eu să aflu.

— Vino la mine când vrei, în orice dimineață, în afară de miercuri. Am să-ți împrumut niște cărți excelente. Apoi își concentrează din nou, categoric, atenția asupra Verei, întorcând spre Caldwell un profil frumos și hotărât ca cele gravate pe monedele imperiale.

„*Aristocrați de provincie, îl faceți pe Neron să pară blînd*“, își zice Caldwell în sinea lui

și se retrage. Amărît și amețit de propria lui moarte, apatic și eteric ca un animal de pradă transparent, care-și tîrăște tentaculele înveninate printre rocile încheștate din adîncurile oceanului, trece prin spatele spectatorilor căutîndu-și băiatul prin mulțime. În cele din urmă zărește capul îngust al lui Peter într-unul din primele rînduri, în dreapta. *Bietul puști ar trebui să se tundă.* Caldwell și-a isprăvit treburile și vrea să-l ia pe Peter și să plece acasă. Omenirea, care atîta vreme îl fascinase, acum îl scîrbește, amestecată și înghesuită în sala supraîncălzită de spectacol ca niște microbi. În contrast cu ea pînă și pămîntul sterp al lui Cassie pare frumos. Și afară zăpada crește. Iar puștiul are nevoie de somn.

Dar lîngă capul lui Peter mai e o față, rotundă și blondă. Caldwell o recunoaște. E tînăra Fogleman, o elevă dintr-a noua. Cu doi ani în urmă îl avusese elev pe fratele ei. Familia Fogleman erau genul de oameni care-ți mănîncă inima și aruncă resturile la canal. Brute germane! *Brrr!* Deodată se gîndește că fata stă poate lîngă Peter, doar așa, din întîmplare. Oare să fie adevărat? Cu toată inteligența puștiului? Caldwell își amintește că i-a mai văzut împreună în hol, chicotind lîngă țîșnitoare, rezemați gînditori de dulapurile vestiarului, strînși unul lîngă altul, formînd o singură siluetă, în lumina neclară a unei intrări îndepărtate, care-i încadra ca o ramă. Văzuse toate astea dar pînă atunci nu i se păruse că ar avea vreo importanță. Acum însă i se pare. Sufletul lui se umple de tristețea omului părăsit. Deodată, echipa din Olinger mar-

chează un punct și în sală izbucnește un strigăt uriaș, iar panica imensă care se crează linge cu patru sute de limbi membrana măruntaielor lui Caldwell.

Olinger câștigă.

Peter aproape că nu-și ia ochii de la meci și totuși abia-l vede, atît de tare îl obsedează amintirea gestului pe care-l făcuse, lipindu-și obrazul de golul chinuitor dintre coapsele lui Penny. Cine ar fi crezut că va avea acces acolo măcar o clipă, tocmai el, care era atît de tînăr? Cine ar fi crezut că după asta nu vor bubui tunetele, nu se vor stîrni și nu vor bate din aripi spiritele răzbunării? Cine din toți cei îngrămădiți în sala luminată puternic ar putea să viseze pînă la ce limită misterioasă ajunsese și cum o sărutase cu buzele lui lacome? Simte amintirea ca pe o pecete fierbinte pe obrazul lui și nu îndrăznește să întoarcă privirea spre iubita lui, de teamă ca ea să nu vadă pecetea ca o barbă fantomatică, și să strige îngrozită de rușine, fiecare por de pe nasul ei strălucind.

Și cînd, în cele din urmă, Peter și taică-su părăsesc școala și o pornesc prin zăpadă, cantitatea uriașă de fulgi care se năpustesc asupra lor pare să fi fost dezlănțuită de fărădelegea săvîrșită de el. Din ninsoarea care cade la nesfîrșit un vârtej de aer ridică din cînd în cînd, furios, un pumn de gheață, în obrajii aprinși ai lui Peter. Uitase ce e zăpada. O șoaptă uriașă ieșită dintr-un gîtlej care pare a fi cînd ici, cînd colo. Se uită la cerul din fața ochilor lui o perlă vio-

lacee, liliachie, o pojghiță galbenă lăptoasă. Dar potopul de sus începe să se materializeze în mintea lui doar după ce l-a fixat câteva clipe și atunci devine marginea unei aripi, apoi o aripă întreagă, cu pene extrem de mici, apoi aripa devine mai mare și tot mai mare pînă ce îi învăluie din toate părțile, gonind aerul către cele patru colțuri ascunse ale orizontului și chiar mai departe. Oriunde se uită, acum cînd ochii lui sînt acordați la diapazonul ei, descoperă aceeași vibrație. Orașul și toate casele lui sînt asediate de o imensitate plină de șoapte.

Peter se oprește sub felinarul înalt care păzește terenul de parcare din apropiere. E intrigat de ceea ce vede la picioarele lui. Pe albul care s-a așternut pe jos roiesc niște puncte negre, ca niște musculițe. Se reped într-o parte, apoi într-alta și apoi dispar. S-ar părea că există un focar unde ajung și se fac nevăzute. Plimbîndu-și privirea în afară, vede o grămadă de puncte care aleargă către acel focar ; cu cît sînt mai depărtate, cu atît se grăbesc mai tare. Urmărește câteva : toate dispar. Fenomenul pare fantomatic. Dar strîngerea de inimă pe care o simțise cedează în fața explicației raționale care i se înfățișează. Sînt umbrele fulgilor de zăpadă în lumina de deasupra lui. Drept sub lumină, căderea tremurată a particulelor e proiectată ca o oscilație plină de fantezie. Dar mai departe de focar, unde razele cad oblic, proiecția mărește parabolic viteza umbrei în timp ce gonește să-și întîlnească fulgul. Umbrele curg încet din neant, și, fiecare umbră violent conturată în ultima clipă dispare

cînd originalul ei sărută suprafața albă. Pe Peter îl fascinează, i se pare că universul, în toată frumusețea lui plastică și nesfîrșit de variată e ținut, răsfirat, răstignit ca un fluture pe o ramă, a cărei realitate geometrică e mereu aceeași. În timp ce ipotenuza se apropie de verticală, cealaltă latură se micșorează din ce în ce mai încet: și asta tot timpul. Umbrele harnice ale fulgilor de zăpadă seamănă a furnici care fug mîncînd pămîntul pe podeaua unui castel înalt făcut în întregime din piatră. Peter devine științific și încearcă, obiectiv, să situeze în cosmografia pe care a învățat-o de la taică-su o analogie între fenomenul pe care l-a observat și mișcarea incandescentă prin care stelele par să se retragă cu o viteză proporțională cu distanța care le desparte de noi. Poate că asta e o iluzie asemănătoare, poate — și Peter se căznește să-și închiuiască — că stele cad, de fapt, încet printr-un con de observație al cărui vîrf e format de telescoapele noastre de pe pămînt. De fapt, totul atîrnă ca praful într-un pod părăsit. Înaintînd cîtiva metri, pînă la un punct unde lumina felinarului se pierde în întunericul agitat, care-i înconjoară, Peter pare să fi ajuns la un fel de liman unde viteza umbrelor e infinită și unde există un mic univers care, în același timp, are și nu are capăt. De frig și umezeală încep să-l doară picioarele și teoriile cosmice din mintea lui încep să se estompeze. Și, ca și cum ar fi părăsit o încăpere înghesuită, își adaptează din nou privirea la spațiile vaste ale orașului, unde vîrtejurile mari în

mişcare se leagănă și apar din cer cu un fel de vigoare extremă.

Peter se strecoară sub carapacea mașinii, lângă taică-su, își scoate pantofii uzi learcă și își vîră sub el picioarele cu ciorapi umezi. Taică-su se grăbește să dea mașina înapoi, să iasă din terenul de parcare și se îndreaptă pe străduță către Buchanan Road. La început accelerează prea tare așa că la cea mai mică zdruncinătură pneurile din spate încep să se învîrtească în gol.

— Lasă, băiete, spune Caldwell, ăsta-i fleac.

Ultimele descoperiri i-au zgîndărit nervii lui Peter, făcîndu-l extrem de arțăgos.

— Dar de ce n-am plecat acum două ceasuri? întrebă el. N-o să reușim niciodată să urcăm Coughdrop Hill. Ce ai făcut atîta la meci, după ce s-au vîndut toate biletele?

— Am stat de vorbă cu Zimmerman, spuse Caldwell, încet, întrebîndu-se cum să facă să nu pară că vrea să-l certe pe Peter. Mi-a spus că a schimbat cîteva vorbe cu tine.

— N-am avut încotro, m-a agățat în hol. Sentimentul de vinovăție îi dădea lui Peter o voce stridentă.

— I-ai spus tu că mi-au lipsit niște bilete?

— Da, dar în treacăt. N-am discutat despre asta.

— Doamne, puștiule, nu vreau să-ți știrbesc libertatea, dar ce ți-a venit să-i spui?

— Ce rău am făcut? ăsta-i adevărul! Nu vrei să spun adevărul? Vrei să mint toată viața?

— I-ai spus — mă rog, acum tot nu mai contează — dar, i-ai spus că am văzut-o pe doamna Herzog ieșind din biroul lui ?

— Bineînțeles că nu. Am și uitat de asta. Toată lumea a uitat, numai tu nu. Îți închipui că toată omenirea s-a unit să uneltească împotriva ta.

— Cred că nenorocirea mea e că nici pînă acum nu i-am dat lui Zimmerman de cap.

— Ce să-i dai de cap ? E doar un bătrîn zevzec libidinos care habar n-are pe ce lume trăiește. Toți știm asta în afară de tine. Zău tată, de ce ești atît de... Era cît pe aci să spună prost, dar și-aduce brusc aminte de porunca a patra din Decalog, și se oprește... superstițios ? De ce crezi că fiecare lucru trebuie să aibă neapărat un înțeles ? De ce ? De ce nu le dai naibii pe toate ? Cum de nu obosești ! Băiatul e atît de furios încît lovește cu piciorul în aripa mașinii făcînd despărțitura pentru mănuși să zbîrnîie. Capul lui taică-su e o umbră care meditează, vîrîtă ca o măciulie în căciulița care pentru Peter reprezintă esența servilismului, absurdității, neglijenței și încăpățînării lui taică-su.

Omul oftează și spune :

— Nu știu, Peter. Cred că e jumătate din pricina eredității și jumătate din pricina mediului. După tonul obosit el pare să fi ajuns la capătul puterilor și să nu mai găsească altă explicație.

„Îmi ucid tatăl“, se gîndi Peter, uluit.

În jurul lor, ninsoarea se întetește. Se năpus-tește asupra farurilor, sclipind ca o puzderie de

scînteii, apoi se repede în aer și dispare, înlocuită de o nouă puzderie. Rafala e neîntreruptă și puternică. În calea lor, pe șosea, apar din ce în ce mai puține mașini. Luminile caselor pierdute în zare dincolo de azil se topesc în viscol. Radiatorul începe să funcționeze și căldura lui accentuează izolarea. Arcul desenat de ștergătoare pe parbriz se îngustează la fiecare mișcare și pînă la urmă viscolul ajunge să nu se mai vadă decît prin două crăpături de geam curat. Hîrîitul motorului îi împinge într-o capcană care se închide în urma lor.

Coborînd dealul de lîngă cimitirul evreiesc, unde zace îngropat Abe Cohn, un gangster vestit în orașul Alton în timpul prohibiției, mașina derapează. Caldwell se luptă cu volanul în timp ce șasiul alunecă. Alunecă, fără accidente, la vale, pînă în punctul în care Buchanan Road întîlnește șoseaua 122. În dreapta lor, dealul Coughdrop se dizolvă în sus. Ca o casă care a luat-o la goană, un camion cu remorcă dă buzna la vale, trecînd pe lîngă ei și o ia înspre Alton, zdrăngănind din lanțuri ca o mitralieră apucată de panică. Dar farurile din spatele camionului clipesc și dispar și ei rămîn singuri pe șosea.

Către vîrf, povîrnișul dealului e din ce în ce mai abrupt. Caldwell bagă mașina în viteza întîi și o lasă așa pînă ce roțile încep să se învîrtească în gol și atunci o bagă în viteza a doua. Mașina urcă anevoios încă vreo cîțiva zeci de metri prin zăpadă, dar cînd roțile încep din nou să se învîrtească în gol, Caldwell disperat bagă mașina în viteza a treia. Motorul se blochează. Trage

repede frîna de mîină, ca să nu lunece, fiind în pantă. Urcaseră mai bine de jumătate de deal. Viscolul se cufundă suspinînd în tăcerea motorului. Motorul pornește din nou, dar roțile de la spate nu mai pot prinde zăpada. Buickul vechi și greu are mai degrabă tendința să alunece înapoi către un gard scund de sîrmă care păzește marginea terasamentului șoselei. Pînă la urmă, singurul lucru care-i mai rămîne lui Caldwell de făcut e să deschidă ușa, să se aplece în afară și, luminat doar de dîra trandafirică a farurilor din spate, să dea înapoi și să coboare tot dealul. Coborî dincolo de cotitura dinspre Olinger, ajungînd în șoseaua plană și dreaptă dintre dealul Coughdrop și următoarea pantă mai mică în drumul către Alton.

Cu toate că forța motrice cîștigată îi face să urce mai repede prima parte a dealului, roțile se opresc totuși puțin mai jos de locul unde se opriseră prima dată și încep să se învîrte în gol. La lumina farurilor, urmele lăsate de roțile lor prima dată seamănă cu niște șanțuri negre.

Deodată, umbra proiectată a capetelor le apare în față. O mașină urcă dealul venind din spate. Lumina farurilor ei se dilată, izbucnește ca un strigăt și se prosternează tremurătoare la picioarele lor. E un Dodge verde tip 47. Trece pe lîngă ei, clămpănind din lanțuri, alege partea cea mai abruptă a dealului și cîștigînd viteză, urcă și dispare în cealaltă parte a crestei. În lumina farurilor împotmolite se văd pe șosea amprente verigilor încrucișate ale lanțurilor. Ninsoarea cade strălucind neînterupt.

— Ar trebui să punem și noi lanțuri, ca tipul ăla, îi spune Peter lui taică-su. Dacă am putea urca măcar încă 20 de metri, am ajunge la șosea. Fire Hill nu-i atât de abrupt.

— L-ai văzut pe nemernicul ăla, nici măcar nu ne-a propus să ne împingă ?

— Ce era să facă ! Abia s-a descurcat el.

— Eu în locul lui așa făceam.

— Dar ca tine nu mai e nimeni, tată. Nimeni pe lume. Peter țipa pentru că taică-su își încleștase pumnii pe volan și se sprijinea cu fruntea de ei. Peter se sperie văzînd că silueta lui taică-su devenise parcă diformă. Ar vrea să-l facă să-și vină în fire, dar silabele îi rămîn în gît, nerostite. În cele din urmă întreabă sfios :
— Avem lanțuri ?

Caldwell își îndreaptă spatele și spune :

— Mai întîi că nu le putem pune aici, mașina ar aluneca precis de pe cric. Trebuie să coborîm iar, pînă dăm de teren plat.

Și pentru a doua oară deschide ușa, se apleacă în afară, și dă mașina înapoi pe zăpada tandafirie din pricina farurilor de la spate. Cîțiva fulgi năvălesc pe ușa deschisă mînați de viscol și îl înțeapă pe Peter în obraz și pe mîini. Băiatul își îndeasă mîinile în buzunarele scurtei verzi ca mazărea.

Ajunși din nou la poalele dealului coboară amîndoi din mașină. Deschid portbagajul și încearcă să ridice partea din spate a mașinii cu cricul. N-au lanternă, și se chinuie îngrozitor. La marginea șoselei, zăpada e înaltă de șase degete și încercînd să ridice roțile mai sus ca

să scape de ea, ridică spatele mașinii prea mult și mașina se răstoarnă într-o parte proiectînd cricul cu o viteză fulgerătoare pînă în mijlocul șoselei.

— Sfinte Dumnezeule, exclamă Caldwell, uite cum poate muri cineva. Nu face nici o mișcare să ia cricul înapoi, așa că se duce Peter să-l ia. Cu bara crestată în mînă, caută la marginea șoselei să găsească un bolovan cu care să blocheze roțile din față, dar zăpada ascunde toate aceste amănunte ale pămîntului.

Taică-su stă și privește vîrfurile pinilor străjuind deasupra capetelor lor prin viscol ca niște îngeri ai întunericului. Peter are senzația că gîndurile lui taică-su descriu cercuri largi pe cerul opac și liliachiu, ca cercurile pe care le face pasărea de pradă cînd umblă după hrană. Gîndul lui se întoarce însă la problema care-i frămîntă, și amîndoi — tată și fiu — proptesc cricul sub bara de protecție a mașinii și de astă dată cricul ține. Dar își dau seama că nu se pricep să prindă lanțurile. E frig și întuneric și prea tîrziu ca ochii lor orbiți și degetele lor amorțite să mai învețe cum să se descurce. Clipă după clipă Peter îl urmărește cu privirea pe taică-su, care stă pe vine și se tîrăște în jurul roții prin zăpadă. Între timp n-a trecut nici o mașină. Pe șoseaua 122 nu se mai cîmîlă. Caldwell e gata-gata să prindă lanțul strîns pe roată, cînd deodată îi lunecă din mîini. Cu un suspin sau un blestem acoperit de vaietul viscolului, Caldwell se ridică în picioare și cu amîndouă mîinile aruncă urzeala încîlcită de verigi de fier pe zăpada moale.

Gaura care se formează în zăpadă e ca gaura pe care ar lăsa-o o pasăre împuşcată şi căzută la pământ.

— Trebuie mai întâi să fixezi cârligul de pe partea dinăuntru a roţii, spune Peter. Scoate lanţurile din zăpadă, se lasă în genunchi şi se târăşte sub maşină. Parcă-l vede pe taică-su povestindu-i maică-si: „Nu mai ştiam ce să fac şi puştiul a luat pur şi simplu lanţurile, s-a băgat sub maşină şi le-a fixat cât ai zice peşte. Nu ştiu de unde o fi moştenit băiatul atîta îndemînare la mecanică“. Roata îi alunecă din mîini. De cîteva ori, căutînd să aşeze armura grea de verigi în jurul cauciucului, cauciucul leneş se răsucesce şi azvîrle zalele deoparte, ca o fată care se dezbracă. Caldwell ţine roata fix, şi Peter mai încearcă o dată. În infernul de sub maşină, duhoarea slabă de cauciuc, mirosurile rîncede de rugină, de gaze şi de unsoare, par să-i şoptească vorbe de ameninţare. Peter îşi aduce aminte cum s-a răsturnat maşina pe cric şi se vede cu ţeasta sfărîmată de arcuri şi de osie. Singura consolare e că sub maşină nu mai e nici vînt, nici ninsoare.

Există un cârlig mic, pe care dacă-l găseşti e simplu să fixezi lanţurile. Peter îl găseşte şi, pipăind cu vîrfurile degetelor de parc-ar citi, îşi dă seama ce trebuie să facă. Aproape că reuşeşte să-l prindă. Nu mai rămîne decît un mic spaţiu care trebuie astupat. Peter apasă cu o forţă care-l face să tremure din tot corpul, culcat cum era sub maşină. Simte o durere surdă în rinichi, metalul îi intră adînc în degete. Începe să se

roăge și descoperă îngrozit că materia rămîne impietrită chiar și atunci cînd o concesie extrem de mică n-ar implica, aparent, nici o renunțare de la principii. Cîrligul nu se închide. Și Peter țipă disperat : — *Nu!*

— Dă-o dracului ! îi strigă taică-su. Hai, ieși de sub mașină.

Peter, ascultător, se ridică în picioare și își scutură zăpada de pe haină. Tatăl și fiul se uită disperați unul la altul.

— Nu pot ! exclamă Peter, de parcă s-ar fi așteptat să-l contrazică.

— În orice caz ai făcut mai mult decît mine. Hai urcă-te, în mașină. Noaptea asta rămînem la Alton. Cine pierde o dată, pierde și a doua oară.

Băgă lanțurile în portbagaj și încercă să coboare cricul. Dar chiar și această încercare dădu greș. Pîrghia cricului, care în mod normal trebuia să-i inverseze direcția, pivotează și scapă mereu. Fiecare brînci dat manivelei ridică mașina cu încă o crestătură. Zăpada care zboară în jurul lor le biciuiește obrajii. Șuieratul vîntului le dilată timpanele ; povara care le copleșește nervii devine insuportabilă. Tot freamătul, toată greutatea mobilă a viscolului par să se învîrtească în jurul acestei mici încăpățînări a mecanicii.

— Las' că-i arăt eu lui, amenință Caldwell. Dă-te la o parte puștiule. Se urcă în mașină, dă drumul la motor și pornește. O clipă bara verticală a cricului rămîne dreaptă, prinsă ca o săgeată încordată în arc și Peter se așteaptă s-o vadă luîndu-și zborul în furtună. Dar însuși metalul barei de protecție cedează în fața pre-

siunii și în clipa următoare mașina se prăbușește pe propriile ei arcuri, cu un trosnet ca de țurțuri sfărâmați. O adâncitură în formă de buză pe marginea inferioară a barei de la spate va rămîne ca o mărturie veșnică a acelei nopți. Peter strînge bucățile cricului, le aruncă în portbagaj și se urcă lîngă taică-su în față.

Ajutat de tendința roților din spate de a derapa, Caldwell întoarce Buickul și-l îndreaptă către Alton. Dar în ora care trecuse de cînd erau pe șosea se mai așternuse un deget de zăpadă, iar circulația încetase cu totul. Ridicătura care scotea șoseaua din scobitura de la poalele dealului Coughrop, o ridicătură atît de mică încît pe o zi frumoasă trecea pe sub roți neobservată, devine acum prea mare ca să mai treci peste ea. Roțile din spate derapează neîncetat. Dungile curate de pe parbriz, prin care se putea vedea, se scămoșează, apoi se acoperă cu totul. Sita cerească din care se cernuse zăpada pare să se fi rupt. De trei ori Buickul se zbate să avanseze pe panta dulce, dar de fiecare dată se împotmolește. A treia oară, Caldwell apasă pe accelerator de parc-ar fi vrut să-l fărîme, și cauciucurile scîrțîie și vîră partea dinapoi a mașinii în zăpada neatinsă de pe marginea șoselei. Chiar lîngă piciorul dealului e o mică adâncitură. Caldwell bagă mașina în viteza întîi și încearcă să pornească, dar zăpada îi ține strîns în gheara ei de fantomă. Pe buzele lui apar deodată niște bășicuțe argintii. Innebunit, bagă schimbătorul în marșarier ; mașina se aruncă puternic înapoi

și rămîne definitiv împotmolită. Atunci oprește motorul.

Un fel de liniște se așterne peste situația încurcată în care se află. Deasupra lor, pe capota mașinii se aude un zgomot de parcă s-ar fi frecat ceva, de parcă ar fi fost zgomotul nisipului cînd îl iei cu mătura. Sub capotă, motorul supraîncălzit ticăie liniștit.

— Va trebui s-o luăm pe jos, spuse Caldwell. Ne întoarcem la Olinger și dormim la familia Hummel. Nu-s nici trei mile pîn-acolo. Crezi c-ai să rezisti ?

— Trebuie ! exclamă Peter.

— Dumnezeu, dar n-ai nici măcar galoși, n-ai nimic...

— Parcă tu ai !

— Da, dar eu, oricum, sînt într-o stare jalnică. După o pauză explică : Aici nu putem rămîne.

— Dă-o dracului, strigă Peter. Știu că nu putem rămîne. O știu foarte bine, n-o mai repeta mereu. De ce trebuie să vorbești tot timpul ? Hai să mergem.

— Un tată care ar fi fost măcar jumătate om, ar fi reușit să ajungă în vîrfurile dealului.

— Și ne-am fi împotmolit în altă parte. Nu e vina ta. Nu e vina nimănui. E vina lui Dumnezeu. *Te rog*, hai să nu mai vorbim.

Peter coboară din mașină și un timp, dintre ei doi, el e cel care conduce. Merge pe urmele lăsate de mașina lor, urcînd dealul cimitirului evreiesc. Lui Peter i se pare greu să pună un picior drept în fața celuiilalt, așa cum se spune

că făceau indienii. Vîntul îl supără neconținut. Chiar acolo, unde erau ei acum, se afla o perdea de pini și cu toate că vîntul nu sufla prea tare, sufla fără întrerupere, pătrunzîndu-le prin păr și atingînd țeasta de dedesubt. Un zid de piatră cenușie desparte terenul cimitirului de șosea, fiecare piatră care se ridică de la pămînt poartă cîte o barbă albă. Undeva, în fundul cetii de nepătruns, Abe Cohn zace liniștit în mausoleul lui cu coloane. Pentru Peter acest gînd e ca o mîngîiere. Întrezărește oarecare asemănare între acest gînd și felul în care propria lui persoană se află adăpostită sub bolta minerală a cutiei craniene.

Pe cîmpul de dincolo de cimitir, pinii încep să dispară și vîntul să bată de parcă ar vrea să-i străpungă tot trupul. Peter devine străveziu : un schelet alcătuit din gînduri. Indiferent, amuzat, își privește picioarele ca niște vite orbite și supuse care înaintează cu greu prin troienele de zăpadă. Disproporția dintre lungimea pașilor și distanța uriașă pînă la Olinger este atît de mare, încît lui Peter i se pare că s-a creat un fel de infinit, în care se bucură de o libertate uriașă. El folosește această libertate ca să mediteze asupra fenomenului de suferință fizică dusă pînă la paroxism. Există în suferință o simplitate care anihilează totul. În primul rînd se elimină orice gînd despre trecut sau viitor, apoi orice prelungire a propriei tale personalități prin simțuri în lumea creată de oameni, apoi, continuînd să te aperi, elimini extremitățile trupului — labele picioarelor, piciorul pro-

priu zis, degetele. Și dacă totuși suferința persistă, dacă amintirea unei stări mai fericite continuă să te necăjească, atunci renunți să mai ții seamă de vârful nasului, de bărbie și chiar și de pielea capului. Nu le anesteziezi cu totul, le muți, ca să zicem așa, pe niște meleaguri străine intereselor atît de limitate ale locului geometric ireducibil, extrem de concis și de depărtat, care e tot ce mai rămîne din împărățiile, care au fost cîndva vaste și pline de ambiție, ale personalității. Și cînd taică-su, care mergea acum alături de el, făcînd din trupul lui o pavăză ca să-și ferească fiul de vînt, îndesă pe capul înghețat al lui Peter căciulița de lînă tricotată pe care o scosese de pe propriul său cap, senzațiile pe care le simte Peter par să vină din afara lui, de la mare distanță.

VIII

ASCULTĂ, dragostea mea ! Sau dormi ? Nu-i nimic. La West Alton exista un muzeu așezat în mijlocul unor terenuri minunate, acoperite cu flori, și unde fiecare pom avea o etichetă. Lebede negre lunecau perechi-perechi, netezindu-și penele, pe suprafața opacă a lacului, creat prin stăvilirea unui pârîu mititel, pe care locuitorii îl numeau Lenape. La Olinger i se spunea Tilden, dar pârîul era același. Duminica mă plimbam uneori cu mama și ne duceam înspre muzeu, singurul tezaur de cultură care ne era accesibil, pe drumul umbrit și lin care însoțea pârîul și lega cele două orașe. Acești câțiva kilometri formau, pe atunci, un interval rural, o rămășiță a vieții patriarhale a comitatului. Treceam pe lângă cîteva ferme construite din gresie, fiecare din ele fiind însoțită, ca o mamă de fiul ei, de cîte un rezervor de apă tot din gresie, dar văruiță. Traversam repede suprafața aspră a autostradei cu trei culoare, pătrundeam pe o cărare îngustă în parcul muzeului și ne trezeam înconjurați de o lume și mai veche, lumea Arcadie. Rațele și broaștele își amestecau bucuriile uniforme și strigătele guturale într-o mlaștină spumoasă pe jumătate ascunsă de șirurile de ci-

reși, tei, salcîmi și meri pădureți. Mama cunoștea numele fiecărei plante și a fiecărei păsări, mi le spunea pe toate, iar eu le uitam, continuîndu-mi drumul pe alea cu pietriș care ici, colo, se lărgea formînd mici cercuri cu bănci și cu bazine, în care se răcoreau păsările. De multe ori, cînd treceam, dădeam de cîte o pereche îmbrățișată, care, la trecerea noastră se despărțea și ne urmărea cu ochi mari și întunecați. Odată, cînd am întrebat-o pe mama ce făceau oamenii ăia acolo, mi-a răspuns cu o mulțumire ciudată : „Se cuibăresc“.

Aerul rece dinspre lacul stăvilit și strigătele vulgare și fade ale lebedelor ajungeau pînă la noi. Sus, prin frunzele negre ale unui fag de legendă, se zărea o cornișă galben deschis a muzeului și un colț bătut de soare al luminătorului ridicat cu rama lui plumbuită, de culoarea fisticului. Traversam terenul de parcare și mă simțeam rușinat și invidios pentru că pe atunci noi n-aveam mașină. Mergeam pe alea de pietoni, acoperită cu pietriș, printre copiii care aduceau pungi cu fărîmituri de pîine pentru lebede, treceam de treptele late unde stăteau cîteva persoane îmbrăcate în haine curate de vară, făceau fotografii și despachetau sandvișuri învelite în hîrtie cerată, și ajungeam în sala înaltă și solemnă a muzeului. Intrarea era liberă. La subsol se țineau, în lunile de vară, cursuri gratuite despre „aprecierea naturii“. La propunerea mamei, m-am înscris și eu la un asemenea curs. La prima lecție ne-a pus să urmărim un șarpe într-o cușcă de sticlă, care înghițea dintr-o singură îmbucă-

tură un șoarece de câmp care chițăia. La a doua lecție nu m-am mai dus. La parter erau exponate științifice pentru uzul școlarilor, animale țepene, împăiate, obiecte de artizanat ale eschimoșilor, chinezilor, polinezienilor, vitrină după vitrină, categorisite și ferite de praf. Mai era și o mumie fără nas, veșnic înconjurată de grupuri de vizitatori. Etajul ăsta mă îngrozea când eram mic. Era atîta moarte acolo. Cine și-ar fi închipuit că există atîta moarte? Etajul doi era consacrat artelor, mai ales picturilor locale, care, oricît ar fi fost de stîngace, ciudate și pline de greșeli, radiau totuși puritate și speranță, speranța care intervine de cîte ori atingi pînza cu pensula, speranța de a cuprinde ceva, și de a-l păstra. Mai erau și statuetele de bronz, reprezentînd indieni și zeități, iar în mijlocul sălii mari și ovale de la capătul scării, era o cucoană goală și verde, în mărime naturală, care stătea în mijlocul unui bazin circular cu o margine neagră. Era o fîntînă. Femeia ținea în dreptul gurii o scoică de bronz, iar fața ei delicată părea să arate că îi e sete, numai că mecanismul fîntînii hotărîse că apa trebuie să țîșnească veșnic din marginea scoicii, departe de buzele ei. Cum stătea așa, într-o veșnică așteptare, cu sînii mici, cu o aureolă de păr coclit, potrivit în valuri despletite, cu un picior ridicat pe vîrfuri, ținînd scoica la un deget de fața ei, cu pleoapele lăsate, cu buzele întredeschise, părea că doarme. Cînd eram copil, mă obseda gîndul că îi e veșnic sete și mă așezam în așa fel încît să pot privi degetul acela care nu dispărea niciodată și gura

ei care se afla departe de apă. Apa cădea ca o panglică subțire, care-și schimba mereu forma, verzuie ca o perlă, formînd o spirală după ce părăsea marginea scoicii, lățindu-se înainte să atingă suprafața bazinului cu o infinită blîndețe, și să împrăstie uneori stropii prin variațiile subtile ale probabilităților, pînă la marginea bazinului unde o mică înțepătură rece, ca un fulg de zăpadă, atingea mîna mea așezată pe marmura neagră. Răbdarea femeii de bronz, blîndețea refuzului mi se păreau atunci nesuferite, și îmi ziceam că o dată cu venirea nopții, cînd mumia și măștile polineziene și acvilele cu ochi de sticlă erau ferocate jos în întuneric, mîna ei subțire făcea, cu siguranță, gestul infim de care era nevoie ca să poată bea. Și în sala asta mare și ovală, pe care mi-o închipuiam luminată de lună prin lumina-torul din tavan, apa înceta o clipă să curgă. Și cu gîndul că venirea nopții învăluia panglica luminoasă de apă curgătoare și îi oprea căderea, îmi închei și eu povestea.

Circulația supărătoare de pe stradă bate liniștitor cu ciocul în geamurile atelierului nostru, geamuri a căror sticlă subțire e atît de prăfuită, încît cenușiul delicat de grafit pare să facă parte integrantă din substanța ei, transformînd-o în sticlă de vitraliu. Neonul expresului care se află cu două etaje sub noi colorează ritmic geamurile în roz. Pînzele mele uriașe — ciudat de scumpe cînd le cumperi ca materie primă și ciudat de ieftine o dată transformate în artă — cu umerii lor ascuțiți și dreptunghiulari, proiectați în lumină, par niște matahale. Răsufierea ta urmează

ritmul monoton al firmei trandafirii de neon. Gura ta gravă s-a destins în somn, iar pe buza superioară se vede mica umflătură de grăsime caracteristică rasei, ca o bășică vînătă. Somnul tău e plin de nevinovăție, ca noaptea de rouă. Ascultă : te iubesc. Iubesc gura ta vînătă și pură, ale cărei colțuri se strîng căpătînd o expresie moralizatoare cînd ești trează și mă cerți. Iubesc pielea ta arsă care o iartă neîncetat pe a mea, iubesc veacurile de umilință ascunse în patina liliachie a palmelor tale. Iubesc linia gîtului tău, o tulpină de lalea. Cînd stai în fața sobei, trunchiul tău face, fără să-ți dai seama, mișcări unduioase ca o găină care bea apă. Cînd te îndrepti goală către pat, labele picioarelor se cambrează, de parcă ai avea gleznele încătușate și prinse de gleznele altcuiva, în spatele tău. Cînd fac dragoste cu tine, suspini numele meu și mă simt confirmat pe de-a-ntregul. Îmi pare bine că te-am cunoscut, îmi pare bine, sînt mîndru, îmi pare bine ; îmi lipsește doar un singur lucru, și nici ăsta prea tare, doar uneori, în după amiezile tîrzii : rîsul neașteptat al albilor care, ca fulgerul de vară, izbucnește într-o atmosferă în care sufletele se străduiesc să slujească ceea ce nu se poate sluji. Tata, cu toată tristețea lui, viețuia în atmosfera acestor rîsete. Te-ar fi descumpănit. Pe mine mă descumpănea. Torsul lui mi-era ascuns, îi cunoșteam mult mai bine picioarele.

Hei, ascultă. Ascultă-mă, doamnă. Te iubesc. Pentru tine aș vrea să fiu negru, aș vrea să am o față văcsuită și înțeleaptă, cu pielea întinsă pe pomeți ca pe o tobă ; aș vrea să port ochelari

de soare mari și opaci, care să mă facă anonim, la trei dimineața într-o pivniță întunecată, violacee, și să uit totul în afară de cântecul inimii sub coaste. Dar nu pot s-o fac pînă la capăt. Nu pot deveni acest personaj. Mă oprește o ultimă membrană. Sînt fiul tatălui meu. Și în după amiezile tîrzii, cînd ziua atîrnă încă în lumina care se întinde așteptînd înțepăturile întunericii, cu săgețile lui de umbră care țîșnesc din clădirile înalte, peste rețeaua de străzi, mi-amințesc de tata și pot chiar să mi-l închipui și pe taică-su înaintea lui — cu ochii blînzi și plini de îndoială, cu mustața palidă și nesigură — pe care nu l-am cunoscut. Preot, profesor, artist — degenerarea clasică.

Iartă-mă, pentru că, zău, te iubesc și ne potrivim. Ies din învelișul meu material, ca un lama din Tibet, și mă ridic deasupra patului și văd că formăm amîndoi — yin și yang¹ — o singură ființă. Dar după amiaza, la ora la care veneam, de obicei, în mașină spre casă, cu tata, mă uit în jurul meu, la cuibul pe care l-am înjghebat amîndoi, la scîndurile podelei lustruite de tălpile noastre goale, la petele de pe tavan ca continentele pe o hartă de explorator, veche și cu totul greșită, la pînzele măzgălite, cu convingere și conștiinciozitate, cu dungi imense prin care mă chinui să exprim ceea ce pînă și eu încep să-mi dau seama că e inexprimabil, și mă cuprinde

¹ În filozofia chineză veche *yin* și *yang* înseamnă sinteza dintre antiteze: dintre întuneric-lumină, bine-rău, femeie-bărbat.

frica. Mă uit la viața pe care ne-am făcut-o împreună, cu zilele ei ce n-au legătură cu zilele solare, și la arabescurile baroce ale emoțiilor din ce în ce mai atenuate, la mobilierul care seamănă cu tablouri de Braque uzate și împrăștiate peste tot, și la misticismul lor sexual, mai degrabă nostalgic, jumătate freudian, jumătate oriental, și mă întreb : *Oare pentru asta a renunțat tata la viață ?*

Zac treaz lângă tine în întunericul pictat cu roz și mă văd într-o dimineată de demult, când m-am trezit în camera de musafiri a lui Vera Hummel. După viscol, camera mi se părea strălucitoare, visurile mele fuseseră o prelungire refractată — ca un băț cufundat în apă — a ultimelor evenimente dinainte de a adormi — ultima milă pe care o parcursesem buimaci, pe un viscol năprasnic, tata bătînd la ușa casei întunecate, bătînd și nechezînd și frecîndu-și mîinile în disperare, indiscreția lui nepărîndu-mi-se absurdă sau dementă, ci necesară, în starea de amorteală și orbire în care mă găseam, chiar absolut necesară, apoi, Vera Hummel, căscînd și clipind în lumina albă a bucătăriei, cu părul despletit ca un eventai pe umerii halatului de baie albastru, cu mîinile vîrîte în mîneci, îmbrățișîndu-se singură, cu brațele încrucișate, în timp ce căsca, și bărbatul ei, o buturugă șchioapă, care coborîse treptele să primească explicațiile și efuziunile pline de recunoștință ale lui taică-meu. Ne-au instalat în camera lor de musafiri, într-un pat cu patru coloane și cu tăblii mobile, moștenit de la mama domnului Hummel, Hannah, sora bu-

nicului meu. Mirosea a pene și a scrobeală și semăna atît de tare a hamac, încît tata și cu mine, îmbrăcați doar cu rufăria de corp, a trebuit să ne agățăm de margini ca să nu alunecăm amîndoi la mijloc. Cîteva clipe am rămas crispat. Mi se părea că trupul meu e umplut cu atomi de viscol care saltă și se îmbrîncesc. Apoi am auzit primele sforăituri slabe și guturăite ale lui taică-meu. Apoi vîntul de afară oftă puternic, și această îngrămădire de sunete și de mișcare venind de departe mi se păru că explică totul, așa că m-am liniștit.

Camera era plină de lumină. Dincolo de despărțiturile cercevelor albe, de perdelele de muselină cu picățele prinse cu flori de metal vopsite în alb, cerul era de un albastru puternic. Mă gîndeam : *N-am trăit niciodată o dimineață ca asta.* Și mă simțeam triumfător, la prora unui vas, spintecînd oceanul ceresc al timpului. M-am uitat în jur după tata : plecase. Lunecasem în mijlocul patului. Am căutat un ceasornic : nu era nici unul. M-am uitat la stînga, să văd poziția soarelui față de șosea, de cîmp, de cutia de scrisori, dar privirea mea s-a izbit de o fereastră care dădea pe peretele de cărămidă al unui lacto-bar. Aproape de fereastră era un birou de modă veche cu furnirul sărit pe alocuri, care părea că se strîmbă la mine, cu mînere de cristal canelat, cu un sertar scorjit la suprafață, cu picioare masive, întoarse în volută, ca labele fără degete ale unui urs dintr-un desen animat. Lumina strălucitoare de afară sublinia reflexele de argint ale tulpinelor și frunzelor de pe tapetul

de hîrtie. Am închis ochii ca să aud voci omenești, am auzit bîzîitul unui aspirator la distanță, și cred că trebuie să fi adormit din nou.

Cînd m-am trezit a doua oară, ciudățenia tuturor lucrurilor care mă înconjurau — a casei, a zilei atît de senine, de normale, care venea după nebunia din ajun, tăcerea de afară și dinăuntru (de ce nu mă treziseră, ce se întîmplase cu școala, nu era miercuri?) m-a împiedicat să adorm din nou. M-am sculat și m-am îmbrăcat cum am putut. Pantofii și ciorapii mei așezați la uscat pe radiator erau încă umezi. Pereții și coridoarele necunoscute, care-mi cereau la fiecare colț inițiativă și curaj, păreau să-mi soarbă toată vlaga din brațe și din picioare. Am descoperit totuși baia, m-am stropit cu apă rece pe față și cu degetul ud m-am frecat pe dinți. Apoi, în picioarele goale, am coborît scara familiei Hummel. Era acoperită cu un covor îngust de culoare bej, cu plușul în bună stare, prins cu cîte o vergea de alamă la baza fiecărei trepte. Țsta era genul de casă din Olinger, confortabilă, ortodoxă, în care aș fi dorit să locuiască familia mea. Mă simțeam murdar și nedemn cu cămașa mea roșie, boțită și cu rufăria neschimbată de trei zile.

Doamna Hummel intră venind dintr-o cameră care se găsea în partea din față a casei. Purta o basma mare și colorată prinsă cu ace și un șorț imprimat cu anemone ca niște stele. Avea în mînă un coș elegant de hîrtii din paie și zîmbind de i se vedeau gingiile, îmi spuse :

— Bună dimineața, Peter Caldwell !

Faptul că-mi rostise numele în întregime, mă făcu să mă simt într-adevăr binevenit. Mă duse în bucătărie și mergînd așa, în spatele ei, mi-am dat seama, spre marea mea uimire, că sînt tot atît de înalt ca ea, sau poate chiar puțin mai mare. Era înaltă în comparație cu femeile din partea locului, dar eu continuam să mi-o închipui de statura unei zeițe — așa cum o văzusem prima oară, la școală, cînd eram puști într-a șaptea și abia ajungeam cu mijlocul în dreptul jgheabului cu cretă de la tabla neagră. Acum mi se părea că-i umplu ochii. M-a așezat la o masă mică de bucătărie cu tăblia de porțelan și m-a servit ca o nevastă. Mi-a pus în față un pahar mare de sticlă groasă cu suc de portocale, a cărei transparență arunca, în lumina soarelui, o umbră portocalie de porțelan, ca o felie subțire care sugera gustul așteptat. Mi se părea minunat să stau acolo, să sorb din pahar, și să urmăresc mișcările femeii. Luneca în papucii ei albaștri, de la bufet la frigider, și de acolo la chiuvetă, de parcă spațiul dintre ele ar fi fost calculat pe măsura pașilor ei. Bucătăria spațioasă și bine utilată forma un mare contrast cu ungherul înghesuit și improvizat în care ne pregătea mama de mîncare. M-am întrebat de ce există unii oameni care pot rezolva măcar problemele mecanice ale vieții în timp ce alții, părinții mei, de pildă, erau hărăziți să se lupte toată viața cu automobile hodorogite, cu case prost încălzite și fără apă curentă. La Olinger nu avusesem niciodată frigider ; aveam în schimb un ghețar vechi și jalnic din lemn de nuc, iar

bunica nu stătea niciodată cu noi la masă, ci mânca în picioare, cu mâna, direct de pe plită și cu fața crispată din pricina aburilor. Viața noastră casnică fusese întotdeauna caracterizată prin grabă și nesăbuință. Cauza, după cum mi-am dat eu seama brusc, era că membrul cel mai important al familiei, adică taică-meu, nu reușise niciodată să scape de obsesia că s-ar putea ca în curînd să trebuiască s-o ia din loc. Și această teamă, sau, poate, această speranță domnea veșnic în casa noastră.

— Unde e tata ? am întrebat.

— Nu știu exact, Peter, mi-a spus ea. Ce preferi, fulgi de grîu sau fulgi de orez, sau un ou, făcut cum vrei tu ?

— Fulgi de orez. Un ceas oval, de culoarea fildeşului, așezat sub un dulăpior emailat din perete, arăta ora unsprezece și zece minute. Am întrebat : Dar ce s-a întîmplat cu școala ?

— Te-ai uitat afară ?

— Oarecum. Nu mai ninge.

— Zăpada e de șaisprezece centimetri. Așa s-a spus la radio. S-au închis toate școlile din comitat. Chiar și școlile parohiale din Alton.

— Mă întreb dacă o să se țină antrenamentul la înot, diseară.

— Sînt sigură că nu. Cred că arzi de nerăbdare să te întorci acasă.

— Mda. Mi se pare o veșnicie de *cînd* am plecat.

— Taică-tu ne-a distrat grozav azi dimineață cînd ne-a povestit aventurile voastre. Nu vrei o banană, la orez ?

— Mamă Doamne, sigur că vreau, dacă este. Asta era deosebirea dintre casele alea din Olinger și casa mea : erau întotdeauna aprovizionate cu banane. La Firetown, când se întâmpla, foarte rar, ca tata să se gândească să cumpere banane, ele se transformau direct din verzi în putrede. Banana pe care mi-o așezase doamna Hummel, lângă castron era o perfecțiune. Coaja ei aurie avea pete uniforme pe toată suprafața, ca în reclamele alea policrome, din reviste. Am tăiat-o în felii, cu lingurița, și fiecare segment care cădea în farfuria cu fulgi de orez avea la mijloc steluța aceea ideală de semințe.

— Bei cafea ?

— Încerc în fiecare dimineață, dar n-am niciodată timp. Numai că vă deranjez îngrozitor !

— Taci ! Parcă ai fi taică-tu.

Acest „taci“ al ei, rezultatul unei intimități pe care o crease altcineva pentru mine, evoca senzația curioasă a timpului care se scursese, a ceasurilor misterioase în care dormisem în patul străbunei mele Hannah și în care tata își povestise aventurile și ascultasera radio. Mă întrebam dacă domnul Hummel fusese și el acolo, mă întrebam ce eveniment anume răspîndise în casă această atmosferă de bună dispoziție calmă și echilibrată.

— Unde-i domnul Hummel ? am întrebat eu cu curaj.

— E ieșit cu plugul. Bietul Al, s-a sculat de la cinci. Are contract cu orașul să ajute la curățirea străzilor după viscol.

— Aoleu, mă întreb ce-o fi cu biata noastră mașină. Am părăsit-o azi noapte la poalele dealului Coughdrop.

— Ne-a spus taică-tu. Când se întoarce Al acasă vă duce acolo cu camionul.

— Fulgii ăștia sînt grozavi !

Uimită, s-a întors din dreptul chiuvetei și mi-a zîmbit.

— Sînt fulgi obișnuiți, care se găsesc în cutii ! Bucătăria părea să scoată în evidență o ușoară intonație olandeză în glasul ei. Nu știu de ce, în gîndul meu, o asociasem întotdeauna pe doamna Hummel, cu rafinamentul, cu New Yorkul și cu tot restul. Eclipsa de la mare distanță pe toate celelalte profesoare și uneori chiar își făcea ochii cu rimel. Acasă la ea, însă, era o simplă femeie, ca toate celelalte din comitat.

— Cum v-a plăcut meciul de aseară ? am întrebat-o. Mă simțeam obligat să fac conversație și asta mă stingherea. Absența tatei mă silea să pun în practică noțiunile pe care le aveam despre comportarea omului civilizat, lucru pe care de obicei mă simțeam prost să-l fac în prezența lui. Tot trăgeam mereu de manșetele cămășii ca să-mi acopăr petele de pe piele. Doamna Hummel îmi aduse o farfurie neagră cu două felii sclipitoare de pîine prăjită și o porție dublă de jeleu de merișoare de culoarea chihlimbarului.

— N-am prea fost atentă. Incepu să rîdă amintindu-și de seara din ajun. Zău că pastorul ăsta March mă distrează. E jumătate puști, jumătate moșneag, nu știi niciodată cum să-l iei.

— A obținut niște decorații, nu-i așa ?

— Cred că da. A făcut toată campania din Italia.

— Mi se pare foarte interesant că, după toate astea, a putut să se mai întoarcă la preoție.

Doamna Hummel ridică din sprincenele ei arcuite. Oare le pensa ? Uitându-mă de aproape, am început să mă îndoiesc. Erau subțiri de la natură.

— Eu cred că a făcut bine. Tu ce zici ?

— Da, sigur că a făcut bine, adică, după toate grozăviile pe care trebuie să le fi văzut...

— Mda. Se pare că există bătălii chiar și în *Biblie*.

N-am știut ce-a vrut să spună, totuși am râs. Mi s-a părut că-i face plăcere. M-a întrebat apoi pe un ton de glumă :

— Dar *tu* ai fost atent ? Stăteai, dacă nu mă înșel, lângă micuța Fogleman.

Am ridicat din umeri.

— Trebuia să stau și eu lângă cineva.

— Ascultă, Peter, fii atent ! Are o privire care spune multe.

— Aș ! Nu cred că sînt o pradă prea bună pentru ea.

Vera ridică un deget, glumind după moda comitatului.

— Ehh ! Ai posibilități !

Felul în care accentuase cuvîntul „posibilități” semăna atît de mult cu felul de a vorbi al bunicii mele, încît am roșit de parc-aș fi primit o binecuvîntare. Am întins jeleul lucios pe pîinea prăjită, iar ea și-a văzut de treburile casei.

Următoarele două ore au fost diferite de tot ceea ce trăisem pînă atunci. Împărțeam casa cu o femeie, o femeie care avea destui ani, atît de mulți, încît nici nu-mi venea să-i număr, cel puțin de două ori mai mulți ca ai mei, o femeie cu o reputație bine stabilită — legendele privind amorurile ei circulau ca niște monezi murdare printre elevii mai deocheați — o femeie în toată firea, cu calități și cu autoritate. Prezența ei se simțea în toate colțurile casei. Mîna ei pe termostat declanșa căldură în furnalul de sub locul unde mă găseam. Îi auzeam pașii deasupra mea, și aspiratorul de praf se declanșa, scoțînd un bîzîit răgușit, de parc-ar fi fost un roi de albine. Umbla prin casă și din cînd în cînd rîdea singură sau mișcînd o mobilă o făcea să scîrțîie. Sunetul mișcărilor ei zburau pe sus, la etaj, cum zboară cîte o pasăre rară și nevăzută, în înaltul pădurii. Fiecare ungher al casei, fiecare umbră, fiecare rotunjime de lemn lustruit vorbea de Vera Hummel : Vera era luciul din oglindă, suflarea care mișca perdeaua, polenul de pe stofa care acoperea brațele fotoliului în care mă pironisem.

M-am așezat apucat de lene, în salonul întunecos care se afla în partea din față a casei și am luat de pe un raft lustruit o serie de *Readers Digest* pe care m-am apucat să le citesc unul după altul. Am citit pînă mi s-a făcut greață de atîta lectură. Am descoperit cu mare interes două articole, plasate unul lîngă altul în tabla de materii și le-am înghițit pe nerăsuflăte : *Tratamentul miraculos al cancerului* și *Zece dovezi ale*

existenței lui Dumnezeu. Le-am citit și m-au dezamăgit, ba chiar mai mult, m-au dărîmat pentru că fiorul speranței redeșteptase temeri care pînă atunci fuseseră potolite. Demonii fricii își injectau fiarele în sîngele meu. Era clar, foarte clar, cu toată vorbăria iscusită a prozei și pretențiile enciclopedice întinse pe două coloane îngrijit tipărite, că nu există nici dovezi, nici vindecări miraculoase. Teamă pe care mi-o creaseră cuvintele mă făcu să simt o dorință avidă pentru obiectele neînsufleteite: am luat de pe șervețelul de dantelă, așezat pe măsuța de lîngă cotul meu, o figurină de porțelan pictat, reprezentînd un spiriduș zîmbitor cu aripi îndesate, împodobite cu picățele, și am început s-o strîng în mîină. Deodată am auzit pe scară sunetul grăbit al papucilor albaștri și doamna Hummel se duse să pregătească masa pentru noi. Lumina strălucitoare din bucătărie mă făcea să mă simt rușinat de petele pe care le aveam pe față. Mă întrebam dacă n-ar fi politicos să propun să plec, dar n-aveam puterea să părăsesc această casă și nu mă simțeam în stare nici măcar să mă uit pe fereastră. Și dacă aș fi plecat, unde să mă duc, și ce să caut? Absența misterioasă a tatii mi se părea definitivă. Eram pierdut. Femeia îmi vorbea. Cuvintele ei erau banale, dar făceau infernul mai suportabil. Mi-am oglindit fața în suprafața lucioasă a mesei așezată între noi, și am făcut-o să rîdă. Își scosese basmaua și-și prinsese părul în coadă de cal. În timp ce o ajutam să strîngă masa și duceam vasele la chiuvetă, am atins-o o dată sau de două ori. Și astfel am

petrecut două ore jumătate mort de spaimă, jumătate viu și aprins de dragoste.

Tata s-a întors puțin după ora unu. Eram tot în bucătărie cu doamna Hummel. Îmi povestise despre o aripă în formă de L — cu ceardac închis — pe care dorea s-o construiască în dosul casei. Voia să stea acolo vara să-și privească grădina, departe de zgomotul circulației de pe autostradă. Trebuia să fie ca un buduar de castelană medievală, unde îmi închipuiam că mă va primi și pe mine.

Cu căciulița ca un vîrf de ghiulea și cu haina plină de zăpadă, tata semăna la om proiectat dintr-un tun :

— Mamă Doamne ! exclamă, am impresia că bătrîna iarnă și-a recuperat timpul pierdut.

— Dar unde ai *fost* ? l-am întrebat. Vocea mea se poticni rușinos la marginea lacrimilor.

Mă privea de parcă ar fi uitat de existența mea.

— În mai multe locuri, spuse. La școală. Te-aș fi trezit și pe tine, Peter, dar m-am gîndit că ai nevoie de somn. Începuseși să arăți îngrozitor de tras la față. Nu te-a trezit sforăitul meu ?

— *Nu*. Zăpada de pe haină, de pe pantaloni și de pe pantofi, mărturie că trăise o aventură, mă făceau să mă simt gelos. Doamna Hummel își mutase toată atenția de la mine la el. Rîdea cu toate că tata nici măcar nu spusese ceva special. Fața lui osoasă se îmbujorase. Își smulse cu un gest de puști căciulița de pe cap și se scutură de zăpadă pe preșul de cocos, care se gă-

sea înăuntru, în dreptul ușii. Ardeam de dorința de a-l chinui. Vocea mea deveni stridentă.

— Da' ce anume ai *făcut* la școală? Cum ai putut *sta* atîta?

— Doamne, dac-ai ști cît îmi place clădirea asta cînd nu sînt copiii înăuntru. Nu vorbea cu mine, vorbea cu doamna Hummel! Vera, știi ce ar trebui ei să facă din șandramaua asta? Să dea copiii afară și să ne lase pe noi profesorii să locuim acolo singuri. E unicul loc, de cînd mă știu, unde n-am avut senzația că-mi stă cineva tot timpul pe cap.

Vera începu să rîdă.

— Vor trebui să aducă și niște paturi.

— Un pat vechi de campanie e tot ce-mi trebuie, îi spuse tata. Lat de două picioare și lung de șase. De cîte ori dorm cu cineva în pat, îmi ia toate cuverturile. Nu mă gîndesc la tine, Peter. Obosit cum eram eu aseară cred că le-am luat eu pe toate. Dar ca să-ți răspund la întrebare, ce am făcut acolo? Am pus registrele la punct. Asta e prima dată, de la ultimele examene, cînd e totul la zi. Am senzația că mi s-a luat un bolovan de pe inimă. Dacă nu vin mîine la școală, noul profesor poate liniștit să-mi ia locul, bietul om! Tros, pleosc! La o parte, amice, stația următoare-i maidanul cu gunoaie.

A trebuit să rîd, n-am avut încotro.

— Ai mîncat ceva, George? întrebă doamna Hummel îndreptîndu-se spre frigider. Nu vrei să-ți dau un sandviș cu friptură rece?

— Ești tare drăguță, Vera, dar drept să-ți spun, nu cred că pot mesteca sandvișuri cu frip-

tură. Mi-am scos aseară o măsea. Și e drept că mă simt de o sută de ori mai bine, dar ce-i acolo unde a fost măseaua seamănă cu Atlantida pierdută. Am mâncat un castron cu tocană de scoici la Mohnie. Dar, ca să fiu foarte sincer, dacă tu și băiatu' beți cafea, vreau și eu o ceașcă. Am uitat dacă puștiu' bea cafea.

— Cum ai putut să uiți ? l-am întrebat. Acasă încerc să beau cafea în fiecare dimineață, dar n-am niciodată *timp*.

— Doamne, bine că mi-ai adus aminte, să-i telefonez mamei. Am mai încercat, dar linia era întreruptă. N-are nici un pic de mâncare în casă și așa cum îl cunosc eu pe bătrînul Kramer, o să încerce să mănînce cîinele. Dacă n-a căzut cumva pe scară. Asta mi-ar mai trebui ; pînă acolo n-ajunge nici un doctor.

— Dar *noi* ajungem ?

— Îndată, puștiule, îndată. Timpul și fluxul n-așteaptă pe nimeni. Apoi îi strigă doamnei Hummel : Să nu iei niciodată un copil de lîngă mă-sa ! Apoi își mușcă buzele. Eram sigur că se întreba dacă nu cumva fusese lipsit de tact spunînd asta, pentru că Vera, din motive pe care nu le cunoșteam, n-avusese copii.

Cu calmul condescendent al unui servitor, Vera așeza cafeaua din care ieșeau aburi pe măsuta de lîngă el. O buclă de păr se desprinsese căzîndu-i pe obraz ca un comentariu la ce spusese.

Caldwell încercă să-și potolească emoția din glas apoi îi spuse :

— L-am văzut pe Al lîngă Spruce Street, e pe drum, vine acasă. A făcut minuni cu camio-

nul lui ; orașelul nostru e la înălțime cînd are cu ce. Circulația s-a restabilit peste tot în afară de cîteva străduțe și de cartierul de lîngă Shale Hill. Mamă, dacă aș administra eu orașul, toată lumea ar circula o lună pe schiuri. Își tot strîngea și-și desfăcea pumnii, gîndindu-se la învălmășeala generală care s-ar crea. Am auzit că aseară tîrziu, a deraiat un troleibuz la West Alton.

— A pățit cineva ceva ? întrebă doamna Hummel potrivindu-și bucla.

— Nimeni. Troleibuzul a sărit de pe șine dar a rămas în picioare. Știi că azi troleibuzele noastre n-au ajuns la Ely decît pe la prînz. La Alton, jumătate din prăvălii sînt închise.

Mă uimea cît de multe aflase și parcă-l vedeam culegîndu-și informațiile, luptînd cu troienele, oprind plugurile de zăpadă ca să pună întrebări șoferilor, urcînd și coborînd movile îngrămădite cum dăduse Dumnezeu, îmbrăcat cu paltonul lui prea mic și arătînd ca un puști îmbătrînit înainte de vreme. Cred că trebuie să fi făcut ocolul orașului.

Mi-am isprăvit cafeaua și apatia aceea curioasă pe care nervii mei o ținuseră pînă atunci în frîu mă copleși cu totul. Am încetat să-l mai ascult pe tata povestindu-i doamnei Hummel aventurile lui de dimineață. Domnul Hummel intră pe ușă, vînat la față de oboseală, și-și scutură zăpada din păr. Nevastă-sa îi servi masa. Cînd isprăvi se uită la mine și-mi făcu cu ochiul :

— Vrei să te întorci acasă, Peter ?

M-am dus și mi-am pus haina, ciorapii și pantofii umezi, reci și scorjiți, și m-am întors

în bucătărie. Tata își duse ceașca goală la chiu-
vetă și-și puse căciulița iar pe cap.

— Al, să știi că ești un domn, și eu și puștiu-ți
sîntem recunoscători. Apoi către doamna Hum-
mel : Îți mulțumesc din suflet, Vera. Ne-ai pri-
mit ca pe niște prinți. Și atunci, iubito, s-a pe-
trecurt lucrul cel mai ciudat din toate cîte ți-am
povestit eu vreodată : taică-meu s-a aplecat și
a sărutat femeia pe obraz. Revoltat, am întors
privirea și, pe desenul cu picățele al linoleu-
mului de pe podea, am văzut picioarele ei înguste
în papuci albaștri, ridicîndu-se în vîrfuri în timp
ce primea încîntată sărutarea.

Apoi călcîiele se întoarseră pe dușumea și am
văzut-o ținînd în mîinile ei mîna pătată de negi
a tatii.

— Îmi pare bine că ai venit la noi, îi spuse
ea, de parcă ar fi fost numai ei doi acolo. Ați
mai înveselit un pic casa.

Cînd mi-a venit și mie rîndul să-i mulțumesc,
n-am îndrăznit s-o sărut și mi-am tras fața îna-
poi, ca să vadă bine că n-am nici o intenție să
fac una ca asta. Ea zîmbi, luă mîna mea întinsă
și o puse pe a ei peste a mea.

— Peter, totdeauna ai mîinile atît de calde ?

Afară, crenguțele unei tufe de liliac se trans-
formaseră în coarne de cerb. Camionul lui Hum-
mel aștepta între pompele de benzină și furtunul
cu aer. Era un Chevrolet, de mărime mijlocie,
pătat de rugină, la care adăugase un plug por-
tocaliu și strălucitor, prins de bara din față. Cînd
a pornit mi s-a părut că în jurul nostru izbucneau
zăgănituri de toate nuanțele. M-am așezat între

tata și Al Hummel. În față nu era calorifer așa că mi-a părut bine că stau între ei. Am ieșit din Buchanan Road. Fosta noastră casă arăta ca palatul lui Moș Gerilă. Avea o cunună de zăpadă și se încălzea la soare pe terenul întins și alb pe care, când eram eu mic, băteam mingea de tenis. De-a lungul străzii, zăpada de pe gardurile vii fusese scuturată de copiii care trecuseră pe-acolo și, din când în când, deasupra noastră, cădea câte o cascadă rapidă și haotică de zăpadă desprinsă din crengile unui castan. Pe măsură ce se răreau casele vedeam zăpada domnind netulburată peste câmpiile unduioase, dincolo de marginea solidă de zăpadă mînjită, îngrămadită de plug și înaltă cît un om. În depărtare, dealurile împădurite erau tot albastre și cafenii, dar culorile lor erau șterse, ca într-o gravură făcută de tipograf ca să-și curețe placa.

Oboseala pe care am simțit-o atunci, o simt și acum, când îți povestesc toate astea. Stăteam în cabina camionului, și mă uitam la tata și la Hummel, încadrați în parbriz ca imaginile comice, estompate, ale unui film mut, de pe vremuri ; se luptau cu lopețile ca să scoată Buickul nostru, îngropat pînă la ferestre, de sub zăpada aruncată de plug când curățase șoseaua 122. Eram sîcîit de o mîncărime pe care o simțeam în nas și care se întindea apoi în gît, mi se părea că are oarecare legătură cu umezeala rece și lipicioasă a pantofilor mei. Spinarea dealului își arunca umbra peste noi. Și se pornise un pic de vînt. Lumina soarelui se lungi, deveni aurie și dispăru, rămînînd doar pe vîrful copacilor. Hum-

mel porni motorul cu pricepere, dădu roțile din spate îndărăt, așezându-le pe lanțuri, pe care le fixă apoi cu un fel de clește. După asta, cei doi bărbați începură să joace o pantomină în asfințitul albastru, devenind aproape două umbre. În pantomină era vorba de un portofel, dar concluzia n-am putut s-o înțeleg. Au făcut amândoi gesturi mari, apoi s-au îmbrățișat și și-au spus la revedere. Hummel a deschis ușa cabinei, am simțit că mă învăluie aerul rece de afară și mi-am mutat trupul fragil în dricul nostru.

În drum spre casă, am avut impresia că zilele care trecuseră de când nu mai văzusem șoseaua aceea se suprapuseseră închizându-se cu o cicatrice netedă. Aici era coama dealului Coughdrop, apoi curba și terasamentul de argilă, de unde se îndepărta băligarul cu ajutorul curelelor de transmisie, acolo erau hornurile argintii de pe acoperișul grajdului fumegînd pe cerul portocaliu. Iată, drumul drept, unde am călcat odată un grangur zăpăcit, iată Galilea și, lîngă locul unde se ridica odată vechiul han *La șapte poște*, magazinul lui Potteiger, unde ne-am oprit să cumpărăm de mîncare. Tata a trecut prin fața rafturilor, ca un farmacist cînd pregătește o rețetă — culegînd aliment după aliment: pîine, piersici în felii, saleuri *Ritz* și fulgi de grîu, îngrămădind totul pe tejghea în fața lui Charlie Potteiger, care, fermier cîndva, se întorsese din Pacific și-și vînduse ferma unei societăți de antrepriză punînd apoi acest magazin pe picioare. Datoriile noastre și le nota într-un carnețel cafeniu, de cinci cenți, și cu toate că între plăți,

suma lor se ridica pînă la şaizeci de dolari, nu ne ierta nici măcar de un bănuţ.

— Mai dă-mi şi nişte cîrnat de porc, dintr-ăla care-i place lui socru-meu, şi jumate de livră de salam de Liban, ca să ronţăie puştiu, îi ceru tata.

De obicei, cînd făcea cumpărături, era destul de zgîrcit ; de data asta însă devenise risipitor, cumpărînd mîncare pentru o singură zi, de parcă a doua zi aveau să fie mai puţine guri de hrănit. Cumpără chiar şi un mănunchi de banane proaspete. În timp ce Potteiger se străduia să facă socoteala, însemnînd totul cu un ciot de creion, tata se uită la mine şi mă întrebă :

— Ai băut şi tu un suc sau ceva ?

Totdeauna beam cîte ceva, ca o ultimă picătură de civilizaţie, înainte de a ne cufunda în întunericul rural, care din greşală devenise locul în care trăiam.

— Nu, i-am spus. N-am poftă. Hai să mergem.

— Bietul meu băiat, zise tata cu voce tare, adresîndu-se unui grup de pierde-vară, cu şepci roşii de vînătoare, care, în pofida viscolului veniseră să stea şi să mai pălăvrăgească puţin, n-a mai fost de două nopţi acasă şi vrea la mama.

Am împins uşa, furios, şi am ieşit la aer. Lacul de peste drum tivit cu zăpadă era negru ca spatele unei oglinzi. Era un amurg din acelea în care unele maşini îşi aprind farurile din faţă, altele, farurile mici, iar unele nu şi le-aprind de loc. Tata conducea repede, de parcă am fi fost numai noi pe şosea. Zăpada fusese răzuită ici, colo, şi în locurile acelea lanţurile noastre

își schimbau melodia. Pe când ne urcam pe Fire Hill, pe la jumătatea drumului (deasupra noastră, biserica cu crucea ei delicată se proiecta neagră ca de tuș pe un cer indigo) s-a rupt o verigă. Și de-a lungul ultimei mile, continuă să clămpăne, tot izbindu-se de aripa dreaptă. Puținele case din Firetown punctau amurgul cu geamurile lor de la parter arzînd mocnit ca tăciunii. Hanul *La zece Poște* era ferecat și nu se vedea nici o lumină.

Pe drumul nostru nu trecuse plugul. De fapt, drumul nostru era format din două drumuri. Unul trecea peste terenurile lui Amish, celălalt care pornea de la primul, trecea prin fața proprietății noastre și dădea în șoseaua principală lîngă iazul și grajdurile lui Silas Schoelkopf. Cînd plecasem de acasă o luasem pe drumul de jos, acum ne întorceam pe cel de sus. Tata accelerează repzindu-se în troienele de zăpadă. Mașina încetini și se opri cu totul, la cîțiva metri de șosea. Tata scoase cheia de contact și stinse farurile. Se blocase motorul.

— Dar mîine cum o să ieșim de aici ? am întrebat.

— Lasă, fiecare lucru la timpul potrivit, spuse. Acu' vreau să te duc acasă. Poți merge pe jos ?

— Crezi că am de *ales* ?

Drumul necurățat se întindea în fața noastră cenușiu, licărind în depărtare, străjuit de o parte și de alta de două rînduri zmîngălite de copaci tineri. De unde eram nu se vedea nici o casă luminată. Deasupra noastră, pe un cer al cărui albastru era încă prea deschis ca să suporte pre-

zența stelelor, nori palizi și răzleți, ca niște fulgi uriași de marmură, lunecau spre apus, atât de liniștit încât mișcarea lor părea să fie una cu revoluția pământului. Zăpada îmi trecea de glezne și îmi intra în pantofi. Încercam să calc pe urmele lăsate de tata, dar făcea pași prea mari. Zgomotul circulației se pierdea în urma noastră și tăcerea puneă din ce în ce mai tare stăpânire pe noi. În fața noastră era o stea, una singură, aproape de orizont, dar era atât de strălucitoare, încât lumina ei albă părea să emane căldură.

— Ce stea e asta ? l-am întrebat pe tata.

— Venus.

— E întotdeauna prima care apare ?

— Nu. Dar uneori e ultima care apune. Cîteodată cînd mă scol dimineța, soarele răsare deasupra pădurii și Venus tot mai stă agățată deasupra dealului lui Amish.

— Te poți orienta după ea ?

— Nu știu. N-am încercat niciodată. Dar întrebarea e interesantă.

— Eu nu reușesc niciodată să găsesc steaua polară. Mă aștept întotdeauna să fie mai mare decît este.

— Ai dreptate. Nu știu de ce-or fi făcut-o atât de mică.

Din cauza pungii cu coloniale pe care o căra, silueta lui, pe care o vedeam în fața mea, începuse să nu mai semene a siluetă de om. Și fiindcă picioarele mele încetaseră să-mi mai dea senzația că umblu, aveam impresia că gîtul și capul tatei aparțineau unui cal pe care-l călăream. M-am uitat drept în sus și am văzut că pe bolta

de cobalt se măturaseră toți fulgii de marmură, iar ici, colo, începuseră să răzbată, palide, și câteva stele. Crengile copacilor tineri printre care înaintam se dădură la o parte; vedeam acum foarte bine ridicătura de culoare închisă și strălucitoare, întinsă și joasă, a părții nordice a terenului nostru.

— Peter? Glasul tatei mă sperie. Mă simteam foarte singur!

— Ce e?

— Nimic. Voiam doar să fiu sigur că ești tot în spatele meu.

— Dar unde voiai să fiu?

— Aici, ai dreptate!

— Vrei să duc eu puțin punga?

— Nu. E incomodă, dar nu e grea.

— De ce ai cumpărat toate bananele astea, dacă știai că o să trebuiască să le căram o jumătate de milă pe jos?

— De nebun! exclamă el. Nebunie ereditară. Asta era una din expresiile lui preferate.

Lady, auzind vocile noastre începu să latre, din capătul terenului. Dubletele iuți și slabe ale sunetelor zburară ca fluturii spre noi, pe lângă pământ, preferînd să atingă pojghița pufoasă de zăpadă, decît să riște să se avînte către bolta netedă și abruptă care acoperă statul Pennsylvania cale de o sută de mile. Din punctul unde începea drumul de jos, se puteau desluși, cînd era senin, primele falduri albastre ale munților Alegani. Am coborît către coasta dealului nostru care forma ca un fel de adăpost. Întîi au apărut pomii din livadă, apoi hambarul nostru, apoi

printre crengile goale bifurcate și încâlcite, apăru și casa. La parter, lumina era aprinsă și totuși, trecînd prin curtea tăcută am început să cred că lumina era doar o iluzie, că oamenii dinăuntru muriseră și o lăsaseră aprinsă.

— Sfinte Dumnezeule, spuse tata lîngă mine, gemînd, sînt sigur că bătrînul a alunecat pe treptele alea blestemate.

Dar se vedeau clar urme de pași care formau o potecă în fața noastră, cotind apoi pe după casă, iar pe ceardacul de la intrare erau o grămadă de semne că pompa fusese folosită. Lady, care nu era legată, țîșni din întuneric, scoțînd un mîrîit continuu din gîtlej, apoi recunoscîndu-ne, începu să sară ca un pește, împrôșcînd zăpada, își vîrî botul în fețele noastre, și mîrîitul se transformă într-un chelălăit slab și sfîșietor de dragoste. Lovi cu labele apoi se repezi cu noi pe ușile duble de la bucătărie și, în căldura din casă, emană un miros foarte clar de sconcs.

Iată bucătăria, luminată și colorată ca mierea, iată și cele două ceasuri, cel roșu electric, mergînd aiurea din pricină că la un moment dat se întrerupsese curentul, dar continuînd totuși, cîstit, să meargă, iat-o și pe mama venind către noi cu brațele larg deschise, cu o față de fetiță fericită cînd dădu să ia punga din brațele tatii, urîndu-ne bun sosit acasă.

— Eroii mei, spuse.

— Am încercat să te chem azi dimineață, Cassie, dar se întrerupsese legătura, i-a explicat tata. Ați avut necazuri? În sac e un sandviș italian.

— Am dus-o *grozav*, spuse mama. Tata a tăiat lemne și pentru astă seară am făcut o supă din carne de vacă — din aceea concentrată în pungi — cu mere, așa cum făcea mama mare cînd se isprăveau proviziile în casă. Și, într-adevăr, dinspre sobă, venea un miros divin de mere calde, iar în cămin pîlpîia focul.

— Cum? Tata părea uimit că omenirea continuase să existe și fără el. Bătrînul e bine? Da' unde naiba e?

În timp ce vorbea, intră în cealaltă cameră și acolo, așezat la locul lui obișnuit, pe canapea, se afla tata-mare, cu mîinile lui frumoase încrucișate pe piept, *Biblia* lui mică și uzată închisă și așezată în echilibru pe un genunchi.

— Ai tăiat lemne, bătrîne? îl întreabă tata cu glas tare. Ești o minune a naturii. Mult bine trebuie să fi făcut dumneata în viață!

— George, n-aș vrea să par pre-ten-țios, dar nu cumva, din întîmplare ți-ai adus aminte să aduci ziarul SUN? Poștașul nu reușise, bineînțeles, să răzbată pînă la noi, ceea ce constituia o pierdere dureroasă pentru bunicul meu care nu voia să creadă că ninsese decît dacă citea în ziar.

— Vai, nu! zbieră tata. Am uitat. Nu știu de ce. Trebuie să fi fost nebun.

Mama și cîinele au venit după noi în salon. Lady care nu era în stare să mai păstreze vestea bună a reîntoarcerii noastre pentru ea, sări pe divan și, cu o mișcare rapidă a trupului, își vîrî nasul în urechea lui tata-mare.

— Marș, *Marș*, strigă el și se ridică, salvînd totodată și *Biblia* de pe genunchi.

— A telefonat doctorul Appleton, îi spuse mama lui taică-meu.

— Zău ? Credeam că legătura era întreruptă.

— S-a restabilit în cursul după-amiezii, după ce s-a reparat lumina. Am chemat la Hummel și Vera mi-a spus că ați plecat. La telefon mi-a părut mai drăguță ca de obicei.

— Ce-a spus Appleton ? întrebă tata, traversînd camera și uitîndu-se la globul meu pămîntesc.

— A spus că radiografiile n-arată nimic.

— Zău ? Așa a spus ? Crezi că minte, Cassie ?

— Știi foarte bine că nu minte niciodată. Radiografiile tale sînt clare. Spune că la tine totul e nervos, că ai o ușoară... am uitat ce, dar am notat. Mama se duse lîngă telefon și citi de pe o bucată de hîrtie pe care o lăsase pe anuar : Colită muco-membranoasă. Mi-a făcut plăcere să vorbesc cu el. Dar după glas mi s-a părut îmbătrînit.

Deodată m-am simțit istovit, golit. Cu haina pe mine, m-am așezat pe divan și m-am lăsat pe spate, sprijinindu-mă pe perne. Simțeam că dacă nu fac asta nu știu ce se întîmplă. Cîinele mi se așeză cu capul în poală, și-și vîrî, pe furiș, nasul rece ca gheața sub palma mea. Blana lui zburlită era îmbibată cu aerul rece de afară. Văzuți de jos, părinții mei păreau uriași și tragici.

Tata se întoarse : fața lui mare avea o expresie încordată, de parc-ar fi refuzat să desfacă ultimul șurub care-i mai susținea speranța.

— Chiar așa a spus ?

— Zicea totuși că ai nevoie de odihnă, că i se pare că meseria de profesor e un efort prea mare pentru tine, și se întreba dacă n-ai putea să te apuci de altceva.

— Zău ? Să mă duc naibii, asta-i tot ce pot face, Cassie. Pedagogia e singurul meu talent. Nu pot renunța.

— Eram sigură c-ai să spui asta.

— Ascultă, Cassie, tu crezi că se pricepe la radiografii ? Crezi că bătrînul pezevenchi știe ce spune ?

Închisesem ochii, vrînd să-i mulțumesc lui Dumnezeu. Deodată am simțit lipindu-se de fruntea mea o mîină mare, uscată și răcoroasă.

— Ce-ai făcut cu copilul, George ? auzii vocea mamei. Arde îngrozitor !

Cu glasul oarecum înăbușit de peretele de lemn al scării, tata-mare ne strigă de sus :

— Somn ușor.

Tata traversă podeaua bucătăriei, care tremură sub pașii lui, și îi strigă din capul scării :

— Să nu te superi de SUN. Ți-l aduc mîne. Nu se întîmplă nici o nenorocire pînă atunci, îți făgăduiesc ! Rușii vor fi tot la Moscova și Truman tot rege.

— De cînd ți-e rău ? mă întrebă mama.

— Nu știu, i-am răspuns. M-am simțit cam slăbit toată după-masa, și așa, ca de pe altă lume.

— Vrei puțină supă ?

— Poate, puțină ! Dar nu mult. Așa-i că ți s-a luat o piatră de pe inimă cu tata ? Că n-are tumoare ?

— Da, spuse ea. Acu' va trebui să născocească altceva ca să-l compătimească lumea. O încrun-tare plină de amărăciune apăru și dispăru re-pede de pe ovalul liniștit al feții ei.

Am încercat să mă întorc în micul univers întortocheat, pe care îl creasem mama și cu mine și în care tata, printr-un acord comun, era doar o glumă ciudată, pe care o îndrăgeam.

— La *asta* chiar că se pricepe, asta-i de fapt talentul lui adevărat !

Tata se întoarce în cameră.

— Uf, ce om susceptibil ! exclamă el. Chiar s-a supărat că nu i-am adus ziarul. Să știi, Cas-sie, că are o energie... e o adevărată hidrocentrală. Eu, la vârsta lui, o să fiu mort de douăzeci de ani.

Cu toate că eram prea amețit și somnoros ca să fac socoteli, ceea ce spusese părea o revizuire optimistă a pronosticurilor lui anterioare.

Părinții mei mi-au dat să mănînc, m-au culcat și mi-au adus o pătură din patul lor, ca să-mi fie mai cald. Începuse să-mi clănțane dinții, dar nu m-am străduit cîtuși de puțin să înăbuș aceste vibrații ciudate ale scheletului care, pe de o parte descătușau șiruri de strigoi înghețați dinăuntru-l meu, și pe de altă parte o sileau pe mama să-și reverse îngrijorarea afectuoasă, neputincioasă și agitată asupra mea. Tata, lîngă patul meu, își frîngea mîinile.

— Bietul copil, e prea ambițios, gema el cu voce tare.

— Mica mea rază de soare, părea să spună mama.

Am adormit în sunetul vocilor care deveneau tot mai vagi. În visurile mele, nu erau nici ei, nici Penny, nici doamna Hummel, sau domnul Zimmerman, sau Deifendorf, sau Minor Kretz sau domnul Phillips. Păreau să se petreacă într-o lume nepăsătoare, în care totul se învîrtea și care existase mult înaintea lor și în această lume chipul bunicii mele trecînd ca fulgerul, periferic, cu expresia uimită și înspăimîntată pe care o avea cînd îmi striga să mă dau jos din cîte un pom în care mă cătărasem, mă însoțea singur, în fluxul liber și nesfîrșit al unor lucruri nedesluite. Glasul meu părea că se ridică veșnic ca un protest, iar cînd m-am trezit — simțind o mare nevoie să fac pipi — vocile părinților mei, la parter, mi s-au părut a fi prelungirea încleștată a vocii mele. Lumina dimineții, galbenă ca lămîia, umplea cadrul ferestrei. Mi-am adus aminte că în mijlocul nopții aproape că mă ridicasem deasupra coșmarului meu fără ieșire, simțind atingerea unor mîini pe fața mea și auzind vocea tatei care dintr-un colț al camerei îmi spunea : „Bietul puști, tare aș vrea să-i pot da trupul meu de catîr“.

Acum, jos, spunea, cu voce stridentă și crispată, cu care parcă o biciuia pe mama :

— Ascultă Cassie, eu mă dau bătut. Ucide sau lasă-te ucis, ăsta-i moto-ul meu. Ticăloșii ăștia n-au nici o considerație față de mine, așa că n-am să am nici eu față de ei.

— Ce să-ți spun, frumoasă atitudine pentru un profesor. Nu mă mir că ai toate măruntaiele încâlcite.

— E *singura* atitudine posibilă, Cassie. Ori-care alta înseamnă sinucidere. Ah, dac-aș mai putea rezista zece ani, capăt pensia de douăzeci și cinci de ani și-i dau dracului, asta dacă Zimmerman și putoarea de Herzog nu mă mătură de-acolo.

— Pentru că ai văzut-o ieșind pe o ușă? De ce exagerezi, George? Ca să ne înnebunești pe toți. La ce-o să-ți folosească când *om* fi nebuni?

— Nu exagerez, Cassie. Ea știe că știu, și Zimmerman știe că știu că ea știe.

— Trebuie să fie *îngrozitor* să știi atâtea lucruri.

Urmă o pauză.

— Este, spuse tata. E infernal.

Altă pauză.

— Cred că doctorul are dreptate, reluă mama. Ar trebui să-ți dai demisia.

— Cassie, nu fii femeie. Toate astea-s prostiile doctorului Appleton. Trebuie să spună și el ceva. Ce-aș putea face dacă n-aș fi profesor? Nu-s bun de nimic.

— N-ai putea să-ți dai demisia și, dacă nu găsești altceva, să cultivi pământul cu mine? Vocea ei se făcuse mică și sfioasă — o voce de fetiță, și am simțit un nod în gât, mîhnit pentru ea. E o fermă bună, continuă mama. Am putea face ca părinții mei. Ei au fost fericiți cît au stat aici. Nu-i așa, tată? Tata-mare nu răspunse. Mama, nervoasă, se grăbi să adauge

cîteva fraze mai glumețe ca să umple tăcerea : Muncește cu brațele, George. Apropie-te de natură. Ea te face om.

Vocea tatii, în schimb, deveni gravă :

— Uite, Cassie, vreau să fiu cinstit cu tine, fiindcă ești nevasta mea. Eu urăsc natura. Mi-amintește de moarte. Pentru mine natura nu înseamnă decît gunoaie, incoerență și putoare de sconcs. *Brrr !*

— Natura, declară tata-mare cu tonul lui solemn, după ce-și dresese cu vehemență glasul, e ca o mamă — ea mîn-gî-ie și pe-dep-seș-te cu aceeași mînă.

O tensiune, ca o membrană nevăzută, se răs-pîndi prin casă, și mi-am dat seama că mama începuse să plîngă. Lacrimile ei erau puțin și lacrimile mele și, totuși, îmi părea bine că nu cîștigase ea, căci gîndul să-l știu pe tata fermier mă îngrozea. M-ar fi băgat și pe mine în pămînt.

Lăsaseră o oală de noapte lîngă patul meu și, îngenunchind cu umilință, am folosit-o. Nu mă priveau decît medalioanele de pe tapet. Cămașa mea roșie zăcea boțită pe podea, lîngă rama parchetului, ca o piele de animal jupuită și țeapănă din pricina sîngelui uscat. Abia cînd am coborît din pat, mi-am dat seama de stărea mea. Nu mă puteam ține pe picioare, mă durea capul, și gîtlejul mi se părea smălțuit cu sticlă poroasă. Dar începuse să-mi curgă nasul și stră-duindu-mă am reușit totuși să tușesc puțin. Băgîndu-mă din nou în pat, m-am liniștit gîndindu-mă, aproape cu plăcere, la evoluția cunoscută a răcelii : tusea spartă, nasul înfundat,

temperatura în scădere, cele trei zile inevitabile de stat în pat. Și, de obicei, atunci, în perioadele acelea de convalescență, viitorul mi se părea mai aproape ca oricînd, gîndul de a picta mă emoționa mai tare ca oricînd și-mi stîrnea planurile cele mai optimiste. Cînd zăceam bolnav în pat, evocam fantome uriașe ale culorii și lumea mi se părea că există numai ca un pretext al visurilor mele.

Tata auzise că mă dădusem jos din pat și veni sus. Purta haina lui prea scurtă și căciulița imbecilă de lînă. Era gata de plecare și în ziua aceea nu avea să mai întîrzie din pricina somnului meu. Chipul lui avea o expresie de veselie.

— Cum te simți, puștiule ? Ai avut trei zile grele din pricina mea !

— N-ai fost tu de vină. Îmi pare bine că-i în regulă !

— Ce ? A, vorbești de radiografii. Da. Am avut întotdeauna noroc. Dacă-i dai voie, Dumnezeu te păzește !

— Ești convins că azi e școală ?

— Da ! Au spus la radio că sînt cu toții gata de atac. Monștrii vor să învețe.

— Ascultă tată...

— Da.

— Dacă vrei să-ți dai demisia sau să faci o călătorie de studii, sau altceva, nu renunța din pricina mea.

— Nu te mai necăji. Nu te necăji pentru bătrînul tău, ai și așa destule pe cap. Să știi că

n-am luat în viața mea nici o hotărîre care să nu fi pornit, sută la sută, din egoism.

Am întors capul și m-am uitat pe fereastră. Tata a apărut, după un timp, dincolo de fereastră — o siluetă dreaptă și neagră, pe zăpadă. Mergea fără să facă nici o concesie luncușului de sub picioare. Înainta cu greu prin zăpada din curte, dar se ținea bine ; trecu apoi pe lângă cutia de scrisori, urcă dealul și în cele din urmă dispăru în spatele pomilor din livadă. În partea dinspre soare, pomii erau albi. Cele două fire de telefon brăzdau în diagonală albastrul pur al cerului. Zidul gol de piatră părea o spumă a pămîntului și urmele pașilor tatei niște amprente albe pe alb. Știam ce reprezintă decorul — un petic de Pennsylvania, în anul 1947 — și totuși nu-l mai cunoșteam ; mă aflam în starea aceea de moleșală pe care ți-o dă febra, cufundat aproape inconștient într-un dreptunghi de lumină colorată. Ardeam de nerăbdare să-l pictez, așa cum era, în frumusețea lui haotică. Înțelesesem că trebuia să mă apropii de natură, fără armele perspectivei, să mă întind peste ea, ca o pînză mare și străvezie, cu speranța că prin suprapunerea mea totală voi dobîndi formele unui adevăr atît de frumos și de folositor.

Apoi — de parcă, permițînd acestei emoții incipiente să mă cuprindă, aș fi realizat o operă cinstită — am obosit, am închis ochii și aproape că am ațipit. Și cînd mama mi-a adus suc de portocale și fulgii de ovăz, am mîncat fără să știu ce fac.

IX

STRĂBĂTEA întinderea albă. Singur. Copitele lui clămpăneau, a patra frecându-se — os de os — de podișul de calcar, lovit în plin de soare. Oare bolta era de bronz sau de fier? Se spune că pentru a cădea de la cer la pământ, o nicovală ar avea nevoie de nouă zile și nouă nopți. Și de pe pământ dac-ar cădea, i-ar trebui tot nouă zile și nouă nopți, și în a zecea ar ajunge în Tartarus. La începutul începuturilor, când Uranus se împreuna noapte de noapte cu Gea, distanța trebuie să fi fost mai mică. Poate că acum era mai mare, poate — și gândul îi mărea suferința — că nicovala cădea coborînd din cer, fără să atingă niciodată pământul. Căci nu era mama Gea cea care din umiditatea adîncurilor ei născuse, fără caznă, pe Oceanus, cel cu o sută de mîini și cu un singur ochi — stăpînul metalelor, pe Caeus și Crius, pe Hyperion și Iapetus, pe Theia și Rhea, Themis, Mnemosyne și pe Phoebe, cea cu coroana de aur, și pe frumoasa Tethys, mama lui Phylyra? Gea care, udată de picăturile de sînge ale soțului ei mutilat, dăduse naștere Eriniilor răzbunătoare și Meliilor mai blînde, umbrelor de frasin și

doicilor lui Zeus ; Gea care, din sângele Gorgonei, îl zămislise pe Pegasus și care, împerechindu-se cu Tartaros, îl născuse pe Typhon, cel mai mic dintre fiii ei, dar și cel mai fioros. Partea de jos a trupului lui era alcătuită din doi șerpi care se luptau neîncetat, brațele lui se întindeau de la răsăritul soarelui pînă la asfințit, arunca în aer munți întregi mînjiți cu sângele lui și un timp a reușit chiar să ascundă într-o blană de urs mușchii lui Zeus. Și nu era oare Mama Gea, din al cărei pîntec brun ieșiseră, fără caznă, asemenea făpturi neobișnuite, cuprinsă acum de o liniște ciudată ? Ochii centaurului dădeau de ea oriunde ar fi căutat-o : albă, era albă, culoarea morții, suma spectrului solar. Și el se întreba dacă cerul castrat nu fusese acela care să producă sterilitatea înfricoșătoare a Geei, cu toate că ea însăși strigase după ajutor.

Plantele de la marginea drumului pe care pășea n-aveau frunze și nu erau prea variate ca specie. Iarba livezii, planta prin care se caracteriza Ceres, sumacul (otravă pentru pielea omului), lemnul cîinesc, a cărui scoarță avea proprietăți ușor laxative, dudul, pinul, stejarul și cireșul sălbatic, arbuștii care formau gardurile vii. Toate niște bețe, acum în anotimpul acoperit cu zăpadă, își pierduseră puterea și se transformaseră în simple semne caligrafice. Căută semnul cuvîntului scris, dar nu-l găsi. Nici un ajutor. Le consultase pe toate cele douăsprezece, și nimeni nu-i dăduse răspuns. Era oare

sortit să răătăcească veșnic sub privirea fixă și goală a zeilor ? Durerile trupului său

îl sfîșiau și urlau ca o haită de câini prinși în lanț. Dă-le drumul, *Doamne, dă-le drumul*. Infuriată parcă de implorare și năpădită parcă de răsuflarea grea și scîrboasă a lui Hecata, mintea lui se văzu năpădită de făpturi schiloade și de uriași furioși, care reprezentau o secvență a creației : efervescența suptă din căscatul fără buze al haosului — părintele hidos al universului. Mintea înțeleaptă a lui Chiron căuta zadarnic sensul acestei invazii a groazei și nu se mai rugă decît pentru binecuvîntarea necunoașterii și a uitării. Fiind abil și prudent, își făcuse demult un principiu din a cere zeilor doar ceea ce credea el că nu-i pot refuza. Porțile se îngustară : fericit, începu să uite puțin din ceea ce știa.

Îl chinuia totuși scena pe care o lăsase în urma lui. Avea un copil care zăcea în pat cu febră. Inima i se umplu de milă pentru Ocyrhoe, singurul lui vlăstar, cu păr bogat. Ce nevoie ar fi avut să se tundă ! Bietul copil, de cîte n-ar fi avut nevoie ! Sărăcia. Moștenirea lui — un vraf de datorii și o *Biblie* — o trecea la rîndul lui mai departe. Sărăcia — ultimul copil al lui Gea, copilul ei adevărat. Cerul castrat, înnebunit de durere, se aruncase în haos lăsîndu-și posteritatea să se usuce în pustiul alb care-și întindea brațele de la răsăritul soarelui la asfințit.

Dar chiar și în miezul iernii, crenguțele uscate tot își pregătesc mugurii mici și plăpânzi. În abisul anului s-a născut un rege. Nici o frunză nu cade fără să lase o rădăcină mică de chihlimbar, o copită gingașă, un balot cât un fulg care să se desfacă în viitor. Asemenea fulgi dădeau acoperișului negru de crenguțe o strălucire roșietică. Posomorît, ochiul de turnesol al centaurului absorbea toate acestea, încet. Compoziția chimică a gândurilor lui se schimbă. Spațiile dintre tulpinele gardurilor vii treceau pe lângă el ca niște porți zdrențuite și își aminti de o zi în care trecuse cu taică-su, care avea treabă la biserică, pe o stradă periculoasă din Passaic. Era sîmbătă și muncitorii de la fabrica de sulf erau puși pe băut. Din dosul ușilor duble ale unei cîrciumi țîșneau niște rîsete veninoase, care păreau să cuprindă toată cruzimea și batjocura universului; și se întrebese cum se poate ca asemenea zgomote să-și fi găsit loc sub cerul lui Dumnezeu, Dumnezeul lui taică-su. Pe atunci obișnuia să tacă dacă îl necăjea ceva, dar tulburarea lui trebuie să fi fost destul de clară pentru că își amintea că taică-su, întorcîndu-se și ascultînd — cu gulerul acela închis la spate — rîsetele care veneau din cîrciumă, zîmbise către fiu-su și spusese: „Toate bucuriile sînt ale Domnului“.

Era un fel de glumă, dar băiatul o luă în serios. *Toate bucuriile sînt ale Domnului.* Ori de cîte ori, în mijlocul murdăriei, rușinii și mizeriei, era cîte un suflet care simțea o bucurie, venea și Dumnezeu s-o revendice, la bar, la

bordel, la școală, pe străzi înguste, alunecoase de atîta scuipat, oricît ar fi fost de întuneric, oricîtă ticăloșie ar fi existat acolo, oricît ar fi fost de departe : în China, Africa sau Brazilia, oriunde exista o clipă de bucurie, apăsarea și Domnul și o adăuga la împărăția lui veșnică. Și tot restul, tot ce nu era bucurie, cădea, se destrăma, devenea zgură, dispărea de parcă nici n-ar fi existat. Se gîndea la bucuria pe care o simțea nevasta lui cînd își cultiva pămîntul, la bucuria bătrînului Kramer cînd citea ziarul, la bucuria fiului său cînd se gîndea la viitor și era fericit, recunoscător că e în stare să-i ocrotească pe toți pentru încă o vreme. Radiografiile erau bune. Îl mai așteptau multe zile frumoase. Timpul făcea din el stăpînul unei întinderi cerești, în care înota ca un adevărat urmaș al lui Oceanus. Descoperi că dăruind viața lui altora, dobîndise o libertate totală. Munții Ide și Dikte năvăleau din depărtarea albastră spre el, din direcții opuse, ca niște talazuri năvalnice, și în trupul lui drept, cerul se împreuna din nou cu Gea. Numai bunătatea trăiește. Da, trăiește !

Acum ajunsese la cotitura șoselei. În fața lui, la o sută de pași, văzu Buickul ca o gură neagră în care trebuia să pătrundă. Buickul aparținuse cîndva unui dricar. Era ca o pată întunecată pe zăpada troienită. Nu existau decît cincizeci la sută șanse că va putea să-l scoată de acolo. Mai sus de capătul cîmpiei, în stînga, se ridica silozul lui Amish, cu boneta lui conică de tablă ondulată. O moară de vînt stătea țeapănă și

părăsită. Cîteva ciori se roteau deasupra miriştii îngropate.

Un peisaj grosolan.

Întinderea nevăzută pe care centaurul o cuprinsese într-o clipă din privire se retrase, chinindu-l. Se uită în faţa lui la maşină şi simţi cum i se strînge inima. Şi un junghi îi străfulgeră abdomenul acolo unde elementele omeneşti se contopeau cu cele cavaline. Monştrii sînt vulnerabili mai ales în punctele de trecere.

Negru.

Pe modelele astea vechi de Buick dinainte de război, şerlacul prindea foarte bine. Pe măsură ce Chiron se apropia de maşină, botul sfărîmat păru uimit. Centaurul văzu că e de fapt intrarea unui tunel prin care trebuia să se tîrască. Copiii care i se încredinţaseră ca să-i înveţe carte păreau, în viziunea creierului său orbit de lumină, dinţii mobili ai unei maşini de măcinat, un satîr multicolor. Fusesse răsfăţat. În ultimele zile îşi luase rămas bun de la totul, făcuse ordine în cărţi, se pregătise pentru o schimbare, o călătorie. Dar nu va fi nici una. Atropos îşi deschisese foarfeca, apoi se răzgîndise, zîmbise şi lăsase firul să continue să se înşire.

Chiron îşi muşcă buzele să nu rîgîie şi se strădui să-şi adune minţile. Se simţi cuprins de o mare oboseală. Gîndul că va trebui din nou să facă manevre în relaţiile lui cu Zimmerman şi cu doamna Herzog şi cu toată şleahta aceea arogantă şi indiferentă de la Olinger îl ameţea, îi dădea o senzaţie de greaţă. Cum se poate ca sămînţa tatălui său, care, izbucnind, ar fi avut

o infinitate de posibilități, să fi ajuns aci, pe peticul ăsta de pământ sterp, străin și ingrât, în fața câtorva mutre ascunse și a celor patru pereți din camera 204?

Apropiindu-se de mașină, destul ca să vadă proiectată pe aripă imaginea figurii lui deformate orizontal, înțelese. Țsta era un car trimis pentru el de Zimmerman. Lectiile! Trebuia să-și adună mințile și să-și pregătească lectiile.

De ce îl slăvim pe Zeus? Pentru că nu există altul.

Numiți-mi cele cinci râuri ale morților. Styxul, Acheronul, Phlegethonul, Kokytosul și Lethe. *Găre au fost fiecele lui Nereus?* Agaue, Aktaia, Amphitrite, Autonoe, Doris, Doto, Dynamene, Eione, Erato, Euagore, Euarne, Eudora, Eukrante, Eulimene, Eunike, Eupompe, Galateia, Galene, Glauke, Glaukonome, Halia, Halimede, Hipponoe, Hyppothoe, Kymo, Kymodoke, Kymothoe, Laomedeia, Leiagora, Lysianassa, Melite, Menippe, Nemertes, Nesaie, Neso, Panopeia, Pasithea, Pherousa, Ploto, Polynoe, Pontoporeia, Pronoe, Proto, Protomedeia, Psamathe, Sao, Speio, Themisto, Thetis și Thoë.

Ce este un erou? Un erou e un rege sacrificat. *Herci.*

Chiron ajunsese la marginea de calcar. Copita lui zgârie piatra. Cîteva bucățele palide de prundiș căzură cu zgomot în abis. Își ridică privirea spre bolta albastră și-și dădu seama că era într-adevăr un pas mare. Da, într-adevăr, foarte mare, pentru care, oricîți pași ar fi făcut în viață, nu era pregătit. Nu era un pas ușor și

nici o călătorie ușoară. Îi va trebui o veșnicie ca să ajungă acolo. Va dura mult mai mult decât i-a trebuit nicovalei vreodată ca să cadă. Intestinele lui chinuite se încordară, piciorul rănit înjură, simți că-și pierde capul. Albul orbitor al calcarului îi străpungea ochii. Ajuns la marginea stîncii simți o ușoară adiere care îi mîngîia fața. Voința lui de diamant perfect sub presiunea fricii absolute rosti cuvîntul de sfîrșit. *Acum.* ἀνίατον δὲ ἔχων τὸ ἔλκος εἰς τὸ σπήλαιον ἀπαλλάσσεται, κακεῖ τελευτῆσαι βουλόμενος, καὶ μὴ δυνάμενος ἐπεὶ περ ἀθάνατος ἦν, ἀντιδόντος γιὶ Προμηθέως αὐτὸν ἀντ' αὐτοῦ γενησόμενον ἀθάνατον, οὕτως ἀπέθανεν.¹

Chiron își dădu sufletul.

EPILOG

Zeus îl iubise pe bătrînul lui prieten și, ridicîndu-l, îl așezase printre stele, formînd constelația Săgetătorului. Și aici, în Zodiac, cînd deasupra orizontului, cînd dedesubt, el ajută la orînduirea destinelor noastre cu toate că, în ultimul timp, puțini muritori își mai îndreaptă cuviincioși ochii spre cer și mai puțini încă sînt cei care ascultă de învățămintele stelelor.

¹ Durîndu-l nana, se duse spre peșteră. Și acolo — dorind să moară și nefiindu-i în putință deoarece era nemuritor, Prometeu oferindu-se în locul său lui Zeus și devenind astfel nemuritor în locul lui — Chiron muri (grec.).

INDEX MITOLOGIC

(Alcătuit la sugestia soției mele. CHIRON și PROMETEU, fiind pretutindeni, nu mai sînt menționați. Nu toate personajele au o referință stabilă. DEIFENDORF, de exemplu, este cînd un centaur, cînd un triton, și uneori chiar HERCULE.)

ACHILE — 18, 128, 129, 295

ADONIS — 33, 39, 41, 61, 363

APHRODITA — 9, 12, 14, 28—42, 48, 245—248, 306—307, 309—317, 336—338, 363—375, 380—381, 384

APOLLON — 35, 66, 89, 127, 131, 151, 156, 167—183, 255, 281, 294, 384—385, 388

ARES (MARTE) — 37, 130, 305, 309—317, 336—338, 367

ARGUS — 7, 117, 152, 266

ARTEMIS — 35, 38, 127, 170, 244—248, 254—260

ASCLEPIOS — 18, 128—129, 170—171, 182—183

ATHENA — 35, 38, 221—224

CARIBDA — 290

CEI CU O SUTĂ DE MÎINI — (COTTUS, BRIAREUS, GYGES) — 30, 177—178, 392

CHARICLO (CERES) — 17, 21, 25, 40, 63—95, 99, 112—113, 130, 171, 182, 186—187, 196, 216, 223—224, 234, 236, 257—258, 261, 263, 280—284, 355, 382—391, 392, 396

CHARON — 217—219, 227, 377—378
 CICLOPI (BRONTES, STEROPES, ARGES) — 11, 15—
 18, 23, 392
 CIMPIILE ELIZEE — 8, 122, 167, 204, 278, 306, 374
 CORONIS — 129, 169—172, 183
 CUTIA PANDOREI — 328, 339—341
 DEDALUS — 164—166, 240—245, 270—286
 DIONYSOS — 36, 38, 210—215
 GEA, GAIA — 88, 89, 94, 365, 382, 387, 392, 394, 396
 HADES — 291—293, 296
 HAOS — 40, 52, 133, 229, 300—301, 362, 387, 394
 HEPHAISTOS — 9—25, 35—37, 96, 133, 154, 176, 208,
 225, 229, 263—264, 275, 361, 366, 373—377
 HERA — 34, 150, 266, 268, 276—277, 286—288, 330—334,
 344, 388, 397, 398
 HERMES — 36, 107—125, 185, 377
 HESTIA — 39, 131
 HYACINTHUS — 174
 INFERNUL — 26—28, 203—204, 292, 352—353, 392—393,
 398,
 IO — 46, 47, 51, 53, 57, 60, 248—249
 JASON — 18, 128—129, 309, 334—336
 KRONOS — 21, 23, 29, 180—186, 191, 226, 236, 264,
 266, 280, 284, 373, 383, 391, 396
 MARCIAS — 169
 MEDUZA — 26

MINOS — 154—155, 162, 245, 268—286, 387

MINOTAURUL — 99, 157—158

OCEANUS — 29, 392, 396

OCYRHOE — 124, 394

OMPHALOS — 175

PANDORA — 66—69, 135—137, 157, 158—163, 242—244,
300—305, 318—329, 339—340, 367—368, 387—388

PASIPHAË — 154—156, 268—269

PEGAS — 99, 393

PELASGUS — 133

PERSEPHONA — 153

PHILIRA — 29—32, 76, 124, 232, 392

PHOLOS — 5—6, 25, 194—195, 237—238, 293—299, 334,
387—388

POSEIDON — 35, 190—193

PRIAP — 38, 222, 300—301

PYTHON — 73

RHADAMANTHUS — 204—209

RHEA — 30, 88, 392

SĂGETĂTORUL — 50, 399

SIBYLA — 226

STRIGATUL LUI PAN — 299, 304

TIPHON — 59—60, 393

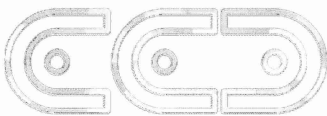
URANUS — 29, 37, 39, 79—80, 83, 134, 266, 392, 396

ZEUS — 20—21, 24, 26, 34, 36—38, 41—62, 68, 92, 123,
131—132, 148, 151, 176—179, 183, 254, 262, 266—
268, 275—278, 286—288, 305—309, 315, 317, 320—
325, 330—334, 343, 388, 393, 397, 398, 399

Redactor : LINICA MOSCOVICI
Tehnoredactor : DECEBAL ENESCU

*Dat la cules 29.06.1968. Bun de tipar 14.12.1968.
Apărut 1968. Tiraj 50.170 ex. broșate. Hirtie tipar
Inalt tip B mat de 63 g/m². Format 700×900/32.
Coli ed. 16,16. Coll tipar 13,25. A. nr. 10.643.
C.Z. pentru bibliotecile mari și mici 89—31=59.*

Intreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918”,
Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97, București,
Republica Socialistă România,
Comanda nr. 1714.

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și
CAT Graur

Antwerpen

2023

